CR1b2553040S

เล่ม 2

รายงานการพิจารณาศึกษา
แนวทางการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตแบบบูรณาการ
เพื่อความมั่นคงของภาคการเกษตร

โดย คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกรรมาธิการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง
แนวทางการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตแบบบูรณาการ
เพื่อความมั่นคงของภาคการเกษตร

(เล่ม ๒)

โดย

คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกรรมาธิการ ๑
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบรายงานการศึกษาอิสระ
เรื่อง
แนวทางการบริหารจัดการปัจจัยการผลิตแบบบูรณาการ
เพื่อความมั่นคงของภาคการเกษตร

สารบัญ

เรื่อง **หน้า**

๑. การเดินทางไปศึกษาดูงานของคณะกรรมาธิการ

๑.๑ สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านปัจจัยการผลิต.....๑ - ๓๖
ณ จังหวัดสกลนคร กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด
ในระหว่างวันที่ ๑๘ – ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘
ภาพประกอบการเดินทางไปศึกษาดูงาน.....๓๗-๔๓

๑.๒ สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านการเกษตร.....๔๕-๗๕
ณ จังหวัดสุรินทร์ และบุรีรัมย์ ในระหว่างวันที่ ๘ – ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘
ภาพประกอบการเดินทางไปศึกษาดูงาน.....๗๗-๘๗

๑.๓ สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านปัจจัยการผลิต.....๘๙-๑๑๒
ณ จังหวัดสุพรรณบุรี ในวันจันทร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘
ภาพประกอบการเดินทางไปศึกษาดูงาน.....๑๑๓-๑๑๗

๑.๔ สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านการเกษตร.....๑๑๙-๑๓๖
ณ จังหวัดเชียงราย และพะเยา ในระหว่างวันที่ ๒๖ – ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘
ภาพประกอบการเดินทางไปศึกษาดูงาน.....๑๓๗-๑๔๕

๑.๕ สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านปัจจัยการผลิต.....๑๔๗-๑๖๖
ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และชัยนาท ในวันจันทร์ที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๘
ภาพประกอบการเดินทางไปศึกษาดูงาน.....๑๖๗-๑๗๐

๒. สรุปผลการสัมมนาเรื่อง "การบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตร.....๑๗๑-๑๘๐
เพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรไทยอย่างยั่งยืน"
ภาพประกอบการสัมมนา.....๑๘๑-๑๘๘

๓. การพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตทางการเกษตร.....๑๘๙
(ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมาธิการ)
สรุปผลการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติ.....๑๘๙-๑๙๖
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ....

ภาคผนวก

ก สำเนาหนังสือคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ที่ สว (สนช)(กมธ ๑) ๐๐๐๙/๒๓๘๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘

ข สำเนาหนังสือคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ที่ สว (สนช)(กมธ ๑) ๐๐๐๙/๔๒๘๕ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๘

๑. การเดินทางไปศึกษาดูงานของคณะกรรมาธิการ

.....

๑.๑ สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านปัจจัยการผลิต ณ จังหวัดสกลนคร กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด ในระหว่างวันที่ ๑๘ – ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘

<u>กรรมาธิการผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

๑. พลโท จเรศักดิ์ อานุภาพ	กรรมาธิการและประธานคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิต (หัวหน้าคณะเดินทาง)
๒. นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน	เลขานุการคณะกรรมาธิการ
๓. นายสมพล พันธุ์มณี	ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ

<u>อนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิตผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

๑. พลโท กมล สุวภาพ	อนุกรรมาธิการ
๒. นายวรัชย์ ชวพงศ์	อนุกรรมาธิการ
๓. นายธรรมนูญ ยิ่งยืน	อนุกรรมาธิการ
๔. นายคนิต ลิขิตวิทยาวุฒิ	อนุกรรมาธิการ
๕. ดร. ประเสริฐ สปนียางกูร	อนุกรรมาธิการ
๖. รศ.ดร. อรปภา ชุติกรทวีสิน	อนุกรรมาธิการ

<u>ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิตผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

๑. นายเจริญ เลาหทัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายกองเอก วิลาศ รุจิวัฒนพงศ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

๑. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการ
๒. นายวิโรจน์ ภู่สว่าง	ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมาธิการ

<u>ผู้ให้การต้อนรับ</u> คือ

<u>หน่วยงานราชการจังหวัดสกลนคร</u>

๑. นายบุญส่ง เตชะมณีสถิตย์	ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร
๒. นายสุรชาติ มาลาศรี	ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
๓. นายสัญญา เกษเดช	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดสกลนคร
๔. นายโอภาส ปลดเปลื้อง	แทนผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ ๕

๕. นางเปรมกมล จันทองทิพย์	แทนผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม ภาคที่ ๕
๖. นายวีระวุฒิ อัครธภาดล	ผู้อำนวยการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสกลนคร
๗. นายยวงยศ จินดาทะ	หัวหน้าสถานีวิจัยทดลองพันธุ์สัตว์สกลนคร
๘. นายฉลาด นันทโพธิเดช	ผู้อำนวยการกลุ่มวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรเขตที่ ๔ จังหวัดขอนแก่น
๙. นายวิศุทธิ์ เอื้อกิ่งเพชร	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสกลนคร
๑๐. นางสาวสงกรานต์ ตะนนท์	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสกลนคร
๑๑. นายวิษณุ ชินะกุล	นักวิชาการตรวจสอบชำนาญการ
๑๒. นางสาวเบี่ยมพร ชลพันธ์	นักวิชาการตรวจสอบบัญชีปฏิบัติการ
๑๓. นางสาวพัชราภรณ์ จันตะเสน	นักวิชาการตรวจสอบบัญชี
๑๔. นายสุธี สินสุนทร	เจ้าพนักงานประมงอาวุโส รักษาราชการแทน ประมงจังหวัด
๑๕. นางสาวพัชราภรณ์ รักชุม	นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ
๑๖. นายสิทธิชัย บุญมั่น	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
๑๗. นางสาวกนกวรรณ ผาพรม	นักวิชาการเกษตร
๑๘. นายวัชรพงศ์ ศรีสำราญ	นายช่างชลประทานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาน้ำอูน สำนักชลประทานที่ ๕
๑๙. นายวิโรจน์ ฤทชาชัย	หัวหน้าสถานีพัฒนาการสัตว์
๒๐. นายบุญเชิด วิมลสุจริต	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร
๒๑. นายปฏิวัติ คุณดิลกพจน์	ปศุสัตว์จังหวัดสกลนคร
๒๒. นายชูเกียรติ คำโสภา	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินสกลนคร
๒๓. นายพัฒนา บุศรีอัง	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสกลนคร
๒๔. นางสาวนุณถางค์ภูวรรณเทน	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
๒๕. นางสาววารุณี วงศ์พันธ์	เจ้าหน้าที่โครงการ Smart farmer
๒๖. นายวิทวัส ธีรดา วรนัย ธรรมกุล	นักวิชาการเกษตร
๒๗. นายชิษณุชา บุดดาบุญ	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวสกลนคร
๒๘. นางสุชาดา สุขประเสริฐ	ผู้อำนวยศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ ๑
๒๙. นายศักดิ์ศิริ อยู่สุข	ผู้อำนวยการสำนักชลประทานที่ ๕
๓๐. นายประดิษฐ์ ปิ่นกระจาย	ผู้อำนวยการโครงการชลประทานสกลนคร
๓๑. นายอภิชาต ชุมนุมมณี	ผู้อำนวยการโครงการปฏิบัติ
๓๒. นายสนั่น แสนตานา	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประมง
๓๓. นายเอกฉันท์ สร้อยมาลัย	ผู้ทรงคุณวุฒิเกษตร

ผู้แทนเกษตรกร

๑. นายอวยชัย สมยาภักดี	บ้านห้วยยาง
๒. นางศรีคุณ โปติมัง	บ้านลาดสมบูรณ์ใหม่
๓. นางสีนวน พุทธมา	บ้านลาดสมบูรณ์
๔. นางอำนวย ดาถาวงค์	บ้านดงน้อย
๕. นายบุญเพ็ง ลาแดสง	บ้านดงน้อย
๖. นางละมัย พิงแสงสุ	บ้านดงน้อย
๗. นายทองล้น สุริวาลย์	บ้านลาดสมบูรณ์
๘. นายเขื่อน สุรสาร	บ้านลาดสมบูรณ์ใหม่
๙. นายประสิทธิ์ พุทธนา	บ้านลาดสมบูรณ์
๑๐. นายแถว โพธิบัติ	บ้านบอน
๑๑. นายทองพล ใจสว่าง	บ้านห้วงผาง
๑๒. นายสัมพันธ์ โฆษณสันติ	บ้านบอน
๑๓. นางดอกรัก เนาว์ศรีศร	บ้านลาดกระเชอ

สภาเกษตรกรจังหวัดสกลนคร

๑. นายพิชัย ไชยสาคร	ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดสกลนคร
๒. สิบเอก ชัยวัน ราชชมพู	รองประธานสภาเกษตรกรจังหวัดสกลนคร
๓. นายสุรศักดิ์ นาอุดม	หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรจังหวัดสกลนคร
๔. นายสมควร เคนไชยวงค์	รองประธานสภาเกษตรกรจังหวัดสกลนคร
๕. นายสกล ติงมหาอินทร์	สมาชิกสภาเกษตรจังหวัดสกลนคร
๖. นายพิภพ ถายุกร	สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสกลนคร
๗. นายสุรศักดิ์ ชุมทอก	สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสกลนคร
๘. นายธนินาร ศรีโยหะ	สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสกลนคร
๙. นายบุญช่วย คุลี	สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสกลนคร
๑๐. นายชัยณรงค์ แสงชาติ	สมาชิกสภาเกษตรจังหวัดสกลนคร
๑๑. นายเทพ คำภา	สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดสกลนคร

หน่วยราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

๑. นายสุรพจน์ รัชชุศิริ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์
๒. พระอาจารย์มหา สุภาพ พุทธวิริโย	เจ้าอาวาสวัดป่านาคำจังหวัดกาฬสินธุ์
๓. นายสำนัก กายาผาด	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์
๔. นายประสิทธิ์ สระกลาง	หัวหน้างานขยายผลศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร
๕. นายธีรภัทร สามไพบูลย์	นายช่างชลประทานโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา พัฒนาลุ่มน้ำ สำนักชลประทานที่ ๖
๖. นายนิพนธ์ วรรณภักดี	พาณิชย์จังหวัดกาฬสินธุ์
๗. นายธงชัย มูลคำศรี	เกษตรอำเภอเขาวง

๘. นายประเสริฐ เพ็งพุฒ	ผู้อำนวยการกองสาธารณะสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลกุดสิม อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์
๙. นายพิสมัย เพ็ญธิสาร	นักบริหารงานสาธารณะสุข
๑๐. นายวิเศษ คำไชโย	เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเหนียวเขาวง

<u>หน่วยงานราชการจังหวัดร้อยเอ็ด</u>

๑. นายพศิน โกมลวิชญ์	รองผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด
๒. นางสาวนรินรัตน์ ศุภวัลณ์	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด
๓. นายวสันต์ สวัสสรัตน์	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด
๔. นายปรีชา ชิตทรง	ปศุสัตว์จังหวัดร้อยเอ็ด
๕. นายปกรณ์ อุ่นประเสริฐ	ประมงจังหวัดร้อยเอ็ด
๖. นางสาวสุวิน สิทธิบุตระ	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดร้อยเอ็ด
๗. นายธนวัฒน์ เสนเผือก	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรร้อยเอ็ด
๘. นายชาติชาย ประสาร	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินร้อยเอ็ด
๙. นายสัญญา อาจสามารถ	หัวหน้าสถานีพัฒนาอาหารสัตว์ร้อยเอ็ด
๑๐. นายไชยวัฒน์ รัตนดากร	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดจังหวัดร้อยเอ็ด
๑๑. นางอาภรณ์ พลเอี่ยม	ฝ่ายอำนวยการ สำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด
๑๔. นายอัมพร ป่าสนร์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

<u>อำเภอสุวรรณภูมิ</u>

๑. นายปณิธาน สุนารัตน์	นายอำเภอสุวรรณภูมิ
๒. นายคำจันทร์ ม่วงมนตรี	ปลัดอำเภอสุวรรณภูมิ
๓. นายวิชิต สัตนาโค	เกษตรอำเภอสุวรรณภูมิ
๔. นายปพนศักดิ์ อุนลุม	เกษตรตำบลจำปาขัน
๕. นายเดช มาทินกอง	นายกเทศมนตรีตำบลจำปาขัน
๖. นายสัมพันธ์ วงค์กลาง	รองนายกเทศมนตรีตำบลจำปาขัน
๗. นายก้าน ทนุโพนทับ	รองนายกเทศมนตรีตำบลจำปาขัน
๘. นายสรรเสริญ ขันอาษา	ประธานสภาเทศบาล
๙. นางสาวสุภาวดี สีเหลือง	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๐. นายสมชาย สีเหลือง	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๑. นายอุทัย สอนวิชา	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๒. นายประเสริฐ ลาสองชั้น	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๓. นางสัมฤทธิ์ หลวงสนาม	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๔. นางจำปี รักบุญ	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๕. นายบุญสม หมื่นขัน	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี
๑๖. นายบุญช่วย อบภิรมย์	เลขานุการนายกเทศมนตรี
๑๗. นางสาวรัชรินทร์ กิตติ์ธนัชวิศาล	รองปลัดเทศบาลตำบลจำปาขัน

๑๘. นางสาวอัจฉริยา สัมมา	หัวหน้าฝ่ายปกครองเทศบาลตำบลจำปาขัน
๑๙. นางสาวสุจรรย์จิรา วงศ์น้ำดำ	นักพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลจำปาขัน
๒๐. นางสาวภัคจิรา เกษตรสิงห์	นักวิชาการส่งเสริมสุขภาพเทศบาลตำบลจำปาขัน
๒๑. นายณฐนนท์ สิงห์ดงเมือง	กำนันตำบลจำปาขัน
๒๒. นายวิบูลย์ เสาว์ทินกอง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑
๒๓. นายวิรัช นาเชง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒
๒๔. นายจันทร์ทา รมณี	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓
๒๕. นายอนันต์ แสวงจันทร์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔
๒๖. นายบุญร่วม ชุมาทมา	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕
๒๗. นายนิรันดร์ พรมดงมัน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗
๒๘. นายอุดร ทินชุย	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙
๒๙. นายเดช หลวงสนาม	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๐
๓๐. นายอำพันธ์ อภิโชติธนกุล	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๑
๓๑. นางสุภาวดี สิมาลิศ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๒
๓๒. นางสาวกมลพร สาเสาร์	แพทย์ประจำตำบล
๓๓. นางพรรณี ขันอาษา	สารวัตกำนันตำบลจำปาขัน
๓๔. นางสุภาพร พันสำโรง	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๐
๓๕. นางสมสวย ศรีทัพไทย	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๐
๓๖. นางธารทิพย์ หงส์คำมี	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙
๓๗. นางลำดวน วันภูงา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙
๓๘. นางสำอาง งอมสระดู	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๑
๓๙. นางมณี สีสัจจา	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๑
๔๐. นางยุพิน หน่อจ๋อม	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๗
๔๑. นางกัญจนาพร สืบชาติ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๖
๔๒. นายเฉลิม ศรีธรรม	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒
๔๓. นางนิตยา หมื่นขัน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓
๔๔. นายบพิตร ดวงสนาม	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕
๔๕. นายเจีย สอนสระคู	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕

<u>สรุปผลการศึกษาดูงาน</u>

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

นายบุญส่ง เตชะมณีสถิต ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครและคณะ ได้ให้การต้อนรับคณะเดินทางและร่วมประชุมเพื่อรับทราบข้อมูลด้านการเกษตรและข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสกลนคร สรุปได้ดังนี้

นายบุญส่ง เตชะมณีสถิต ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับภาพรวมด้านการเกษตรของจังหวัดสกลนคร สรุปได้ดังนี้ จังหวัดสกลนครมีเขื่อนน้ำอูนเป็นแหล่งน้ำหลักเพื่อการเกษตร โดยมีพื้นที่นาประมาณ ๒.๔ ล้านไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ประมาณ ๑.๒ ล้านไร่

และพื้นที่ที่เหลือจะเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมน้อยและไม่เหมาะสม ผลผลิตข้าวเฉลี่ยประมาณ ๔๐๐ กิโลกรัม/ไร่ นอกจากนี้ ยังมีพื้นที่ที่ปลูกยางอีกบางส่วน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมทำยางก้อนถ้วยมากกว่ายางแผ่น เนื่องจากไม่มีโรงงานแปรรูปยางแผ่น แต่อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ยางพารามีราคาตกต่ำ ทำให้เกษตรกรบางส่วนต้องโค่นยางพาราทิ้ง โดยเห็นว่ายางพาราไม่สามารถสร้างรายได้ที่แน่นอนให้กับเกษตรกร

สำหรับพื้นที่ที่ปลูกมันสำปะหลัง มีพื้นที่ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ – ๕๐๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งมีผลผลิตเฉลี่ยประมาณ ๓-๔ ตัน/ไร่ เป็นผลผลิตที่ค่อนข้างต่ำ ซึ่งจังหวัดได้มีการส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาปลูกอ้อยโรงงานแทน ซึ่งจังหวัดอยู่ระหว่างการผลักดันการสร้างโรงงานผลิตน้ำตาล ณ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร แต่ขณะนี้ยังติดปัญหาการคัดค้านจากกลุ่มผู้คัดค้าน

<u>ด้านการปศุสัตว์</u>

- โคนมและโคเนื้อ มีสหกรณ์โคนมภูพานสกลนคร จำกัด และสหกรณ์โคนมวาริชภูมิ จำกัด ซึ่ง สหกรณ์ทั้ง ๒ แห่ง ยังดำเนินการอยู่ได้ แต่ที่นิยมมากคือ สหกรณ์โพนยางคำ แต่สมาชิกยังมีปัญหาขัดแย้ง ขณะนี้ส่งเสริมโคดำภูพานฯ ๓-๔๐๐๐ บาท/กิโลกรัม

- ไก่ดำภูพาน รายได้ให้กับเกษตรกรมาก ขณะนี้พันธุ์ยังไม่พอ

- หมูดำ พันธุ์เหมยซานนำเข้าจากประเทศจีน โดยได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระเทพฯ แต่ยังมีปัญหาการขยายพันธุ์ที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แต่ข้อดี คือ ลูกดก

<u>ปัญหาด้านปศุสัตว์</u>

- โคเนื้อ (พันธุ์วัวชาโลเร่)เป็นสัตว์ส่งออกที่สำคัญและขาดแคลนมาก ซึ่งมีการส่งจำหน่ายไปยังประเทศเวียดนาม โดยผ่านเส้นทางสะพานมิตรภาพจังหวัดนครพนมและมุกดาหาร เป็นจำนวนหลายร้อยตัวต่อวัน แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการและประเทศเวียดนามต้องการขอน้ำเชื้อแม่พันธุ์วัวชาโลเร่ เพื่อไปผสมพันธุ์วัวในประเทศด้วย แต่ศูนย์ฯ ไม่ได้ให้การสนับสนุนพันธุ์น้ำเชื้อดังกล่าวแต่อย่างใด แต่ได้ให้การสนับสนุนในด้านการศึกษา โดยหากเวียดนามต้องการส่งนักศึกษามาอบรมศึกษาเรียนรู้กับศูนย์ฯ ก็สามารถดำเนินการได้ปัจจุบันแนวโน้มตลาดโคเนื้อจะขาดแคลนมาก

<u>ด้านประมง</u>

- ส่งเสริมการเลี้ยงปลาน้ำจืด เช่น ปลานิลในกระชัง ปลาหมอยักษ์ ๔-๕ ตัว/กิโลกรัม มีราคา ๘๐ บาท/กิโลกรัม แต่ยังมีปัญหาด้านราคาของปลานิล เนื่องจากการแข่งขันทางการตลาดระหว่างบริษัทและผู้เลี้ยงรายย่อยและการผูกขาดทางการตลาด

<u>สภาพปัญหา</u>

- ปัญหาดินเสื่อมโทรม โดยเฉพาะปัญหาดินเค็มในพื้นที่ ๒ แห่ง คือ แอ่งโคราชและแอ่งสกลนคร ส่งผลทำให้ไม่สามารถเพิ่มผลผลิตการเกษตรได้เท่าที่ควร

- ปัญหาแรงงานภาคการเกษตร ซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มของเยาวชนรุ่นใหม่ไม่นิยมทำการเกษตร เพราะเห็นว่าการเกษตรไม่ก่อให้เกิดรายได้ที่สูงมากนัก จึงละทิ้งฟาร์มในชนบท

- ปัญหาหนี้สินของเกษตรกรกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) โดยเฉลี่ยประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน

สถานการณ์ด้านการเกษตรของจังหวัดสกลนครในปัจจุบัน

- การเกษตรแบบทำนาอย่างเดียว ทำให้เกษตรกรมีรายได้น้อย จึงส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสานโดยยึดหลักการพึ่งพาตนเองและเพิ่มศักยภาพในการผลิตให้มากขึ้นในพื้นที่ที่จำกัด ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

- ปัญหาขาดแคลนพ่อพันธุ์แม่พันธุ์วัว จึงทำให้ศูนย์ฯ ต้องเร่งส่งเสริมการผสมเทียมโคเนื้อดำภูพานซึ่งแต่เดิมการผสมพันธุ์วัวเป็นแบบธรรมชาติและปัจจุบันมีจำนวนประมาณ ๑ แสนตัว แต่วัวจะตัวเล็ก ศูนย์ฯ จึงได้มีการเพิ่มศูนย์ผสมเทียมวัวเพื่อให้วัวตัวใหญ่และสูงขึ้น สามารถเพิ่มมูลค่ากว่า ๓,๐๐๐-๔,๐๐๐ บาท/ตัว แต่ขณะนี้สมาชิกสหกรณ์โพนยางคำประสบปัญหาไม่สามารถหาซื้อพันธุ์วัวได้ จึงต้องซื้อลูกวัวจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์และเพชรบุรี เพื่อมาผสมพันธุ์เองและเลี้ยงต่อ

- ขาดอาหารโคในฤดูแล้ง ศูนย์ฯ จึงได้ส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาปลูกหญ้าเนเปียปากช่องแทนหญ้าโคราชเพื่อรองรับอาหารโคที่ขาดแคลน

นายพัฒนา บุศรีอัง เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสกลนคร ได้กล่าวให้ข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัดสกลนครว่า จังหวัดสกลสกลนคร มีรายได้ GDP เป็นอันดับที่ ๔๙ ของประเทศ ด้านปศุสัตว์ โคภูพานและโคโพนยางคำ ที่มีชื่อเสียงและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร และขณะนี้ศูนย์ฯ อยู่ระหว่างการศึกษาและวิจัยอาหารโคที่มีคุณภาพมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามยังติดขัดปัญหาเกษตรกรนิยมขายแม่พันธุ์โค ทำให้ขาดแคลนแม่พันธุ์โคเป็นจำนวนมาก ศูนย์ฯ จึงได้มีโครงการส่งเสริมการเลี้ยงแม่พันธุ์โคให้กับเกษตรกร ซึ่งเห็นว่ามีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำหรับจังหวัดสกลนครสามารถผลิตวัวเพื่อจำหน่ายได้มากกว่า ๓,๐๐๐ ตัว จึงให้ความสำคัญกับการเพิ่มการผลิตโคเนื้อให้มากขึ้นเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

การพัฒนาแหล่งน้ำ เนื่องจากจังหวัดสกลนครเป็นพื้นที่ที่ราบสูงครอบคลุมพื้นที่ประมาณ ๔ ล้านไร่ โดยมีการพัฒนาพื้นที่ระบบชลประทานประมาณ ๓๐๐ โครงการ ในพื้นที่ประมาณ ๕ แสนไร่

ในด้านการปลูกข้าว ซึ่งมีจำนวนพื้นที่กว่า ๒ ล้านไร่ จังหวัดต้องการเพิ่มผลผลิตข้าวด้วยการนำภูมิปัญญาชาวภูไทในการทำข้าวฮาง โดยสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อนำข้าวเปลือกไปทำข้าวฮางจำหน่ายในราคาที่สูงประมาณ ๘๐-๑๐๐ บาท/กิโลกรัม ซึ่งหากจำหน่ายข้าวเปลือกจะมีราคาเพียง ๒๐ บาท/กิโลกรัมเท่านั้น อีกทั้งข้าวฮางจะมีธาตุสารอาหารมากกว่าข้าวทั่วไปมาก เช่น สารกาบาและวิตามินบี ๑ ป้องกันโรคเหน็บชา และวิตามินบี ๒ ป้องกันโรคปากนกกระจอก นอกจากนี้ ผ้าย้อมครามและเม่าก็เป็นสินค้าที่มีชื่อเสียงของจังหวัดด้วยเช่นกัน

การสนับสนุนด้านงบประมาณ ในปีงบประมาณปี ๒๕๕๘ จังหวัดได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาด้านการเกษตรมากถึงร้อยละ ๕๐ โดยเฉพาะด้านการปศุสัตว์และการประมง โดยเป็นงบประมาณจากผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครและงบประมาณจากกลุ่มจังหวัด สำหรับในปี ๒๕๕๘ ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครมีนโยบายมุ่งเน้นให้เกษตรกรทำการเกษตร โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพเป็นหลักและจะทำโมเดลด้านการเกษตรในพื้นที่เกษตรจำนวน ๕ ไร่ ให้มีรายได้ประมาณ ๒ แสนบาทต่อปี

นายสุรชาติ มาลาศรี ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้สรุปประเด็นสภาพปัญหา ข้อแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะด้านแหล่งน้ำในแต่ละพื้นที่ โดยปัญหาต่างๆ เกิดจากการร้องขอของเกษตรกรที่เข้าร่วมประชุมในแต่ละพื้นที่ จำนวน ๕๐-๑๐๐ คน ดังนี้

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑.๑ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้คิดค้นเทคโนโลยีการให้น้ำกับพืชแบบผสมผสานโดยใช้ Solar Cell โดยคณะทำงานพลังงานทดแทน โดยมีแผนการขยายผลไปยังโครงการหมู่บ้านเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพฯ จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน และหมู่บ้านต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียงเฉลิมพระเกียรติของจังหวัดสกลนครอีก ๑ หมู่บ้าน รวม ๑๑ แห่ง โดยต้องใช้งบประมาณในการสนับสนุน ๓,๓๐๐,๐๐๐ บาท พื้นที่รับประโยชน์เต็มรูปแบบ ๕๕ ไร่ สามารถเพิ่มผลผลิตได้ประมาณ ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี

๑.๒ สภาพปัญหาการใช้น้ำของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำตาดไฮใหญ่ในการทำกิจกรรมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในขณะนี้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริใช้น้ำจำนวน ๔,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน โดยอ่างเก็บน้ำตาดไฮใหญ่ มีปริมาณน้ำ ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๗ จำนวน ๐.๙๑๖ ล้านลูกบาศก์เมตร ปัจจุบัน (วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๘) คงเหลือน้ำในอ่างฯ ๐.๖๑๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คาดการณ์ปริมาณน้ำ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๘ คงเหลือประมาณ ๐.๑๐ ล้านลูกบาศก์เมตร คาดว่าจะขาดแคลนน้ำในการดำเนินกิจกรรมในช่วงเดือนเมษายน อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายด้านกิจกรรมปศุสัตว์ ประมงและข้าว พื้นที่แปลงเกษตรผสมผสาน แปลงอนุรักษ์พันธุกรรมพืช แปลงทดลองวิจัยการปลูกหญ้าชนิดต่างๆ อาคารฝึกอบรมเกษตรกร รวมทั้งการใช้น้ำในทุกกิจกรรมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มูลค่าความเสียหายอาจสูงถึงประมาณ ๗๐๐ ล้านบาท ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริจึงได้เสนอแผนงานในการยกระดับเก็บกักอ่างเก็บน้ำห้วยตาดไฮใหญ่ โดยต้องใช้งบประมาณ ๓๐ ล้านบาท เพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจจะเกิดขึ้น ขณะนี้มีความพร้อมด้านแบบแปลนแล้ว

๒. ศูนย์ฯ สาขาภูพานเกษตรทฤษฎีใหม่ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

๒.๑ สภาพปัญหาการใช้น้ำจากอุโมงค์ผันน้ำลำพะยังภูมิพัฒน์ เกษตรกรในอำเภอเขาวงได้รับน้ำจากอุโมงค์ไม่เพียงพอสำหรับการเกษตร แก้ไขปัญหาโดยการบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่ให้เกิดความสมดุลในการใช้น้ำ

๒.๒ ปัญหาการขุดบ่อขนาดเล็กในที่นาของเกษตรกร ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ตามความต้องการเพราะฝนไม่ตกตามฤดูการ เกษตรกรจึงร้องขอให้หน่วยงานช่วยสนับสนุนการเจาะบ่อบาดาลโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ในการสูบ เนื่องด้วยกลุ่มเกษตรกรเป็นเครือข่ายสมาชิกของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงมีแผนงานสนับสนุนเกษตรกรโดยใช้เทคโนโลยีการให้น้ำกับพืชแบบผสมผสานโดยใช้ Solar Cell จำนวน ๕ แห่ง ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริได้คิดค้นขึ้น โดยต้องใช้งบประมาณในการสนับสนุน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท

๓. กลุ่มบริหารการใช้น้ำคลอง MC โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพัฒนาลุ่มน้ำชีตอนกลาง (เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อีสาน อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด)

สภาพปัญหาของพื้นที่คือระบบระบายน้ำ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อีสานซึ่งเป็นสมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำคลอง MC (สนามบิน) อยู่ในเขตของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพัฒนาลุ่มน้ำชีตอนกลาง ขาดระบบระบายน้ำในพื้นที่ ทำให้เกิดปัญหาในการระบายน้ำในช่วงที่น้ำมากกว่าความต้องการ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพัฒนาลุ่มน้ำชีตอนกลางได้มีแผนงานในการก่อสร้างคลองระบายน้ำและอาคารประกอบในพื้นที่โครงการช่วยเหลือพื้นที่ประมาณ ๔,๐๐๐ ไร่ โดยใช้งบประมาณ ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๔. ทุ่งกลาร้องไห้ อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พื้นที่ทุ่งกลาร้องไห้มีสภาพภูมิประเทศเป็นแอ่งกระทะจะเกิดน้ำท่วมในฤดูฝนเพราะไม่สามารถระบายน้ำออกจากพื้นที่ได้ ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง กรมชลประทานได้ทำการศึกษาความเหมาะสมในการพัฒนาพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้โดยออกแบบระบบระบายน้ำ ให้ระบายน้ำในพื้นที่ลงสู่ลำเสียวใหญ่ ลำพลับพลา และแม่น้ำมูลในฤดูฝนและสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้งได้อีกด้วย กรมชลประทาน โดยโครงการชลประทานร้อยเอ็ดได้จัดแผนงานปรับปรุงคลองระบายน้ำ จำนวน ๕ สาย พร้อมอาคารประกอบ ความยาวประมาณ ๖๐ กิโลเมตร ช่วยเหลือพื้นที่ประมาณ ๒๕,๘๐๐ ไร่ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น ๑๘๖,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท

ประเด็นข้อซักถามและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

๑. ปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนและขาดน้ำในฤดูแล้งในเขตพื้นที่อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร

ผู้แทนกรมชลประทานได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า เขตพื้นที่อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร มีปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากเป็นพื้นที่ลุ่มแม่น้ำ ทำให้ในฤดูฝนจะมีน้ำหลากก่อนไหลเข้าสู่แม่น้ำโขง แต่เนื่องจากน้ำโขงมีน้ำมาก ทำให้ระบายน้ำออกไม่ได้ ซึ่งกรมชลประทานได้ดำเนินการทำประตูระบายน้ำจำนวน ๓ แห่งจากจำนวนทั้งหมด ๕ แห่ง ณ ลุ่มแม่น้ำสงคราม เพื่อการระบายน้ำและแก้ปัญหาขาดน้ำในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งจะช่วยเพิ่มน้ำให้กับพื้นที่ทางการเกษตรได้ประมาณ ๕.๖ แสนไร่ แต่ยังพบว่าในพื้นที่นอกเขตชลประทานยังมีปัญหาภัยแล้ง ซึ่งเกษตรกรสามารถแจ้งไปยังประธานกลุ่มผู้ขอใช้น้ำเพื่อขอใช้เครื่องสูบน้ำได้ โดยขณะนี้มีจำนวน ๑๐ เครื่อง อย่างไรก็ตามหากมีความเหมาะสมก็อาจจะมีการพัฒนาพื้นที่บางแห่งให้เป็นแก้มลิงเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในการเกษตรต่อไป

๒. เกษตรกรในพื้นที่อำเภอเต่างอย จังหวัดสกลนคร ส่วนใหญ่ปลูกมะเขือเทศส่งโรงงานแต่ขาดแหล่งน้ำ ต้องการมีบ่อบาดาลน้ำลึก

ผู้แทนกรมชลประทาน ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ลำน้ำพุง จะมีน้ำไหลลงที่อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี แต่ในฤดูแล้งจะมีน้ำไหลผ่านน้อยเนื่องจากมีความชันสูงและมีปัญหาตะกอนทราย จึงจำเป็นต้องทำประตูระบายน้ำเพื่อเปิด – ปิดน้ำเป็นช่วง ๆ โดยกรมชลประทานได้ทำการศึกษาลำน้ำพุงเสร็จสิ้นเมื่อปี ๒๕๕๗ และจะทำประชาพิจารณ์ต่อไป

๓. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำไม่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและไม่มีการติดตามผลการดำเนินการ

๔. เกษตรกรในพื้นที่เขตอำเภอสว่างแดนดินขาดน้ำใช้เพื่อการเกษตร

ผู้แทนกรมชลประทาน ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ลำน้ำอูนมีความจุประมาณ ๓๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จะมีคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครเป็นประธานคณะกรรมการฯ สามารถบริหารจัดการน้ำได้ตามความเหมาะสม

ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า เนื่องจากลำน้ำอูนปริมาณน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ไม่เหมาะที่จะนำน้ำมาทำนาเนื่องจากต้องใช้น้ำมาก จึงมีแนวทางลดพื้นที่ทำนาและส่งเสริมให้เกษตรกรหันไปทำการเกษตรอย่างอื่นแทน แต่อย่างไรก็ตาม เห็นว่าควรจะเพิ่มความจุกักเก็บน้ำของลำน้ำอูนขึ้นอีกประมาณ ๑๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อนำน้ำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้มากขึ้น

๕. ควรมีการนำน้ำโขงและน้ำบาดาลใต้ดินมาใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรให้มากขึ้น และรัฐควรมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมแนวคิดใหม่ ๆ ให้เกษตรกรมีอาชีพเสริมตลอดทั้งปี

๖. ควรสนับสนุนให้เกษตรกรมีโรงสีผลิตข้าวเพื่อจำหน่ายได้เองและส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์เพื่อบริหารงานกันเองภายในกลุ่ม ตั้งแต่กระบวนการผลิตไปจนถึงการแปรรูป

๗. ต้องการให้เกษตรกรสามารถแปรรูปและจำหน่ายผลผลิตยางพาราได้เอง และมีการตั้งสหกรณ์เพื่อรวบรวมผลผลิตของเกษตรกร จัดตั้งโรงงานผลิตยางพาราเพื่อแปรรูปยางพาราและส่งออกต่างประเทศ

๘. เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราในภาคตะวันออกเฉียงเหนือนิยมทำยางก้อนถ้วยมากกว่ายางแผ่น เนื่องจากมีความสะดวกมากกว่า นอกจากนี้ เกษตรกรยังมีปัญหาไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้และปัญหาเครื่องจักรทางการเกษตรมีราคาแพง

๙. การประมงและปศุสัตว์ ควรมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพของเกษตรกรอย่างจริงจัง

ผู้แทนปศุสัตว์จังหวัดสกลนคร ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ขณะนี้อยู่ระหว่างแผนการดำเนินการเพื่อจะให้มีประมงอำเภอ ประจำอยู่ในแต่ละเขตอำเภอ ซึ่งจะดูแลเกษตรกรได้อย่างใกล้ชิด

๑๐. ปัญหาขาดแคลนแรงงานภาคการเกษตร เนื่องจากเยาวชนไม่นิยมทำอาชีพเกษตรกรรมและแรงงานภาคการเกษตรนิยมไปประกอบอาชีพภาคอุตสาหกรรมกันมากขึ้น

๑๑. ค่าจ้างแรงงานในภาคการเกษตรสูงขึ้นโดยเฉลี่ยในราคา ๓๕๐-๔๐๐ บาท/วัน

๑๒. ราษฎรในพื้นที่เขตอำเภอภูพานและอำเภอเต่างอย ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน เนื่องจากมีการประกาศเป็นเขตอุทยานภูพาน เมื่อปี ๒๕๑๕ แต่มติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี ๒๕๔๑ อนุญาตให้ราษฎรยังทำกินในเขตอุทยานฯ ได้ต่อไป

ผู้แทนปฏิรูปที่ดินจังหวัดสกลนคร ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า พื้นที่ในเขตอำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร จะเป็นพื้นที่ในเขตอุทยาน เขตป่าสงวน และเขต ส.ป.ก. ซึ่งพื้นที่ที่อยู่ในเขต ส.ป.ก. ได้มีการออกเอกสารสิทธิ์ให้กับราษฎรทั้งหมดแล้ว แต่เนื่องจากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี ๒๕๔๑ ที่อนุญาตให้ราษฎรยังทำกินในเขตอุทยานฯ ซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตอุทยานและเขตป่าสงวน

๑๓. พื้นที่ในเขตอำเภอภูพาน จังหวัดสกลนคร ในปี ๒๕๕๗ กรมพัฒนาที่ดินได้จัดสรรงบประมาณในการขุดบ่อในไร่นา แต่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ และเห็นว่าควรขุดน้ำบาดาลจะมีความเหมาะสมและเกษตรกรจะได้รับประโยชน์มากกว่า

ผู้แทนพัฒนาที่ดินจังหวัดสกลนคร ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า กรมพัฒนาที่ดินได้มีโครงการขุดบ่อน้ำในไร่นาเพื่อใช้น้ำในหน้าแล้งให้กับเกษตรกร โดยเกษตรกรจะต้องสมทบเงินจำนวน ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ และที่ผ่านมาบางพื้นที่อยู่ในเขตอุทยานหรือเขตป่าสงวน ทำให้ไม่สามารถขุดบ่อได้

๑๔. ปัญหาปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูง เช่น ปุ๋ยเคมี ควรมีการจัดตั้งโรงงานปุ๋ยเคมีในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อลดต้นทุนการขนส่งปุ๋ยที่ต้องสั่งซื้อมาจากภาคกลาง

๑๕. ปัญหาผลผลิตต่อไร่ต่ำ เช่น ข้าว แต่หากเกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้น แม้ว่าราคาข้าวจะไม่สูงมากนัก จะช่วยลดความเดือดร้อนของเกษตรกรได้

๑๖. ปัญหาด้านการตลาด ต้องการให้มีโรงงานผลิตปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ กรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ปัญหาขาดแคลนน้ำภาคการเกษตร ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีโครงการพัฒนาบ่อน้ำเพื่อการเกษตรหรืออาจจะขุดบ่อบาดาลน้ำลึกแทนหากจะก่อให้เกิดประโยชน์กับเกษตรกรได้มากกว่า ซึ่งที่ผ่านมาปัญหาบ่อน้ำในไร่นาที่ไม่สามารถรับน้ำไว้ได้ ทำให้น้ำซึมลงสู่ใต้ดินอย่างรวดเร็วและบ่อยังมีขนาดเล็กเกินไป ประกอบกับขุดดินขึ้นมาแล้วไม่สามารถจัดการดินที่ขุดขึ้นมาได้ ซึ่งเป็นปัญหาที่ควรได้รับการพิจารณา โดยจะพยายามผลักดันการดำเนินโครงการให้เป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์กับเกษตรกรอย่างสูงสุดต่อไป

สำหรับปัญหายางพารา เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์เพื่อขอกู้เงินจากแหล่งเงินทุนของรัฐบาล และขอรับการสนับสนุนเครื่องมือจักรกลทางการเกษตรจากภาครัฐ โดยสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.)

ในส่วนของปัญหาด้านปัจจัยการผลิตของเกษตรกร เช่น ปุ๋ย ดิน น้ำ เมล็ดพันธุ์ ยาปราบศัตรูพืช ทุน รวมทั้งการบริหารจัดการ เป็นสิ่งสำคัญ โดยพบว่าปัจจุบันเกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมี ในปริมาณที่มากขึ้น หากทำให้ปุ๋ยเคมีมีราคาต่ำลงและเกษตรกรสามารถลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงและหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น ก็จะช่วยลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรได้ ซึ่งกรมวิชาการเกษตร ควรให้ความรู้กับเกษตรกรในการใช้ปุ๋ยเพื่อการเกษตรอย่างถูกต้อง รวมถึงการบำรุงรักษาคุณภาพดินให้กับเกษตรกรด้วย

นายวรัชย์ ชวพงศ์ อนุกรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า การรวมกลุ่มของเกษตรกรเป็นวิสาหกิจชุมชน จะทำให้สามารถขอกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ได้ง่ายขึ้น ซึ่งสามารถผ่อนชำระได้นานถึง ๑๐ ปี ทำให้ไม่สร้างภาระให้กับเกษตรกรจนเกินไป สำหรับปัญหายางพาราเห็นว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเกษตรกรนิยมปลูกยางพารากันมากขึ้นอาจจัดตั้งโรงงานแปรรูปเพิ่มขึ้น แต่หากทำยางเครป (ยางแผ่น) เพื่อส่งไปจำหน่ายยังภาคใต้อาจไม่คุ้มค่า

นายกองเอก วิลาศ รุจิวัฒนพงศ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสกลนคร กรมวิชาการเกษตร ได้เคยมีการสุ่มตรวจตัวอย่างปุ๋ยเคมี เคมีภัณฑ์ และเมล็ดภัณฑ์หรือไม่ เนื่องจากที่ผ่านมาพบปัญหาปุ๋ยปลอมเกิดขึ้นบ่อยในหลายจังหวัด

ผู้แทนศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสกลนคร ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ศูนย์ฯ มีสารวัตรเกษตรประจำอยู่ในพื้นที่เขต ๘ อำเภอ โดยจะมีการสุ่มตรวจตัวอย่างปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืช เป็นต้น ซึ่งที่ผ่านมาได้ตรวจพบว่ามีการปลอมปุ๋ยหรือปุ๋ยมีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานและได้มีการดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องแล้ว แต่ยังติดขัดปัญหาด้านช่องว่างของข้อกฎหมายที่ยังไม่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีได้อย่างจริงจัง

นายคนิต ลิขิตวิทยาวุฒิ อนุกรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีนโยบายในการปรับโครงสร้างแผนการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาภาคการเกษตร สรุปได้ดังนี้

๑) การปรับโครงสร้างพื้นที่ทางการเกษตร โดยการลดพื้นที่การปลูกข้าวและขยายพื้นที่การปลูกยางพารา เนื่องจากข้าวต้องใช้น้ำมาก และจะต้องดำเนินการควบคู่กับการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมด้วย

๒) การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร โดยมุ่งเน้นการอนุรักษ์ดินร่วมกับการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความสมดุล

สำหรับโครงการขุดบ่อน้ำในไร่นาของกรมพัฒนาที่ดิน ที่ผ่านมาพบว่ายังไม่เพียงพอกับความต้องการใช้น้ำของเกษตรกร ในส่วนของการขุดน้ำบาดาล จะต้องคำนึงถึงน้ำต้นทุนด้วย อีกทั้ง จะต้องขออนุญาตจากกรมทรัพยากรน้ำบาดาลในการดำเนินโครงการ

๓) การพัฒนาองค์กรสหกรณ์ ปัจจุบันภาครัฐ โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์ยังไม่สามารถเข้าไปส่งเสริมสหกรณ์ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งประ กอบด้วย วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ การรวมกลุ่มเกษตรกร เป็นต้น จึงต้องได้รับความร่วมมือจากสถาบันต่าง ๆ ของเกษตรกรเพื่อผลักดันและส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกรให้มีความยั่งยืนด้วย

๔) ปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ซึ่งปัจจุบันเกษตรกรมีหนี้ครัวเรือนสูงถึงประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) พิจารณาผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในเรื่องต่าง ๆ ต่อไป และเห็นว่าภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจนเพื่อให้สอดคล้องกับ GDP ในภาคการเกษตรด้วย นอกจากนี้ คณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ต้องเพิ่มบทบาทในการเข้ามาช่วยเหลือเกษตรกรให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม ขณะนี้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้ร่วมกันศึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกรไทยด้วยเช่นกัน

นายธรรมนูญ ยิ่งยืน อนุกรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า พระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ มีเจตนารมย์เพื่อให้เกษตรกรได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้เพื่อการปรับปรุงพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน ดังนั้น สภาเกษตรกรในระดับจังหวัด ควรสร้างความเข้าใจในบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสภาเกษตรกรอย่างถ่องแท้ โดยสภาเกษตรกรจะต้องเป็นองค์กรที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนาด้านการเกษตรอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม สะท้อนปัญหาในแง่มุมต่างๆ ของเกษตรกรแล้วนำเสนอปัญหาดังกล่าวไปยังสภาเกษตรกรแห่งชาติเพื่อเสนอรัฐบาลพิจารณาต่อไป

๒. ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสานของนางบังอร ไชยเสนา อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร (เกษตรกรเครือข่ายของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ)

คณะเดินทางถึงแปลงเกษตรของ นางบังอร ไชยเสนา ซึ่งตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๘ หมู่ที่ ๔ ตำบลโฮงฮาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นเกษตรกรต้นแบบตามแนวพระราชดำริ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

รูปแบบการดำเนินงาน

การทำการเกษตรแบบผสมผสานในพื้นที่จำนวน ๔ ไร่ ประกอบด้วย การขุดบ่อเพื่อปลูกพืชและเลี้ยงปลา รวมทั้งเพาะเลี้ยงกบในกระชัง ปลูกมะนาวในท่อซีเมนต์ ดาวเรือง ผักสวนครัว ข้าวโพด ฟักทอง พริก เลี้ยงไก่ กบ ปลาหมอยักษ์ (๔-๕ ตัว/กิโลกรัม) เป็นต้น โดยรายได้หลักจากการเลี้ยงกบและการเพาะลูกอ๊อดเพื่อจำหน่ายในราคากิโลกรัมละ ๓๐๐ บาท/กิโลกรัม สร้างรายได้จำนวนกว่า ๗-๘ แสนบาท/ปี และรายได้ลำดับรองจากการปลูกดาวเรืองจำหน่าย โดยแม่ค้าจะมาซื้อและรับสินค้าจากสวนโดยตรง ทำให้นางบังอรฯ มีรายได้ที่มั่นคงและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ปัจจุบันนางบังอรฯ ได้จัดอบรมให้กับบุคคลทั่วไปและผู้ที่สนใจเข้ารับการฝึกอบรม โดยหลักสูตรการอบรม ๖ วัน/๑๐ คน/กลุ่ม พร้อมที่พักและอาหาร โดยไม่มีค่าใช้จ่ายในการอบรม สำหรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ นางบังอรฯ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและช่วยเหลือจากผู้แทนกรมตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด เกษตรและสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด และศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ มาโดยตลอด ทำให้มีการพัฒนาศักยภาพทางการเกษตรอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาอุปสรรคในการทำการเกษตร

- ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือนและภาคการเกษตร

ปัจจัยการผลิต

- ปุ๋ย ทำปุ๋ยหมัก เพื่อใช้เอง โดยไม่ใช้ปุ๋ยเคมี
- อาหารสัตว์ จะเรียนรู้การทำอาหารเม็ดกบเพิ่มเติมจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ
- ดิน เนื่องจากเดิมดินมีสภาพเค็มสูง จึงแก้ปัญหาดินเค็ม ด้วยการใส่ปุ๋ยคอก แกลบและฟาง เพื่อช่วยลดความเค็มของดิน
- โซลาเซลล์ มีการติดตั้งเพื่อใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์เพื่อผันน้ำมาใช้เพื่อการเกษตร

ประเด็นข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการ

๑) ควรปลูกมะละกอเพิ่มเติมเนื่องจากตลาดมีความต้องการมาก ซึ่งจะช่วยเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้น

๒) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมในด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง

๓. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวฮางงอก ตำบลโฮงฮาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร (เครือข่ายของวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์อีสาน)

คณะเดินทางถึงวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวฮางงอก ตำบลโฮงฮาง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร โดยมีผู้แทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ ให้การต้อนรับคณะเดินทางและให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจการวิสาหกิจชุมชนฯ สรุปได้ดังนี้ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวฮางงอก ตำบลโฮงฮางอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร (เครือข่ายของวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์อีสาน) เป็นกลุ่ม

ผู้ผลิตข้าวฮางงอกเพื่อส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ อาทิเช่น กลุ่มประเทศสหภาพยุโรปหรือ EU และประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ซึ่งเป็นเครือข่ายของวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์อีสาน ดำเนินการมากว่า ๒ ปี ปัจจุบันมีสมาชิกกลุ่มฯ จำนวน ๕๐ ครัวเรือน (ในพื้นที่ของอำเภอเมืองและอำเภอภูพาน) มีการผลิตข้าวอินทรีย์และรวบรวมข้าวเปลือกจากสมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งการรับซื้อข้าวเปลือกจากเกษตรกรอื่น ๆ

สำหรับด้านการผลิต กลุ่มฯ มีโรงสีข้าว โรงอบแห้งและระบบอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์แบบเรือนกระจกและมีลานตากข้าวของตนเอง

๔. ศึกษาดูงานแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ เครือข่ายพรรคแพง (นายวิเศษ คำไชโย) อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

คณะเดินทางถึงแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ เครือข่ายพรรคแพง (นายวิเศษ คำไชโย) อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมี นายสุรพจน์ รัชชุศิริ รองผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์ หน่วยงานราชการ และกลุ่มเกษตรกรให้การต้อนรับคณะเดินทาง สรุปผลการประชุมหารือ และการพบปะเกษตรกรได้ดังนี้

กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ฮักแพงแบ่งปัน อำเภอเขาวงเป็นเครือข่ายเกษตรกรชาวเขาวงที่รวมตัวกันพัฒนาจากการเกษตรแบบปลูกพืชเชิงเดี่ยวมาเป็นเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสานหลุมพอเพียงและมุ่งไปสู่ความมั่นคงทางด้านอาหารปลอดภัยเกษตรอินทรีย์รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนข้าวเหนียวเขาวงผลิตและจำหน่ายข้าวเหนียวเขาวงที่มีคุณภาพและกำลังพัฒนาสู่อำเภอเกษตรอินทรีย์กลุ่มฮักแพงฯ ร่วมกันก่อตั้ง สหกรณ์ข้าวเหนียวเขาวง จำกัด ขึ้น ซึ่งข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์นับเป็นสินค้าเกษตรหลักที่สำคัญหรือ product champion ของอำเภอเขาวง เนื่องจากข้าวเหนียวเขาวงได้รับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือ GI จากกรมทรัพย์สินทางปัญญาเมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ข้าวเหนียวเขาวงเป็นข้าวพันธุ์พื้นเมือง (ข้าวพันธุ์กอเดียว) และข้าวพันธุ์ กข ๖ เป็นข้าวเหนียวที่ไวต่อช่วงแสง ปลูกได้เฉพาะฤดูนาปี ในเขตพื้นที่อำเภอเขาวง บางตำบลของอำเภอกุฉินารายณ์ และอำเภอนาคู พื้นที่ปลูกข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์เป็นพื้นที่ราบระหว่างหุบเขา ดินในบริเวณนี้มีธาตุแคลเซียมและธาตุซิลิกอนสูง ผนวกกับภาวะภูมิอากาศที่เย็นแห้งแล้งและน้ำน้อย เป็นผลให้ข้าวเหนียวเขาวงกาฬสินธุ์เก็บเกี่ยวก่อนข้าวอื่น มีความนุ่มและหอมมาก เกษตรกรส่วนใหญ่ที่ผลิตข้าวเหนียวเขาวงเป็นกลุ่มชนเผ่าผู้ไทย มีขนบธรรมเนียมประเพณีและภาษาพูดเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีความละเอียดประณีตพิถีพิถันในงานฝีมือประเภทจักรสานและงานทางด้านกสิกรรมโดยเฉพาะการปลูกข้าว จึงทำให้ข้าวจากแหล่งนี้มีชื่อเสียงดีในด้านคุณภาพ

คุณสมบัติพิเศษของข้าวเหนียวเขาวงเมื่อนึ่งสุกจะมีกลิ่นหอม และนุ่ม ไม่แฉะติดมือ และข้าวที่นึ่งแล้วเมื่อเก็บไว้ในภาชนะปิดหลายชั่วโมงจนข้าวเย็น จะยังคงรักษาความอ่อนนุ่มได้ ข้าวเหนียวเขาวงเริ่มเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงในตลาดข้าวสารจังหวัดกาฬสินธุ์ เกษตรกรอำเภอเขาวงได้รวมตัวกันในนามเครือข่ายเกษตรทฤษฎีใหม่ฮักแพงแบ่งปัน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ มีสมาชิก ๗๒๐ ราย มีเป้าหมายให้สมาชิกทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีความกินดีอยู่ดีตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมุ่งหวังให้ข้าวเหนียวเขาวงมีชื่อเสียงเลื่องลือเป็นสัญลักษณ์ของเขาวง แกนนำเครือข่ายได้ร่วมกันจัดตั้งกองทุนพันธุ์ข้าวและรวบรวมข้าวเปลือกที่ได้คุณภาพมาตรฐานและปลอดภัยต่อผู้บริโภคนำมาแปรรูปและจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ให้กับสมาชิก เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๕

ตัวแทนเกษตรกรได้เข้ารับมอบเครื่องสีข้าวพระราชทานขนาดเล็กจากสมเด็จพระเทพฯ รัตนราชสุดา สยามบรมราชกุมารี

สำหรับด้านการตลาด แต่เดิมกลุ่มฯ มีการรวมกลุ่มจากเกษตรกรในพื้นที่เพื่อผลิตข้าวเกษตรอินทรีย์ ซึ่งแต่เดิมเน้นการปลูกเพื่อการบริโภคและมุ่งสู่การผลิตเพื่อจำหน่าย โดยปัจจุบันข้าวเหนียวเขาวง มีวางจำหน่ายในห้างสรรพสินค้าชั้นนำ เช่น ห้างเดอะมอลล์ สยามเซ็นทรัลเวิลด์ และสยามพารากอน เป็นต้น ศูนย์ฯ เปิดอบรมความรู้ด้านการเกษตรให้กับบุคคลและผู้ที่สนใจเข้ารับการฝึกอบรมเป็นเวลา ๓ คืน ๔ วัน

ประเด็นข้อซักถามและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

๑. อุโมงค์ผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่ จังหวัดมุกดาหารซึ่งระดับน้ำมีความตื้นเขินกว่าระดับท่อส่งน้ำและมีการส่งน้ำน้อยเกษตรกรต้องการให้มีการขุดลอกอ่างเก็บน้ำเพื่อให้กักเก็บน้ำและระบายน้ำได้มากขึ้น

ผู้แทนกรมชลประทาน ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า โครงการอุโมงค์ผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่เป็นโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในลุ่มน้ำลำพะยังตอนบน โดยการผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่ จังหวัดมุกดาหาร ลงสู่พื้นที่การเกษตรลุ่มน้ำลำพะยังตอนบนจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มปริมาณน้ำต้นทุนให้เพียงพอสำหรับพื้นที่เพาะปลูกที่ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำของพื้นที่การเกษตรในลุ่มน้ำลำพะยังตอนบนและเป็นการเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพการใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่พัฒนาไว้แล้ว ซึ่งพื้นที่การเกษตรลุ่มน้ำลำพะยังตอนบน ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด ๑๒,๐๐๐ ไร่ ในบริเวณ ๕ หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านกุดตอแก่น บ้านแดนสามัคคี บ้านม่วงไข่ บ้านดงหมู่และบ้านโนนสวรรค์ ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์และพื้นที่การเกษตรจะได้รับการพัฒนาให้ทำการเกษตรตามแบบทฤษฎีใหม่ สำหรับการผันน้ำของอุโมงค์ฯ ซึ่งจะต้องผันน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยไผ่ ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยบางทรายตอนบนมาส่งให้กับพื้นเพาะปลูกในเขตอำเภอเขาวงโดยการระบายน้ำผ่านทางช่องเขา อาจทำให้การระบายน้ำไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อย่างไรก็ตามจะนำปัญหาดังกล่าวไปหารือกับผู้อำนวยการสำนักชลประทานที่ ๖ เพื่อแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ต่อไป

๒. แม้จะมีการเจาะน้ำบาดาลและนำระบบโซล่าเซลล์เพื่อดึงน้ำมาใช้ในพื้นที่ในตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ แล้ว แต่ยังเห็นว่าควรให้มีการดำเนินการในลักษณะเช่นเดียวกันในพื้นที่ของตำบลคุ้มเก่า ตำบลกุดปลาค้าว ตำบลหนองผือ อำเภอเขาวง ซึ่งเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานด้วย เพื่อการนำน้ำใต้ดินมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ฮักแพงแบ่งปัน เป็นกลุ่มเกษตรกรที่มีการรวมกลุ่มกันทำการเกษตรอินทรีย์โดยการพึ่งพาตนเองของสมาชิกในกลุ่มฯ แม้จะมีปัญหาเรื่องน้ำแล้ง แต่สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ให้ความช่วยเหลือด้วยการจัดตั้งโซลาเซลล์เพื่อดึงน้ำจากใต้ดินมาใช้เพื่อการเกษตรในหน้าแล้ง แต่ขณะนี้เกษตรกรประสบปัญหาไม่มีไฟฟ้าใช้ อีกทั้ง ไฟฟ้าเพื่อการเกษตรมีค่าธรรมเนียมเป็น ๒ เท่าของค่าธรรมเนียมการใช้ไฟฟ้าแบบทั่วไป จึงขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยผลักดันเพื่อให้เกษตรกรได้มีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึงหรือให้มีไฟฟ้าครอบคลุมไปจนถึงอุโมงค์ผันน้ำลุ่มน้ำลำพะยัง

๔. รัฐควรให้การส่งเสริมให้เพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น โดยการเพิ่มเชื้อราบิวเวอร์เรีย และเชื้อราไตรโคเดอร์มาในดินเพื่อกำจัดแมลงศัตรูพืชได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาปลูกข้าวเกษตรอินทรีย์กันมากขึ้น เนื่องจากข้าวอินทรีย์มีราคาสูงจากเดิมที่มีราคาเพียงกิโลกรัมละ ๒๘-๒๙ บาท แต่ปัจจุบันข้าวอินทรีย์มีราคาสูงมากขึ้นถึงกิโลกรัมละ ๗๐ บาท

๕. ต้องการให้รัฐสนับสนุนห้องบรรจุภัณฑ์ (ข้าว) เนื่องจากกลุ่มฯ ยังไม่มีห้องบรรจุภัณฑ์ข้าว

นายคนิต ลิขิตวิทยาวุฒิ อนุกรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า สำหรับการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรของกรมพัฒนาที่ดินซึ่งเป็นการขุดบ่อน้ำขนาดเล็กเพื่อใช้ในไร่นาของเกษตรกร นั้น เห็นว่าเกษตรกรยังไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการดังกล่าวมากนักและยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรอย่างแท้จริง ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้หารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทบทวนโครงการดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ เห็นว่าการเจาะน้ำบาดาลเพื่อนำน้ำใต้ดินมาใช้เพื่อการเกษตรยังมีความเกี่ยวข้องกับกรมทรัพยากรน้ำบาดาลด้วย จึงรับจะไปหารือกับอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาลเพื่อหาแนวทางในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรต่อไป

พระอาจารย์มหาสุภาพ พุทธวิริโย เจ้าอาวาสวัดป่านาคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า

๑. การพัฒนาเกษตรกรอย่างมีศักยภาพนั้น จะต้องทำให้เกษตรกรเกิดความสุขทั้งทางกายและทางจิตรใจ โดยยึดหลักการดำเนินชีวิตตามวิถีชีวิตแบบพอเพียง

๒. เกษตรกรต้องพึ่งพาตนเอง โดยยึดหลักในการดำเนินชีวิตที่ว่า “ทำความจริงให้เป็นเรื่องง่าย และทำเรื่องง่ายให้เป็นเรื่องจริง”นอกจากนี้ ยังต้องการขยายเขตพื้นที่เกษตรอินทรีย์ในลักษณะเช่นเดียวกันกับเกษตรอินทรีย์ของอำเภอเขาวงไปยัง ๑๖ เขตอำเภอในจังหวัดกาฬสินธุ์ด้วย

๓. จุดเด่นของเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่เขตอำเภอเขาวง คือ การนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ในการเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง ดังนั้น เกษตรกรควรมีการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีการเรียนรู้ในเชิงกว้างการลองผิดลองถูกจนประสบความสำเร็จ อันจะนำไปสู่การขยายผลและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรทฤษฎีใหม่ให้กับผู้อื่นได้อีกทั้ง ยังเป็นการช่วยผลักดันให้จังหวัดกาฬสินธุ์ได้เป็นจังหวัดโมเดลตัวอย่างในการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ให้กับบุคคลทั่วไปหรือผู้ที่สนใจได้นำไปใช้เพื่อพัฒนาการเกษตรให้มีความก้าวหน้าได้อย่างยั่งยืนต่อไป

๕. ศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ด ณ ห้องประชุมพระเวสสันดร ชั้น ๓

คณะเดินทางถึงศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ดโดยมีนายพศิน โกมลวิชญ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด หน่วยงานภาคราชการ ให้การต้อนรับคณะเดินทาง สรุปผลการประชุมหารือในด้านการเกษตรและปัจจัยการผลิตด้านการเกษตร ได้ดังนี้

นางสาวนรินรัตน์ ศุภวัลณ์ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านการเกษตรและปัจจัยการผลิตด้านการเกษตรของจังหวัดร้อยเอ็ด ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดร้อยเอ็ด

พื้นที่ ๘,๒๙๙.๔๖ ตารางกิโลเมตร (๕.๑๘ล้าน ไร่) ๒๐ อำเภอ ๑๙๒ตำบล ๒,๔๔๔ หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาล ๑๗ แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล ๑๘๖ แห่ง มีประชากร ๑,๓๐๓,๐๙๓ คน ครัวเรือน ๒๘๙,๖๔๘ ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร ๒๑๒,๕๖๒ ครัวเรือน (ร้อยละ ๗๓)

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศแบ่งเป็น ๓ ลักษณะ

๑. พื้นที่ภูเขาและลูกคลื่นลาดอยู่ทางทิศเหนือและทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด อยู่ในเขตพื้นที่ ๖ อำเภอ

๒. พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดถึงค่อนข้างราบเรียบอยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัดเป็นแนวยาวตามทิศตะวันออกและทิศตะวันตกอยู่ในเขตพื้นที่ ๗ อำเภอ

๓. พื้นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำและลำน้ำ เป็นพื้นที่บริเวณที่ราบลุ่มฝั่งแม่น้ำ เช่น แม่น้ำชี แม่น้ำมูล ลำพลับเพลา เป็นต้น ครอบคลุมพื้นที่ตอนล่างของจังหวัดในเขตพื้นที่ ๗ อำเภอ

แม่น้ำสำคัญ

๑) แม่น้ำชี ไหลผ่าน ๗ อำเภอ (จังหาร เชียงขวัญ โพธิ์ชัย ธวัชบุรี เสลภูมิ อาจสามารถ และพนมไพร)

๒) แม่น้ำมูล ไหลผ่าน ๒ อำเภอ (สุวรรณภูมิและโพนทราย)

๓) ลำน้ำสาขาต่าง ๆ ๖ สาย ได้แก่ ลำน้ำยัง ลำน้ำเสียวใหญ่ ลำเสียวน้อย ลำเตา ลำพลับพลา และลำห้วยแกวใหญ่

พื้นที่ทำการเกษตรของจังหวัดร้อยเอ็ด ปี ๒๕๕๖/๒๕๕๗

- ทำไร่ร้อยละ ๗ ไม้ผล-ไม้ยืนต้นร้อยละ ๓ ผัก/อื่น ๆ ร้อยละ ๑ ทำนา ร้อยละ ๘๙ รวมทั้งหมด ๔.๐๓๗ ล้านไร่

พื้นที่ปลูกข้าวอินทรีย์ในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗ พื้นที่ปลูกรวม ๓,๒๕๕ ไร่ ผลผลิตรวม ๑,๗๐๒ ตันแยกเป็น

- กลุ่มสหกรณ์ในเขตอำเภอเกษตรวิสัย พื้นที่ ๕๐๐ ไร่ ผลผลิต ๒๐๐ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐ กิโลกรัม/ไร่

- ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ (เกษตรจังหวัด,ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว) พื้นที่ ๗๕๕ ไร่ ผลผลิต ๓๐๒ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๔๐๐ กิโลกรัม/ไร่

- เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อีสานพื้นที่ ๒,๐๐๐ ไร่ ผลผลิต ๑,๒๐๐ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๖๐๐ กิโลกรัม/ไร่

ทุ่งกุลาร้องไห้ มีพื้นที่ ๒,๑๐๗,๖๙๐ ไร่ คลอบคลุมพื้นที่ของ ๕ จังหวัด ตามลำดับดังนี้

๑. ร้อยเอ็ด	๙๘๖,๘๐๗	ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๗
๒. สุรินทร์	๕๗๕,๙๙๓	ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๗
๓. ศรีสะเกษ	๒๘๗,๐๐๐	ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๔
๔. มหาสารคาม	๑๙๓,๘๙๐	ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๙
๕. ยโสธร	๖๔,๐๐๐	ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓

รวม **๒,๑๐๗,๖๙๐** **ไร่** คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

ด้านสัตว์น้ำ

เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

- ผู้ประกอบการ ๑๔,๑๙๙ ราย
- ฟาร์ม ๑๕,๑๗๘ ฟาร์ม

การเลี้ยงสัตว์น้ำที่สำคัญ

- เลี้ยงปลานิลในกระชัง จำนวน๓๗ ราย จำนวน ๘๗๑ กระชัง เนื้อที่ ๑๐,๔๙๙ ตารางเมตร
- เลี้ยงจระเข้ จำนวน ๓๐ ราย จระเข้ จำนวน ๒,๕๐๐ ตัว
- การแปรรูปสินค้าจากสัตว์น้ำ ได้แก่ ปลาร้า ปลาร้าบอง ปลาส้ม ปลาแดดเดียวและน้ำพริก มูลค่า ๓,๘๔๐,๐๐๐ บาท/ปี
- นำเข้าสัตว์น้ำจากจังหวัดชัยนาทและอ่างทอง ได้แก่ ปลาจีน ปลาสวายและปลาตะเพียน

ข้อมูลโรงงานแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรของจังหวัดร้อยเอ็ด

๑. โรงสีข้าวทั้งหมดจำนวน ๒๔ แห่ง กำลังการผลิตรวม ๑.๗ ล้านตัน โกดังเก็บรวม ๑๙๕,๖๐๐ ตัน

๒. โรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง จำนวน ๑ แห่ง ตั้งอยู่ ณ อำเภอโพนทอง

๓. โรงงานน้ำตาลที่รับซื้อผลผลิตอ้อยโรงงานจากจังหวัดร้อยเอ็ด ในรัศมี ๕๐ กิโลเมตร จำนวน ๓ โรงงาน

- บริษัทน้ำตาลวังขนาย จำกัด จังหวัดมหาสารคาม
- บริษัทน้ำตาลมิตรกาฬสินธุ์ จำกัด จังหวัดกาฬสินธุ์
- บริษัทน้ำตาลบุรีรัมย์ จำกัด จังหวัดบุรีรัมย์

สรุปพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) จังหวัดร้อยเอ็ด

๑. พื้นที่รับมอบ เนื้อที่ ๑,๕๓๑,๗๓๐ไร่

- ที่สาธารณะประโยชน์ จำนวน ๗ แปลง เนื้อที่ ๓๖,๓๒๕ ไร่
- ที่ป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๑๕ แปลง เนื้อที่ ๓๖๔,๑๗๒ ไร่
- ที่จำแนกฯ จำนวน ๗ แปลง เนื้อที่ ๑,๑๓๑,๒๓๓ ไร่

๒. พื้นที่ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื้อที่ ๔๗๐,๘๒๔ ไร่

- พื้นที่ทับซ้อน เนื้อที่ ๔๑๒,๙๖๑ ไร่
- พื้นที่กันออก เนื้อที่ ๕๗,๘๖๓ ไร่

๓. พื้นที่ดำเนินการ เนื้อที่ ๑,๐๖๐,๙๐๖ ไร่

- สำรวจรังวัด เนื้อที่ ๗๕๕,๑๓๘ ไร่
- มีหนังสือสำคัญ เนื้อที่ ๒๑๔,๑๘๕ ไร่
- ที่สาธารณประโยชน์ เนื้อที่ ๒๔,๑๕๐ ไร่
- ที่ชุมชน เนื้อที่ ๑๙,๒๒๗ ไร่
- ที่มีสภาพป่า เนื้อที่ ๑๒,๓๑๔ ไร่
- ถนนแหล่งน้ำ เนื้อที่ ๓๗,๘๘๘ ไร่

หมายเหตุ : ออกเอกสาร ส.ป.ก. จำนวน ๕๑,๓๑๐ ราย เนื้อที่ ๗๐,๓๑๓ แปลง จำนวน ๖๗๗,๗๓๘ ไร่

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการเกษตรของจังหวัดร้อยเอ็ด

๑. น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ

๒. ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง

๓. ผลผลิตคุณภาพยังไม่สูงเท่าที่ควร

๔. สินค้าเกษตรราคาตกต่ำ

ต้นทุนการผลิตสูงเนื่องจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ปัจจัยการผลิตราคาสูง ได้แก่ พันธุ์ ปุ๋ย และสารเคมี
- เกษตรกรส่วนใหญ่จ้างทำนา เนื่องจากขาดแคลนแรงงาน
- ค่าแรงงานสูง รวมทั้งค่าเครื่องจักรในการไถ หว่าน ปักดำ เก็บเกี่ยว เกี่ยวนวด มีราคาสูง
- ใช้ปัจจัยการผลิตเกินความจำเป็น ทั้งพันธุ์พืชและปุ๋ย
- เป็นเกษตรกรรายย่อย ไม่มีอำนาจในการต่อรอง

แนวทางการพัฒนาการเกษตรของจังหวัดร้อยเอ็ด

เป้าหมายการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในแผนพัฒนาจังหวัดร้อยเอ็ด

- จะต้องกักเก็บน้ำไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๕ ของความต้องการน้ำหมด (ปัจจุบัน ๒๙๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เป็น ๗๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร)
- พัฒนาเพิ่มพื้นที่ชลประทานให้เต็มศักยภาพจาก ๐.๔๙ ล้านไร่ เป็น ๐.๘๕ ล้านไร่
- ลดความสูญเสียที่จะเกิดจากอุทกภัยและภัยแล้งในพื้นที่ที่สามารถป้องกันบรรเทาได้ตามสภาพของพื้นที่
- ทุกหมู่บ้านมีแหล่งน้ำชุมชนสำหรับอุปโภคบริโภค และเลี้ยงสัตว์อย่างเพียงพอตลอดปี อย่างน้อยจะต้องทำให้เกษตรกรมีน้ำเพียงพอสำหรับการเกษตรพื้นฐานในฤดูฝนและมีน้ำเหลือสำหรับการเกษตรฤดูแล้งเพื่อให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น

แนวทางการพัฒนาข้าว

๑. ลดต้นทุนการผลิตข้าว

๑.๑ เมล็ดพันธุ์ ส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์ใช้เอง โดยการรวมกลุ่มเกษตรกรและหน่วยงานภาครัฐจะให้การสนับสนุนเทคโนโลยีหรือวัสดุและครุภัณฑ์ ได้แก่

- เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว
- เครื่องคัดแยกเมล็ดพันธุ์ข้าว
- เครื่องกะเทาะข้าวเปลือก
- เครื่องวัดความชื้นเมล็ดข้าวเปลือก
- เครื่องเย็บกระสอบแบบมือถือ
- เครื่องชั่งขนาด ๓๐๐ กิโลกรัม
- เครื่อง GPS
- เมล็ดพันธุ์ดี

๑.๒ ปุ๋ย ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยอินทรีย์ตามค่าการวิเคราะห์ดิน

- สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนปุ๋ย

- ส่งเสริมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- สนับสนุนชุดตรวจวัดค่า PH และธาตุอาหารในดิน

- สนับสนุนเครื่องผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดหรือเครื่องปั้นปุ๋ยอินทรีย์

๑.๓ สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ดังนี้

- จัดทำแปลงพยากรณ์ ติดตามสถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชในชุมชน บริหารจัดการโดยชุมชน โดยมีค่าตอบแทนให้กับผู้เก็บข้อมูลแปลงพยากรณ์ฯ เป็นต้น

- ส่งเสริมการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี

- ส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชด้วยวิธีผสมผสานและการใช้ศัตรูพืชตามธรรมชาติ

๑.๔ การบริหารจัดการด้านแรงงาน โดยการรวมกลุ่มผลิต การรวมกลุ่มเพื่อให้เป็นพื้นที่การผลิตแบบนาแปลงใหญ่ และเมื่อมีการรวมกลุ่มภาครัฐควรสนับสนุนรถไถนาและรถเกี่ยวนวดให้ ศบกต.บริหารจัดการเองได้

๑.๕ การบริหารจัดการน้ำในแปลง/ฟาร์ม เพิ่มพื้นที่ชลประทาน แหล่งน้ำขนาดเล็กในไร่นานอกเขตชลประทานและแหล่งน้ำใต้ดินในพื้นที่ที่เหมาะสม

๑.๖ ขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร หรือส่งเสริมพลังงานทางเลือก เช่น โซล่าเซลล์เพื่อใช้ในการสูบน้ำ

๒. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว ทั้งปริมาณและคุณภาพ

- ถ่ายทอดความรู้การผลิตตามมาตรฐาน GAP และอินทรีย์ (ติดตามให้คำแนะนำการผลิต ตรวจประเมินแปลงเบื้องต้นและตรวจรับรอง)

- ใช้เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยวและหลังการเก็บเกี่ยวที่มีประสิทธิภาพและเก็บเกี่ยวในเวลาที่เหมาะสม

- พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน Logistics เพื่อขนถ่ายสินค้าเกษตรไปสู่ตลาด

๓. สร้างมูลค่าเพิ่มข้าว

- ส่งเสริมสถาบันเกษตรกรให้มีการแปรรูปข้าว

- ส่งเสริมโรงงานแปรรูปแป้งข้าวหอมมะลิ

- ส่งเสริมการแปรรูปข้าวเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เวชภัณฑ์ และเครื่องสำอาง

๔. พัฒนาการตลาดข้าว

- เน้นการตลาดเชิงรุก โดยจัดงานวันข้าวหอมมะลิโลกของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

- ส่งเสริมการบริโภคภายในควบคู่กับการส่งออก

- การจัดงาน Roadshow ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สนับสนุนให้ผู้ผลิตกับผู้ค้าข้าวได้เจรจาแลกเปลี่ยนธุรกิจ

- พัฒนาตลาดสหกรณ์ จัดตั้งกองทุนชะลอการขายข้าวเปลือก กองทุนจัดการผลผลิตข้าว GAP

- ส่งเสริมการจัดตลาดชุมชนและตลาดเกษตรกร

- ส่งเสริมสร้างศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ GAP

๕. พัฒนาศักยภาพของเกษตรกร

- ส่งเสริมการผลิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- สนับสนุนการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เช่น จ่ายค่าตอบแทน ให้กับ อกม.
- สนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร ศบกต. เช่น ค่าตอบแทน ค่าเบี้ยประชุม และงบอุดหนุน ศบกต. เป็นรายปี
- ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง

<u>แนวทางพัฒนาด้านการประมง</u>

- พัฒนาระบบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแบบยังชีพ ให้เป็นแบบเชิงพาณิชย์
- พัฒนาฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ได้มาตรฐานอย่างน้อยในระดับ Safety Level
- พัฒนาผลิตภัณฑ์ประมง ให้ได้มาตรฐาน Q เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม
- สร้างและอนุรักษ์แหล่งที่อยู่อาศัยเพาะพันธุ์ ของสัตว์น้ำ โดยชุมชนดูแลรักษา
- พัฒนาและบริหารจัดการแหล่งน้ำ ให้มีผลผลิตประมงเพิ่มขึ้นและคงความอุดมสมบูรณ์ โดยชุมชนมีส่วนร่วม

<u>แนวทางพัฒนาด้านปศุสัตว์</u>

- ส่งเสริมการเลี้ยงโคและกระบือและการจัดทำแปลงหญ้าเลี้ยงสัตว์เพิ่มขึ้น
- ธนาคารโค – กระบือ
- ส่งเสริมการผสมเทียม
- ส่งเสริมมาตรฐานฟาร์มและโรงฆ่าสัตว์
- ส่งเสริมการเฝ้าระวังและป้องกันสุขภาพสัตว์

<u>แนวทางพัฒนาเกษตรอื่นๆ</u>

- ส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสาน
- ส่งเสริมการทำเกษตรแบบมีสัญญา
- ส่งเสริมการพัฒนาการเกษตรครบวงจร
- พัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มและองค์กรเกษตรกร
- ส่งเสริมตลาดเกษตรกร
- Zoning

คณะเดินทางได้รับฟังข้อมูลภาพรวมการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านปัจจัยการผลิต ซึ่งคณะเดินทางได้ตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตและการตอบประเด็นข้อซักถามจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑. ด้านที่ดิน

<u>ปฏิรูปที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด</u>

- ที่จำแนกเป็นที่ดินจัดสรรที่มอบให้ ส.ป.ก. ดำเนินการ
- การออก ส.ป.ก. ๔-๐๑ ทุกแปลงจะมีข้อมูลเก็บไว้ทั้งสิ้น แต่ต่อมาได้มีการโอน (ภายใต้ระเบียบที่กำหนด) เช่น การโอนภายในเครือญาติ บุตร เป็นต้น โดยจะต้องมาโอนต่อเจ้าหน้าที่ และปฏิรูปที่ดินจังหวัดต้องลงนามกำกับทุกครั้ง

- การควบคุมดูแล ได้มีการประกาศไว้ชัดเจนว่าที่ดิน ส.ป.ก. ห้ามซื้อขาย หากฝ่าฝืนจะถูกเพิกถอน และจะไม่ได้รับสิทธิ์ ส.ป.ก. อีกเลย

- กรณีการเลี่ยงกฎหมายโดยการรับบุตรบุญธรรม เพื่อให้สามารถโอนสิทธิ์กันได้ ซึ่ง ส.ป.ก. ก็ได้มองเห็นในกรณีนี้ด้วยเช่นกัน เพราะเกรงว่าจะเป็นการฉ้อฉล จึงได้กำหนดให้สามารถโอนที่ดินให้ได้จะต้องรับเป็นบุตรบุญธรรมมาแล้วไม่น้อย ๑๐ ปี จึงจะสามารถโอนได้ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินค่อนข้างแตกต่างจากกฎหมายอื่น คือ การพิจารณาจะใช้ข้อมูลกับข้อเท็จจริงมาประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งจากการพิสูจน์และการสอบถามจากผู้นำหมู่บ้าน

<u>ผู้อำนวยการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดร้อยเอ็ด</u>

งานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดร้อยเอ็ดมี ๓ ด้าน คือ

๑) งานด้านป่าไม้

๒) งานด้านน้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน

๓) งานด้านสิ่งแวดล้อม

ซึ่งรัฐบาลได้มีนโยบายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำความตกลงกันเกี่ยวกับพื้นที่ทับซ้อน โดยทำงานร่วมกัน ๔ หน่วยงาน ได้แก่ กรมป่าไม้จะใช้แผนที่แนบท้ายป่าสงวนแห่งชาติมาวาง และให้ ส.ป.ก. นำแผนที่แนบท้ายมาทาบเพื่อพิจารณาว่ามีการออก ส.ป.ก. ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติหรือไม่ เนื่องจากแนวเขตไม่ชัดเจนและปัญหาเกิดจากหน่วยงานแต่ละหน่วยงานถือแผนคนละฉบับ

กรณีมีการออก ส.ป.ก. ในพื้นที่ต้นน้ำจะให้เป็นอำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดแก้ไขปัญหา หากแก้ไขปัญหาไม่ได้จะนำเรื่องเข้าสู่คณะกรรมการที่มีรัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานเป็นผู้แก้ไขปัญหา และหากเป็นพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติ (พื้นที่โซน C) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะส่งมอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติฯ ดูแลรักษาต่อไป ดังนั้น การจะจัดที่ให้ประชาชนอยู่ในที่ใดจะต้องเป็นนโยบายของรัฐบาล

ในส่วนของจังหวัดร้อยเอ็ดขณะนี้อยู่ระหว่างสำรวจพื้นที่ จำนวน ๒๓๓ แปลง พื้นที่ ๖ พันไร่ ที่มีผู้เข้าไปใช้ประโยชน์เต็มพื้นที่ ดังนี้

- เป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง และได้เข้าไปขอพื้นที่คืน ซึ่งผู้เข้าไปใช้ประโยชน์ยินดีคืนที่ดิน

- เป็นพื้นที่ปลูกอ้อย ผู้เข้าใช้ประโยชน์ขอผ่อนผัน (ขอให้เก็บเกี่ยวผลผลิตก่อน) ระยะเวลาผ่อนผันสิ้นสุด ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘

- พื้นที่ปลูกยางพารา ได้ดำเนินการตามมาตรา ๒๕ ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๘ ตามนโยบายของรัฐบาลโดยให้ตัดออกบางส่วนแล้วปลูกต้นไม้เสริม จากนั้นจะตัดทิ้งทั้งหมด ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ยังมีปัญหาอยู่

สำหรับการปลูกต้นไม้เสริมในพื้นที่ข้างต้นจะปลูกในลักษณะของการปลูกไม้ ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง รวมถึง Food Bank เช่น สะเดา ยางนา (เพื่อให้เกิดเห็ดละโมบ) เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ดูแลรักษาและได้รับประโยชน์จากป่า

- กรณีการบุกรุกของนายทุนปลูกยางพารา ซึ่งเกษตรกรได้ร้องขอให้เอาพื้นที่คืนทั้งหมด และเสนอให้จัดการในลักษณะของสหกรณ์แต่นายทุนไม่ยินยอม จึงจะต้องตัดทิ้งทั้งหมดแล้วทำเป็นพื้นที่ แนวกันชน (Buffer Zone) ล้อมพื้นที่เหล่านี้ไว้เพื่อป้องกันการบุกรุกเพิ่ม

- กรณีการแบ่งประเภทของเกษตรกรเพื่อคัดเลือกให้เข้าไปอยู่ในพื้นที่ ๖ พันไร่ ๒๓๓ แปลงดังกล่าว ที่ผ่านมาได้มีการประชุมเกี่ยวกับการแบ่งแยกระหว่างคนจนและไม่จน หากเป็นนายทุนจะใช้มาตรการเอาที่ดินคืนโดยไม่มีผู้ต้องหา และมี Road Map เกี่ยวกับการจัดการกับเกษตรกรผู้ยากจนว่าจะให้ไปอยู่ในที่ของ ส.ป.ก. และให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ จากนั้นจะรอดูว่ามีประชาชนมาเรียกร้องหรือไม่

๒. ด้านเทคโนโลยีการเกษตร

ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านวิศวกรรมเกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด

จังหวัดร้อยเอ็ดจะมีศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านวิศวกรรมเกษตร เป็นศูนย์ที่ส่งเสริมเกี่ยวกับเครื่องจักรกลการเกษตร เช่น เครื่องหยอด เครื่องเกี่ยวข้าว เครื่องนวด ฯลฯ เนื่องจากข้าวหอมมะลิเมื่อออกดอกแล้วภายใน ๒๘ วันต้องเก็บเกี่ยว หากเกี่ยวช้าจะเกิดความสูญเสียร้อยละ ๐.๔ รัฐจึงควรสนับสนุนเครื่องจักกลการเกษตรให้เกษตรกรในลักษณะกลุ่มเกษตรกรเพื่อให้บริหารจัดการกันเอง เนื่องจากที่ผ่านมารถเกี่ยวข้าวจะไม่ไปเกี่ยวในแปลงขนาดเล็ก และแปลงที่ข้าวล้ม ดังนั้น หากรัฐสนับสนุนจะช่วยเพิ่มผลผลิตและคุณภาพข้าวได้ และสามารถลดความสูญเสียของเกษตรกรลงได้

สหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด

ควรจะดำเนินการในรูปของสหกรณ์ โดยให้สหกรณ์สมทบร้อยละ ๗๐ รัฐสนับสนุนร้อยละ ๓๐ เพื่อให้เกิดความเป็นเจ้าของและดูแลรักษา

๓. ด้านปุ๋ยและสารเคมี

เกษตรจังหวัดร้อยเอ็ด

การใช้ปุ๋ยมี ๒ ประเภท คือ

๑) ส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรให้มีการปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ (พืชสด) การไถกลบตอซัง เป็นต้น

๒) การใช้ปุ๋ย/สารเคมี

- การส่งเสริมการเกษตรได้ส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยการขับเคลื่อนให้มีศูนย์วิเคราะห์ดินชุมชนทุกอำเภอ เพื่อให้บริการตรวจวิเคราะห์ดินและให้คำแนะนำให้ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์

- การใช้สารเคมีในการปราบศัตรูพืช โดยส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งกลุ่ม โดยกรมส่งเสริมการเกษตรจะสนับสนุนเรื่องวิชาการ และติดตามการระบาดของศัตรูพืช เช่น แนะนำให้ใช้สารชีวพันธุ์ในการปราบ แต่หากเกิดศัตรูพืชมาก็ให้ใช้สารเคมีในปริมาณที่เหมาะสมได้

จากการส่งเสริมการใช้ปุ๋ย/สารเคมีทั้ง ๒ วิธีจะช่วยลดต้นทุนเกษตรกรได้ประมาณ ๓๐๐-๔๐๐ บาทต่อไร่

พัฒนาที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด

มีการสนับสนุนปุ๋ยชีวภาพแก่เกษตรกรโดยให้เกษตรกรนำวัสดุเหลือใช้มาแลก รวมทั้งได้มีการตั้งโครงการไถกลบตอซังพร้อมกับการใช้สารชีวภาพเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน

ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรร้อยเอ็ด

- กรณีมีการโฆษณาเรื่องสารปรับปรุง/บำรุงดิน เนื่องจากปัจจุบันมีการใช้คำว่าสารปรับปรุง/บำรุงดิน เพื่อเลี่ยงความผิดตามพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘ จึงควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยการแก้ไขคำนิยาม "ปุ๋ย" โดยให้หมายความรวมถึงสารปรับปรุง/บำรุงดิน ด้วย

- ปุ๋ยเคมีการผลิตปุ๋ยเคมีที่ผ่านมาไม่เคยมีการระบุว่าผลิตวันที่เท่าไหร่ ในปริมาณเท่าใด จึงควรกำหนดให้มีการระบุรายละเอียดในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่สามารถตรวจสอบได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกษตรกรสูญเสียต้นทุนการผลิตจำนวนมากจากการใช้ปุ๋ย/สารเคมีปลอม หรือไม่ได้มาตรฐาน

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ กรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า จากการพิจารณาศึกษาและรับทราบสภาพปัญหาของเกษตรกรจากการเดินทางมาศึกษาดูงานในครั้งนี้ คณะกรรมาธิการได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาด้านการเกษตร โดยเฉพาะด้านปัจจัยการผลิต ซึ่งเห็นควรให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เร่งแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรอย่างจริงจัง สำหรับบทบาท อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการ ในฐานะสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งมีส่วนในการพิจารณาผลักดันกฎหมายต่าง ๆ นั้น เห็นว่าหากหน่วยงานของภาครัฐ หน่วยงานใดที่เห็นว่ามีความต้องการจะผลักดันกฎหมาย โดยเฉพาะในด้านการเกษตร อาทิเช่น กฎหมายเกี่ยวกับปัจจัยการผลิต (ปุ๋ย) เป็นต้น ก็สามารถเสนอเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ โดยในเบื้องต้น ขอให้เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว รวมทั้งข้อเสนอแนะอื่น ๆ มายังฝ่ายเลขานุการคณะเดินทางเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

๖. เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อีสานแหล่งผลิต/อุตสาหกรรมข้าวอินทรีย์มาตรฐานสากลครบวงจร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

คณะเดินทางถึงเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อีสานแหล่งผลิต/อุตสาหกรรมข้าวอินทรีย์มาตรฐานสากลครบวงจร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด หมู่ที่ ๔ ตำบลหนองพอก อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีนายประดิษฐ์ ศรีประสิทธิ์ นายอำเภอธวัชบุรี และคณะ ให้การต้อนรับ คณะเดินทางได้รับฟังแนวทางการดำเนินกิจการของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนฯ สรุปได้ดังนี้

เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อีสานแหล่งผลิต/อุตสาหกรรมข้าวอินทรีย์มาตรฐานสากลครบวงจร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด มีสมาชิกประกอบด้วย

- ร้อยเอ็ด สมาชิก ๑๓๙ ราย พื้นที่ ๑,๐๙๒ ไร่
- บุรีรัมย์ สมาชิก ๓๐๐ ราย พื้นที่ ๖,๗๗๓.๗๕ ไร่
- มหาสารคาม สมาชิก ๔๐ ราย พื้นที่ ๔๘๓.๓๕ ไร่
- ศรีสะเกษ สมาชิก ๑๔๕ ราย พื้นที่ ๙๒๒.๑๐ ไร่
- อำนาจเจริญ สมาชิก ๑๑๙ ราย พื้นที่ ๒,๖๒๕.๕๐ ไร่
- มุกดาหาร สมาชิก ๑๔๑ ราย พื้นที่ ๑,๗๕๙.๕๐ ไร่
- สกลนคร สมาชิก ๑๘๐ ราย พื้นที่ ๓,๖๖๑.๔๕ ไร่
- นครพนม สมาชิก ๗๐ ราย พื้นที่ ๘๗๕ ไร่

ข้อมูลสมาชิกเฉพาะจังหวัดร้อยเอ็ด

- สมาชิก ๑๓๙ ราย พื้นที่ ๑,๐๙๒ ไร่
- อำเภอธวัชบุรี ๔๗ ราย ๕๕๐ ไร่
- เขตใช้น้ำ คลอง MC ๒๕ ราย ๓๐๐ ไร่
- ข้าวที่ปลูก ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวแข็ง นาปรัง

กรรมการอำนวยการ

- ดร. รณวริทธิ์ ปริยฉัตรตระกูล	ผู้อำนวยการสำนักงานเครือข่าย
- นายถวิล คงศรีรอด	ประธานกลุ่มร้อยเอ็ด
- นางขจีรัตน์ เสาว์สิงห์	ประธานกลุ่มบุรีรัมย์
- นายวันสุข บุเงิน	ประธานกลุ่มอำนาจเจริญ
- ร้อยตรี โกสินทร์ ศรีสิทธิ์	ประธานกลุ่มมุกดาหาร/เครือข่ายฯ
- นายสุรศักดิ์ นาอุดม	ประธานกลุ่มสกลนคร
- นายศักดา ศรีมณีรัตน์	ประธานกลุ่มนครพนม
- นายหนูกัน อุทัยสา	ประธานจังหวัดมหาสารคาม
- นายทำนอง ห่อไธสง	ประธานเครือข่ายจังหวัดศรีษะเกษ

<u>กิจกรรมของเครือข่าย</u>

<u>การลดต้นทุนการผลิต</u>

-ปุ๋ย: ผลิตปุ๋ยหมักจุลินทรีย์สังเคราะห์แสงด้วยตนเอง (PSB) ใช้เอง โดยวิธีการสอนให้สมาชิกทำใช้เอง ไม่ต้องซื้อ

- เมล็ดพันธุ์ข้าว: ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ จำหน่าย หมุนเวียนภายในเครือข่าย
- แรงงาน: ใช้นวัตกรรม การทำนาโยนกล้า เป็นหลัก นาดำ นาหยอด

<u>การเพิ่มผลผลิต</u>

- เป้าหมายสมาชิกใหม่ ต้องได้ผลผลิตข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ อินทรีย์อย่างน้อย ๔๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ และเพิ่มขึ้นปีละ ๑๕๐ กิโลกรัมต่อไร่ ทุกปี
- มาตรฐานค่าเฉลี่ยผลผลิตต่อไร่ต้องไม่ต่ำกว่า ๘๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ หลังปีที่ ๔ เป็นต้นไป
- ข้าวพันธุ์อื่น ๆ ผลผลิตเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าปีละ ๘๐ กิโลกรัมต่อไร่ ค่าเฉลี่ยขั้นต่ำ ๖๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ในปีที่ ๔
- ปี ๒๕๕๖/๒๕๕๗ กำลังการผลิต ๒,๔๓๔ ตัน (ไม่พอขาย) HM.
- ปี ๒๕๕๗/๒๕๕๘ กำลังการผลิต ๒,๙๑๔ ตัน ขาดตลาดข้าวหอมมะลิอินทรีย์ HM.

<u>การเพิ่มคุณภาพ</u>

- ผลิตข้าวอินทรีย์แท้ มีการประเมินมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภายในประเทศ Organic Thailand และมาตรฐานสากลได้แก่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคพื้นยุโรป (EU) และมาตรฐานภาคพื้นอเมริกา NOP: National Organic Program (USDA) โดยมีบัญญัติ ๑๐ ประการของ CB เป็นแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
- ส่งผลผลิตตรวจหาสารอาหารคุณภาพโดยเฉพาะกลุ่ม Antioxidant/สารหนู ทุกปีการผลิต

- กระบวนการแปรรูป และกระบวนการบรรจุภัณฑ์ ผ่านการรับรองมาตรฐาน Organic ทั้งระบบ ปัจจุบันได้ Primary GMP

- กำลังปรับปรุงสถานที่เพื่อขอ GMP/HACCP/Haran

- สร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภคทุกขั้นตอนการผลิต From Farm To Dish (จากท้องทุ่งสู่จานข้าว)

- การตรวจพบสารอัลซิมิก (มหาวิทยาลัยแม่โจ้/มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) ตรวจสอบแล้วพบว่าเกิดจากกระบวนการสันดาป แต่ไม่มีผลต่อตลาดอินทรีย์

- ทำอย่างไรให้มีการรับซื้อข้าวเปลือกในราคาแพง ขายข้าวอินทรีย์ในราคาถูก/ผลิตภัณฑ์จมูกข้าว/ข้าวหักนำมาใช้ทำแป้ง

<u>เพิ่มรายได้</u>

- ราคาสูงกว่าท้องตลาด T.๑ = ๕๐, T.๒-๓ =๑.๐๐ และ ๐+จากราคาตลาด = ๒.๐๐ บาท/กิโลกรัม (ตรวจคุณภาพข้าวตามเกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงพาณิชย์) มีการประเมินคุณภาพข้าวทุก ๓ ปี

- สมาชิกทุกรายที่ส่งข้าวเข้าสู่ระบบจะได้ค่า Premium ตันละ ๓๐๐/๕๐๐ บาท จากราคารับซื้อ

- เมื่อมีการแปรรูปและจำหน่ายในทุกไตรมาสจะมีการเฉลี่ยคืนให้เกษตรกร ๑ บาท ต่อกิโลกรัมข้าวสาร

- มีปันผลปลายปีตามสัดส่วนผลกำไร (เป็นเมล็ดพันธุ์/ปุ๋ยอินทรีย์)

- ค่าเฉลี่ยปัจจุบันเกษตรกรจะมีรายได้ประมาณ ๒๑ บาท/กิโลกรัมข้าวเปลือก

หมายเหตุ: การปันผล/เฉลี่ยคืน เครือข่ายปันผลเป็นปัจจัยการผลิต (ปุ๋ย/เมล็ดพันธุ์) แก่เกษตรกรเพื่อให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานอินทรีย์สากล

<u>ปรัชญา/แนวคิด</u>

- การบริหารยึดหลักธรรมาภิบาล (GV)

- เป้าหมายการพัฒนาเกษตรกร “พัฒนาเกสรกรจากลูกหนี้ให้กลายเป็นผู้ฝากเงิน/ลูกหนี้ชั้นดี ของสถาบันการเงิน”

- มุ่งเปลี่ยนผ่านจาก CSR สู่ SE (Social Enterprise)

- มุ่งรายได้เป็นมูลค่าจำนวนเงินบาท/ไร่ ไม่ใช่มูลค่าเป็นบาท/กิโลกรัม

- ส่งเสริมการปลูกข้าวหลากหลายสายพันธุ์ที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเช่น RR/RB เป็นต้น

<u>การตลาด</u>

- การจำหน่ายผู้บริโภคโดยตรงในประเทศ/ต่างประเทศ ในอัตราส่วน ๒๐:๘๐

- ตลาดในประเทศ

- ตลาดผู้บริโภคโดยตรง

- ตลาด OEM

- ตลาดต่างประเทศ

- จำหน่ายผ่านผู้ส่งออก เครือข่ายฯ มีใบอนุญาต Organic Trader แต่ไม่มี Export License ด้วยติดในข้อกฎหมายว่าด้วยการขอใบอนุญาตการส่งออกข้าว (โดยต้องมีสต๊อกข้าว ๕๐๐ ตัน จึงต้องการขอให้ลดหลักเกณฑ์ข้าวในสต๊อกลงเหลือ ๓๕๐ ตัน)

ลักษณะการดำเนินงาน

- ค่าจ้างแรงงานคือ สมาชิก ๒๗๕ บาท/วัน หัวหน้า ๓๐๐ บาท/วัน + ค่าตำแหน่ง
- แปลงปลูกข้าวอินทรีย์ ORGANIC FARM (Organic chain) โรงสี/ที่เก็บ ต้อนเป็นอินทรีย์
- โรงสีข้าว/โรงเก็บข้าวอินทรีย์ Organic Mill & Storage
- โรงงานแปรรูปอินทีย์ Organic Factory
- โรงงานบรรจุภัณฑ์อินทรีย์ Organic Packing
- ผู้จำหน่ายและผู้ส่งออกอินทรีย์ Organic ExporterAnd Retailer
- ใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ EUและ USDA

ปัญหาและอุปสรรค

- ด้านบุคคล/เกษตรกร มีเกษตรกรบางคนบางกลุ่มไม่เข้าใจหลักการเกษตรอินทรีย์ยังมุ่งรายได้เป็นหลักมากกว่าการควบคุมและพัฒนาคุณภาพผลิตผล
- ด้านผลผลิต: ทุกปี ข้าวที่ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด

เหตุปัจจัย: ด้านแรงงาน ภัยแล้ง น้ำท่วม และนโยบายรัฐ

โครงการที่น่าสนใจ

- โครงการส่งเสริมศักยภาพการผลิตข้าวอินทรีย์คุณภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด ทั้งในและต่างประเทศ ในระดับต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ
- ข้าวหอม ตลาดผู้บริโภคข้าวเม็ด และซีเรียล
- ข้าวขาว (Long grain) ตลาดแปรรูป มักกะโรนี พาสต้า
- ข้าวสี (Colors rice) RR. RB. ตลาด in trend myj;wx
- ผลิตภัณฑ์แปรรูป น้ำมันรำข้าว จมูกข้าวบด สบู่ ครีมหมักผม ไนท์ครีม ตลาดสุขภาพ และความงาม
- รับสมัครสมาชิกเพิ่มทุกปี และขับออกทุกปี กรณีที่ไม่ทำอินทรีย์จริงและไม่ซื่อสัตย์

ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมาธิการ

๑. สมาชิกบ้านคางฮุง ตำบลธวัชบุรี พื้นที่มีน้ำขังเป็นเวลานาน เป็นอุปสรรคต่อการปลูกและการเก็บเกี่ยว จึงต้องการให้มีการสร้างคลองผันน้ำ/มีระบบสูบน้ำออกจากพื้นที่นา

๒. ในระยะเก็บเกี่ยวสมาชิกฯ ส่งข้าวในปริมาณมากพร้อม ๆ กันทำให้เกิดปัญหาในการรับข้าว/การเก็บข้าว/การรักษาคุณภาพข้าว จึงต้องการสร้างโรงอบข้าวหรือโซโลเก็บข้าวอินทรีย์เพื่อเก็บรักษาคุณภาพข้าวไม่ให้เสื่อมลง

๓. ปัญหาเรื่องแรงงาน ปัจจุบันต้องใช้เครื่องจักรกลในการทำการเกษตร จึงต้องการเครื่องจักรชุมชน (Machinery Pull) เพื่อใช้ร่วมกัน เช่น รถดำนา รถเกี่ยวนวดข้าว เป็นต้น โดยกลุ่มฯ มีความพร้อมที่จะสนับสนุนด้านงบประมาณร่วมด้วย

๔. นโยบายรัฐด้านเกษตรอินทรีย์ไม่มีความแน่นอน/บุคลากรภาครัฐยังขาดความเข้าใจอย่างแท้จริง การทำการเกษตรแบบอินทรีย์แบบยั่งยืน จะต้องเป็นการดำเนินการในระดับมหภาคไม่ใช่ระดับจุลภาค สำหรับข้าวอินทรีย์จะต้องมีใบรับรองมาตรฐานสากลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภค ซึ่งต้องการให้รัฐส่งเสริมการดำเนินการอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

๕. การประกาศ Zoning เป็นสิ่งที่ดี ซึ่งจะทำให้สะดวกต่อการควบคุมผลผลิตทั้งด้านคุณภาพและปริมาณและต้องการให้มีการประกาศเขตOrganic Zoning ในพื้นที่หรือกลุ่มที่มีความพร้อม โดยรัฐควรให้การสนับสนุนอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

๖. ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งออกข้าวอินทรีย์เป็นการเฉพาะ โดยมีหลักเกณฑ์เฉพาะและมิใช่หลักเกณฑ์เช่นเดียวกันกับข้าวทั่วไป เช่น หลักเกณฑ์ของสต๊อกข้าวอินทรีย์ ซึ่งควรกำหนดที่อัตรา ๓๐๐ ตัน มิใช่ ๕๐๐ ตัน เช่นเดียวกับข้าวทั่วไป เป็นต้น

๗. เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อีสาน พร้อมให้การตอบรับและสนับสนุนงานของรัฐด้านเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม

๘. นโยบายเกษตรอินทรีย์ต้องมีความชัดเจนและแน่นอนและต้องยกระดับเกษตรกรอินทรีย์ให้เป็นสากล

<u>บัญญัติ ๑๐ ประการ ในการผลิตข้าวอินทรีย์เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อีสาน</u>

๑. ห้ามไม่ให้มีการใช้สารเคมีสังเคราะห์ใด ๆ (เช่น ปุ๋ยยูเรีย, ปุ๋ยเคมีต่าง ๆ) รวมทั้งห้ามทำแปลงกล้าหรือพืชชนิดอื่น ๆ ที่ร่วมปลูกและหลังนาในแปลงนานั้นด้วย

๒. ห้ามไม่ให้มีการใช้สารกำจัดศัตรูพืชใด ๆ เช่น สารกำจัดวัชพืช แมลง และโรคพืช หากเกษตรกรต้องการซื้อปัจจัยการผลิตอื่นใด กรุณาสอบถามจากกลุ่มของท่านก่อนว่า ปัจจัยการผลิตนั้นอนุญาตให้ใช้ได้ตามกฎเกณฑ์ และต้องมีเอกสารยืนยันประกอบปัจจัยการผลิตดังกล่าวตลอดจนได้รับอนุญาตจากหน่วยงานให้การรับรองด้วย

๓. สร้างความหลากหลาย โดยการปลูกพืชหมุนเวียนหรือการปลูกพืชร่วม (ไม่ใช่พืชเชิงเดี่ยว) หากเป็นไปได้ ให้มีการใช้ปุ๋ยพืชสด พืชตระกูลถั่ว หลีกเลี่ยงการเผา และไถกลบตอซังแทน

๔. ให้ใช้เมล็ดพันธุ์อินทรีย์ โดยการเก็บเมล็ดพันธุ์เอง หรือจากกลุ่มเกษตรอินทรีย์หากจำเป็นต้องใช้ เมล็ดพันธุ์จากแหล่งอื่น ต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับการอนุญาตให้ใช้ได้ และมีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยตรงจากกลุ่มของท่าน กลุ่มเกษตรกรต้องจัดทำเอกสารที่ยืนยันว่าไม่มีเมล็ดพันธุ์อินทรีย์อยู่ ไม่สามารถที่จะจัดหาและไม่ได้มีการคลุกสารเคมี ดังนั้นการใช้เมล็ดพันธุ์จากแหล่งอื่นนั้นกลุ่มจะต้องเป็นผู้จัดหามาให้เกษตรกร

๕. ป้องกันการปนเปื้อน เช่น สารเคมีที่มาจากการพ่นหรือไหลมากับน้ำจากแปลงข้างเคียง หากแปลงข้างเคียงมีการใช้สารเคมี เกษตรกรรายนั้นยังสามารถทำเกษตรอินทรีย์ได้ แต่เกษตรกรจำเป็นที่จะต้องจัดทำแนวกันชนที่มีคันนาสูงเพียงพอที่จะป้องกันการปนเปื้อนได้

๖. ปรับเปลี่ยนแปลงนาที่มีอยู่ให้เป็นนาอินทรีย์ (ห้ามไม่ให้มีการผลิตคู่ขนาน) ห้ามเกษตรกรรายเดียวนั้นปลูกพืชชนิดเดียวกันที่เป็นทั้งอินทรีย์และไม่อินทรีย์ แม้ว่าเป็นแปลงนาคนละแปลง นอกจากนี้แล้ว แปลงนาทุกแปลงของเกษตรกรจะต้องได้รับการตรวจสอบและจัดทำเอกสารประกอบ ก่อนที่เกษตรกรจะจำหน่ายข้าวอินทรีย์จากนาอินทรีย์ได้ นาที่เหลือของเกษตรกรต้องอยู่ในระหว่างการปรับเปลี่ยนก่อน

๗. ก่อนที่จะจำหน่ายข้าวเป็นข้าวอินทรีย์ได้นั้น แปลงนาที่ปลูกข้าวนั้นต้องผ่านระยะปรับเปลี่ยนเป็นเวลา ๓ ปี ระยะเวลาปรับเปลี่ยน ๓ ปีจะนับจากครั้งสุดท้ายที่ได้มีการใช้ปัจจัยการผลิตที่ไม่ได้อนุญาตให้ใช้ในระบบเกษตรอินทรีย์ (เช่น ปุ๋ยเคมี, เมล็ดพันธุ์คลุกยา ..) จนถึงเวลาเก็บเกี่ยวของปีที่สาม นอกจากนี้แล้วต้องมีการตรวจสอบทั้งโดยระบบตรวจสอบภายในและภายนอกเป็นเวลา ๒ ปี จึงสามารถพิจารณาให้เป็นเกษตรอินทรีย์ได้

๘. การแยกผลผลิตและการแสดงฉลาก ให้เก็บข้าวอินทรีย์แยกจากข้าวชนิดอื่นตั้งแต่ขั้นตอนการเก็บเกี่ยว การตากข้าวและการเก็บข้าว ให้ใช้เฉพาะกระสอบที่สะอาดและมีการแสดงฉลากบรรจุข้าวอินทรีย์ (ห้ามใช้ถุงปุ๋ยเก่าเด็ดขาด)

๙. การบันทึกและจัดเก็บเอกสาร เกษตรกรต้องทำบันทึกประจำฟาร์มและเก็บเอกสารไว้ทุกครั้งสำหรับตัวเองและสำหรับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน

๑๐. ข้อตกลงและการให้ความร่วมมือกับการตรวจสอบภายในและภายนอก ให้เกษตรกรแจ้งทางโครงการฯ หากมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

บัญญัติ ๑๐ ประการนี้ให้จัดทำเป็นข้อกำหนดไว้ในข้อบังคับขององค์กรและต้องผ่านการเห็นชอบของสมาชิก ตลอดจนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์นี้อย่างเคร่งครัด

ประเด็นข้อซักถามและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

๑. ปัญหาลานตากข้าว เนื่องจากเกษตรกรไม่มีลานตากข้าวและนิยมตากข้าวบนถนนสาธารณะของชุมชน ทำให้ไม่มีความปลอดภัยและเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง โดยหากนำข้าวเปลือกตากบนดินก็จะทำให้ข้าวเสื่อมคุณภาพ

๒. การทำนาน้ำฝน โดยพึ่งพาน้ำฝนตามธรรมชาติอย่างเดียวไม่พอต่อการทำนา

๓. ปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่บางแห่งและไม่สามารถระบายน้ำได้ ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย

ผู้แทนกรมชลประทาน ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่เกษตร ซึ่งครอบคลุมพื้นที่กว่า ๕๐๐ ไร่ที่เป็นพื้นที่ในลักษณะแอ่งกระทะและเป็นที่ราบลุ่มต่ำในเขตอำเภอธวัชบุรี นั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อเกษตรกรในหลายพื้นที่เช่นกัน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับทราบปัญหาดังกล่าวแล้ว โดยได้มอบหมายให้สำนักโยธาธิการจังหวัดร้อยเอ็ดและสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดร้อยเอ็ด สำรวจพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบและความเสียหายจากปัญหาดังกล่าวแล้ว และสำนักชลประทานจังหวัดร้อยเอ็ดจะดำเนินการสำรวจแนวคลองระบายน้ำเพื่อดำเนินการระบายน้ำในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งคาดว่าจะใช้งบประมาณในการดำเนินโครงการระบายน้ำประมาณ ๑๐ ล้านบาท และจะเสนอขอรับการจัดสรรเงินงบประมาณจำนวนดังกล่าวจากงบประมาณของจังหวัดร้อยเอ็ด ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ ต่อไป

๔. ขอให้รัฐสนับสนุนงบประมาณในการสร้างโรงอบข้าวไซโล

ผู้แทนเกษตรและสหกรณ์จังหวัดร้อยเอ็ด ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า สหกรณ์ฯ สามารถขอรับการสนับสนุนการดำเนินการของสหกรณ์ฯ ได้ตามระเบียบและหลักเกณฑ์ของสหกรณ์ฯ ซึ่งรับที่จะนำปัญหาดังกล่าวไปพิจารณาหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนต่อไป

นายกองเอก วิลาศ รุจิวัฒนพงศ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า การบริหารจัดการไซโล อาจมีปัญหาในการดำเนินการมากและต้องมีค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษา ซึ่งแต่เดิมเกษตรกรจะมียุ้งฉางในการเก็บข้าวของตนเอง อย่างไรก็ตาม อาจมีการสร้างไซโลแบบดั้งเดิมในการเก็บรักษาข้าว เพื่อสะดวกในการเก็บรักษาและประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่า

๕. ปัญหาเรื่องแรงงาน เนื่องจากเยาวชนไม่นิยมทำการเกษตรและเข้าไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานครฯ กันมากขึ้น ทำให้ขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตร อีกทั้งแรงงานในภาคการเกษตรส่วนใหญ่เป็นแรงงานผู้สูงอายุแทบทั้งสิ้น

๖. ปัญหาเกษตรกรเข้าไม่ถึงแหล่งเงินกู้และไม่มีหลักประกันเงินกู้

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ กรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมสรุปได้ว่า ปัญหาของกลุ่มฯ ที่สำคัญที่ควรได้รับการพิจารณา อาทิเช่น

๑) ปัญหาเรื่องแรงงาน

๒) ปัญหาเครื่องจักรกลการเกษตร

๓) ปัญหาการโซนนิ่งพื้นที่การเกษตร มิใช่มาตรการบังคับกับเกษตรกร โดยรัฐจะต้องจัดสิ่งสาธารณูปโภคที่จำเป็นให้กับเกษตรกรด้วย อาทิเช่น จัดหาแหล่งน้ำ การบำรุงรักษาดิน และจัดหาโรงงานและแหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรที่เหมาะสม ซึ่งรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดสรรพื้นที่ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ด้วย นอกจากนี้เกษตรกรและชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและร่วมหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกับหน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจัง อีกทั้ง ยังเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐหรือที่เกี่ยวข้องยังสามารถเสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเสนอไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาผลักดันกฎหมายมาใช้บังคับกับภาคเกษตรกรรมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไปได้อีกทางหนึ่ง

๔) ปัญหาสต็อกข้าว เนื่องจากกลุ่มฯ ต้องการให้รัฐสนับสนุนงบประมาณในการสร้างโรงอบไซโลที่มีความจุปริมาณ ๕๐๐ ตัน นั้น เห็นว่าควรพิจารณาตามความเหมาะสม

ประเด็นข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมาธิการ

๑. การสร้างโรงอบไซโลเพื่อเป็นสต็อกข้าวสำรองข้าวในการส่งออกข้าวไปยังต่างประเทศต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เนื่องจากอาจยังมีความเสี่ยงในด้านการบริหารจัดการเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการที่ค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตาม การส่งออกสินค้าเกษตรยังมีปัญหาในการดำเนินการอีกมาก ซึ่งหากไม่มีความเชี่ยวชาญ อาจทำให้เกิดความล้มเหลวได้ ดังนั้น เพื่อสร้างความมั่นคงอย่างยั่งยืน ควรหาแนวทางในการขยายตลาดในประเทศให้มากขึ้น สำหรับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของเกษตรกร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นแหล่งเงินทุนที่เกษตรกรสามารถกู้ได้

๒. สมาชิกกลุ่มฯ ควรปฏิบัติตามข้อบัญญัติ ๑๐ ประการ ในการผลิตข้าวอินทรีย์ เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อีสานอย่างเคร่งครัด เพื่อรักษาคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล

๓. กลุ่มฯ ควรยึดหลักการพึ่งพาตนเองและดำเนินการภายใต้ศักยภาพและขีดความสามารถที่มีอยู่ และอาจนำวิถีชีวิตของชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นสอดแทรกร่วมกับด้านการตลาดเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับผู้บริโภคให้มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคในต่างประเทศ

๗. โครงการผลิตข้าวหอมมะลิมาตรฐานเพื่อการส่งออกในทุ่งกุลาร้องไห้

คณะเดินทางถึงอำเภอสุวรรณภูมิเพื่อศึกษาโครงการผลิตข้าวหอมมะลิมาตรฐานเพื่อการส่งออกในทุ่งกุลาร้องไห้ สรุปได้ดังนี้

ทุ่งกุลาร้องไห้เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่มีพื้นที่กว่า ๒.๑ ล้านไร่ ในอดีตเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาต่าง ๆ มากมายทั้งด้านกายภาพของพื้นที่ที่เป็นที่ราบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ทำได้ยาก อีกทั้งในฤดูฝนมีน้ำจากลำน้ำเอ่อล้นตลิ่งเข้าท่วมพื้นที่ แต่เมื่อหมดฤดูฝนก็ประสบปัญหาความแห้งแล้งตามมา ดินขาดความอุดมสมบูรณ์เป็นทรายจัดและมีปัญหาดินเค็ม ขาดถนนในพื้นที่ทำให้การสัญจรระหว่างชุมชนและระหว่างชุมชนกับไร่นายากลำบาก การถือครองที่ดินทำกินเกือบครึ่งหนึ่งก็เป็นการถือครองมือเปล่าไม่มีเอกสารสิทธิ์ใด ๆ ในที่ดินทำกินนั้น ทำให้ความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่อยู่อย่างยากลำบาก มีรายได้ต่ำเฉลี่ยเพียงประมาณหนึ่งในสามของรายได้เฉลี่ยของทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น

กรมพัฒนาที่ดินได้มอบหมายสำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน หรือกองช่างในขณะนั้นเข้าไปศึกษาหาวิธีแก้ไขปัญหาทางกายภาพของพื้นที่ทั้งเรื่องปัญหาน้ำท่วม ปัญหาความแห้งแล้งในฤดูกาลเพาะปลูก ปัญหาถนนในไร่นามีน้อย และปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่ยังไม่เหมาะสมกับการทำนา สำนักวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน ได้เข้าไปศึกษาและได้ข้อสรุปว่าควรทำโครงสร้างพื้นฐานเป็นระบบคลองควบคุมน้ำ ซึ่งมีองค์ประกอบทั้งคลองระบายน้ำ คลองกักเก็บน้ำ เชื่อมโยงต่อเนื่องเป็นโครงข่ายช่วยกระจายน้ำ ผนังป้องกันน้ำท่วมริมลำน้ำ สระเก็บน้ำประจำไร่นา ถนนในไร่นาตามแนวคลองและระหว่างหมู่บ้านกับไร่นาหรือทางสาธารณะอื่นโดยเรียกกิจกรรมนี้ว่างานปรับปรุงพื้นที่นาจนถึงปัจจุบันได้ดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ไปแล้วกว่า ๙ แสนไร่แต่ก็ยังมีพื้นที่ที่จำเป็นต้องดำเนินการอีกถึง ๔ แสนไร่เศษ อีกทั้งยังต้องดูแลบำรุงรักษางานที่ได้ก่อสร้างไปก่อนหน้าแล้วที่ชำรุดทรุดโทรมตามอายุและสภาพการใช้งาน

<u>แม่น้ำที่สำคัญของทุ่งกุลาร้องไห้</u> มีดังนี้

- แม่น้ำมูล อยู่ทางทิศใต้ของพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นเส้นแนวเขตตลอดความยาวของพื้นที่
- ลำพังชู อยู่ทางทิศตะวันตกเป็นเส้นแนวเขต
- ลำพลับพลา อยู่ตอนกลางของทุ่งกุลาร้องไห้
- ลำเสียวใหญ่ มาจากอำเภอบรบือ ผ่านตอนกลางของชายทุ่งกุลาร้องไห้
- ลำเสียวน้อย มาทางตอนเหนือของทุ่งกุลาร้องไห้มาบรรจบกับลำเสียวใหญ่
- ลำเตา มาจากทางทิศตะวันตกของทุ่งกุลาร้องไห้มาบรรจบกับลำเสียวใหญ่

สภาพปัญหาของพื้นที่ในอดีต

๑) ผลผลิตต่ำเนื่องจากสาเหตุสำคัญ ๆ ดังนี้

๑.๑) ปัญหาด้านดิน ดินขาดความอุดมสมบูรณ์เป็นทรายจัด บางส่วนเป็นดินเค็มและบางส่วนดินมีคุณสมบัติเป็นกรด

๑.๒) ปัญหาด้านน้ำ ไม่สามารถควบคุมน้ำได้ ขาดแคลนน้ำช่วงต้นฤดูเพาะปลูกน้ำท่วมช่วงปลายฤดูเพาะปลูก และแห้งแล้งในฤดูแล้ง

๑.๓) ปัญหาเรื่องพันธุ์ข้าว มีการใช้พันธุ์ไม่เหมาะสมกับลักษณะดิน และเนื่องจากไม่สามารถใช้ข้าวพันธุ์ดีจึงทำให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่ำ

๑.๔) ปัญหาการถือครองที่ดิน มีการถือครองแบบมือเปล่า โดยไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน จากการสำรวจในปี ๒๕๑๗ พบว่ามีจำนวนมากถึงร้อยละ ๔๗.๒๗ ของเนื้อที่ถือครองทั้งหมด ซึ่งลักษณะการถือครองชนิดนี้ ทำให้เกษตรกรเกิดความไม่มั่นใจการปรับปรุงดินและใช้เทคนิคการผลิตสมัยใหม่ที่จะทำให้ผลผลิตสูง

๒) ฐานการผลิตแคบ การประกอบอาชีพทางการเกษตรของเกษตรกรในทุ่งกุลาร้องไห้มีฐานผลิตแคบ กล่าวคือส่วนใหญ่จะมีอาชีพที่ขึ้นอยู่กับการทำนาเพียงอย่างเดียวและเมื่อเก็บเกี่ยวแล้วจะมีการปลูกพืชครั้งที่ ๒ และประกอบอาชีพอื่นเพียงเล็กน้อย ถ้าปีใดการทำนาได้ผลผลิตน้อยหรือได้รับความเสียผลกระทบที่เกษตรได้รับจะมีมาก เนื่องจากไม่สามารถนำรายได้จากภาคการผลิตอื่นมาทดแทนได้

๓) ขาดแคลนทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ที่สมบูรณ์ การที่ทุ่งหญ้าในปัจจุบันเป็นทุ่งหญ้าที่ขึ้นเองโดยธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหญ้าชนิดเลว และพันธุ์ที่มีผลผลิตต่ำทำให้เกิดการขาดแคลน ๒ ช่วง คือ ช่วงปลายฤดูก่อนการเก็บเกี่ยวข้าว และช่วงปลายฤดูแล้งภายหลังที่ตอซังหมดแล้ว การขาดแคลนอาหารดังกล่าวจะมีผลทำให้การเจริญเติบโต อายุการให้ลูกของโค กระบือ และเปอร์เซ็นต์การให้ลูกของโค กระบือ ต่ำลง ทำให้เกษตรกรขาดรายได้ที่ควรจะได้รับเพิ่มจากการผลิตปศุสัตว์

๔) ปัญหาการขาดแคลนเส้นทางคมนาคม ถนนที่ใช้ในทุกฤดูกาลในเขตทุ่งกุลาร้องไห้มีไม่เพียงพอ ขาดเส้นทางที่สามารถติดต่อได้ตลอดปี โดยเฉพาะฤดูฝนที่มีปัญหาน้ำท่วม

๕) ปัญหาการเพิ่มขึ้นของประชากร ประชากรในเขตทุ่งกุลาร้องไห้เพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงจากการบุกรุกเข้าจับจองพื้นที่ทำกิน โดยเฉพาะในช่วงต้นก่อนมีการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๑๗ กับ พ.ศ. ๒๕๒๐ มีอัตราการเพิ่มของประชากรในอัตราเฉลี่ยร้อยละ ๑๔.๒๑ ต่อปี

๖) ปัญหาระบบนิเวศวิทยาเสียไปอันเนื่องมาจากป่าไม้ถูกทำลายมาก เป็นสาเหตุหนึ่งของการแพร่ขยายตัวของพื้นที่ดินเค็ม

๗) รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลต่ำ อันเนื่องจากปัญหาต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว นอกจากนี้รายได้ที่ได้รับในแต่ละท้องที่ภายทุ่งกุลาร้องไห้ยังมีความแตกต่างกันอีกด้วย ซึ่งเป็นผลทำให้ช่องว่างระหว่างรายได้ของประชากรโดยทั่วไปแตกต่างกันมากขึ้น จากตัวเลขเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลในเขตทุ่งกุลาร้องไห้เพียง ๑,๑๐๐ บาทต่อปี เมื่อเปรียบเทียบกับภาคตะวันออก เฉียงเหนือประมาณ ๓,๔๙๙ บาทต่อปี และของประเทศประมาณ ๘,๙๑๒ บาทต่อปี และเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ ๔,๐๓๘ บาทต่อปี ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็น ๘,๓๒๑ บาทต่อปี (แหล่งที่มา : รายงานประเมินผลโครงการพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ มหาวิทยาลัยขอนแก่น)

ทุ่งกุลาร้องไห้มีพื้นที่ทำการเกษตร ประมาณ ๑.๘๓ ล้านไร่ (ประมาณร้อยละ ๘๗ ของพื้นที่ทั้งหมด) ราษฎรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา พื้นที่นาข้าวทั้งหมด ประมาณ ๑.๗๔ ล้านไร่ (ประมาณร้อยละ ๙๕ ของพื้นที่การเกษตร) ข้าวที่นิยมปลูกกัน ได้แก่ ข้าวห้อมมะลิ การเพาะปลูกจะอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก การปลูกพืชไร่และไม้ผล รวมทั้งการปลูกพืชฤดูแล้งมีน้อยมาก ในฤดูฝนจะ

เกิดน้ำท่วมพื้นที่นาทุกปี ทั้งในช่วงต้นและช่วงปลายของฤดูทำนา ปัญหาน้ำท่วมเกิดจากปริมาณน้ำจากน้ำฝนที่ตกในพื้นที่แล้วระบายออกไม่ทัน ประกอบกับการเกิดน้ำหนุนจากแม่น้ำมูลและลำน้ำสาขา อีกทั้งจากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นพื้นที่ลุ่มค่อนข้างราบเรียบ ทำให้เกิดน้ำเอ่อล้นตลิ่งบ่อยครั้ง การระบายน้ำออกจากพื้นที่เพาะปลูกทำได้ยาก ทั้งยังเกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ ในช่วงที่ฝนทิ้งช่วงติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน ส่วนในฤดูแล้งประสบกับสภาวะความแห้งแล้งอย่างรุนแรง ขาดแคลนน้ำทั้งเพื่อการเกษตร และน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ทั้งนี้ เนื่องจากแหล่งเก็บกักน้ำไม่เพียงพอ อีกทั้งน้ำใต้ดินมักเป็นน้ำกร่อย หรือน้ำเค็ม ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

นอกจากปัญหาเรื่องทรัพยากรน้ำแล้ว ในทุ่งกุลาร้องไห้ยังมีปัญหาเรื่องทรัพยากรดินอีกด้วย กล่าวคือ ดินส่วนใหญ่เป็นดินทรายขาดธาตุอาหารพืช ดินมีคุณสมบัติเป็นกรด รวมทั้งในบางพื้นที่ก็เป็นดินเค็ม และมีการกระจายของดินเค็ม ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ

ปัญหาการขาดเส้นทางคมนาคม ก็เป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การสัญจรของราษฎรไม่สะดวกรวมทั้งการนำพืชผลทางการเกษตรไปยังตลาดหรือการนำปุ๋ยปัจจัยการผลิตไปยังที่นา ก็ทำได้ลำบากเช่นกัน

ประเด็นข้อซักถามและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

๑. ปัญหาเรื่องน้ำของเกษตรกรในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ คือ ปัญหาภัยแล้งจะแล้งมาก และน้ำท่วมจะท่วมมาก แม้ว่าปัจจุบันจะมีการจัดตั้งสถานีระบายน้ำของกรมพัฒนาที่ดินก็ตาม แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับ ลำน้ำเสียวไม่มีการขุดลอกและมีการบุกรุกพื้นที่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกษตรกรได้เคยมีหนังสือไปยังอธิบดีกรมชลประทานเพื่อแจ้งให้ทราบว่า หากกรมชลประทานจะมีโครงการพัฒนาลำน้ำเสียว ขอให้มีการลงพื้นที่เพื่อสำรวจลำน้ำเสียวก่อน เพื่อรับทราบสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่อย่างแท้จริง

๒. ลำน้ำเสียวมีความยาวประมาณ ๒๔๕ กิโลเมตร โดยกรมเจ้าท่า อ้างว่าจะดำเนินการขุดลอกลำน้ำเสียวเป็นระยะทางประมาณ ๑๒ กิโลเมตร แต่ยังไม่มีการดำเนินการ

๓. ในฤดูแล้ง เทศบาลตำบลสุวรรณภูมิ ไม่มีน้ำต้นทุนเพื่อผลิตน้ำประปา อีกทั้ง ยังไม่มีการนำน้ำจากลำน้ำเสียวมาใช้ประโยชน์ จึงควรมีการจัดตั้งสถานีสูบน้ำหรือโซลาเซลล์เพื่อนำน้ำมาใช้ทำนาปี

๔. พื้นที่ในบริเวณฝั่งตะวันตกของลำน้ำเสียวมีการขุดลอกลำน้ำมาเป็นเวลานานแล้ว แต่ปัจจุบันลำน้ำตื้นเขินลง จึงควรดำเนินการขุดลอกลำน้ำอีกครั้ง

๕. เกษตรกรในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ทำนาปีในลักษณะนาน้ำฝนประกอบกับปัญหาดินเค็ม ทำให้ไม่สามารถเจาะน้ำบาดาลเพื่อนำน้ำมาใช้ในการเกษตรได้ทำให้ขาดน้ำในการทำนา จึงขอให้มีการสร้างคลองระบายน้ำหรือทำระบบผันน้ำเพื่อจัดส่งน้ำไปใช้ในพื้นที่การเกษตรได้อย่างทั่วถึง อีกทั้ง ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับโครงการขุดลอกลำน้ำเสียว โดยเห็นว่าอาจจะขุดลำน้ำเสียวในลักษณะหน้าแคบแต่เป็นระยะทางที่ยาวขึ้น

๖. ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรค่อนข้างสูง อาทิเช่น การไถพรวนจำนวน ๓ ครั้ง (ไถกลบ/ไถพรวน/ไถหว่าน) ในอัตราไร่ละ ๑๘๐ บาท ปุ๋ยเคมีราคากระสอบละประมาณ ๑,๐๐๐ บาท รถเกี่ยวนวดข้าวในอัตราไร่ละ ๔๕๐-๕๐๐ บาท/ไร่ เมล็ดพันธุ์ข้าวราคากิโลกรัมละ ๓๐ บาท

แต่เกษตรกรมีการนำปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ มาใช้ในการปลูกข้าวร่วมด้วย ทำให้ลดต้นทุนการผลิตได้บางส่วน

๗. ปัญหาการลักลอบเผาจับสัตว์หรือหนูนา ทำให้หน้าดินเสื่อมคุณภาพ

๘. ปัญหาดินในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายและดินเค็ม เมื่อมีน้ำชะล้างหน้าดิน จะทำให้ลดความเค็มของดินลงได้ แต่จะต้องไม่ให้น้ำขังเป็นเวลานาน ทำให้ข้าวที่ปลูกในพื้นที่ทุ่งกุลาร้องไห้มีความหอม นุ่มเป็นพิเศษและเป็นคุณสมบัติเฉพาะที่แตกต่างจากข้าวที่ปลูกในท้องที่อื่น เกษตรกรทำนาปีได้เพียงปีละ ๑ ครั้ง และมีเลี้ยงวัวเป็นอาชีพเสริม แต่อย่างไรก็ตาม รายได้ก็ยังไม่เพียงพอกับการยังชีพ ทำให้เกษตรกรต้องเข้าไปทำงานในกรุงเทพฯ หลังจากพ้นฤดูเก็บเกี่ยวข้าว เพื่อหารายได้เพิ่ม ดังนั้น จึงต้องการให้รัฐจัดหาอาชีพเสริมให้กับเกษตรกรในพื้นที่เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร นอกเหนือจากการทำนาปีเพียงอย่างเดียว

๙. ปัญหาน้ำหลากในฤดูฝน ซึ่งมีน้ำท่วมในพื้นที่ในปริมาณมาก แต่ไม่มีการกักเก็บน้ำไว้ใช้ประโยชน์ จึงควรสร้างฝายกักเก็บน้ำหรือขุดลอกลำน้ำเพื่อเพิ่มความจุน้ำให้มากขึ้น

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ กรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมาธิการได้รับทราบสภาพปัญหาของเกษตรกรและเห็นว่าน้ำเป็นปัจจัยหลักที่มีความสำคัญต่อภาคการเกษตร โดยหากเกษตรกรมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างทั่วถึง จะทำให้เกษตรกรได้รับประโยชน์และมีการพัฒนาด้านการเกษตรให้มีความยั่งยืน รวมทั้งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่แน่นอนจากการทำการเกษตรและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่ละทิ้งถิ่นฐานไปทำงานในที่อื่น ดังนั้น เห็นว่าภาครัฐควรจะได้ตระหนักและเร่งแก้ไขปัญหาการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้กับเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม โดยขอให้รองผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด นำข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นของเกษตรกรไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป นอกจากนี้ ยังได้เน้นย้ำกับเกษตรกรอีกด้วยว่าการทำการเกษตรที่ยั่งยืน นั้น เกษตรกรจะต้องนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาใช้ในการเกษตรอย่างจริงจัง โดยผลิตให้มีปริมาณเพียงพอและสอดคล้องกับศักยภาพของตนเองเป็นสำคัญ

๘. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำปาขัน อำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำปาขันอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ดจัดตั้งเป็นเครือข่ายวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์อีสาน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนพ.ศ. ๒๕๔๘ มีพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน ๔๐๐ ไร่ ส่วนใหญ่เป็นข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ โดยได้รับขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์หรือ GI จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา

<u>วัตถุประสงค์ของการดำเนินการ</u>

เพื่อลดต้นทุนการผลิตเพิ่มปริมาณผลผลิตและพัฒนาคุณภาพ รวมถึงการเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกฯ โดยการดำเนินการในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการผลิตข้าวอินทรีย์ ซึ่งได้รับการคัดเลือกเป็นเกษตรชุมชนนำร่องของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มฯ จะเป็นผู้รวบรวมข้าวจากสมาชิกเพื่อจำหน่ายข้าวอินทรีย์ในราคาที่สูงกว่าท้องตลาดประมาณ ๑๓ บาท/กิโลกรัม

<u>ปัจจัยการผลิต</u>

- มียุ้งฉางขนาด ๕๐๐ ตัน

- โรงสีขนาดเล็ก

- โรงเรือนทำปุ๋ยอินทรีย์ โดยการจัดหามูลสัตว์จากหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง

<u>ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ</u>

๑. ไม่มีลานตากข้าว ปัจจุบันเกษตรกรยังต้องใช้ถนนสาธารณะเป็นลานตากข้าว ซึ่งไม่สะดวกและไม่มีความปลอดภัย

๒. การวัดมาตรฐานคุณภาพข้าวโดยใช้เครื่องวัดความชื้นหรือสิ่งเจือปนของโรงสี ซึ่งไม่มีมาตรฐานที่แน่นอนทำให้เกษตรกรไม่ได้รับความเป็นธรรม

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ กรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า องค์การบริหารส่วนตำบล อาจมีงบประมาณดำเนินการในบางส่วนเพื่อจัดสรรมาช่วยเหลือชุมชนได้ในภาพรวมหรืออาจเป็นงบประมาณของจังหวัดที่จะต้องพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรตามความจำเป็นต่อไป สำหรับปัญหาเรื่องเครื่องมือวัดความชื้นของโรงสีหรือผู้ประกอบการ นั้น เห็นควรให้พาณิชย์จังหวัดร้อยเอ็ดรับไปพิจารณาเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาต่อไป

ผู้แทนเทศบาลจังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับทราบประเด็นปัญหาดังกล่าวและจะพิจารณาให้ความช่วยเหลือเกษตรกรต่อไป

๓. ปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร แม้ว่าจะมีลำน้ำเสียว แต่ก็ยังไม่สามารถกักเก็บน้ำได้ในฤดูน้ำหลาก ทำให้น้ำไหลทิ้งและไม่สามารถนำน้ำมาใช้เพื่อการเกษตรและการประปาในพื้นที่เขตตำบลจำปาขัน ตำบลศรีสว่าง เป็นต้น ดังนั้น เห็นควรให้มีการขุดลอกลำน้ำเสียวเพื่อเพิ่มความจุน้ำหรือทำแก้มลิงเพื่อเก็บน้ำได้มากขึ้น

ผู้แทนกรมชลประทาน ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ได้รับเรื่องร้องเรียนจากเกษตรกรต่อประเด็นปัญหาดังกล่าวแล้ว สำหรับการแก้ไขปัญหาการยกระดับสันฝายลำน้ำเสียว นั้น เห็นว่าหากใช้กระสอบทรายเพื่อยกระดับน้ำอาจทำให้ฝายพังลงได้ แต่มีโครงการขุดลอกลำน้ำเสียวและการจัดตั้งสถานีสูบน้ำไฟฟ้าเพื่อนำน้ำมาใช้ในการอุปโภคบริโภค ซึ่งบรรจุอยู่ในแผนการดำเนินงานประจำปี ๒๕๕๘

๔. ปัญหาสภาเกษตรกรจังหวัด

นายธรรมนูญ ยิ่งยืน อนุกรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสภาเกษตรกรประจำจังหวัดว่า ควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงปัญหาของเกษตรกรในแต่ละแห่งอย่างจริงจัง โดยสภาเกษตรกรจังหวัดควรวิเคราะห์สภาพปัญหา การวางแผนและกำหนดแผนเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหา เพื่อเสนอปัญหาต่าง ๆ ของเกษตรกรไปยังสภาเกษตรกรแห่งชาติและเสนอไปยังรัฐบาล ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนจะต้องร่วมมือกันผลักดันให้สภาเกษตรกรจังหวัดได้ทำงานอย่างเต็มศักยภาพตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่

นอกจากนี้ ยังเห็นว่าการทำการเกษตรให้ประสบความสำเร็จ นั้น เกษตรกรควรพึ่งตนเองก่อน แต่หากเกินความสามารถแล้ว ก็อาจขอรับการช่วยเหลือและสนับสนุนจากภาครัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากหน่วยงานในระดับท้องถิ่นและจังหวัด ซึ่งผู้นำชุมชนจะต้องมีความจริงจังในการร่วมมือกับสมาชิกในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหา อีกทั้ง อาจส่งเสริมในเรื่องของการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อให้ประชาชนหรือบุคคลที่สนใจเข้าเยี่ยมชมการดำเนินงานของกลุ่มฯ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้ชุมชนและท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่งด้วย

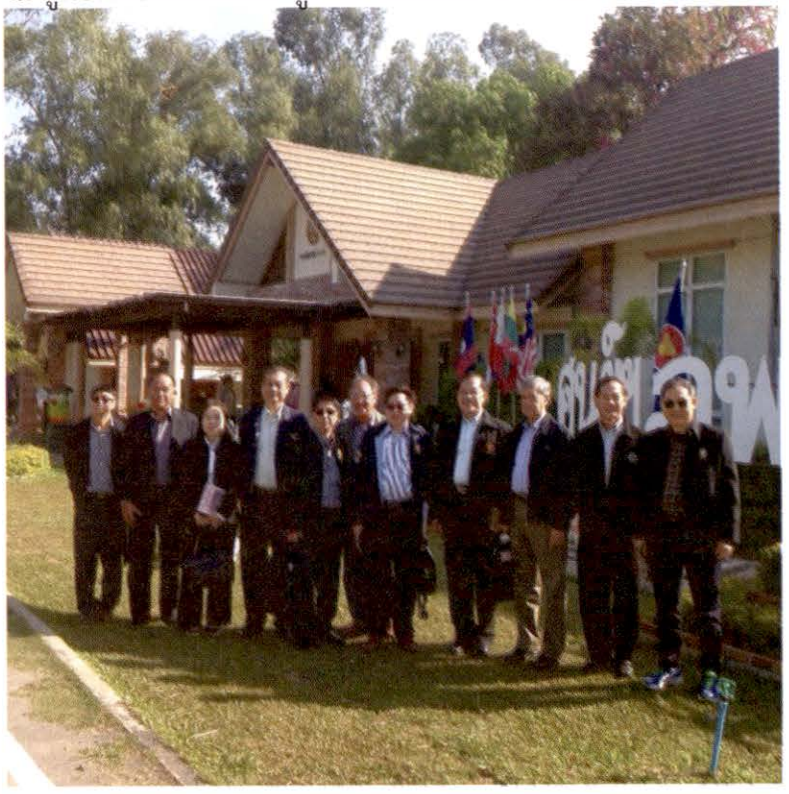
ผู้แทนสภาเกษตรกรจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ที่ผ่านมาสภาเกษตรกรจังหวัดร้อยเอ็ดได้มีการประชุมหารือกันเพื่อผลักดันให้เกษตรกรได้มีการรวมกลุ่มกันทางการเกษตรให้มากขึ้น แม้ว่าสภาเกษตรกรจังหวัดร้อยเอ็ดจะขาดงบประมาณในการดำเนินการก็ตาม ซึ่งเห็นว่ารัฐควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานของสภาเกษตรกรให้มากขึ้นด้วย

๕. ควรควบคุมราคาผลผลิตการเกษตรให้มีเสถียรภาพและสร้างความเป็นธรรมให้กับเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรผู้ทำนาปี ซึ่งจะมีรายได้จากการทำนาเพียงปีละ ๑ ครั้งเท่านั้น

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ กรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า สำหรับราคาข้าวที่มีราคาต่ำลง นั้น เนื่องจากราคาข้าวในตลาดโลกต่ำลง ประกอบกับคลังข้าวของรัฐบาลก็ยังมีข้าวคงค้างคลังอยู่เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม เห็นว่าเกษตรกรควรช่วยเหลือตนเองด้วยการหาแนวทางในการลดต้นทุนการผลิตให้มากขึ้น ทั้งจากการใช้ปุ๋ยเคมีและการใช้ยาปราบวัชพืชและศัตรูพืช โดยควรหันมาทำนาแบบเกษตรอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งข้าวเกษตรอินทรีย์มีราคาที่สูงกว่า ทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นและแก้ไขปัญหาในหลายส่วนได้ในระยะยาว

ภาพประกอบการศึกษาดูงานด้านปัจจัยการผลิต ณ จังหวัดสกลนคร กาฬสินธุ์ และร้อยเอ็ด
ในระหว่างวันที่ ๑๘ – ๑๙ มกราคม ๒๕๕๘

๑. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร

ศึกษาดูงานการผลิตข้าวของสหกรณ์ผลิตข้าวครบวงจรฯ ภายใต้การส่งเสริมของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ

๒. ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสานของนางบังอร ไชยเสนา อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร (เกษตรกรเครือข่ายของศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ)

๓. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ข้าวฮางงอก ตำบลโฮงฮางอำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร (เครือข่ายของวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์อีสาน)

๔. ศึกษาดูงานแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ เครือข่ายพรรคแพง (นายวิเศษ คำไชโย) อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์

๕. ศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ด ณ ห้องประชุมพระเวสสันดร ชั้น ๓

๖. เครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อีสานแหล่งผลิต/อุตสาหกรรมข้าวอินทรีย์มาตรฐานสากลครบวงจร อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

กษตรกรแกนนำ
ชนเกษตรอินทรีย์อีสาน
รอินทรีย์ตำบลหนองพอก
อ.อวัชบุรี จ.ร้อยเอ็ด 45000
เพิ่มคุณภาพ เพิ่มราย

๗. โครงการผลิตข้าวหอมมะลิมาตรฐานเพื่อการส่งออกในทุ่งกุลาร้องไห้

หน้าว่าง

๑.๒ สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านการเกษตร ณ จังหวัดสุรินทร์ – จังหวัดบุรีรัมย์ ในระหว่างวันที่ ๘ – ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘

กรรมาธิการผู้ร่วมเดินทาง

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ	กรรมาธิการ (หัวหน้าคณะเดินทาง)

คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิตผู้ร่วมเดินทาง

๑) พลโท กมล สุวภาพ	อนุกรรมาธิการ
๒) ดร.ประเสริฐ ตปนียางกูร	อนุกรรมาธิการ
๓) นายวรัชย์ ชวพงศ์	อนุกรรมาธิการ
๔) นายธรรมนูญ ยิ่งยืน	อนุกรรมาธิการ
๕) นายสุกรรณ์ สังข์วรรณะ	อนุกรรมาธิการ
๖) รศ.ดร.อรปภา ชุติกรทวีสิน	อนุกรรมาธิการและเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

ที่ปรึกษาและนักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ ผู้ร่วมเดินทาง

๑) พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมาธิการ
๒) นายอุดม ฐิตวัฒนะสกุล	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ

เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมาธิการ ผู้ร่วมเดินทาง

๑) นางสาวกนกพร พร้อมมูล	วิทยากรชำนาญการ
๒) นางสาวกรรณิกา ช้างสุวรรณ	นักวิชาการสนับสนุนงานนิติบัญญัติด้านวิชาการ

ผู้ให้การต้อนรับ

<u>จังหวัดสุรินทร์</u>

๑) นายถาวร กุลโชติ	รองผู้ว่าราชการจังหวัด
๒) นายนพรัตน์ พงศ์กิตติโชติ	เกษตรและสหกรณ์จังหวัด
๓) นายสมบูรณ์ ซารัมย์	เกษตรจังหวัด
๔) นายณรงค์พล พัฒนศรี	สหกรณ์จังหวัด
๕) น.สพ. ประเสริฐ สรรเพชุดาญาณ	ปศุสัตว์จังหวัด
๖) นายสมชาย เจียรทิพย์วิไล	ประมงจังหวัด
๗) นายเจษฎา บุญสุยา	ผู้อำนวยการโครงการชลประทานสุรินทร์
๘) นายสามารถ เสถียรทิพย์	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์
๙) นายณราวุฒิ ปิยโชติสกุลชัย	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์
๑๐) นางสุวรรณี สกุลทอง	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสุรินทร์
๑๑) นางนวลจันทร์ ศรีสมบัติ	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุรินทร์

๑๒) นายพิชัย เชื้องาม	ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ สุรินทร์
๑๓) นายธนาบูลย์ สุขปัญญา	ผู้อำนวยการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุรินทร์
๑๔) นายจำลอง ผูกดวง	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุรินทร์
๑๕) นายบัวผัน คูกระสังข์	หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์สุรินทร์
๑๖) นายพรศักดิ์ ปานเพชร	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุรินทร์
๑๗) นายชยะชัย สุนทรศารทูล	หัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดสุรินทร์
๑๘) นางสาวภัทร เจริญพันธุ์	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและบริการสุขภาพช้างแห่งชาติ
๑๙) นายอุดม เจือจันทร์	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตว์แพทย์ฯ (ตอนล่าง)
๒๐) นายอดุลย์ ศรีบุรี	หัวหน้าด่านกักสัตว์สุรินทร์
๒๑) นายประสิทธิ์ จันทร์พิทักษ์	ผู้อำนวยการสำนักงาน กสย. จังหวัดสุรินทร์
๒๒) นายธกฤต แสงหิญ	อตก. จังหวัดสุรินทร์
๒๓) นายกอบสิน พ่อค้า	ประธานสภาเกษตรจังหวัดสุรินทร์
๒๔) นางสาวรัตนา ด่านดี	เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด
๒๕) นายนิรันดร์ บุญสิงห์	หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสุรินทร์
๒๖) นายนิรันดร์ สุริสวัสดิ์	ผู้อำนวยการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุรินทร์

<u>จังหวัดบุรีรัมย์</u>

๑) นายเสรี ศรีหะไตร	ผู้ว่าราชการจังหวัด
๒) นายทำนอง ศรีเมือง	รองผู้ว่าราชการจังหวัด
๓) นายอาคม พิญญศักดิ์	เกษตรและสหกรณ์จังหวัด
๔) นายวันชัย ทิพย์อักษร	เกษตรจังหวัด
๕) นายพจน์ภิรัชต์ เนียมจุ้ย	ปศุสัตว์จังหวัด
๖) นายสมบุญ ธัญญาผล	ประมงจังหวัด
๗) นางสาววรรณภร ดอกจำปา	ปฏิรูปที่ดินจังหวัด
๘) นายสมบัติ กองภา	ผู้อำนวยการศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ บุรีรัมย์
๙) นางสุทธิดา บูชารัมย์	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรบุรีรัมย์
๑๐) นายกิตติกุล เสภาศีราภรณ์	ผู้อำนวยการโครงการชลประทานบุรีรัมย์
๑๑) นายธนุต ดีอินทร์	ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์
๑๒) นายสุวัฒน์ ธาตุทะนะ	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินบุรีรัมย์

๑๓) นายวีระยุทธ ทุนทอง	สหกรณ์จังหวัด
๑๔) นางอารยา แก้วบุตรดี	แทนหัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์บุรีรัมย์
๑๕) นายสมศักดิ์ ทุ่งทองใบสุรีย์	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาพันธุกรรมสัตว์น้ำบุรีรัมย์
๑๖) นายสุพัฒน์ ฤทธิชู	ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำนางรอง
๑๗) นายเฉลิมพงษ์ ชาวช่วง	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยยางบุรีรัมย์
๑๘) นายสมชาติ เกษร	ผู้อำนวยการ สกย. จังหวัดบุรีรัมย์
๑๙) นายทวีศักดิ์ อนุศิริ	ผู้อำนวยการสำนักงานตลาดกลางยางพาราบุรีรัมย์
๒๐) นายสิทธิศักดิ์ สิทธิสังข์	หัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดบุรีรัมย์
๒๑) นางนันทะกาญจน์ จันทร์โส	ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดบุรีรัมย์
๒๒) นายศักดิ์ศิริ หยวกฉิมพลี	ประชาสัมพันธ์จังหวัดบุรีรัมย์
๒๓) นายเกษม สินสุวรรณภรณ์	เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดบุรัมย์
๒๔) นายชิดชนก สมประเสริฐ	ผู้อำนวยการสำนักชลประทานที่ ๘
๒๕) นายโอภาส วรวาท	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา
๒๖) นายก้องพิภพ อารยะรังศรี	ผู้อำนวยการสำนักงานทางหลวงชนบท
๒๗) นายนคเดช ทองระย้า	หัวหน้าฝ่ายส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ ๒
๒๘) นายชยุธพงศ์ อำรุงสูญ	ผู้อำนวยการโครงการฯ (ลำปลายมาศ)

วัตถุประสงค์การเดินทาง

๑) เพื่อศึกษาต้นแบบความสำเร็จของการแก้ปัญหาปัจจัยการผลิตในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้วยเทคโนโลยีด้านการเกษตร ประกอบด้วย เทคโนโลยีด้านน้ำ เทคโนโลยีด้านพืช และเทคโนโลยีด้านปุ๋ย รวมถึงการนำผลสำเร็จ ๑๙ โครงการที่ครอบคลุมทั้งพืชและสัตว์ ถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์จนประสบความสำเร็จและเป็นเกษตรกรต้นแบบ

๒) เพื่อรับฟังข้อมูล/สอบถามสภาพปัญหาของปัจจัยการผลิตในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดสุรินทร์และบุรีรัมย์ อาจเป็นปัญหาเร่งด่วน ปัญหาที่รอการแก้ไข หรือประเด็นที่อาจก่อให้เกิดปัญหาในอนาคต ที่เกิดจากการดำเนินงานของหน่วยงานหรือเกิดจากความต้องการของเกษตรกร รวมถึงแนวทางแก้ไขที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ และข้อจำกัดในการดำเนินการที่ต้องการให้มีการสนับสนุน

๓) เพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และบุรีรัมย์ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดูงานในครั้งนี้จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาปัจจัยการผลิตเชิงพื้นที่ต่อไป

สรุปผลการศึกษาดูงาน
จังหวัดสุรินทร์

๑. การศึกษาดูงานบ้านหนองชำ หมู่ ๖ ตำบลเมืองลีง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

<u>สภาพโดยทั่วไปของชุมชน</u>

บ้านหนองชำหมู่ที่ ๖ ตำบลเมืองลีง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ มีครัวเรือนทั้งหมด จำนวน ๑๑๗ ครัวเรือน ครัวเรือนเกษตรกร จำนวน ๙๐ ครัวเรือน มีประชากร ๕๓๔ คน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ ๑,๘๐๐ ไร่ พื้นที่ทำนา ๑,๒๐๓ ไร่ พื้นที่แห้งแล้งซ้ำซาก ประมาณ ๗๐๐ ไร่ และน้ำท่วมซ้ำซาก ประมาณ ๕๐๐ ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ทำให้มีรายได้น้อยจากการประกอบอาชีพในภาคการเกษตร จึงได้รวมกลุ่มและจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มดอกไม้แจกันธรรมชาติบ้านหนองชำ ทำให้มีรายเสริมได้จากการประดิษฐ์ดอกไม้และแจกันดอกไม้จากเศษวัสดุการเกษตร

- เกษตรกรทำนาปีได้ผลผลิตข้าวโดยเฉลี่ย ๔๐๐ กิโลกรัม/ไร่
- ส่วนใหญ่เป็นเกษตรเคมีเพราะมีความเคยชิน เนื่องจากอินทรีย์ได้ผลช้า ชาวนาทำนาได้ปีละครั้ง จึงใช้เคมีเพราะให้ผลเร็ว
- ทำนาหว่าน เพื่อลดต้นทุนค่าแรงงาน
- หลังฤดูทำนาแล้ว จะไปทำงานรับจ้าง แม่บ้านจะรวมกลุ่มวิสาหกิจผลิตดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้จากภาคเกษตร เพื่อหารายได้เสริม
- ปัญหาดินที่ถูกชะล้าง เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่เป็นที่ดอน ทำให้เกิดการชะล้างหน้าดินเกิดปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- สภาพความเป็นจริงของพื้นที่ คือ ขาดแคลนน้ำอุปโภค – บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร
- ถังเก็บน้ำและการขุดบ่อบาดาลตามงบประมาณหมู่บ้าน S M L สามารถดำเนินการได้เพียง ๒ ปี ก็ประสบปัญหาคุณภาพน้ำกร่อยส่งผลให้ระบบท่อและการสูบน้ำเสียหาย ปัจจุบันไม่สามารถใช้การได้
- องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองลีงได้รับงบประมาณการขุดบ่อน้ำขนาดเล็กปี ๒๕๕๗ ได้รับ ๑๐๐ บ่อ ปี ๒๕๕๘ ได้รับอีกประมาณ ๑๕๐ แต่ปัญหาที่พบคือ ขาดแคลนน้ำต้นทุน เนื่องจากภาวะฝนแล้งและขาดแคลนระบบส่งน้ำจากลำชี และเขื่อนยาง

<u>กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดอกไม้แจกันธรรมชาติบ้านหนองชำ</u>

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มดอกไม้แจกันธรรมชาติบ้านหนองชำ เกิดจากประชาชนในท้องถิ่นที่เคยกู้หนี้ยืมสินจากนายทุน ประสบภาวะขาดแคลนรายได้ จึงมีการรวมกลุ่มเพื่อหาอาชีพเสริมเพื่อให้ตนเองนั้นมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงนำวัสดุเหลือใช้จากภาคการเกษตร หาได้ง่ายในท้องถิ่นและที่ต่าง ๆ รวมทั้งปลูกเองมาประดิษฐ์เป็นดอกไม้ จนกลายเป็นสินค้าโอทอป (๕ ดาว) ตัวแทนระดับตำบล/อำเภอ จากการพึ่งพาตนเองของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ทั้งในด้านการผลิต การออกแบบ การเพิ่มมูลค่า การตลาด การขนส่ง ความร่วมมือจากชุมชนในการขนส่งสินค้า การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนร่วมกันอย่างเป็นธรรม และความร่วมมือจาก องค์การบริหารส่วนตำบล และกรมการพัฒนาชุมชน ทำให้กลุ่มสามารถสร้างรายได้ที่มีความมั่นคงและยั่งยืนมาเป็นเวลา ๑๐ ปี

<u>ความเข้มแข็งของกลุ่ม</u> มีสมาชิก ๖๐ คน มีการจัดตั้งคณะกรรมการ ปรับเปลี่ยนหมุนเวียนทุก ๒ ปี

ความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจ มีการเก็บเงินออมสัจจะ เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๔๐๐,๐๐๐ บาท มีการกำหนดการออม การกู้ยืม และการปันผล แก่สมาชิกอย่างเท่าเทียมกัน โดยตั้งมั่นว่าจะไม่กู้เงินจากแหล่งอื่นๆ ซึ่งเป็นต้นแบบของวิสาหกิจชุมชนที่ดี ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้

จุดแข็งของกลุ่ม สมาชิกจะร่วมกันออกแบบสินค้าตามความต้องการของตลาด เนื่องจากสินค้าของกลุ่มขายไปทั่วประเทศ รวมถึงส่งผ่านตัวขายไปยังต่างประเทศ

ประเด็นปัญหาและความต้องการของชุมชน

๑) ชุมชนขาดน้ำสำหรับการอุปโภค – บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร

- ขาดไฟฟ้าสำหรับการสูบน้ำจากแหล่งน้ำ
- ขาดเครื่องสูบน้ำ พร้อมชุดอุปกรณ์ส่งน้ำ ระยะทาง ๔๕๐ เมตร

ความต้องการชุมชน ต้องการน้ำดิบสำหรับใช้ทำน้ำประปาหมู่บ้าน เพื่อใช้สำหรับการอุปโภค – บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร โดยใช้แหล่งน้ำผิวดินจากหนองกุดเวียง และหนองทุ่ง ระยะห่างจากหมู่บ้าน ๔๕๐ เมตร

แนวทางการแก้ไขปัญหา

- ขอรับการสนับสนุนการจัดซื้อเครื่องสูบน้ำด้วยระบบไฟฟ้า พร้อมชุดอุปกรณ์ส่งน้ำระยะทาง ๔๕๐ เมตร
- ขอขยายเขตไฟฟ้าไปยังแหล่งน้ำ ระยะทาง ๔๕๐ เมตร (เสาไฟฟ้า ๑๒ ต้น) เพื่อใช้สูบน้ำดิบในการผลิตประปาหมู่บ้านและการเกษตรในครัวเรือน
- ขอรับการสนับสนุนชุดอุปกรณ์พลังงานแสงอาทิตย์ (Solar cell) เพื่อใช้สำหรับสูบน้ำใช้ในการปลูกพืชผักของกลุ่มเกษตรกร ในพื้นที่สาธารณะบริเวณคันขอบหนองทุ่ง พื้นที่ประมาณ ๒๐ ไร่
- ขอรับการสนับสนุนระบบท่อส่งน้ำจากฝายยาง (ลำน้ำชี) หมู่ที่ ๙ บ้านหลุมดิน ตำบลเมืองลีงไปยัง หมู่ที่ ๑๒, ๑๓ และ ๑๖ ระยะทาง ๔.๕ กิโลเมตร

๒) สภาพปัญหาด้านดินขาดความอุดมสมบูรณ์และพื้นที่ไม่เหมาะสมในการผลิตพืช

เนื่องด้วยสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านทางด้านทิศตะวันออกของหมู่บ้านเป็นที่ดอน เกิดปัญหาการชะล้างของหน้าดิน ทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เป็นสาเหตุทำให้ผลผลิตต่ำ ต้นทุนการผลิตสูงจากการใช้ปุ๋ยเคมีในปริมาณที่สูงขึ้น

ความต้องการชุมชน ที่ต้องการปรับปรุงบำรุงดินและลดต้นทุนการผลิต ดังนี้

- การเพิ่มอินทรียวัตถุในดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยพืชสด
- การใช้ปุ๋ยเคมีให้ถูกสูตร ถูกช่วงเวลา ในอัตราที่เหมาะสม ตามผลการวิเคราะห์ดิน
- การปรับเปลี่ยนการผลิตพืชให้เหมาะสมกับศักยภาพของชุดดิน (เขต Zoning)

แนวทางการแก้ไขปัญหา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมบูรณาการมีการให้ความรู้ทางวิชาการด้านการจัดการดิน น้ำ ปุ๋ย เมล็ดพันธุ์ และปัจจัยการผลิตอื่นๆ ตามความเหมาะสมให้แก่เกษตรกรในชุมชน

๓) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้และที่ทำการวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มดอกไม้แจกันธรรมชาติบ้านหนองชำ มีการดำเนินงานบนพื้นฐานการพึ่งพาตนเอง โดยใช้วัตถุดิบที่มีในชุมชนมาเพิ่มมูลค่า เป็นการสร้างรายได้ให้แก่สมาชิก แต่ยังขาดแหล่งเรียนรู้และที่ทำการวิสาหกิจชุมชน ที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ผลงานและการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้มาศึกษาดูงาน

ความต้องการชุมชน อาคารแหล่งเรียนรู้และที่ทำการวิสาหกิจชุมชนที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ผลงานและการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้มาศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิก โดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก องค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔) การจัดการขยะในชุมชน

สภาพปัญหา ชุมชนไม่มีถังขยะรองรับขยะจากครัวเรือน ก่อให้เกิดปัญหามลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม

ความต้องการชุมชน ถังขยะภายในชุมชนให้เพียงพอ โดยขอรับการสนับสนุนถังขยะจากองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองลีง เพื่อราษฎรทุกครัวเรือน มีถังขยะเพื่อจัดเก็บขยะช่วยลดปัญหามลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม และลดการระบาดของแมลงพาหะนำโรคในชุมชน

ประเด็นข้อสังเกตของคณะอนุกรรมาธิการ

จากการรับทราบปัญหาในพื้นที่ และรับฟังปัญหาที่แท้จริงจากเกษตรกร รวมถึงการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรแล้วพบว่า

๑) นโยบายการสนับสนุนของภาครัฐ ในเรื่องของปัจจัยพื้นฐาน ระบบน้ำและไฟฟ้า ควรจัดให้เหมาะสมตามความจำเป็นของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่มากกว่าที่จะทำตามนโยบายในรูปแบบเดียวกันทั้งประเทศ

๒) การส่งเสริมเครื่องมือให้แก่เกษตรกรควรส่งเสริมความรู้ทางด้านการบำรุงรักษาเชิงป้องกัน (Preventive maintenance)

๓) กรณีเกษตรกรที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ นโยบายของภาครัฐสมควรส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรนั้นมีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น และตัวเกษตรกรเองก็ต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ สภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน นอกจากนี้มีตัวอย่างเกษตรกรที่ใช้แนวทางเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่เริ่มไถกลบตอซัง ใช้การทำนาหว่าน ทำให้ต้นทุนการเพาะปลูกลดลง และได้คุณภาพข้าวที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีของเกษตรกรในพื้นที่ที่ควรจะนำมาเป็นต้นแบบ

๔) ปลูกป่าชุมชนโดยพิจารณาคัดเลือกไม้ยืนต้นที่เหมาะกับพื้นที่แล้งและพื้นที่ลุ่ม เช่น ต้นตะเคียนซึ่งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยแนะนำให้ชุมชนปลูกป่าชุมชนและแจ้งการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องกับกรมป่าไม้เพื่อในอนาคตจะสามารถนำไม้มาใช้ประโยชน์ได้

๕) หน่วยงานภาครัฐควรจะต้องปรึกษาหารือโดยมองในภาพรวมของปัญหาเพื่อหาแนวทาง แก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ ควรมีการวางแผนที่มีการกำหนดตามระยะเวลา สั้น กลาง ยาว เพื่อให้เกษตรกรได้รับรู้ถึงวิธีการพึ่งพาตัวเองร่วมกับหน่วยงานของภาครัฐ

ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมาธิการ

ควรให้อุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์ มาช่วยส่งเสริมเกี่ยวกับการออกแบบและดีไซน์ผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อยกระดับมาตรฐานของสินค้าให้มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น และควรส่งเสริมตามความต้องการและความพร้อมของกลุ่ม

๒. รับฟังข้อมูลภาพรวมการเกษตรของจังหวัดสุรินทร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลที่เกี่ยวกับปัจจัยการผลิตด้านดิน น้ำ ปุ๋ย และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกร รวมทั้งการแก้ไขปัญหาปัจจัยการผลิตพื้นฐานจากรองผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ ศาลากลางจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์มีเนื้อที่ประมาณ ๘,๑๒๔.๐๕๖ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๕,๐๗๗,๕๓๕ ไร่ มีประชากรทั้งสิ้น ๑๓,๙๑๕,๕๖๔ คน (๓๗๑,๒๔๕ ครัวเรือน แบ่งเป็นครัวเรือนเกษตร ๒๐๒,๒๙๗ ครัวเรือน และนอกภาคเกษตร ๑๖๘,๙๔๘ ครัวเรือน) ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรทำนาเป็นหลัก รองลงมาคือปลูกอ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ทำสวนยาง เลี้ยงไหม

<u>สภาพดินโดยทั่วไป</u>

จังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ประมาณ ๕,๐๗๗,๕๓๕ ไร่ ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย ดินที่เหมาะสมดีสำหรับปลูกข้าว มีเนื้อที่ประมาณ ๖๙๐,๖๑๒ ไร่ หรือร้อยละ ๑๓.๖๐ ของเนื้อที่ทั้งหมด ดินที่เหมาะสมดีสำหรับปลูกพืชไร่ ไม้ผล และไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ประมาณ ๑๓,๒๙๙ ไร่ หรือร้อยละ ๑.๘ ของเนื้อที่ทั้งหมด ดินที่เหมาะสมสำหรับการรักษาไว้เป็นป่าธรรมชาติและเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร มีเนื้อที่ประมาณ ๔๗๓ ไร่ หรือร้อยละ ๐.๐๑ ของเนื้อที่ทั้งหมด

<u>พื้นที่ดินเค็ม</u> มีเนื้อที่ประมาณ ๑๐๕,๔๕๕ ไร่ หรือประมาณร้อยละ ๑.๑๔ เป็นพื้นที่ที่มีการสะสมเกลือในชั้นดินหรือพบคราบเกลือบนหน้าผิวดิน ซึ่งยากที่จะทำการปรับปรุงแก้ไขในระยะเวลาอันสั้นๆ ได้ต้องมีมาตรการปรับปรุงแก้ไข ก่อน – หลัง การเพาะปลูกที่เหมาะสม โดยจะพบดินดังกล่าวในท้องที่อำเภอชุมพลบุรี และท้องที่อำเภอท่าตูม

<u>พื้นที่ดินทราย</u> มีเนื้อที่ประมาณ ๒๐๘,๗๑๗ ไร่ หรือประมาณร้อยละ ๓.๘๔ เป็นดินที่มีเนื้อดินเป็นทรายจัดจะพบทางตอนกลางและทางตอนเหนือของจังหวัด ได้แก่ บางส่วนของท้องที่อำเภอชุมพลบุรีและท้องที่อำเภอท่าตูม

<u>พื้นที่ดินตื้น</u> พื้นที่ดินตื้นประกอบด้วยพื้นที่ที่มีดินตื้นปนกรวดลูกรัง มีเนื้อที่ประมาณ ๑๐,๘๗๑ ไร่ หรือประมาณร้อยละ ๐.๒๐ และพื้นที่ดินตื้นปนเศษหิน มีเนื้อที่ประมาณ ๖๔,๖๘๑ ไร่ หรือประมาณร้อยละ ๑.๘๙ โดยจะพบพื้นที่ดังกล่าวบริเวณทางตอนใต้ของจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ ในท้องที่อำเภอกาบเชิง อำเภอบัวเชด และอำเภอสังขะ

จังหวัดสุรินทร์มีลำน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ๘ สาย คือ แม่น้ำมูล ลำน้ำชีน้อย ลำห้วยอารีย์ ลำห้วยพลับพลา ลำห้วยระวี ลำห้วยทับทัน ลำห้วยสำราญ และลำห้วยแก้ว เป็นลำน้ำที่ทำประโยชน์แก่จังหวัดสุรินทร์ นอกจาก ๘ แห่งนี้แล้ว ยังมีลำน้ำและหนองน้ำอีกมากมายกระจัดกระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ แต่แหล่งน้ำเหล่านี้ไม่สามารถอำนวยประโยชน์ให้แก่เกษตรกรได้มากนักในฤดูแล้ง ส่วนใหญ่น้ำจะแห้ง เว้นแต่ลำน้ำมูลซึ่งมีน้ำไหลตลอดปี

สภาพน้ำท่า

๑) ลำน้ำมูล ต้นน้ำไหลจากจังหวัดนครราชสีมาเข้าสู่จังหวัดสุรินทร์ทางทิศเหนือผ่านพื้นที่อำเภอชุมพลบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอรัตนบุรีในบริเวณเขตติดต่อจังหวัดสุรินทร์กับจังหวัดร้อยเอ็ด พื้นที่รับน้ำ ๗๒๐ ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่า ๑๖๖.๔๙ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ในลุ่มน้ำ ๔๖๕ ตารางกิโลเมตร สภาพของแหล่งน้ำมีน้ำตลอดปี มีประโยชน์ต่อเกษตรกรมาก ทั้งในด้านการคมนาคมและการเพาะปลูก

๒) ลำห้วยอารีย์ ไหลผ่านในเขตอำเภอรัตนบุรี อำเภอสนม อำเภอท่าตูม และอำเภอจอมพระ พื้นที่รับน้ำ ๓๕๐ ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่า ๑๐๐.๑๑ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ในลุ่มน้ำ ๒๔๘ ตารางกิโลเมตร

๓) ลำห้วยแก้ว ไหลผ่านท้องที่อำเภอรัตนบุรีและอำเภอสนม พื้นที่รับน้ำ ๔๖๐ ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่า ๑๒๑.๓๙ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ในลุ่มน้ำ ๑๔๖ ตารางกิโลเมตร สภาพทั่วไปบางตอนในฤดูแล้งตื้นเขิน ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ประโยชน์ได้เพียงพอ

๔) ลำห้วยสำราญ ไหลผ่านอำเภอบัวเชด อำเภอสังขะ และอำเภอศรีณรงค์ พื้นที่รับน้ำ ๔๘๕ ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่า ๑๒๖.๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ในลุ่มน้ำ ๖๐๐ ตารางกิโลเมตร สภาพทั่วไปในฤดูฝน น้ำท่วม ไหลแรง ฤดูแล้ง ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ เพราะสภาพของลำห้วยตื้นเขิน

๕) ลำห้วยทับทัน ไหลผ่านท้องที่อำเภอศรีณรงค์และอำเภอสำโรงทาบ เขตติดต่อระหว่างจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ พื้นที่รับน้ำ ๓,๕๗๑ ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่า ๕๑๔.๙๙ ล้าน ลูกบาศก์เมตร พื้นที่ในลุ่มน้ำ ๓,๓๐๗ ตารางกิโลเมตร มีน้ำตลอดปี เป็นประโยชน์แก่การเพาะปลูกและการเกษตร แต่พอถึงฤดูแล้งน้ำในลำสาขาบางแห่งจะตื้นเขิน

๖) ลำห้วยระวี ไหลผ่านท้องที่เขตอำเภอจอมพระ อำเภอท่าตูม อำเภอเขวาสินรินทร์ และอำเภอเมือง พื้นที่รับน้ำ ๘๑๐ ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่า ๑๘๐.๙๐ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ในลุ่มน้ำ ๖๖๘ ตารางกิโลเมตร ในฤดูฝนน้ำไหลบ่าแรงพอประมาณ ฤดูแล้งน้ำแห้งขอด ทำให้สภาพของท้องที่ดังกล่าวกันดารน้ำมาก ทั้งน้ำเพื่อการเกษตรและน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค

๗) ลำชีน้อย ไหลผ่านท้องที่อำเภอพนมดงรัก อำเภอปราสาท อำเภอเมือง อำเภอจอมพระและอำเภอท่าตูม (ในบริเวณติดต่อจังหวัดสุรินทร์-บุรีรัมย์) พื้นที่รับน้ำ ๔,๕๙๑ ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่า ๖๑๔.๘๑ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ในลุ่มน้ำ ๒,๒๖๐ ตารางกิโลเมตร สภาพแหล่งน้ำบางตอนในฤดูแล้งตื้นเขิน ให้ประโยชน์ต่อการเกษตรในพื้นที่ที่ลำชีไหลผ่าน โดยเฉพาะตำบลสวายตำบลคอโค ตำบลท่าสว่างและตำบลเพี้ยราม อำเภอเมืองสุรินทร์

๘) ลำห้วยพลับพลา ไหลผ่านท้องที่อำเภอชุมพลชุมพลบุรีและอำเภอท่าตูม ในบริเวณเขตติดต่อจังหวัดสุรินทร์กับจังหวัดร้อยเอ็ด พื้นที่รับน้ำ ๑,๑๑๓ ตารางกิโลเมตร ปริมาณน้ำท่า ๒๒๐.๓๔ ล้านลูกบาศก์เมตร พื้นที่ในลุ่มน้ำ ๔๓๐ ตารางกิโลเมตร มีน้ำตลอดทั้งปี

สภาพน้ำฝน

๑) ปริมาณฝนเฉลี่ยจังหวัดสุรินทร์ วัดได้ ๑,๓๕๑.๖ มิลลิเมตร/ปี

๒) ปริมาณฝนปีที่แล้ว ๒๕๕๗ รวม ๑๔ สถานีวัดได้เฉลี่ยทั้งปี ๑,๑๓๗.๐ มิลลิเมตร/ปี คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๑๒ ของฝนเฉลี่ยทั้งจังหวัด

๓) ปริมาณฝนปีนี้ ๒๕๕๘ (ตั้งแต่ ๑ มกราคม ๕๘ – ปัจจุบัน) รวม ๑๗ สถานี วัดได้เฉลี่ยสะสมทั้งสิ้น ๓๑.๑ มิลลิเมตร คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๔ ของฝนเฉลี่ยปีที่แล้ว และคิดเป็นร้อยละ ๒.๓๐ ของฝนเฉลี่ยทั้งปี

<u>สภาพน้ำท่า</u>

๑) ความจุของอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ในเขตจังหวัดสุรินทร์ รวม ๑๘ อ่าง มีความจุรวมกันทั้งสิ้น ๑๔๕.๐๗๙ ล้านลูกบาศก์เมตร

๒) ปริมาณน้ำที่มีอยู่ปัจจุบัน ในอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง รวม ๑๘ อ่าง มีปริมาณน้ำรวมกันทั้งสิ้น ๑๐๖.๐๖๗ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๑๗๙ ของความจุอ่างฯ ทั้งหมด

๓) ปริมาณน้ำไหลลงอ่าง (INFLOW) รวม ๑๘ อ่าง มีปริมาณน้ำเฉลี่ยทั้งปี ๑,๖๑๘.๒๓๓ ล้านลูกบาศก์เมตร

๔) ปริมาณน้ำไหลเข้าอ่าง (INFLOW) รวม ๑๘ อ่าง มีน้ำไหลเข้าสะสมทั้งสิ้นตั้งแต่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘ – ปัจจุบัน อยู่ที่ ๑.๓๓๗ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๘ ของ INFLOW เฉลี่ยต่อปี

<u>ปัญหาด้านการผลิตพืช</u>

- ต้นทุนการผลิตสูง (ศูนย์วิจัยข้าวสุรินทร์, ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวสุรินทร์)
- เมล็ดพันธุ์ข้าวไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร
- ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (สถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์)
- ปริมาณน้ำในการเพาะปลูก (โครงการชลประทานสุรินทร์)
- การชดเชยรายได้แก่เกษตรกรชาวสวนยาง (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์)
- การเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้มีรายได้น้อย (สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์)

<u>ข้อมูลการผลิตสินค้าด้านปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์</u>

<u>สภาพการผลิตกระบือ</u> มีกระบือ จำนวน ๘๐,๓๔๒ ตัว เกษตรกรเลี้ยงกระบือ จำนวน ๒๒,๗๐๐ ครัวเรือน โดยเฉลี่ยเกษตรกรเลี้ยง ๓ – ๕ ตัว/ครัวเรือน อำเภอที่เลี้ยงมาก ได้แก่ อำเภอปราสาท เมือง จอมพระ ศีขรภูมิ และสำโรงทาบ

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางส่งเสริมและแก้ไข
๑. จำนวนกระบือลดลง เนื่องจาก - ปัจจุบันกระบือมีราคาแพงทำให้เกษตรกรได้จำหน่ายกระบือออกไป - ไม่มีการใช้แรงงานกระบือแต่เลี้ยงเพื่อเอาปุ๋ยคอกและเป็นวิถีชีวิต จึงทำให้การเลี้ยงกระบือจำนวนน้อย - แรงงานในการเลี้ยงกระบือไม่ค่อยมี ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุทำให้ศักยภาพในการเลี้ยงอยู่ที่ ๓ – ๕ ตัวต่อครอบครัว	๑.๑ จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงกระบือ ๑.๒ รณรงค์ให้เกษตรกรเลี้ยงกระบืออย่างยั่งยืนตามแนวนโยบายของรัฐบาล เช่น โครงการอนุรักษ์และพัฒนาการผลิตกระบือภายใต้นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๑.๓ ส่งเสริมการผลิตโดยการผสมเทียมแม่กระบือ
๒. พื้นที่เลี้ยงลดลง เนื่องจาก	๒.๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกหญ้าสวนครัวในการเลี้ยงสัตว์

- ที่ผ่านมาเกษตรกรนำพื้นที่ไปปลูกพืชเศรษฐกิจมากขึ้น - พื้นที่สาธารณะลดลง (ทำเลเลี้ยงสัตว์ลดลง)	๒.๒ รณรงค์ให้เก็บสำรองเสบียงอาหารสัตว์ในช่วงหน้าแล้ง เช่น ฟางข้าว ฟางปรุงแต่ง เป็นต้น
๓. มีโรคระบาดที่สำคัญ เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย โรคคอบวม	๓.๑ ฉีดวัคซีนป้องกันโรคที่สำคัญปีละ ๒ ครั้ง ๓.๒ ส่งเสริมให้เกษตรกรถ่ายพยาธิสัตว์
๔. เกษตรกรขาดความรู้ในเรื่องการเลี้ยงกระบือที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น การผสมเทียม การถ่ายพยาธิ เป็นต้น	๔.๑ จัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ๔.๒ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้หรือฟาร์มสาธิตในกลุ่มเพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้ในด้านต่างๆ

<u>สถานภาพการผลิตโคเนื้อ</u> มีโคเนื้อ จำนวน ๒๑๔,๖๗๐ ตัว เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อจำนวน ๔๗,๐๙๖ ครัวเรือน โดยเฉลี่ยเกษตรกรเลี้ยง ๓ – ๕ ตัว/ครัวเรือน อำเภอที่เลี้ยงมาก ได้แก่ อำเภอปราสาท เมือง รัตนบุรี ศีขรภูมิ และสำโรงทาบ

สถานภาพการผลิตโคเนื้อ

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางส่งเสริมและแก้ไข
๑. จำนวนโคเนื้อลดลง เนื่องจาก - ปัจจุบันโคเนื้อมีราคาแพงทำให้เกษตรกรได้จำหน่ายออกไป - แรงงานในการเลี้ยงโคเนื้อไม่ค่อยมีส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุทำให้ศักยภาพในการเลี้ยงอยู่ที่ ๓ – ๕ ตัวต่อครอบครัว	๑.๑ จัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อ ๑.๒ ส่งเสริมการผลิตโดยวิธีการผสมเทียมโดยการผสมเทียมแม่โคเนื้อให้เพิ่มขึ้น
๒. พื้นที่เลี้ยงลดลง เนื่องจาก - ที่ผ่านมาเกษตรกรนำพื้นที่ไปปลูกพืชเศรษฐกิจมากขึ้น - พื้นที่สาธารณะลดลง (ทำเลเลี้ยงสัตว์ลดลง)	๒.๑ ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกหญ้าสวนครัวในการเลี้ยงสัตว์ ๒.๒ รณรงค์ให้เก็บสำรองเสบียงอาหารสัตว์ในช่วงหน้าแล้ง เช่น ฟางข้าว, ฟางปรุงแต่ง เป็นต้น
๓. มีโรคระบาดที่สำคัญ เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย โรคคอบวม	๓.๑ ฉีดวัคซีนป้องกันโรคที่สำคัญปีละ ๒ ครั้ง ๓.๒ ส่งเสริมให้เกษตรกรถ่ายพยาธิสัตว์
๔. เกษตรกรขาดความรู้ในเรื่องการเลี้ยงโคเนื้อที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น การผสมเทียม การถ่ายพยาธิ เป็นต้น	๔.๑ จัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ๔.๒ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้หรือฟาร์มสาธิตในกลุ่มเพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้ในด้านต่างๆ

<u>สถานภาพการผลิตสุกร</u> ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ มีการเลี้ยงสุกร ๒ รูปแบบ คือ ๑) เลี้ยงแบบเชิงพาณิชย์ในเกษตรกรรายย่อย ๒) เลี้ยงแบบอินทรีย์ (หมูหลุม)

มีสุกร จำนวน ๘๖,๐๒๓ ตัว เกษตรกรเลี้ยง จำนวน ๘,๗๒๙ ครัวเรือน อำเภอที่เลี้ยงมากได้แก่ อำเภอปราสาท เมือง รัตนบุรี และจอมพระ

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางส่งเสริมและแก้ไข
๑. ปัญหาที่พบในการเลี้ยงแบบอินทรีย์ (หมูหลุม) คือ - ต้นทุนด้านอาหารสัตว์ในระยะแรกมีราคาแพง - ราคาเนื้อสุกร (หมูหลุม) ไม่แตกต่างกับเนื้อสุกรทั่วไป ทำให้ไม่จูงใจในการเลี้ยง เกษตรกรจึงมีจำนวนน้อยในการเลี้ยง	๑.๑ ส่งเสริมโดยการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงหมูหลุม ๑.๒ ส่งเสริมให้สมาชิกหมูหลุมทำอาหารหมักและผสมอาหารเองโดยการหาสูตรอาหารสัตว์ที่ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นทดแทนวัตถุดิบที่มีราคาแพงในการเลี้ยงสุกรซึ่งทำให้ลดต้นทุน ๑.๓ จัดตั้งตลาดสีเขียว/ตลาดเกษตร/ตลาดชุมชน
๒. เกษตรกรขาดความรู้ในเรื่องการเลี้ยงสุกรที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ	๒.๑ จัดอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร ๒.๒ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้หรือฟาร์มสาธิตในกลุ่มเพื่อเกษตรกรได้เรียนรู้ในด้านต่างๆ

การบริหารจัดการน้ำห้วยเสนงและการประทานของจังหวัดสุรินทร์

<u>การใช้พื้นที่และการถือครองที่ดิน</u>

พื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดสุรินทร์ ๘,๑๒๔.๐๕๖ ตารางกิโลเมตร หรือ ๕,๐๗๗,๕๓๕ ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ๓,๖๓๑,๔๒๑ ไร่ หรือร้อยละ ๗๑.๕๒ ของพื้นที่จังหวัด (เป็นพื้นที่ชลประทาน ๑๖๐,๗๑๑ ไร่ หรือร้อยละ ๔.๕๙ ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด) แยกเป็น พื้นที่ทำนา ๒,๙๑๙,๓๓๔ ไร่ ปลูกผัก ๕๘๓,๗๘๐ ไร่ อื่นๆ ๑๒๘,๔๐๗ และมีพื้นที่ป่าทึบร้อยละ ๒๖.๔๘ ของพื้นที่จังหวัด หรือ ๑,๕๑๗,๕๑๐ ไร่ สภาพดินโดยทั่วไปเป็นดินปนทรายเก็บความชุ่มชื้นได้น้อย

จังหวัดสุรินทร์ พื้นที่ลุ่มน้ำมูล จำนวนลำน้ำสายหลัก ๘ สาย ได้แก่ ลำน้ำมูล ลำน้ำชี ห้วยเสนง ลำพลับพลา ห้วยระวี ห้วยทับทัน ห้วยระหาร และห้วยแก้ว ปริมาณฝนเฉลี่ย ๑,๓๕๑.๖๐ มิลลิเมตร/ปี พื้นที่ลุ่มน้ำ ๑๒,๑๐๐ ตารางกิโลเมตร มีปริมาณน้ำท่า ๒,๐๕๑.๐๓ ล้านลูกบาศก์เมตร แหล่งน้ำที่พัฒนาแล้ว ๖๒๒.๑๖ ล้านลูกบาศก์เมตร

สรุปโครงการชลประทานขนาดกลาง จังหวัดสุรินทร์

ที่	ชื่อโครงการ	ปริมาณน้ำเก็บกัก (ล้าน ลูกบาศก์เมตร)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)	ปริมาณน้ำปัจจุบัน (ล้าน ลูกบาศก์เมตร)
๑.	อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง	๒๐.๐๒๒	๔๘,๕๖๕.๐๐	๑๐.๓๒๗
๒.	อ่างเก็บน้ำอำปึล	๒๗.๖๗๕	๒,๙๒๓.๐๐	๑๖.๘๖๔
๓.	อ่างเก็บน้ำห้วยลำพอก	๑๑.๒๐๐	๘,๘๓๒.๐๐	๖.๔๘๖
๔.	อ่างเก็บน้ำห้วยแก้ว	๔.๙๑๙	๓,๖๙๔.๐๐	๒.๓๒๑
๕.	อ่างเก็บน้ำหนองกา	๐.๕๙๔	๑๐๗.๐๐	๐.๐๓๑
๖.	อ่างเก็บน้ำสุวรรณาภา	๑.๐๗๓	๑,๐๔๗.๐๐	๐.๓๐๖
๗.	อ่างเก็บน้ำลุมพุก	๐.๓๖๔	๒๙๓.๐๐	๐.๑๖๒
๘.	อ่างเก็บน้ำห้วยระหาร	๑.๐๑๒	๒.๕๑๘.๐๐	๐.๕๙๒

ที่	ชื่อโครงการ	ปริมาณน้ำเก็บกัก (ล้าน ลูกบาศก์เมตร)	พื้นที่ชลประทาน (ไร่)	ปริมาณน้ำปัจจุบัน (ล้าน ลูกบาศก์เมตร)
๙.	อ่างเก็บน้ำหนองกระทุ่ม	๐.๕๔๐	๓๑๔.๐๐	๐.๐๐๔
๑๐.	อ่างเก็บน้ำห้วยตาเกาว์	๘.๖๐๐	๔,๕๐๘.๐๐	๔.๙๐๐
๑๑.	อ่างเก็บน้ำห้วยด่าน	๙.๔๐๐	๗,๔๗๗.๐๐	๗.๙๑๙
๑๒.	อ่างเก็บน้ำห้วยเชิง	๘.๐๐๐	๔,๐๐๐.๐๐	๗.๕๔๐
๑๓.	อ่างเก็บน้ำบ้านจรัส	๑๕.๐๐๐	๙,๑๙๘.๐๐	๑๓.๖๙๖
๑๔.	อ่างเก็บน้ำบ้านทำนบ	๑๒.๐๐๐	๘,๕๐๒.๐๐	๑๐.๓๑๔
๑๕.	อ่างเก็บน้ำลุงปุง	๐.๗๘๐	๔๘๓.๐๐	๐.๑๗๑
๑๖.	อ่างเก็บน้ำบ้านเกาะแก้ว	๕.๐๐๐	๓,๗๖๙.๐๐	๒.๒๗๕
๑๗.	อ่างเก็บน้ำห้วยขนาดมอญ	๑๕.๕๐๐	๗,๔๕๓.๐๐	๑๓.๒๑๐
๑๘.	อ่างเก็บน้ำห้วยกะเลงเวก	๓.๔๐๐	๒,๓๒๑.๐๐	๒.๔๒๘
รวม		**๑๔๕.๐๗๙**	**๑๑๖,๐๐๔.๐๐๐**	**๙๙.๕๔๘ ล้านลูกบาศก์เมตร (ร้อยละ ๖๘.๖๒)**

สรุปโครงการชลประทานขนาดเล็ก จังหวัดสุรินทร์

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวน (แห่ง)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)	ปริมาณน้ำ (ล้าน ลูกบาศก์เมตร
๑	อำเภอกาบเชิง	๒๔	๑๓,๙๐๐	๕.๑๗๙
๒	อำเภอเขวาสินรินทร์	๙	๖,๘๐๕	๐.๙๓๙
๓	อำเภอจอมพระ	๒๐	๑๙,๗๒๕	๒.๘๘๓
๔	อำเภอชุมพลบุรี	๒๗	๒๑,๓๑๐	๕.๖๒๒
๕	อำเภอท่าตูม	๒๖	๑๒,๗๖๗	๑.๗๗๑
๖	อำเภอโนนนารายณ์	๙	๗,๔๐๐	๑.๑๔๙
๗	อำเภอบัวเชด	๒๘	๑๓,๔๔๕	๓.๕๐๗
๘	อำเภอประสาท	๔๗	๒๑,๕๔๒	๗.๘๐๕
๙	อำเภอพนมดงรัก	๒๐	๑๔,๙๒๐	๕.๘๘๒
๑๐	อำเภอเมืองสุรินทร์	๒๖	๑๐,๔๑๐	๒.๖๙๘
๑๑	อำเภอรัตนบุรี	๑๑	๓,๔๘๐	๐.๔๔๕
๑๒	อำเภอลำดวน	๘	๒,๕๔๐	๐.๕๙๒
๑๓	อำเภอศรีณรงค์	๑๐	๗,๑๕๐	๐.๙๗๓
๑๔	อำเภอศีขรภูมิ	๑๗	๑๐,๘๕๐	๒.๘๖๓
๑๕	อำเภอสนม	๖	๗,๖๒๐	๐.๔๔๓
๑๖	อำเภอสังขะ	๔๐	๓๘,๓๘๙	๘.๓๕๘

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวน (แห่ง)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)	ปริมาณน้ำ (ล้าน ลูกบาศก์เมตร
๑๗	อำเภอสำโรงทาบ	๙	๑๑,๗๕๐	๑.๗๓๑
	รวม	**๓๓๗**	**๒๒๔,๐๐๓**	**๕๒.๘๓๘**

สรุปโครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า พร้อมระบบส่งน้ำ

ลำดับที่	ลุ่มน้ำ	แหล่งน้ำต้นทุน	จำนวน (แห่ง)	พื้นที่รับประโยชน์ (ไร่)
๑	มูลส่วนที่ ๒	แม่น้ำมูล	๑๗	๒๔,๖๐๐
๒	ลำพลับพลา	ลำพลับพลา	๕	๗,๐๐๐
๓	ห้วยทับทัน	ลำห้วยทับทัน	๑๒	๑๖,๘๐๐
๔	ลำชีน้อย	ลำชี	๑๕	๒๓,๕๐๐
		อ่างเก็บน้ำขนาดกลาง	๔	๔,๓๐๐
รวม			**๕๓**	**๗๖,๒๐๐**

แผนงานพัฒนากิจกรรมแก้มลิง และสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ พื้นที่รับประโยชน์ ๓๒,๙๔๓ ไร่ ปริมาณน้ำ ๑๔๖.๔๑๒๗ ล้านลูกบาศก์เมตร

ลำดับที่	ลุ่มน้ำ	จำนวนโครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)
๑	มูลส่วนที่ ๒	๔๔	๑,๐๗๘
๒	ลำพลับพลา	๑๑	๒๑๑
๓	ลำชีน้อย	๑๒	๒๒๓
๔	ห้วยทับทัน	๙๑	๑,๗๑๐
๕	ห้วยสำราญ	๑๒	๙๖
๖	ห้วยระวี	๗	๘๘
๗	ห้วยอารีย์	๙	๔๕
๘	ห้วยแก้ว	๑	๑๐
	รวม	**๑๘๗**	**๓,๔๖๑**

<u>สภาพปัญหาของอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง</u> สภาพพื้นที่ทั่วไป คือ หน้าแล้งแล้งมาก หน้าน้ำน้ำมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี ๒๕๕๖ มีฝนตก ๓๐๐ มิลลิเมตร

<u>การบริหารจัดการน้ำห้วยเสนง</u> มีการตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการชลประทานเพื่อให้ชาวบ้านได้มีการบริหารจัดการน้ำกันเองว่าจะใช้น้ำทั้ง ๑๘ อ่างเก็บน้ำได้เท่าใด

<u>กลุ่มผู้รับบริการ</u> (ชลประทานสุรินทร์) จำนวนองค์กรผู้ใช้น้ำในปัจจุบัน

- สหกรณ์ผู้ใช้น้ำชลประทาน	๒	สหกรณ์พื้นที่			๙,๗๘๕ ไร่
- สมาคมผู้ใช้น้ำชลประทาน	-	สมาคม		พื้นที่	- ไร่
- กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน	๔	กลุ่ม		พื้นที่	๑๖,๘๑๔ ไร่
- กลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำชลประทาน	-	กลุ่ม		พื้นที่	- ไร่
- กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานพื้นฐาน		๑๖๓	กลุ่ม	พื้นที่	๓๗,๙๖๑ ไร่

<u>กลุ่มรับบริการ</u> (ห้วยเสนง)

คณะกรรมการจัดการชลประทานห้วยเสนง จัดตั้งเมื่อปี ๒๕๕๓

- กลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทาน	๔	กลุ่ม
- กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานพื้นฐาน	๗๖	กลุ่ม

พื้นที่ชลประทาน ๕๐,๐๐๐ ไร่ สามารถทำนาปีได้ ๕๐,๐๐๐ ไร่ ทำนาปรังได้ ๕,๐๐๐ ไร่ (ร้อยละ ๑๐)

โครงการลงทุนตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปี ๒๕๕๘ (เพิ่มเติม) จังหวัดสุรินทร์ ได้รับงบประมาณ ๑,๐๘๗ ล้านบาท เพื่อดำเนินการ ๒๒ โครงการกระจายทั่วจังหวัด ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติกรอบวงเงินแล้ว

สำหรับโครงการฝ่ายเมืองลึง อำเภอจอมพระ ซึ่งคณะกรรมาธิการได้เดินทางไปศึกษาดูงาน เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๘ และได้รับทราบความต้องการของประชาชนนั้น จะอยู่ในโครงการลงทุนตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ปี ๒๕๕๘ (เพิ่มเติม) โดยจะตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในลำชี พร้อมระบบส่งน้ำเพื่อกระจายน้ำในพื้นที่

ต่อจากนั้น นายกอบสิน พ่อค้า ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์ ได้ให้ข้อมูลปัญหาของเกษตรกรว่า เกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ประมาณ ๒-๕ ไร่ และเป็นคนส่วนใหญ่ในพื้นที่จากนโยบายด้านการพัฒนาและส่งเสริมที่จะนำไปสู่ความยั่งยืน จึงได้เสนอโครงการโคเนื้อสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมโคครัวเรือนละ ๕ ตัว มีการปลูกหญ้าเนเปียร์ในพื้นที่ ๒ ไร่ เพื่อเลี้ยงโคและยังได้มูลโคมาใช้ในการทำเกษตรอินทรีย์ และเห็นว่าหากเกษตรกรอยู่ดีกินดี ธุรกิจอื่นจะดีด้วย

ปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์ให้ข้อมูลว่า จังหวัดสุรินทร์มีโคเนื้อ ๒ แสนกว่าตัว และมีแนวโน้มลดลงร้อยละ ๕-๑๐ ต่อปี สำหรับกระบือมีแนวโน้มลดลงอย่างมาก กรมปศุสัตว์ได้เสนอโครงการอนุรักษ์กระบืองบประมาณ ๑,๐๐๐ กว่าล้านบาท ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งหมด

<u>สภาพปัญหา</u> พื้นที่การเลี้ยงลดลง เนื่องจากเกษตรกรไม่ยอมใช้พื้นที่ในการปลูกหญ้าเพื่อเลี้ยงสัตว์ ขณะนี้จังหวัดได้ให้บริการโดยออกไปฉีดวัคซีนถึงในพื้นที่ หมู่บ้าน/ตำบล/อำเภอ

การเลี้ยงสุกร จังหวัดสุรินทร์มีการเลี้ยง ๒ แบบ คือ เลี้ยงในเชิงพาณิชย์ และเลี้ยงแบบอินทรีย์

๑) การเลี้ยงเชิงพาณิชย์ในเกษตรกรรายย่อยจะเป็นการเลี้ยงแบบ Contract Farming จะประสบปัญหาอาหารสัตว์ราคาแพง และลูกสุกรราคาแพง (เกือบ ๒ พันบาทต่อตัว) แต่ราคาสุกรหน้าเล้ามีราคาถูกประมาณ ๕๘-๖๐ บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่ความคุ้มทุนจะอยู่ที่ ๘๐-๘๕ บาทต่อกิโลกรัม ในทางกลับกันราคาเนื้อสุกรหน้าเขียงอยู่ที่ ๑๒๐ บาทต่อกิโลกรัม กล่าวโดยสรุปการเลี้ยงเชิงพาณิชย์ไม่ยั่งยืน

๒) การเลี้ยงแบบอินทรีย์ ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้ส่งเสริมการเลี้ยงหมูหลุม/หมูอินทรีย์ แต่ปัญหาอยู่ที่ราคา ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดได้ส่งเสริมตลาดสีเขียว เกษตรกรขายเนื้อสุกรอินทรีย์ได้ในราคา ๑๒๐ บาทต่อกิโลกรัม จึงเป็นทางออกของเกษตรอินทรีย์ให้สามารถอยู่รอดได้

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุรินทร์ ได้ให้ข้อมูลการยึดคืนพื้นที่จากการถูกบุกรุกว่าได้ยึดคืนมาได้ ๕ พันกว่าไร่ ในพื้นที่อำเภอท่าตูมโดยมีนายอำเภอท่าตูมเป็นหัวหน้าคณะทำงาน ซึ่งได้จัดทำเป็นป่าต้นแบบโดยใช้งบประมาณจังหวัดในการฟื้นฟู สำหรับพื้นที่ ๒๙ ป่า มีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน

ปัญหา

๑) ปัญหาพื้นที่ปฏิรูปที่ดินทับซ้อนพื้นที่ป่าไม้ เนื่องจากมีแผนที่คนละใบ ขณะนี้ได้แก้ปัญหาโดยการหยุดดำเนินการและร่วมหารือในเรื่องพื้นที่ให้ตรงกันโดยใช้แผนที่ ๑ : ๘,๐๐๐

๒) ปัญหาขยะบริเวณช่องจอม เกิดจากพ่อค้าแม่ค้าทิ้งขยะไม่เป็นที่ (เป็นชุมชนใหม่) และพื้นที่ช่องจอมเป็นพื้นที่ต้นน้ำไหลลงมาในเมืองสุรินทร์ จึงได้เตรียมโครงการจัดการขยะของช่องจอมรองรับปัญหาดังกล่าว

๓) การตั้งโรงไฟฟ้ากำจัดขยะในพื้นที่อำเภอสังขะ โดยจะใช้พื้นที่สาธารณะ แต่มีปัญหาเรื่องที่ดินเนื่องจากพื้นที่สาธารณะเป็นของกรมที่ดิน จึงได้ให้ ส.ป.ก. ทำการยกเลิกประกาศที่ได้ไปทับพื้นที่สาธารณะดังกล่าว

ประเด็นข้อซักถามและการตอบข้อซักถาม

๑) แนวทางการลดการใช้สารเคมีหรือการใช้สารเคมีให้เหมาะสม ตามความจำเป็นของความต้องการของดิน

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์ ได้ให้ข้อมูลดังนี้

- การใช้เมล็ดพันธุ์ จะมีเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งกรมฯ ได้สนับสนุนและขยายผลอยู่ในขณะนี้
- มีการรณรงค์การไถกลบตอซังเพื่อเพิ่มอินทรียวัตถุในดิน
- การลดสารเคมี เกษตรกรลดการใช้อยู่แล้ว แต่ในบางฤดูที่มีแมลงระบาดจึงจะใช้สารเคมีเนื่องจากข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ มีศักยภาพที่ทนต่อโรคแมลงอยู่แล้ว

๒) ปัญหาพื้นที่การเกษตรบ้านหนองซำ ตำบลเมืองลีง อำเภอจอมพระ ต้องการให้มีการขยายเขตไฟฟ้าให้เข้าไปในพื้นที่เพื่อทำการสูบน้ำมาใช้ในชุมชน

ผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดสุรินทร์ ได้ให้ข้อมูลว่า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมีการดำเนินโครงการขยายเขตไฟฟ้า ๒ ระยะ คือ ระยะแรก และระยะที่ ๒ ซึ่งระยะแรกได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการสำรวจระยะที่ แต่ยังพบปัญหา ๒ ปัญหา คือ ประชาชนกระจายกันอยู่ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการลงทุนค่อนข้างสูง ซึ่งค่าใช้จ่ายเฉลี่ยไม่เกินครัวเรือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท ในการลงทุนปักเสาไฟฟ้าและเดินสาย หากประชาชนรวมกลุ่มกันจะสามารถทำได้ (หากค่าใช้จ่าย ๑ ล้านบาท จะต้องมีคนในกลุ่มจำนวน ๒๐ คน) ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาโครงการขยายค่าใช้จ่ายมากกว่า ๕๐,๐๐๐ บาท และขอให้ผู้ใหญ่บ้านไปหารือกับการไฟฟ้าได้ โดยจะพิจารณาจัดตั้งให้เป็นกรณีพิเศษ

ประเด็นข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการ

๑) ควรพัฒนากลุ่มวิสาหกิจดอกไม้แจกันธรรมชาติบ้านหนองชำ ตำบลเมืองลีง อำเภอจอมพระ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นสินค้าที่มีความโดดเด่นมากขึ้นเพื่อสามารถส่งออกต่างประเทศได้ และสร้างรายได้ให้เกษตรกรมากยิ่งขึ้น

๒) โครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับแหล่งน้ำที่ได้ดำเนินการไปแล้วในพื้นที่ตำบลเมืองลีง ขาดการบำรุงรักษา

๓) สาธารณสุขพื้นฐานของหมู่บ้านหนองชำ ตำบลเมืองลีง อำเภอจอมพระ ประสบปัญหาน้ำเพื่ออุปโภค – บริโภค ไม่สะอาดซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนได้

๔) การสร้างบ่อน้ำบาดาลและระบบสูบน้ำใช้วัสดุไม่เหมาะสม เพราะเป็นน้ำกร่อย ไม่ควรใช้ท่อเหล็กรวมทั้งระบบสูบน้ำที่สูบน้ำขึ้นมาจนเครื่องไหม้

๓. ศึกษาดูงานสหกรณ์เกษตรอินทรีย์กองทุนข้าวสุรินทร์ หมู่ที่ ๗ ตำบลแกใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

นางส้มป่อย จันทร์แสง ผู้จัดการสหกรณ์เกษตรอินทรีย์กองทุนข้าวสุรินทร์ ได้ให้ข้อมูลว่า สหกรณ์เกษตรอินทรีย์กองทุนข้าวสุรินทร์ จำกัด เกิดขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๕ – ๒๕๓๘ หลังจากกลุ่มองค์การชาวนาในจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ กลุ่มสหธรรมเพื่อการพัฒนา กลุ่มเกษตรธรรมชาติท่าตูม และกลุ่มเกษตรธรรมชาติสุรินทร์ ได้ร่วมกันจัดตั้งเป็นกลุ่มชาวนาค้าข้าว ดำเนินการค้าขายข้าวส่งออกไปยังตลาดยุโรปกับ CLARO โดยมีองค์กรเอกชนทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและสนับสนุนกระบวนการทำงาน ประกอบด้วย โครงการเสริมประสิทธิภาพเกษตรกรสุรินทร์ (คสป.) คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.) และโครงการเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาชุมชน (ครพ.) ต่อมาปี ๒๕๓๖ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นภายในกลุ่มชาวนาค้าข้าว จากเดิมที่ร่วมกันค้าข้าวในนามกลุ่มชาวนาค้าข้าวมาเป็นแต่ละกลุ่มแยกกันค้าข้าวโดยต่างกับกรีนเนท ซึ่งยังมีตลาดส่งออกยุโรปด้วย CLARO เป็นตลาดปลายทางเหมือนเดิม ในปี ๒๕๓๙ กองทุนข้าวสมัครขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์กับสำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ประเทศไทย และได้ไปเช่าโรงสีของสมาชิกในกลุ่มบริเวณบ้านนานวน ตำบลคอโค อำเภอเมือง เพื่อเป็นที่สีข้าวสาร และในปี ๒๕๔๒ ได้กลับเข้ามาซ่อมบำรุงโรงสีที่บ้านโคกมะกะเป็นที่สีข้าวของกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง ต่อมาในปี ๒๕๔๔ งานกองทุนข้าวได้ขยายรับสมาชิกเพิ่มจากเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกสุรินทร์เข้ามาร่วม ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรกรธรรมชาติท่าตูม กลุ่มอาชีพทางเลือก-ทัพไทย-ถนน กลุ่มสีข้าวกล้อง กลุ่มฟื้นฟูการเกษตรศรีขรภูมิ และกลุ่มฟื้นฟูป่าชุมชนหนองเยาะ และในปี ๒๕๔๕ โครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อยภูมินิเวศน์สุรินทร์ได้สนับสนุนการสร้างโรงสีข้าว ขนาด ๒๔ เกวียน ฉางเก็บข้าวเปลือก ขนาด ๕๐๐ ตัน และโรงเรือนบรรจุข้าวสาร ๑ หลัง ต่อมาปี ๒๕๔๖ องค์กรกองทุนข้าวที่ดำเนินงานในรูปแบบการรวมตัวของชาวบ้านแบบไม่เป็นทางการได้พัฒนาองค์กรเป็นนิติบุคคลโดยการจดทะเบียนเป็นสหกรณ์เกษตรอินทรีย์กองทุนข้าวสุรินทร์ จำกัด เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๖ เพื่อความคล่องตัวในการรับรองกลุ่มผู้ผลิตแฟร์เทรดจาก FLO ซึ่งเป็นองค์การการค้าที่เป็นธรรมที่ต่างประเทศให้การยอมรับ และได้ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน

ช่องทางการตลาดที่สำคัญมี ๒ ช่องทาง คือ ตลาดในประเทศ (ร้านข้าวหอมจังหวัดสุรินทร์) และตลาดต่างประเทศ โดยเครือข่ายตลาดทางเลือกในยุโรปและอเมริกา ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ ถึงปัจจุบัน แนวทางการดำเนินงานของกองทุนข้าวสุรินทร์สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาของสังคมไทยและยังคงมุ่งมั่นสร้างสรรค์รูปแบบการผลิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมอันนำไปสู่การพึ่งตนเองของชาวนารายย่อย กลุ่มสหกรณ์เกษตรอินทรีย์กองทุนข้าวสุรินทร์มีหลักการทางความคิด คือ การทำเกษตรที่ยั่งยืนและดูแลสุขภาพของตัวเกษตรกรและลูกค้าที่บริโภคข้าว โดยการรับซื้อข้าวเปลือกของกลุ่มประมาณ ๕๐๐ – ๖๐๐ ตันต่อปี จากสมาชิกที่มีการลงทะเบียนไว้ โดยการทำนาของกลุ่มสมาชิกจะเป็นระบบและแบ่งเป็น ๕ มาตรฐาน ดังนี้

๑) ปฐมอินทรีย์

๒) อินทรีย์ปรับเปลี่ยน

๓) สำนักงานมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แห่งประเทศไทย หรือ อินทรีย์ มกท.

๔) อินทรีย์ EU (EC) No. 834/2007 & of Regulation No. 889/2008

๕) อินทรีย์ NOP (UADS/NOP USDAs)

มีพื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ ประมาณ ๙,๐๐๐ ไร่ ได้ผลผลิตประมาณ ๓,๓๐๐ ตัน โดยจะไม่มีข้าวเคมี แต่จะมีข้าวปรับเปลี่ยนที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยนเท่านั้น

<u>วัตถุประสงค์ของการดำเนินการของกลุ่ม</u>

๑) พัฒนาระบบตลาดที่เป็นธรรมและสอดคล้องกับกระบวนการส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืนของสมาชิกเพื่อการพึ่งตนเอง สุขภาพและสิ่งแวดล้อม

๒) เพื่อสนับสนุนงานพัฒนาขององค์กรชาวบ้านที่เป็นสมาชิกและองค์กรพัฒนาเอกชนในการทำงานเพื่อสังคม

๓) เพื่อจัดสรรผลกำไรให้กับสมาชิกและองค์กรสมาชิก

๔) เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรอันนำไปสู่การเพิ่มรายได้และลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร

๕) เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสมาชิกด้านการตลาดและการบริหารงานที่โปร่งใส

๖) เพื่อพัฒนาระบบตลาดที่เกื้อกูลและพึ่งพาร่วมกันระหว่างองค์กรชาวบ้านและกลุ่มผู้บริโภค

<u>Mission</u>

๑) สร้างวิถีอินทรีย์ที่ใส่ใจคนปลูก คนกิน และสิ่งแวดล้อม

๒) สร้างการค้าที่เป็นธรรมเพื่อศักดิ์ศรีและความสุข

๓) สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค จากมือถึงมือด้วยความรักและมิตรภาพที่ยั่งยืน

<u>ประเด็นข้อซักถามและการตอบข้อซักถาม</u>

๑) คุณภาพของข้าวอินทรีย์ การควบคุมคุณภาพข้าว

- การรับรองมาตรฐาน ICS ACF ECF มารับรองโดยมีค่าใช้จ่าย และจะทำตามมาตรฐานที่ผู้ซื้อยอมรับ

๒) การส่งออก ส่งโดยตรงหรือผ่านนายหน้า

- การส่งออกมี ๒ รูปแบบ คือ ส่งออกโดยทำการตลาดเอง และส่งออกโดยผ่านเทรดเดอร์ แต่ทำการตลาดเอง และมีสิทธิเลือกเทรดเดอร์ ซึ่งการส่งออกทั้ง ๒ รูปแบบดังกล่าวจะมีการตรวจสอบย้อนกลับในตัว กล่าวคือ ในการส่งออกแต่ละครั้งจะดูว่ามีเกษตรกรรายใดบ้าง และเก็บเป็นข้าวเปลือกแล้วสีเป็นข้าวสารตามปริมาณการสั่งซื้อ

- การทำเกษตรอินทรีย์จะอยู่ที่ความเชื่อของเกษตรกรเอง หากเกษตรกรเชื่อว่าทำได้ก็จะสามารถทำได้

๓) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพื่อขอออกไปรับรองปีละเท่าใด

- เสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ที่ ๒๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี

<u>ประเด็นข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมาธิการ</u>

การผลิตข้าวอินทรีย์เพื่อส่งออกต่างประเทศจะต้องกำหนดให้มีราคาแพง เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการออกใบรับรองค่อนข้างสูง และต้องใช้ใบรับรองที่ประเทศคู่ค้ายอมรับเท่านั้น ดังนั้น การทำให้ข้าวอินทรีย์มีราคาสูงมาก จะไม่มีความยั่งยืน เพราะผู้บริโภคทั่วไปภายในประเทศไม่สามารถซื้อได้

๔. รับทราบปัญหาแหล่งน้ำในพื้นที่หมู่ที่ ๔ ตำบลทมอ อำเภอปราสาท

ตำบลทมอ มี ๑๓ หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น ๖๗,๕๖๕ คน ประกอบอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่ มีจุดเด่น คือ เป็นครัวของจังหวัด เนื่องจากเป็นพื้นที่ปลูกพืชผักอินทรีย์และผลไม้ เช่น มะพร้าว กล้วย เป็นต้น แต่ประสบปัญหาแหล่งน้ำไม่เพียงพอ ฤดูฝนน้ำท่วม ฤดูแล้งแล้งจัด

ลำห้วยเสนงพื้นที่ประมาณ ๑๘๐ ไร่ ผ่านหมู่ที่ ๕, ๑๒, ๑, ๖, ๑๑, ๘, ๓ และหมู่ที่ ๔ เป็นแหล่งน้ำหลักของชุมชน ซึ่งไม่ได้รับการขุดลอกมาเป็นเวลานาน ในช่วงฤดูแล้งไม่สามารถเก็บกักน้ำได้เลย หากได้รับการขุดลอกแล้วสร้างฝายเป็นช่วง ๆ ราษฎรจะได้รับประโยชน์มหาศาล

<u>ข้อเสนอ</u>

ขอเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนแหล่งน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการขุดลอกแหล่งน้ำจากลำห้วยเสนงมายังตำบลทมอ เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลทมอได้รับงบประมาณ ๒๔ ล้านบาท เป็นงบอุดหนุน ๒ ล้านกว่าบาท ดังนั้น การสนับสนุนแหล่งน้ำจึงเกินกำลังของ องค์การบริหารส่วนตำบล ที่จะสามารถดำเนินการได้

ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๓ ตำบลทมอ ให้ข้อมูลว่า ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนเรื่องน้ำเพื่อการเกษตรเป็นอย่างมาก เนื่องจากพื้นที่ตำบลทมอเป็นพื้นที่สูง จึงประสบปัญหาภัยแล้งทุกปี ลำห้วยกระจายได้รับงบประมาณการขุดลอกแล้ว แต่ยังเหลืออีก ๑ กิโลเมตร ต้องใช้งบประมาณอีกประมาณ ๑ ล้านบาท ที่ผ่านมาได้มีการทำประชาคมหมู่บ้านไปแล้ว แต่ยังไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุน

ผู้อำนวยการโครงการชลประทานสุรินทร์ ได้ให้ข้อมูลว่า ปัญหาลำห้วยเสนง ชลประทานจังหวัดสุรินทร์ได้มีแนวทางการแก้ไขปัญหาแล้ว โดยอยู่ระหว่างการเขียนแบบ แต่ลำห้วยนี้ไม่สามารถสร้างฝายได้ แต่สามารถทำประตูระบายน้ำได้เท่านั้น ลำห้วยนี้มีความยาว ๒๐ กิโลเมตร และอยู่ในแผนงบประมาณปี ๒๕๕๙ และขอฝากปัญหาเรื่องต้นไม้และที่ดินที่อยู่ในพื้นที่คาบเกี่ยวการขุดลอกอาจเกิดปัญหาได้ จึงขอความร่วมมือราษฎรให้ช่วยลงนามยินยอมให้มีการขุดลอกด้วย สำหรับ

ชลประทานระบบท่อไม่แนะนำให้ทำ และจะส่งเจ้าหน้าที่มาศึกษาข้อมูลเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่อไป

ข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมาธิการ

ปัญหาปัจจัยการผลิตด้านแหล่งน้ำเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลต่อการผลิตภาคการเกษตร เมื่อประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากความแห้งแล้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหา ดังนั้น ประชาชนจะต้องยอมรับการดำเนินการซึ่งอาจส่งผลกระทบในที่ดินของประชาชนบ้าง โดยใช้การประชาคมเป็นหลักในการทำงาน

๕. ศึกษาดูงานกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและอาชีพทางเลือกบ้านทัพไทย และกลุ่มปศุสัตว์อินทรีย์หมู่ที่ ๑๐ ตำบลทมอ อำเภอปราสาท

นางกัญญา อ่อนศรี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๐ ตำบลทมอ ได้ให้ข้อมูลว่า หมู่บ้านนี้เป็นหมู่บ้านที่ยากจนอันดับ ๑ ของตำบลทมอ ที่มาของการตั้งกลุ่มเกิดจากเกษตรกรถูกเอาเปรียบจากการขายข้าว จึงได้มีแนวคิดที่ต้องการพึ่งตนเองโดยการทำเกษตรอินทรีย์เป็นหลัก และมีแนวคิดทำปศุสัตว์อินทรีย์เพื่อพึ่งตนเองในด้านการผลิตปุ๋ยเพื่อใช้ในระบบการผลิตข้าว พืชผักอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและมีความยั่งยืน

การดำเนินกิจกรรม

- ผลิตข้าวอินทรีย์จนได้รับมาตรฐานสามารถส่งขายตลาดในประเทศและต่างประเทศ มาตรฐาน(กลุ่มดำเนินการขอรับรองคือ ปฐมอินทรีย์, อินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน, มกท., EU., Bil Suisse และ NOP)
- ผลิตพืชผักอินทรีย์ เพื่อบริโภคและจำหน่ายที่ตลาดสีเขียว
- ทำปศุสัตว์อินทรีย์ เพื่อให้กระบวนการทำเกษตรอินทรีย์ครบวงจรและเพิ่มรายได้ให้สมาชิกในกลุ่ม

ผลผลิต

- ผลผลิตหลัก คือ ข้าว
- ผักตามฤดูกาล เช่น ถั่ว ผักกาด หอม กระเทียม ผักบุ้ง ชะอม ใบ/ดอกแค ยอดเสาวรส ตำลึง กระถิน เป็นต้น
- ผักป่า เช่น ผักติ้ว ผักอีนูน ผักเม็ก สะเดา และดอกกระเจียว
- ผักที่เกิดตามธรรมชาติในน้ำ เช่น ผักแว่น อีออม สันตะวาใบพาย กระเฉดน้ำ
- ปลา เช่น ปลาดุก ปลานิล ปลาตะเพียน ปลาช่อน ปลาหมอ ปลาสลิด ปลาหลด ปลาซิว กุ้งฝอย ปลาขาวเล็ก ๆ ปูนา หอยจุ๊บ และกบ
- ปศุสัตว์ เนื้อหมูสด หมูแดดเดียว แคปหมู หมูย่าง หมูทอด ไก่สด ไก่ย่าง และไข่ไก่

การตลาด จะมีตลาดนัดสีเขียว ทำให้สามารถกำหนดราคาได้เอง

- ข้าว จะส่งออกนอกประเทศประมาณร้อยละ ๗๐ ภายในประเทศร้อยละ ๓๐
- ผัก ขายในชุมชนและตลาดสีเขียว
- ปศุสัตว์ ขายในชุมชนและตลาดสีเขียว

แนวทางการพัฒนากลุ่มในอนาคต

๑) ระบบการเรียนรู้ และฐานข้อมูล

- กลุ่มมีการทำข้อมูลสมาชิก ทะเบียนสมาชิกแต่ละกลุ่มให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน
- มีการส่งเสริมและขยายฐานการผลิตทั้งข้าวอินทรีย์ พืชผักอินทรีย์ และปศุสัตว์อินทรีย์
- ตั้งกฎระเบียบและข้อบังคับของกลุ่มให้ชัดเจน เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงานกลุ่มและกิจกรรมของกลุ่ม
- มีข้อบังคับให้กับสมาชิกที่สมัครเป็นสมาชิกกลุ่ม คือ ต้องเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และพัฒนากลุ่มให้มีความเจริญก้าวหน้า ทุกครั้งที่มีการนัดหมายทำกิจกรรมกลุ่ม
- มีแนวทางในการพัฒนาด้านการแปรรูปผลผลิต เพื่อเพิ่มมูลค่าการผลิต และส่งขายต่างจังหวัด

๒) ระบบมาตรฐานความปลอดภัยของผลผลิตทางการเกษตร

- สมาชิกที่มีพื้นที่การผลิตต้องขอรับรองมาตรฐาน ทั้งข้าวและพืชผัก
- ผลผลิตทางการเกษตร ทางกลุ่มสามารถให้เข้าไปตรวจสอบสมาชิกที่ขอรับรองการผลิตในระบบอินทรีย์ โดยคณะกรรมการกลุ่ม หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนที่รับรอง
- ทางกลุ่มได้รับการรับรอง ตามมาตรฐานการผลิต จนเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

๓) ระบบการผลิต การจัดการกลุ่มและการบริหารจัดการ

- มีระบบการผลิตแบบรายครอบครัว และมีการบริหารจัดการโดยกลุ่ม ทั้งกระบวนการผลิต ชนิดของผลผลิต ปริมาณผลผลิต ตลอดจนการกำหนดราคาผลผลิต ไม่ว่าจะเป็นผลผลิตด้านข้าว พืชผัก และปศุสัตว์
- มีการจำหน่ายกันเองในชุมชน สร้างตลาดสีเขียวในชุมชน อำเภอและในจังหวัด ส่วนข้าวสามารถส่งขายออกต่างประเทศประมาณร้อยละ ๗๐
- มีการจัดกิจกรรมให้ผู้บริโภคพบผู้ผลิต และมีการเยี่ยมเยียนผู้ผลิตทั้งรายกลุ่มและรายเดี่ยว
- สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้บริโภคยอมรับในระบบการผลิตของกลุ่มเกษตรกร โดยมีการให้ข้อมูลและประชาสัมพันธ์
- มีการออกทีวี ทั้งการกระบวนการผลิตเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มและชนิดของผลผลิตให้เป็นที่รู้จักกันมากยิ่งขึ้น
- เปิดพื้นที่ให้มีการศึกษาดูงาน จึงเป็นการประชาสัมพันธ์กลุ่มให้เป็นที่รู้จักกันมากขึ้น

ปัญหาอุปสรรค

๑) ปัญหาแหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการปลูกพืชอินทรีย์เพื่อป้อนสู่ตลาดอินทรีย์ จึงต้องการให้เพิ่มความจุอ่างเก็บน้ำ (ขนาดเล็ก) เนื่องจากได้มีการวางท่อไว้ทั่วหมู่บ้านแล้ว

๒) ต้องการโรงสีข้าวขนาดเล็ก เพื่อใช้ในการผลิตข้าวอินทรีย์ของกลุ่ม ซึ่งมีสมาชิก ๖๖ ราย ในพื้นที่ ๕ หมู่บ้าน ๒ ตำบล ได้ผลผลิตข้าว ๑๒๐ ตันต่อปี ปัจจุบันต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสีข้าวตันละ ๒,๐๐๐ บาท

พัฒนาที่ดินอำเภอปราสาท ให้ข้อมูลว่า กรมพัฒนาที่ดินมีส่วนในการพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่นี้ โดยการวางท่อส่งน้ำหลัก และต่อเข้าทั้งหมู่บ้านเพื่อใช้ในการเพาะปลูกพืชหลังนา ได้แก่ ผัก สวนครัว เป็นต้น สำหรับศักยภาพของดิน จะต้องได้รับการปรับปรุงบำรุงดินโดยการปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นปุ๋ยสำหรับทำนาครั้งต่อไป

ผู้อำนวยการชลประทานโครงการชลประทานสุรินทร์ ให้ข้อมูลว่า พื้นที่นี้ไม่มีแหล่งน้ำต้นทุน หากจะพัฒนาจะต้องนำน้ำมาจากอ่างเก็บน้ำอำปึลซึ่งอยู่ห่างในระยะ ๗ กิโลเมตรโดยการติดตั้งสถานีสูบน้ำแล้วทำระบบท่อส่งน้ำ โดยจะส่งเจ้าหน้าที่มาศึกษาความเหมาะสมเพื่อทำการสำรวจออกแบบ และทำประชาคมหมู่บ้านว่าจะยินยอมให้วางท่อผ่านที่ดินหรือไม่ต่อไป ส่วนอ่างเก็บน้ำขนาดเล็กน้ำที่ใช้อยู่ปัจจุบันตื้นเขิน (ประมาณ ๑๐๐ ไร่) หากทำการขุดลอกจะได้ปริมาณน้ำเพิ่มประมาณ ๙๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร โดยจะนำเข้าไปไว้ในแผนงบประมาณปี ๒๕๕๙

สำหรับโรงสีข้าวขนาดเล็กที่ได้เสนอไปยังคณะกรรมการบูรณาการจังหวัด นั้น ขณะนี้ได้บรรจุอยู่ในแผนงานประมาณปี ๒๕๕๙ แล้ว โดยให้สหกรณ์จังหวัดสุรินทร์เป็นเจ้าภาพ

สถาบันการศึกษามีส่วนช่วยชุมชนในเรื่องเทคโนโลยี ความรู้ ซึ่งเป็นจุดแข็งของพื้นที่นี้ คือ การตลาดซึ่งมีตลาดสีเขียว ๒ แห่ง โดยมุ่งเน้นไปที่ตัวสินค้า ที่ต้องการให้คนในชุมชนได้บริโภคข้าวอินทรีย์ ซึ่งมูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย ได้ช่วยเหลือในเรื่องการรับรองและการตรวจรับรองแปลง ทำให้สามารถขายข้าวให้แก่ชุมชนได้ ในราคา ๓๘ บาท/กิโลกรัม จุดประสงค์ที่ชุมชนต้องการโรงสี คือ จะได้รำ ปลายข้าว และแกลบมาใช้ประโยชน์ได้ นอกจากนั้น มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทยยังต้องการช่วยเหลือเรื่องการตลาด เช่น การเสนอให้บริษัทใหม่ๆ รับซื้อข้าวจากชุมชนนี้ไปขายให้พนักงานบริษัทเพื่อให้ได้บริโภคข้าวปลอดสาร ดังนั้น หากคนไทยบริโภคข้าวอินทรีย์ เราจะเป็นประเทศอินทรีย์ได้ไม่ยาก และจะสามารถแก้ปัญหาการเกษตรของไทยได้อย่างยั่งยืน

นายอำเภอปราสาท ได้ให้ข้อมูลว่า สภาพทั่วไปของตำบลทมอเป็นพื้นที่แห้งแล้ง หากฝนตกหนักน้ำจะท่วม จึงได้ฝากปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาแก้ไขปัญหา

จังหวัดบุรีรัมย์

๖. ศึกษาดูงานวิสาหกิจกลุ่มปลูกแคนตาลูปหนองสรวง ตำบลแสลงพัน อำเภอลำปลายมาศ

ตำบลแสลงพันตั้งอยู่ในเขตอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ปัจจุบันมี ๑๗ หมู่บ้าน มีประชากรประมาณ ๒,๒๐๐ ครัวเรือน ประมาณ ๙,๒๐๐ คน เป็นชายประมาณ ๔,๖๐๐ คน เป็นหญิงประมาณ ๔,๖๐๐ คน

สืบเนื่องจากโครงการพัฒนาการเกษตรต่อเนื่องแนวใหม่ตามแนวพระราชดำริได้รับความอนุเคราะห์งบประมาณขุดบ่อน้ำเกษตรทฤษฎีใหม่จากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) โดย กอ.รมน. ได้มาทำการขุดจำนวน ๑๔ บ่อ ในพื้นที่หมู่ ๓ หมู่ ๕ และหมู่ ๗ เมื่อปี ๒๕๔๑ พร้อมขยายเขตไฟฟ้าเกษตร โดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอลำปลายมาศเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและมีอาสาสมัครลงมาช่วยแนะนำวิธีการช่องทางการทำประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างได้ผลและยั่งยืนให้กับเกษตรกรในโครงการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ โดยใช้หลักแนวคิดการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกร อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการปฏิบัติงานส่งผลให้ชุมชนพัฒนาได้ในระดับ

หนึ่ง เช่น เกิดการทำการเกษตรแบบครอบครัวหลังฤดูทำนามากขึ้น ครอบครัวอบอุ่นลดปัญหาสังคมได้มาก ต่อมามีหลายหน่วยงานเข้ามาร่วมบูรณาการพัฒนาในปี ๒๕๔๗

นางแสงจันทร์ พวงสุข ประธานกลุ่มวิสาหกิจกลุ่มปลูกแคนตาลูปหนองสรวง ตำบลแสลงพัน อำเภอลำปลายมาศ ได้เริ่มตั้งกลุ่มเมื่อปี ๒๕๔๑ ตามโครงการพัฒนาการเกษตรตามแนวพระราชดำริ ซึ่งได้รับงบประมาณสร้างแหล่งน้ำจากคณะกรรมการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) จากนั้นจึงได้มาพิจารณาว่าจะทำการเกษตรใด โดยในเบื้องต้นได้ปลูกผัก แต่ประสบปัญหาราคาตกต่ำ ต่อมาปี ๒๕๔๒ ได้มีการนำแคนตาลูปเข้ามาปลูกในพื้นที่ จึงได้ไปเรียนรู้ (เป็นการเกษตรเคมี) และพบว่าเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ที่ดี แต่ไม่คุ้มกับสุขภาพที่เสี่ยงกับการใช้สารเคมี จึงได้ตั้งวิสาหกิจกลุ่มปลูกคนตาลูปหนองสรวงขึ้นเพื่อทำเกษตรปลอดภัย ช่วงเริ่มก่อตั้งมีสมาชิก ๓๖ ราย โดยในระยะแรกให้สมาชิกทุกคนหาทุนเองก่อน เมื่อดำเนินการจนเข้มแข็งดีแล้ว จะมีหน่วยงานของรัฐเข้ามาต่อยอด เช่น กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงพาณิชย์ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยนางาซากิ เทคโนโลยีบุรีรัมย์ กศน. เป็นต้น

<u>การผลิต</u>

แคนตาลูปเป็นพืชอายุสั้น ราคาสูง รายได้ดี และเป็นที่ต้องการของตลาด แต่เดิมปลูกพันธุ์เจดดิวซันเลดี้ ซึ่งใช้ต้นทุนต่ำอยู่ที่ ๒๔,๘๐๐ บาทต่อไร่ ได้ผลผลิตไร่ละ ๓,๐๐๐ กิโลกรัม ราคากิโลกรัมละ ๒๕ บาทเป็นเงิน ๗๕,๐๐๐ บาท มีกำไร ๕๐,๒๐๐ บาท ต่อมาปลูกพันธ์เมล่อนญี่ปุ่น มีต้นทุนการผลิตอยู่ที่ ๔๔,๐๐๐ บาท ได้ผลผลิตไร่ละ ๗,๐๐๐ กิโลกรัม ราคากิโลกรัมละ ๓๕ บาทเป็นเงิน ๒๔๕,๐๐๐ บาท มีกำไร ๒๐๑,๐๐๐ บาท

การปลูกแคนตาลูปต้องใช้ต้นทุนสูง สมาชิกบางคนไม่สามารถทำได้ ในระยะแรกจึงต้องรับจ้างเพื่อนสมาชิกด้วยกันก่อนเพื่อหาเงินทุน ผู้ประกอบอาชีพนี้ต้องมีความขยัน โดยจะสามารถสร้างรายได้ ๔๐๐,๐๐๐ – ๘๐๐,๐๐๐ บาท/ไร่/๔ ครั้ง

<u>แหล่งน้ำที่ใช้ทำเกษตร</u> ใช้น้ำบาดาลที่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมหาวิทยาลัยมหิดลได้มีการนำน้ำไปตรวจวิเคราะห์พบว่า เป็นน้ำที่มีคุณภาพดี และมีแร่ธาตุที่เหมาะต่อการปลูกพืช

<u>การตลาด</u>

<u>ตลาดแคนตาลูป</u> ใช้การตลาดนำการผลิต ขณะนี้ผลิตได้ไม่ทันความต้องการของตลาด ขณะนี้ยังไม่ได้เข้าไปสู่ตลาดบน ซึ่งจะได้ราคาถึงกิโลกรัมละ ๘๐ บาท

<u>ตลาดสินค้าอื่นๆ</u> เช่น หน่อไม้ฝรั่ง ราคากิโลกรัมละ ๘๐ บาท และยังผลิตได้ไม่ทันความต้องการของตลาดและต้นพันธุ์มีราคาแพง

<u>การแปรรูปผลผลิต</u> กลุ่มแม่บ้านที่ต้องเลี้ยงลูก หรือคนสูงอายุที่ไม่สามารถทำงานหนักได้ จะแปรรูปน้ำแคนตาลูปเป็นอาชีพเสริม

<u>ความต้องการของเกษตรกร</u>

๑) ขอสนับสนุนงบประมาณสร้างโรงเรือนศูนย์เรียนรู้เกษตรฯ ซึ่งยังเสร็จไม่ทันความต้องการใช้งานของเกษตรกร ซึ่งมีการพบปะสื่อสารทุกวัน

๒) ถนนเข้าออกไม่สะดวก เนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีหน่วยงานและผู้สนใจเข้ามาเยี่ยมชมบ่อย

๓) ต้องการอาชีพจักสานเป็นอาชีพเสริมเนื่องจากมีวัตถุดิบในท้องถิ่น เช่น ต้นไหล ผักตบชวา ไผ่ เป็นต้น และขอรับการสนับสนุนจักรเย็บผ้า เพื่อรองรับการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

๔) การปลูกแคนตาลูปจะมีปัญหาเรื่องโรค ไวรัส ราน้ำค้าง และแมลง จึงควรมีการบำบัดโรค/อารักขาพืช ดังนี้

- กรณีเป็นเชื้อไวรัส (มีลักษณะคล้ายราน้ำค้างแต่รุนแรงกว่า) จะต้องถอนต้นทิ้งแล้วนำปูนขาวใส่ในหลุม เพื่อกำจัดเชื้อ

- นำยอดหรือลูกอ่อนมาหมักโดยใช้น้ำหมักสูตร พด.๒ เป็นเวลา ๖ เดือนเป็นอย่างน้อย จะเป็นฮอร์โมนที่เหมาะกับเมล่อนมาก

- หลังจากได้ผลผลิต ๔ ครั้งแล้ว ให้ไถกลบแล้วปลูกถั่วเขียว โดยการหว่าน ๕ กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อตัดวงจรแมลง

ต่อกรณีความต้องการของเกษตรกร คณะอนุกรรมาธิการจะรับเรื่องไว้เพื่อเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสมต่อไป

๗. รับฟังข้อมูลภาพรวมการเกษตรของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูล ที่เกี่ยวกับปัจจัยการผลิตด้านดิน น้ำ ปุ๋ย และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ปัญหาอุปสรรคของเกษตรกร รวมทั้งการแก้ไขปัญหาปัจจัยการผลิตพื้นฐานจากผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ ศาลากลางจังหวัดบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งอยู่ในทิศใต้ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศมีพื้นที่ประมาณ ๑๐ ล้านกิโลเมตร มี ๖.๔ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖.๑ ของพื้นที่ภาคอีสานทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ ๒.๐๑ ของพื้นที่ประเทศไทย ลักษณะภูมิประเทศทางตอนใต้มีพื้นที่สูง การปกครองแบ่งออกทั้งหมดเป็น ๒๓ อำเภอ ๑๔๘ ตำบล ๒๕๔๖ หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น ๑,๕๗๙,๐๐๐ คน

แหล่งน้ำและระบบชลประทาน จังหวัดบุรีรัมย์ อยู่ในเขตลุ่มน้ำ ๓ ลุ่มน้ำ คือ ลุ่มน้ำมูล มีพื้นที่ ๓.๓ ๙๖ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม ๑๑ อำเภอ อยู่ทางตอนเหนือของจังหวัด ลุ่มน้ำชี มีลำน้ำชีเป็นลำน้ำหลัก มีพื้นที่ ๒,๘๐๐ ตารางกิโลเมตร ครอบคลุม ๗ อำเภอ ลุ่มน้ำที่ ๓ ลุ่มน้ำปลายมาศ ครอบคลุมพื้นที่ฝั่งตะวันตกของจังหวัด ๔ อำเภอ พื้นที่ลุ่มน้ำ ๔,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร จังหวัดบุรีรัมย์ มีโครงการขนาดใหญ่ ๑ โครงการ คือ เขื่อนลำนางรอง อยู่ที่อำเภอโดนดินแดง ความจุ ๑๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตร โครงการชลประทานขนาดกลาง มี ๑๙ โครงการ เก็บน้ำได้ ๒๙๘ ล้านลูกบาศก์เมตร มีอ่างเก็บน้ำขนาดกลาง ๒๐๔ แห่ง พื้นที่ในเขตชลประทานมี ๒.๔ แสนไร่ ในปริมาณน้ำฝนในเดือนกันยายน จะมีปริมาณน้ำฝนมาก คือ ๒๓๐ มิลลิเมตร เฉลี่ยทุกเดือน ๙๔ มิลลิเมตร

การแบ่งพื้นที่ จังหวัดบุรีรัมย์มีเนื้อที่การเกษตร ๔๐๐ ไร่ มีพื้นที่ป่าไม้ ๔.๙ แสนไร่ แหล่งน้ำ ๙ หมื่นไร่ พื้นที่อื่น ๆ ๗ แสนไร่

การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านการเกษตร พื้นที่ปลูกข้าวประมาณ ๓.๕ แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ ๘๐ ต่อพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ๓ แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗ ต่อพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ปลูกยางพารา ๒.๗ แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖ ต่อพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ปลูกอ้อย ๒.๖ แสนไร่ คิดเป็นร้อยละ ๖ พื้นที่ปลูกพืช – ผัก และอื่น ๆ ๒.๒ หมื่นไร่ พื้นที่ประมง ๘ พันไร่ พื้นที่ปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์

๖.๕ หมื่นไร่ จำนวนกลุ่มเกษตรกรทั้งหมด ๒๑๓ กลุ่ม สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์ร้านค้า รวมทั้งสิ้น ๒๑๓ กลุ่ม

ข้อมูลด้านพืชเศรษฐกิจ ข้าวนาปี ๒.๙ ล้านไร่ อ้อยโรงงาน ๒.๕ แสนไร่ ผลผลิตที่ได้ ๑๒ ตัน/ไร่ มันสำปะหลัง ๓ แสนไร่ ผลผลิตเฉลี่ย ๔.๓ ตัน/ไร่ ยางพารา ๒.๗ แสนไร่ ผลผลิตที่ได้ ๒๗๖ กิโลกรัม/ไร่

ปัญหาและอุปสรรค

พืชเศรษฐกิจอันดับแรก คือ

ข้าวนาปี พื้นที่ทำนาของจังหวัดบุรีรัมย์ส่วนใหญ่เป็นพืชน้ำฝน ประสบปัญหาภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง เป็นต้น ลักษณะพื้นที่เป็นดินต่างระดับ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ จึงได้คุณภาพข้าวต่ำ ในเรื่องของอ้อยโรงงานการเกษตรรายย่อยขาดโอกาสในการปลูกอ้อยและขาดข้อมูลในการตัดสินใจในการปรับเปลี่ยนการปลูกอ้อยในพื้นที่นั้น โดยเฉพาะการขาดแคลนอ้อยพันธุ์ดี ในส่วนของมันสำปะหลังดินขาดความอุดมสมบูรณ์ลักษณะบางแห่งของดินเป็นดินดานที่เกิดจากการไถพรวนมาเป็นเวลานาน แนวทางในการพัฒนาแนวทางที่หนึ่ง คือ การส่งเสริมการเพาะปลูกข้าวหอมมะลิในพื้นที่ที่มีความเหมาะสม โดยเฉพาะในเขตดินภูเขาไฟ แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการปลูกอ้อย พื้นที่ปลูกข้าวที่ไม่เหมาะสมปรับเปลี่ยนเป็นอ้อยโรงงานที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่า ปัจจุบันจังหวัดบุรีรัมย์มีโรงงานน้ำตาลอยู่ ๔ โรงงาน คือ โรงงานน้ำตาลบุรีรัมย์ โรงงานน้ำตาลสุรินทร์ โรงงานน้ำตาลคอนบุรี และโรงงานน้ำตาลพิมาย แนวโน้มจะมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่นาให้เหมาะสมเป็นการปลูกอ้อยเพิ่มมากขึ้น ในเรื่องของมันสำปะหลังส่งเสริมประสิทธิภาพมันสำปะหลัง การใช้พันธุ์ดี การปรับปรุงบำรุงพันธุ์และส่งเสริมการใช้ระบบน้ำแก่มันสำปะหลังให้มีศักยภาพ

ยางพารา แนวทางในการพัฒนา คือ

๑) จัดการสต็อกยางของรัฐเพื่อให้ยางพาราส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ ทั้งหมด

๒) บริหารจัดการยางปัจจุบันที่ส่งออกสู่ตลาดรวมถึงช่วงฤดูแล้ง เพื่อยกระดับด้านราคา

๓) สร้างมูลค่าเพิ่มในการแปรรูป

๔) พัฒนายางพาราเพื่อความยั่งยืน โดยการศึกษาวิจัย พัฒนาระบบเรื่องของตลาด เป็นต้น

ปศุสัตว์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีการเลี้ยงกระบือมากเป็นอันดับ ๔ ของประเทศ ในเรื่องของการเลี้ยงโคเนื้อ เป็นอันดับ ๗ ของประเทศ นอกนั้นยังมีโคนม สุกร แพะ โคเนื้อและเป็ด

แนวทางในการพัฒนาด้านปศุสัตว์

๑) ส่งเสริมการเลี้ยงกระบือเพื่อเพิ่มปริมาณกระบือในพื้นที่โดยมีการจัดตั้งกลุ่มเลี้ยงกระบือในตำบลหนองโสน อำเภอนางรอง มีสมาชิก ๒๐ ราย มีแม่พันธุ์ ๒๐ ตัว ต่อพ่อพันธุ์กระบือ ๑ ตัว

๒) ส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ เพื่อเพิ่มปริมาณโคเนื้อ มีคุณภาพสูงในพื้นที่โดยการตั้งกลุ่มอำเภอละ ๑ กลุ่ม ๆ ละ ๓๐ ราย ๆ ละ ๒ ตัว

๓) ส่งเสริมการเลี้ยงโคนม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพน้ำนมดิบ มีการจัดอบรมให้กลุ่มเกษตรกรที่เลี้ยงโคนม ที่อำเภอประคำและอำเภอโนนหว่าง จำนวน ๑๐๐ ราย

การส่งเสริมการเลี้ยงสุกรเข้าสู่ระบบมาตรฐาน GMT ด้วยความปลอดภัย ดำเนินการอยู่ ๑๐ อำเภอ อยู่ระหว่างจัดฝึกอบรมและสนับสนุนมีเกษตรกรเข้าร่วม ๑๕๐ ราย

ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมืองเพื่อเพิ่มปริมาณการเลี้ยงสัตว์ปีก ในพื้นที่มีการตั้งกลุ่มในพื้นที่อำเภอชำนิ จำนวน ๕ ตำบล ๆ ละ ๑ หมู่บ้าน ราคาจำหน่ายกิโลกรัมละ ๗๐ บาท ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเลี้ยงไก่พื้นเมือง

ปัญหาและอุปสรรค เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีภาวะหนี้สินจำนวนมากจึงไม่มีทุนในด้านการปศุสัตว์ ราคาโค – กระบือ มีราคาสูงมาก เกษตรกรไม่มีกำลังซื้อ

ข้อเสนอแนะ ควรส่งเสริมเกษตรกรเพื่อจัดตั้งกลุ่ม โดยจัดหาแหล่งทุนเพื่อให้เกษตรกรกู้ยืมดำเนินการด้านปศุสัตว์ ด้านโคขุนมีการเพาะเลี้ยงอยู่ ๒๒ อำเภอ ๑๔๕ ตำบล ส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของปลานิล

ข้อมูลด้านดิน

จังหวัดบุรีรัมย์ มีความเหมาะสมในการปลูกพืชเศรษฐกิจมีดินที่เหมาะสำหรับการปลูกพืชไร่และไม้ผลรวมทั้งสิ้นประมาณ ๑,๕๓๖,๔๗๐ ไร่ และดินที่ไม่เหมาะสมกับการเกษตร ๔๔๗,๒๗๖ ไร่

แนวทางการแก้ปัญหาของดิน การปรับปรุงคุณภาพดินทั้งกายภาพและเคมี โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่กับปุ๋ยเคมี ในอัตราส่วนที่เหมาะสม

ผลการศึกษาของจังหวัดบุรีรัมย์

จุดแข็งของจังหวัด คือ ภาคการเกษตร ปศุสัตว์ และประมง เป็นต้น

- พืชเศรษฐกิจ คือ ข้าวหอมมะลิ มันสำปะหลัง อ้อย ยางพารา เป็นต้น
- ปศุสัตว์ คือ สุกร ไก่เนื้อ โคเนื้อ โคนม เป็นต้น
- มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นศูนย์กลางอารยธรรมที่สำคัญที่สุด

จุดอ่อนของจังหวัด

- ขาดระบบชลประทาน
- ขาดการลงทุนด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์กลุ่ม โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ด้านไหม
- หนี้สินครัวเรือนมีการเพิ่มขึ้น

ข้อจำกัดของจังหวัดบุรีรัมย์

- ความผันผวนของราคาน้ำมันตลาดโลกและเส้นทางคมนาคมของจังหวัด ยังเป็น ๒ ช่องทาง การจราจรมีสภาพแคบทำให้เป็นข้อจำกัดในการพัฒนาทางเศรษฐกิจของจังหวัด
- มีแรงงานอพยพออกจากพื้นที่จำนวนมาก ทำให้ขาดแคลนแรงงานในการผลิต

วิสัยทัศน์ของจังหวัดบุรีรัมย์ : ศูนย์กลางการท่องเที่ยวอารยะธรรมแบบขอม เศรษฐกิจมั่นคง สังคมเป็นสุข

ยุทธศาสตร์ของจังหวัด : มีทั้งหมด ๕ ด้าน

๑) ด้านเศรษฐกิจ เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว เมืองอารยะธรรมและผู้นำด้านการขนสินค้าทางการเกษตรของไทย

๒) ด้านสังคมคุณภาพชีวิต คนบุรีรัมย์มีคุณภาพชีวิตที่ร่มเย็นเป็นสุข ในปี ๒๕๖๐

๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการมีส่วนร่วมสูตรสมดุลการมีสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๔) การรักษาความมั่นคงและความสงบ ประชาสังคมมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๕) ด้านการบริการจัดการ มีคุณภาพมาตรฐานสากล บนพื้นฐานธรรมภิบาล

ผู้ว่าราชการจังหวัดมีนโยบายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ โดยกำหนดให้มีธรรมนูญหมู่บ้านสันติสุข ๙ ดี ให้ลูกหลาน คือ

ดีที่ ๑. เป็นคนดี

ดีที่ ๒. มีปัญญา

ดีที่ ๓. รายได้สมดุล

ดีที่ ๔. สุขภาพแข็งแรง

ดีที่ ๕. สิ่งแวดล้อมสมบูรณ์

ดีที่ ๖. สังคมอบอุ่น

ดีที่ ๗. พ้นอาชญากรรม

ดีที่ ๘. กองทุนพึ่งพาตนเอง

ดีที่ ๙. การสร้างความแข็งแรง คณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชน

<u>ภารกิจหลักของกรมชลประทานหลัก มี ๓ ด้าน</u>

๑) ด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ

๒) ด้านการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ชลประทานที่รับผิดชอบ

๓) ด้านการแก้ไขปัญหาภัยที่เกิดจากน้ำ

ในจังหวัดบุรีรัมย์มีหน่วยงานรับผิดชอบ ๔ หน่วยงาน คือ มีโครงการชลประทานบุรีรัมย์ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำนางรอง และโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามูลกลาง

การบริหารจัดการน้ำจาก ๔ หน่วยงาน ศักยภาพในการกักเก็บน้ำทั้งหมดมีประมาณ ๒๙๘ ล้านลูกบาศก์เมตร สามารถกักเก็บน้ำได้ ๑๘๘ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นร้อยละ ๗๓-๗๖ และมีพื้นที่ชลประทานประมาณ ๒๗๐,๐๐๐ ไร่ มีการปลูกพืชหลัก คือ การทำนาปีละ ๑ ครั้ง และปลูก พืชอื่น ๆ เช่น อ้อย มัน สำปะหลัง หากมีน้ำเหลือในการทำนาปี จะสำรองไว้เพื่ออุปโภค – บริโภค หากเหลือจะส่งน้ำให้สำหรับปลูกพืชฤดูแล้ง ในปีนี้มีการปลูกพืชฤดูแล้งในพื้นที่ที่มีน้ำมาก จำนวน ๘,๑๑๕ ไร่ แบ่งเป็นนาปรัง ๓,๘๒๐ ไร่ พืชไร่ ๔,๒๙๕ ไร่

ภารกิจที่รับผิดชอบในเรื่องน้ำมี ๓ เรื่องหลัก คือ

- การแก้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม
- การแก้ปัญหาเรื่องการใช้น้ำ
- การจัดการเรื่องน้ำเสีย

๑) ปัญหาการเกิดน้ำท่วม

๑.๑) การเกิดน้ำท่วมในที่ลุ่มต่ำ

- พื้นที่ทั่ว ๆ ไป
- พื้นที่กุดริมลำน้ำ
- เส้นทางระบายน้ำถูกปิดกั้น (ถนน, การถมที่)

๑.๒) การเกิดน้ำท่วมจากน้ำล้นตลิ่งของลำน้ำ

๑.๒.๑) ปริมาณน้ำที่ไหลลงสู่ลำน้ำมากเกินกว่าลำน้ำจะรองรับไว้ได้

- ฝนตกหนัก
- การระบายน้ำจากพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบน

- ตลิ่งลำน้ำต่ำ

๑.๒.๒) มีสิ่งกีดขวางในทางน้ำ เช่น ต้นไม้ วัชพืช หรือมีสิ่งก่อสร้างในลำน้ำ

๑.๓) น้ำหนุนจากลำน้ำสายใหญ่ (แม่น้ำมูล) จะมีการเกิดน้ำท่วมซ้ำซากเกิดในพื้นที่ ๘ แห่ง ที่ส่งผลกระทบมาก ต้องติดตามเฝ้าระวังเป็นพิเศษ

(๑) พื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์

(๒) พื้นที่ตอนล่างในลุ่มน้ำลำตะคอง

(๓) พื้นที่ตอนล่างในลุ่มน้ำลำปลายมาศ

(๔) พื้นที่ริมฝั่งลำชี

(๕) พื้นที่สองฝั่งแม่น้ำมูล

(๖) พื้นที่สองฝั่งลำพังชู

(๗) พื้นที่บริเวณอำเภอนางรอง

(๘) พื้นที่สองฝั่งลำปลายมาศตอนบน ลำนางรอง และลำปะเทีย

๒) ปัญหาขาดแคลนน้ำ (อุปโภค บริโภค การเกษตร อุตสาหกรรม และอื่นๆ)

- ไม่มีแหล่งน้ำผิวดิน
- มีแหล่งน้ำไม่เพียงพอ หรือไม่เหมาะสม หรือชำรุดทรุดโทรม
- น้ำภาคการเกษตร ถูกปรับลดไปจัดสรรให้การประปาฯ (การประปาฯ ต้องวางแผนหาแหล่งน้ำแห่งใหม่ หรือพัฒนาแหล่งน้ำขึ้นมาใช้ประโยชน์เอง)
- ฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง (พื้นที่ตอนบนสุด และล่างสุดมักเป็นเขตอับฝน)
- คุณภาพน้ำไม่เหมาะสม (น้ำเค็ม ขุ่น ฯลฯ)

แก้ปัญหาได้โดยการก่อสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุงแหล่งน้ำ/การใช้น้ำใต้ดิน/การผันน้ำจากลุ่มน้ำอื่นมาใช้/การบริหารจัดการน้ำที่เหมาะสม

๓) ปัญหาน้ำเสีย

๓.๑) การปล่อยน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์ – ฟาร์มหมู ปัจจุบันมีการนำของเสียไปผลิตก๊าซชีวภาพ และผลิตปุ๋ย จึงไม่ค่อยเกิดปัญหาจากฟาร์ม

๓.๒) โรงงานผลิตไฟฟ้าชีวมวล ปล่อยให้ชีวมวล หรือกากหลังการใช้งานหลุดลงสู่ลำน้ำ

๓.๓) น้ำเสียจากครัวเรือน

๓.๔) น้ำเสียจากโรงงานผลิตสุราปล่อยลงลำน้ำ

ต้องมีการระวังอย่างเคร่งครัด เพราะจะไม่สามารถแก้ไขปัญหา โดยวิธีระบายน้ำดีไปไล่น้ำเสียได้ เนื่องจากปัจจุบันมีปริมาณน้ำใช้ไม่เพียงพออยู่แล้ว

<u>แผนการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำเร่งด่วน</u>

พื้นที่การเกษตรในจังหวัดบุรีรัมย์ ๓,๘๗๓,๓๐๐ ไร่ มีพื้นที่ชลประทาน ๙๕๑,๗๖๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕๗

- ภายใต้การดำเนินการโดยกรมชลประทาน
  - โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และกลาง ๒๗๐,๘๔๒ ไร่
  - สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า ๑๑๕,๓๒๗ ไร่
  - โครงการชลประทานขนาดเล็ก (อ่างฯ/ฝาย) ๒๓๙,๐๐๐ ไร่

- โครงการขุดลอกแหล่งน้ำ และสระในไร่นา ๑๒๖,๐๐๐ ไร่ (รวม ๗๕๑,๗๖๙ ไร่)

● ภายใต้การดำเนินการโดยหน่วยงานอื่น ๒๐๐,๐๐๐ ไร่

มีพื้นที่การเกษตรที่ต้องการให้มีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้การสนับสนุนอีกมากต้องพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็นตามศักยภาพของพื้นที่ที่จะดำเนินการได้

<u>โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ</u>

๑) ชลประทานขนาดเล็ก ฝายทดน้ำ ประตูระบายน้ำ ฝายบ้านโคกยาง ตำบลชำนิ อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์

๒) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก มีศักยภาพต่ำ

๓) สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า และระบบส่งน้ำ ปี ๒๕๕๘

- สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านไผ่ใหญ่ ตำบลหนองคู อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

- สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าพร้อมระบบส่งน้ำบ้านหนองตาด ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

๔) โครงการขุดลอกแหล่งน้ำ คลอง ห้วย หนองน้ำ แก้มลิง

<u>โครงการการผันน้ำ</u>

๑) โครงการแก้ปัญหาน้ำท่วมพื้นที่เขตเศรษฐกิจเขตตัวเมืองบุรีรัมย์

๒) โครงการแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเขตพื้นที่เขตเศรษฐกิจเขตตัวเมืองบุรีรัมย์และใกล้เคียง ลดผลกระทบที่จะเกิดกับพื้นที่การเกษตร

๓) การผันน้ำจากแหล่งน้ำใกล้เคียงสู่เขื่อนลำนางรอง

<u>ประเด็นข้อซักถามและการตอบข้อซักถาม</u>

๑) งบประมาณด้านชลประทานที่จังหวัดบุรีรัมย์ได้รับ

<u>ผู้อำนวยการโครงการชลประทานจังหวัดบุรีรัมย์ได้ชี้แจงว่า</u>

- ปี ๒๕๕๘ ได้รับงบประมาณ ๑๕๐ ล้านบาท เมื่อรวมทั้ง ๓ โครงการแล้วได้รับประมาณ ๒๐๐ ล้านบาท ซึ่งประมาณน้ำทั้งจังหวัดจะอยู่ที่ ๑,๖๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร แต่ติดปัญหาไม่มีที่เก็บน้ำ

- ปัญหาน้ำท่วมเมืองที่เกิดจากการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ เป็นปัญหาถาวรที่สั่งสมมานาน ดังนั้น ปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาแหล่งน้ำ เรื่องที่ดินเป็นปัญหามากที่สุด

- พื้นที่ได้มีการร้องขอสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า จำนวน ๑๕ แหล่ง ซึ่งได้มีการออกแบบวางแผนไว้แล้ว แต่ยังไม่ได้รับการอนุมัติงบประมาณ

๒) ปัญหาการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาที่ดินทำกินให้เกษตรกรที่ไม่มีที่ดินทำกินตามนโยบาย รัฐบาลมีปัญหาอะไรหรือไม่

<u>ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดได้ชี้แจงว่า</u>

- มีการแก้ไขปัญหาโดยเตรียมพื้นที่ไว้รองรับแล้วตามแผน และขณะนี้ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน ซึ่งจะมีการประชุมเพื่อพิจารณาเรื่องดังกล่าว ซึ่งจังหวัดบุรีรัมย์ทำการเรียกคืนพื้นที่จากผู้บุกรุกได้ค่อนข้างมาก และมีแผนรองรับสำหรับผู้ที่ได้รับผลกระทบ

๓) แผนการพัฒนาที่ดินและแหล่งน้ำขนาดเล็กของจังหวัดบุรีรัมย์

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินบุรีรัมย์ได้ชี้แจงว่า

- บ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เป็นแหล่งน้ำที่ประชาชนร้องขอและมีส่วนร่วมในการสมทบเงิน จำนวน ๒,๕๐๐ บาทต่อบ่อ เป็นบ่อน้ำส่วนบุคคลเพื่อกักเก็บน้ำในพื้นที่ตนเอง สำหรับใช้ปลูกพืชเพื่อดำรงชีวิตและบรรเทาความเดือดร้อน ซึ่งเป็นบ่อน้ำที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากจะเป็นโอกาสของเกษตรกรที่มีรายได้น้อยที่จะได้รับแหล่งน้ำ

ข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการ

๑) ผู้ว่าราชการจังหวัดควรเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องน้ำ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาร่วมหารือในภาพรวมเรื่องน้ำทั้งระบบ การแก้ปัญหาน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภค เพื่อการเกษตร และเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม

๒) คณะอนุกรรมาธิการได้รับทราบข้อมูลจากเกษตรกรจากการเดินทางลงพื้นที่ รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหา ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดที่เกิดขึ้น นอกจากนั้นยังได้รับคำร้องขอสนับสนุนในด้านต่างๆ จึงได้ส่งเรื่องให้จังหวัดพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม แล้วรายงานผลการดำเนินการพร้อมทั้งข้อเสนอต่างๆ ที่เกินกว่าจังหวัดจะดำเนินการได้ไปยังคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป

๘. ศึกษาดูงานระบบการปลูกพืชในไร่นาโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ บ้านสี่เหลี่ยม ตำบลแสลงโทน อำเภอประโคนชัย ของอาจารย์ทอง หลอมประโคน (กรณีศึกษาโครงการ : การจัดการน้ำเพื่อการเกษตรด้วยพลังงานแสงอาทิตย์อย่างยั่งยืน)

ปัญหาการขาดแคลนน้ำเป็นปัญหาที่มีมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน หลายพื้นที่ในประเทศไทยยังไม่มีแหล่งน้ำเพื่อใช้อย่างเพียงพอ หรือบางพื้นที่มีแหล่งน้ำอยู่แล้วแต่ไม่สามารถนำน้ำขึ้นมาใช้เพื่อทำการเกษตรได้ พื้นที่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ของประเทศไทย ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้ความต้องการใช้น้ำในการเกษตรและการบริโภคมีจำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งที่แหล่งน้ำส่วนใหญ่แห้งขอด และไม่สามารถนำน้ำขึ้นมาใช้ได้ โดยเฉพาะแหล่งน้ำที่อยู่ห่างไกล การที่เกษตรกรสูบน้ำโดยใช้เครื่องสูบน้ำทำให้พบปัญหามากมาย เช่น ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่ม คือ ค่าไฟฟ้า และค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เกษตรกรจึงต้องแบกรับภาระนี้ด้วยตนเอง ในขณะเดียวกันผลผลิตทางการเกษตรกลับมีผลผลิตน้อย ไม่สมบูรณ์ และมีราคาต่ำกว่าท้องตลาดมาก เกษตรกรจึงประสบปัญหาขาดทุนมาโดยตลอด ในพื้นที่ที่ไม่มีแหล่งน้ำ ก็ต้องใช้วิธีเจาะบาดาล ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขุดเจาะ บางพื้นที่เจาะแล้วไม่มีน้ำ และที่สำคัญ คือ ผู้รับเหมาเจาะบ่อบาดาลไม่ลึกพอ ทำให้ในฤดูแล้งไม่สามารถสูบน้ำขึ้นมาใช้ได้ ปัญหาเหล่านี้ยังรอการแก้ไขเป็นจำนวนมาก ซึ่งหากมีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนอย่างจริงจัง ในด้านเครื่องมือ และเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมในประเทศไทย ที่มีพื้นที่เพียงพอต่อการทำเกษตร แต่ยังขาดแคลนน้ำซึ่งเป็นปัจจัยหลักของอาชีพเกษตรกรรม และช่วยลดต้นทุนเพื่อให้สามารถผลิตและพัฒนาพืชชนิดต่าง ๆ ได้เพียงพอต่อความต้องการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่สำคัญเป็นการสร้างความสมบูรณ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มนุษย์และธรรมชาติต้องอาศัยซึ่งกันและกัน และเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

ดังนั้น แนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำด้วยระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งเป็นทางเลือกใหม่ที่ทั่วโลกยอมรับ และเป็นทางออกที่ดีที่สุด ด้วยกลไกการทำงานที่ออกแบบมาเพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มเกษตรกรได้เป็นอย่างดี ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ สามารถสูบน้ำโดยใช้เพียงแสงอาทิตย์เท่านั้น ดังนั้นในเวลากลางวันที่มีแสงแดด ระบบจะสูบมาขึ้นมาอย่างต่อเนื่องในช่วงเวลากลางวัน น้ำที่สูบขึ้นมาได้ก็จะถูกเก็บไว้ที่สระน้ำ และถังน้ำขนาดใหญ่ เพื่อเก็บไว้ใช้ในเวลากลางคืน ระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์จึงเป็นการแก้ปัญหาของเกษตรกรอย่างตรงจุด เพราะการสูบน้ำโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ มีความสะดวก ปลอดภัย ได้น้ำปริมาณมาก ที่สำคัญไม่ต้องเสียค่าไฟฟ้าในการสูบน้ำขึ้นมาใช้ เกษตรกรก็จะมีน้ำใช้ในการเกษตรได้มากตามความต้องการ เป็นการเพิ่มผลผลิต ลดค่าใช้จ่ายเกษตรกรทำให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้ในที่สุด

<u>ขั้นตอนการดำเนินโครงการ</u>

- ศึกษาดูงานจากต้นแบบที่ทำสำเร็จแล้ว
- รับฟังการบรรยายจากวิทยากร
- สำรวจพื้นที่
- ปรับพื้นที่
- เจาะบ่อบาดาล
- ติดตั้งแผงโซล่าเซลล์
- ติดตั้งถังจ่ายน้ำ
- เดินท่อน้ำ
- ตั้งโอ่งน้ำ
- ติดตั้งลูกลอย (ตัดน้ำ)

ปริมาณการผลิตน้ำที่ได้ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ – ๑๕๐,๐๐๐ ลิตร/วัน การบริหารจัดการการใช้น้ำขึ้นอยู่ที่การปลูกพืช แต่ไม่ส่งเสริมให้ทำนาเนื่องจากจะใช้น้ำมากแต่ได้ผลตอบแทนต่ำ จึงต้องใช้ทฤษฎีน้ำทองคำยกตัวอย่าง การปลูกอ้อยได้ผลผลิต ๒๘ – ๓๐ ตันต่อไร่ โดยจะต้องมีเทคนิคการปรับปรุงบำรุงดินควบคู่ไปด้วยสำหรับแปลงแคนตาลูปมีรายได้ประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ บาท/ไร่ เป็นการเกษตรปลอดภัยคือใช้เคมีร้อยละ ๓๐ เพื่อช่วยเสริมธาตุอาหาร และใช้ระบบการไถกลบตอซัง ซึ่งสถานที่นี้มีผู้สนใจมาดูงานประมาณ ๓๖ ประเทศ

<u>**ข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมาธิการ**</u>

รูปแบบการทำเกษตรแบบทฤษฎีน้ำทองคำนี้เหมาะสำหรับการบริหารจัดการน้ำของตนเองหรือกลุ่มเท่านั้น ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่ด้วย แต่ไม่เหมาะที่จะนำไปบริหารจัดการน้ำของประเทศในภาพรวม

๙. ศึกษาดูงานการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ดินภูเขาไฟ บ้านโคกมาก หมู่ที่ ๖ ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย

จังหวัดบุรีรัมย์มีภูเขาไฟที่ดับสนิทแล้วจำนวน ๖ แห่ง ได้แก่ ภูเขาไฟกระโดง ภูเขาไฟพนมรุ้ง ภูเขาไฟเขาอังคาร ภูเขาไฟหลุบ ภูเขาไฟเขาคอก และภูเขาไฟไปรบัด พื้นที่ทำนาที่อยู่

บริเวณภูเขาไฟ จะเป็นชุดดินบุรีรัมย์ (Buri Ram series : Br) มีลักษณะเนื้อดินเป็นดินเหนียวตลอด สีดินเป็นสีเทาเข้มหรือสีน้ำตาลปนเทาเข้ม มีจุดประสีน้ำตาลปนแดงเข้ม

ความเป็นมา

ข้าวภูเขาไฟ คือ ข้าวหอมมะลิที่ผลิตในแหล่งพื้นที่ที่เป็นดินภูเขาไฟที่มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเกษตรกรมีความตั้งใจที่จะผลิตข้าวแบบครบวงจร ตั้งแต่การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ไปจนถึงการเก็บเกี่ยวกับตามระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ และการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP ผลผลิตที่ได้มีความปลอดภัยได้มาตรฐาน และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม จึงได้ผลผลิตที่มีคุณภาพแปรรูปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรงภายใต้แบรนด์ “ข้าวดินภูเขาไฟ”

จุดเด่นของผลิตภัณฑ์

ข้าวหอมมะลิที่ผลิตบริเวณดินภูเขาไฟ มีคุณลักษณะเมล็ดเรียว ยาว ขาวเป็นเงา แกร่ง มีท้องไข่น้อยและข้าวเต็มเมล็ด เมื่อนำไปหุงจะมีความหอม นุ่มเหนียว มียาง เกาะตัวกันพอสมควร มีรสชาติอร่อยน่ารับประทาน มีความปลอดภัย ผู้บริโภคจึงไว้วางใจ

สำนักงานเกษตรจังหวัดบุรีรัมย์ มีแนวทางดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาข้าวหอมมะลิในเขตพื้นที่ดินภูเขาไฟ นำร่องโดยศูนย์ข้าวชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจระเข้ อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ เน้นการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ การแปรรูปข้าวหอมมะลิ และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ภายใต้ แบรนด์ “ข้าวหอมมะลิอินทรีย์ดินภูเขาไฟ” และกำลังดำเนินการศึกษาเพื่อขอจดสิทธิบัตรข้าวบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ GI (Geographical Indication) ซึ่งจะเพิ่มมูลค่าผลผลิตให้สูงขึ้น และเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ

.....

หน้าว่าง

ภาพประกอบการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านการเกษตร ณ จังหวัดสุรินทร์ – จังหวัดบุรีรัมย์
ระหว่างวันที่ ๘ – ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘

๑. การศึกษาดูงานบ้านหนองซำ ตำบลเมืองลีง อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

ดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุทางการเกษตร
จนกลายเป็นสินค้าโอทอป ระดับอำเภอ

๒. รับฟังข้อมูลภาพรวมการเกษตรของจังหวัดสุรินทร์

รับฟังข้อมูลปัจจัยการผลิต รองผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ณ ศาลากลางจังหวัดสุรินทร์

๓. ศึกษาดูงานสหกรณ์เกษตรอินทรีย์กองทุนข้าวสุรินทร์ ตำบลแกใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

รับฟังภาพรวมการดำเนินกิจการของสหกรณ์เกษตรอินทรีย์กองทุนข้าวสุรินทร์ จำกัด

การสาธิตการปลูกข้าวอินทรีย์

ศึกษาดูงานการรวบรวมข้าวของสหกรณ์ฯ

๔. รับทราบปัญหาแหล่งน้ำในพื้นที่หมู่ที่ ๔ ตำบลทมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

คณะอนุกรรมาธิการพบปะเกษตรกรเพื่อรับทราบปัญหาอุปสรรคของการทำการเกษตร

๕. ศึกษาดูงานกลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและอาชีพทางเลือกบ้านทัพไทย และกลุ่มปศุสัตว์อินทรีย์ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลทมอ อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์

รวบรวมข้าวจากสมาชิกเพื่อแปรรูป บรรจุถุงจำหน่ายในตลาดนัดสีเขียว
และเกษตรกรสามารถกำหนดราคาสินค้าเองได้

การเลี้ยงปศุสัตว์อินทรีย์ (หมูหลุม)

๖. ศึกษาดูงานวิสาหกิจกลุ่มปลูกแคนตาลูปหนองสรวง ตำบลแสลงพัน อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

ศึกษาดูงานการปลูกแคนตาลูปจากกลุ่มวิสาหกิจ ณ กลุ่มปลูกแคนตาลูปหนองสรวง

ประธานคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิตให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวท้องถิ่น เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเดินทางมาศึกษาดูงานในครั้งนี้

๗. รับฟังข้อมูลภาพรวมการเกษตรของจังหวัดบุรีรัมย์

รับฟังการให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตผู้ว่าราชการจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ณ ศาลากลางจังหวัดบุรีรัมย์

๘. ศึกษาดูงานระบบการปลูกพืชในไร่นาโดยใช้พลังงานแสงอาทิตย์ ของอาจารย์ทอง หลอมประโคน ณ บ้านสี่เหลี่ยม ตำบลแสลงโทน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

๙. ศึกษาดูงานการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ดินภูเขาไฟ บ้านโคกมาก ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ศึกษาดูงานกระบวนการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ดินภูเขาไฟ

หน้าว่าง

๑.๓ สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านปัจจัยการผลิต ณ จังหวัดสุพรรณบุรี ในวันจันทร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

<u>กรรมาธิการผู้ร่วมเดินทาง</u>คือ

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ	กรรมาธิการและประธานคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิต (หัวหน้าคณะเดินทาง)

<u>อนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิตผู้ร่วมเดินทาง</u>คือ

๑. พลโท กมล สุวภาพ	อนุกรรมาธิการ
๒. นายวรัชย์ ชวพงศ์	อนุกรรมาธิการ
๓. นายธรรมนูญ ยิ่งยืน	อนุกรรมาธิการ
๔. นายสุกรรณ์ สังข์วรรณะ	อนุกรรมาธิการ
๕. รศ.ดร. อรปภา ชุติกรทวีสิน	อนุกรรมาธิการ

<u>ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิตผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

๑. นายเจริญ เลาหทัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ และนักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ ผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

๑. นายธนัช ประกายบุษราคัม	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๒. นายวีระศักดิ์ สุวรรณโณ	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ
๓. นายอุดม ฐิตวัฒนะสกุล	นักวิชาการประจำคณะกรรมาธิการ

<u>ผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

พลโท ปณิธาน เชิญอักษร	ผู้เชี่ยวชาญประจำตัว พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ

<u>ผู้ให้การต้อนรับ</u> คือ

๑. นายพิภพ บุญธรรม	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี
๒. นายสุวรรณ บูราพรนุสรณ์	รองเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๓. พลตรี สมบูรณ์ ดีรอด	ผู้บังคับการจังหวัดทหารบกกาญจนบุรี
๔. พลตรี สิทธิ ปิยะสนธิ	รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดสุพรรณบุรี
๕. นายกมล ศักดิ์ประสิทธิ์	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม
๖. นายพิสนท์รัตตนะไชยพร	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี (แทนผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี)

๗. นายปั้น เปล่งผิว	ธนารักษ์พื้นที่กาญจนบุรี
๘. นายเสียง ศักดิ์พิสิษฐ์	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี
๙. นางสาวดุษฎี รังษีพลาสวัสดิ์	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี
๑๐. นายไพสิฐ เกตุสถิต	เกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี
๑๑. นายมนูญ อยู่ดี	สหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี
๑๒. นายฎรงค์กร สมตน	ผู้อำนวยการสำนักชลประทาน ที่ ๑๒
๑๓. นายองอาจ ชนะชาญมงคล	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสุพรรณบุรี
๑๔. นายสำเริง สโมทัย	สำนักทรัพยากรน้ำบาล เขต ๒ สุพรรณบุรี
๑๕. นายเลิศพัฒน์ ใจรู้รอบ	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี
๑๖. นายชัยรัตน์ เหมือนพลอย	ผู้อำนวยการโครงการชลประทานสุพรรณบุรี
๑๗. นายวันชัย วงษา	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินสุพรรณบุรี
๑๘. นายสุรพล จัตุพร	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวสุพรรณบุรี
๑๙. นางจารินี จันทร์คำ	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรสุพรรณบุรี
๒๐. นายผุด จันทร์สุโข	ผู้แทนศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร
๒๑. นายมาโนช สมงาม	ผู้อำนวยการนิคมสหกรณ์ห้วยขมิ้น
๒๒. นายประเวศ พลเสน	หัวหน้าสำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดสุพรรณบุรี
๒๓. นางสาวพรทิพย์ ประคอง	ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี
๒๔. นายมาโนช สมงาม	ผู้อำนวยการนิคมสหกรณ์ห้วยขมิ้น
๒๕. นายมาดี สุวรรณศิริ	ผู้ปกครองนิคมสร้างตนเองกระเสียว
๒๖. นายประเสริฐ ม่วงอยู่	หัวหน้าศูนย์ประสานงานป่าไม้สุพรรณบุรี
๒๗. นางพบพร เศรษฐพฤกษา	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
๒๘. นางสาวปราณี รักษาบุญ	กรมทรัพยากรน้ำบาดาล
๒๙. นางศิริรัตน์ อุชาดี	นักวิชาการที่ดินชำนาญการ กรมที่ดิน
๓๐. นางสาวอรวรรณ ปัญญาพรวิทยา	นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการพิเศษ
๓๑. นายสุวรรณ บูราพรนุสรณ์	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
๓๒. นายวรินทร์ ก่อผล	นักวิชาการป่าไม้ชำนาญการ
๓๓. นางสาวอรพินท์ บุญรอด	นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ
๓๔. นางศุภร อาสาณรงค์	เจ้าพนักงานที่ดินสุพรรณบุรี
๓๕. นายพิริยะ ฉันทดิลก	นายอำเภอสามชุก
๓๖. ว่าที่ ร.ต. ธรรมศิฑชัย สามกษัตริย์	นายอำเภอด่านช้าง
๓๗. นายสุจินต์ วาจากิจ	นายอำเภอหนองหญ้าไซ
๓๘. นางศุภร อาสาณรงค์	เจ้าพนักงานที่ดินสุพรรณบุรี
๓๙. นายเสน่ห์ สระหงส์ทอง	กำนันตำบลองค์พระ
๔๐. นายไพโรจน์ สุดโต	กำนันตำบลหนองราชวัตร

๔๑. นายวันชัย อารีจันทวัตร	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๙ บ้านเขาธง ตำบลองค์พระ อำเภอด่านช้าง
๔๒. นายพรม บุญมาช่วย	ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดสุพรรณบุรี
๔๓. นายอุดม ไหลสงวนงาม	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลองค์พระ
๔๔. นายสมควร เกตุประทุม	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลกระเสียว
๔๕. นายวิศิษฐ์วัฒนชีวโนปกรณ์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองราชวัตร
๔๖. นายนพดล เอนบัณฑิต	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลองค์พระ
๔๗. นายพรม บุญมาช่วย	ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดสุพรรณบุรี

<u>สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงาน</u>

๑. ศาลากลางจังหวัดสุพรรณบุรี

นายพิภพ บุญธรรม รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรีและคณะได้ให้การต้อนรับคณะเดินทางและร่วมประชุมเพื่อรับทราบข้อมูลภาพรวมการเกษตรของจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรีและกาญจนบุรี สรุปได้ดังนี้

ข้อมูลจังหวัดสุพรรณบุรี

นางสาวดุษฎี รังษีพลาสวัสดิ์ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรีได้ให้ข้อมูลภาพรวมด้านการเกษตรของจังหวัดสุพรรณบุรี สรุปได้ดังนี้

ศักยภาพพื้นที่ของจังหวัดสุพรรณบุรี

จังหวัดสุพรรณบุรี พื้นที่ทั้งหมด ๓,๓๔๘,๗๕๕ ไร่ พื้นที่การเกษตร ๒,๔๐๙,๖๙๑ ไร่ (ร้อยละ ๗๑.๙๕)

จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งการปกครองออกเป็น ๑๐ อำเภอ ๑๑๐ ตำบล ๑,๐๐๙ หมู่บ้าน มีประชากร ๘๔๙,๐๕๓ คน จำนวนครัวเรือน ๒๘๓,๔๘๖ ครัวเรือน ในจำนวนนี้เป็นครัวเรือนเกษตรกร ๘๓,๓๗๐ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๔๐

แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร อำเภอด่านช้าง

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสุพรรณบุรี

การดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในท้องที่ อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๐ และปี ๒๕๔๒ รวมจำนวน ๑๗๐,๐๐๐ ไร่เศษ ซึ่งเมื่อหักจากพื้นที่สาธารณะ พื้นที่แหล่งชุมชน พื้นที่ป่า พื้นที่ภูเขา จะเหลือพื้นที่เพียง ๑๔๐,๐๐๐ ไร่เศษ

<u>การเข้าทำประโยชน์ที่ดิน</u>

- เกษตรกรผู้จะได้รับการพิจารณาคัดเลือกเข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินได้ต้องอยู่ในหลักเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) เกษตรกรผู้ถือครองที่ดินของรัฐหรือเกษตรกรผู้เช่าที่ดินที่นำมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และเป็นผู้ทำกินในที่ดินนั้น

(๒) เกษตรกรผู้ใดรับการขึ้นทะเบียนขอรับที่ดินทำกินจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(๓) เกษตรกรอื่นตามที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดกำหนด

การจัดสรรที่ดินทำกิน

- จัดสรรให้ครอบครัวละไม่เกิน ๕๐ ไร่ ในกรณีที่ถือครองที่ดินเกิน ๕๐ ไร่ ให้กระจายสิทธิ์โดยการใส่ชื่อบุตร-หลาน หากผู้ที่ได้รับ ส.ป.ก. ๔ – ๐๑ แล้วไม่สามารถกระจายสิทธิ์ได้ รัฐบาลจะยึดที่ดินคืนและนำมาจัดสรรให้กับผู้ที่ไม่มีที่ดินทำกินต่อไป

- กิจการที่มีผลกำไร เช่น ร้านขายทอง ส.ป.ก. จะเก็บเงินในอัตราร้อยละ ๓ ของกรมที่ดิน รวมทั้งทำสัญญาครั้งละ ๓ ปี

- การปลูกสร้างบ้าน ส.ป.ก. จะออกเอกสารสิทธิ์ ส.ป.ก. ๔ – ๐๑ ซ แปลงละไม่เกิน ๒๐๐ ตารางวา และเงื่อนไข คือจะต้องมีคุณสมบัติเป็นเกษตรกรที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก กรณีผู้ที่ไม่มีคุณสมบัติเป็นเกษตรกร จะออกสัญญาให้เช่าทำประโยชน์อยู่อาศัย

อุทยานแห่งชาติพุเตย

อุทยานแห่งชาติพุเตย มีพื้นที่ประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ให้กรมป่าไม้กำหนดพื้นที่ขอบเขตที่อยู่อาศัยให้ชัดเจน รวมทั้งขึ้นทะเบียนผู้ครอบครองเพื่อเป็นข้อมูลในการอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน

การพิสูจน์สิทธิของราษฎรที่ทำกินในเขตอุทยานแห่งชาติพุเตย

- จำนวน ๑,๗๘๙ ราย จำนวน ๒๑๖ แปลง เนื้อที่ประมาณ ๑,๗๔๕ ไร่

- แปลงรวมที่ราษฎรไม่ประสงค์รับรายแปลง บริเวณ อำเภอด่านช้าง มีจำนวน ๓ แปลง พื้นที่ประมาณ ๑,๙๐๐ ไร่

จัดสรรที่ดิน

- จัดสรรให้สมาชิกที่ได้รับผลกระทบน้ำท่วม จำนวน ๓๓๗ ครอบครัว เนื้อที่ ๖,๖๒๒ ไร่

- จัดสรรให้กับราษฎรยากจนที่ได้ลงทะเบียน จำนวน ๒๙ ราย เนื้อที่ ๑๐๐ ไร่

การออกเอกสารสิทธิ์

- ออกเอกสารสิทธิ์ นส. ๓ จำนวน ๖๗๙ ราย พื้นที่ ๑๑,๙๘๑ ไร่

ปัญหา

- ที่ดินทับซ้อนระหว่างกรมป่าไม้กับ สปก.

- แผนที่แนบท้ายพระราชกฤษฎีกากับกรมป่าไม้ไม่ตรงกัน

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิต

- ส่งเสริมสมาชิกด้านเศรษฐกิจพอเพียงและมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ให้กับเกษตรกร

นิคมสหกรณ์ห้วยขมิ้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้รับมอบป่าสงวนแห่งชาติ ป่าห้วยขมิ้น ป่าพุน้ำร้อน และป่าหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี พื้นที่ประมาณ ๑๘๐,๐๐๐ ไร่ แบ่งแยกได้ดังนี้

- หน่วยงานราชการ จำนวน ๒,๗๐๐ ไร่

- พื้นที่ของส.ป.ก. กรมป่าไม้ และเขื่อนกระเสียว จำนวน ๙๗,๓๐๐ ไร่

- นิคมสหกรณ์ห้วยขมิ้น คงเหลือพื้นที่ดูแล จำนวน ๘๐,๐๐๐ ไร่

ปัญหา

- แนวเขตทับซ้อน

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิต

- จัดตั้งสหกรณ์เพิ่มเติม อีก ๑ แห่ง

การออกโฉนดที่ดิน

- ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ รวมทั้งรัฐบาลยังไม่มีนโยบายเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ

การขอหนังสือรับรอง

- สามารถดำเนินการได้ หากเกษตรกรมีความประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ

ศูนย์ประสานงานป่าไม้สุพรรณบุรี

๑. พื้นที่ป่าสงวนในเขตพื้นที่ป่าห้วยขมิ้น ป่าห้วยน้ำร้อน และป่าหนองหญ้าไซ มีพื้นที่จำนวน ๓๑๘,๐๐๐ ไร่เศษ โดยส่งมอบให้ ส.ป.ก. เพื่อออกเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๑๑๓,๐๐๐ ไร่เศษ และส่งมอบให้หน่วยงานอื่น ซึ่งคงเหลือพื้นที่จริงเพียง ๘๒,๐๐๐ ไร่เศษ

๒. พื้นที่ป่าสงวนในเขตพื้นที่ป่าองค์พระ ป่าเขาพุระกำ และป่าเขาห้วยพลู มีพื้นที่จำนวน ๔๓๐,๐๐๐ ไร่เศษ ดังนี้

- ส่งมอบให้อุทยานแห่งชาติพุเตย จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ ไร่เศษ
- ส่งมอบให้ ส.ป.ก. เพื่อออกเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๕๔,๐๐๐ ไร่เศษ
- พื้นที่คงสภาพป่า จำนวน ๑๓๗,๐๐๐ ไร่

โครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คสช.)

- วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อให้คนกับป่าอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นระบบ เน้นด้านการอนุรักษ์ควบคู่กับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้ราษฎรอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลงรวม ที่ดินยังคงเป็นที่ดินของรัฐ ไม่ให้เป็นส่วนบุคคลเพื่อป้องกันการซื้อขายเปลี่ยนมือและให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการดูแลป้องกันรักษาป่าโดยรอบพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุพรรณบุรี

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดสรรงบประมาณให้กรมป่าไม้ดำเนินการสำรวจพื้นที่ที่มีความเหมาะสมและเป็นป่าเสื่อมโทรมเพื่อดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับผู้ที่ไม่มีที่ทำกินหรือมีที่ดินทำกินอยู่แล้วแต่ไม่เพียงพอ ซึ่งจะต้องเป็นเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ โดยจะต้องขออนุญาตการเข้าทำประโยชน์ที่ดินตามมาตรา ๑๖ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

การขออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน

เกษตรกรรายย่อยหรือรายเดี่ยวมีพื้นที่เกิน ๑๕ ไร่ จะต้องเขียนโครงการนำเสนอ ซึ่งต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการลงทุน เป็นต้น

- เกษตรกรกลุ่ม จะต้องให้ส่วนราชการหรือนิติบุคคล ดำเนินการขออนุญาตในภาพรวมและมาดำเนินการจัดสรรให้ราษฎร

- หลักฐานการขออนุญาต ประกอบด้วย สำเนาทะเบียน สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และแผนที่ทางทหาร ๑:๕๐,๐๐๐

นิคมสร้างตนเองกระเสียวสุพรรณบุรี

นิคมสร้างตนเองกระเสียวสุพรรณบุรี เริ่มดำเนินการในปี ๒๕๑๘ มีพื้นที่รับผิดชอบจำนวน ๑๘,๖๗๕ ไร่ มีราษฎรในเขตนิคมฯ จำนวน ๑,๗๖๙ ครอบครัว รวม ๕,๑๙๐ ราย

ปัญหาที่ดินของอำเภอด่านช้าง (ที่มา : จากการระดมความเห็น ซึ่งจัดโดย : สภาเกษตรกรจังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ณ อำเภอด่านช้าง)

๑. ปัญหาเอกสารสิทธิ์ เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติแต่เป็นป่าเสื่อมโทรม สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐ เกษตรกรที่อยู่ในเขตป่าสงวนไม่มีเอกสารสิทธิ์ ไม่สามารถเข้าร่วมโครงการให้ความช่วยเหลือเพื่อชดเชยรายได้จากภาครัฐ เนื่องจากไม่สามารถขึ้นทะเบียนผู้ปลูกพืชเศรษฐกิจที่ทางราชการกำหนดได้

ข้อเสนอแนะให้รัฐดำเนินการ

๑) ประกาศ/ปักกันเขตให้ชัดเจนว่าเขตบริเวณใดออกเอกสารสิทธิ์ได้ บริเวณใดไม่สามารถออกเอกสารสิทธิ์ได้ และอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด รวมทั้งกรณีแบ่งพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้เกษตรกรเช่าทำกิน

๒) ออกสำรวจรังวัดเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

๓) โครงการช่วยเหลือจากภาครัฐ ควรให้สิทธิประโยชน์แก่เกษตรกรที่อยู่ในเขตป่าสงวนฯ โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้ชัดเจนก่อนเริ่มดำเนินโครงการ

๒. ปัญหาความขัดแย้งในการทำประโยชน์/การครอบครองที่ดิน

๒.๑ ระหว่างเกษตรกรกับเกษตรกร โดยเฉพาะในเขตป่าเสื่อมโทรม มีการซื้อขายสิทธิโดยไม่มีเอกสารหรือในพื้นที่เขตรับผิดชอบของ ส.ป.ก. ที่มีการซื้อขายสิทธิกันไปแล้ว ในรุ่นพ่อแม่ แต่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงชื่อผู้ครอบครอง

๒.๒ ระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เกิดจากความเข้าใจที่ไม่ตรงกันระหว่างเกษตรกร

ข้อเสนอแนะให้รัฐดำเนินการ

๑) หน่วยงานภาครัฐต้องมีการประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจให้มากขึ้น

๒) การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐในการดูแลรักษาป่า โดยการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันสร้างมาตรการ แรงจูงใจให้เกิดความหวงแหนและสนับสนุนกิจกรรมในการมีส่วนร่วมระหว่างรัฐกับประชาชน

๒.๓ ปัญหาระหว่างหน่วยงาน

๑) การใช้แผนที่มาตราส่วนที่ไม่เท่ากัน

๒) ภาพถ่ายทางอากาศปีต่างกัน

๓) ไม่มีการสำรวจรังวัดที่ชัดเจน แน่นอน ทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อน ทำให้เกษตรกรเสียสิทธิ์ เช่น พื้นที่ในเขตนิคมฯ ทับซ้อนกับส.ป.ก.พื้นที่ ส.ป.ก. ทับซ้อนกับป่าสงวนฯหรือป่าสงวนทับซ้อนกับนิคมฯ เป็นต้น เมื่อออกเอกสารสิทธิ์แล้ว เกษตรกรโดนเรียกคืนจึงทำให้เกิดปัญหาขึ้นในภายหลัง

๔) หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่มีหลายหน่วยงาน กฎ ระเบียบและแนวทางการดำเนินงานต่างกัน ทำให้เกษตรกรมีความเข้าใจแตกต่างกันไป

ข้อเสนอแนะ/การแก้ไขปัญหา

๑) ควรกำหนดใช้มาตราส่วนแผนที่ที่เท่ากัน/ปีเดียวกัน

๒) ออกสำรวจรังวัดให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเขตพื้นที่รอยต่อหรือเขตพื้นที่ทับซ้อน

๓) ควรมีเจ้าภาพหลักในการดำเนินงานเพื่อให้การแก้ไขเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ผลการดำเนินโครงการสำคัญตามนโยบายของรัฐบาล

๑. โครงการสร้างรายได้และพัฒนาการเกษตรแก่ชุมชนเพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้ง

- พื้นที่เป้าหมายจังหวัดสุพรรณบุรี กรณีแล้งซ้ำซาก ๗ อำเภอ ๓๐ ตำบล ได้แก่

๑) อำเภอดอนเจดีย์ ๒) อำเภอด่านช้าง ๓) อำเภอเดิมบางนางบวช
๔) อำเภอเมือง ๕) อำเภอสามชุก ๖) อำเภอหนองหญ้าไซ
๗) อำเภออู่ทอง

งบประมาณ ตำบลละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๐ ตำบล เป็นเงินจำนวน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

คณะกรรมการบริหารโครงการสร้างรายได้และพัฒนาการเกษตรเพื่อบรรเทาปัญหาภัยแล้งระดับอำเภอ ได้นำเสนอโครงการต่อคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ระดับจังหวัด จำนวน ๕ ครั้ง ๗๒ โครงการ งบประมาณ เป็นเงิน ๒๙,๙๖๗,๘๐๕.๘๐ บาท คงเหลืองบประมาณ ๓๒,๑๙๔.๒๐ บาท

วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๘ การจัดงานเปิดตัว (Kick off) และมอบค่าใช้จ่ายตามงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุน ณ บ้านนเรศ หมู่ที่ ๔ ตำบลดอนเจดีย์ อำเภอดอนเจดีย์ โดยมอบเช็คให้แก่ ศบกต. จำนวน ๕ แห่ง ๑๐ โครงการ งบประมาณ ๔,๑๐๓,๗๘๕.๓๐ บาท

๒. มาตรการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้มีรายได้น้อย (จังหวัดสุพรรณบุรี มีรายได้ต่อประชากรประมาณ ๖๙,๐๐๐ บาท เป็นอันดับที่ ๑๑ ของประเทศ)

๒.๑ ข้าวนาปี ปีการผลิต ๒๕๕๗/๕๘ อัตราไร่ละ ๑,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๑๕ ไร่/ราย

- สำนักงานเกษตรจังหวัดสุพรรณบุรี มีเป้าหมายการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปี ปี ๒๕๕๗/๕๘ เป้าหมาย ๕๓,๕๐๐ ครัวเรือน โดยได้มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรแล้ว จำนวน ๕๓,๓๐๐ ครัวเรือน พื้นที่ ๑,๒๐๕,๙๘๒.๕๐ ไร่

- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จังหวัดสุพรรณบุรี โอนเงินให้เกษตรกรแล้วจำนวน ๕๒,๗๒๑ ครัวเรือน พื้นที่ ๖๘๘,๒๑๕.๗๕ ไร่ เป็นยอดเงินรวมจ่ายทั้งสิ้น ๖๘๘,๒๑๕,๗๕๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๘๔

๒.๒ โครงการชดเชยรายได้ชาวสวนยางพารา ปีการผลิต ๒๕๕๗/๕๘ อัตราไร่ละ ๑,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๑๕ ไร่/ราย

- มีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ทั้งหมด ๓๙ ราย พื้นที่ ๕๐๓ ไร่ ธ.ก.ส. ได้มีการโอนเงินให้เกษตรกรแล้ว ๑๔๑ ราย พื้นที่ ๑,๗๑๔.๒๕ ไร่ เป็นเงิน ๑,๗๑๔,๒๕๐ บาท (ยอดเงินโอนมากกว่าเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ เนื่องจากเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกอยู่ต่างจังหวัด แต่มีบัญชีเงินฝากอยู่จังหวัดสุพรรณบุรี)

ข้อมูลจังหวัดนครปฐม

นายกมล ศักดิ์ประสิทธิ์ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม ได้ให้ข้อมูลภาพรวมด้านการเกษตรของจังหวัดนครปฐม สรุปได้ดังนี้

จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ทั้งหมด ๑,๓๓๘,๒๔๑ ไร่ แบ่งการปกครองออกเป็น ๗ อำเภอ มีพื้นที่การเกษตรจำนวน ๗๖๑,๙๐๗ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๙๓ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ ไม่มีภูเขาและป่าไม้ และมีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจากเหนือสู่ใต้ มีระบบชลประทาน แหล่งน้ำธรรมชาติกระจายอยู่ทั่วไป ทำให้เอื้อต่อการทำการเกษตรรายได้ต่อประชากร ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท เป็นอันดับที่ ๑๑ ของประเทศ

<u>ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร</u>

นาข้าว จำนวน ๓๙๕,๑๐๓.๒๕ ไร่ พืชไร่ จำนวน ๘๑,๔๔๕ ไร่ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น จำนวน ๗๑,๕๐๒ ไร่ พืชผัก ๕๑,๖๕๖ ไร่ ไม้ดอกไม้ประดับ ๑๖,๓๑๕ ไร่ ปศุสัตว์ ๒๙,๘๔๙ ไร่ การเลี้ยงสัตว์น้ำ ๑๐๗,๒๓๗.๒๕ ไร่ และอื่น ๆ ๘,๗๙๙.๕๐ ไร่

ประชากรเกษตร มีจำนวน ๕๑,๓๖๙ ครัวเรือน เกษตรกรไม่มีที่ดินทำกิน (เช่าที่ดิน) จำนวน ๑๘,๘๔๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖๙

<u>แหล่งบริการปัจจัยการผลิตทางการเกษตร</u> ได้แก่ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวราชบุรี ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน จำนวน ๒๒ แห่ง ร้านค้าปัจจัยการผลิต จำนวน ๔๕๐ ร้าน หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ส่วนภูมิภาค) จำนวน ๑๕ แห่ง และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ให้ความรู้ด้านการเกษตรแก่เกษตรกร

แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ตลาดกลางสินค้าเกษตร (ปฐมมงคล) กระทรวงพาณิชย์ จำนวน ๑ แห่ง ตลาดเกษตรกร จำนวน ๓ แห่ง ศูนย์กระจายสินค้าเกษตร (กรมส่งเสริมสหกรณ์) จำนวน ๑ แห่ง ตลาดปลา จำนวน ๑ แห่ง สหกรณ์โคนม จำนวน ๒ แห่ง สหกรณ์โคเนื้อ จำนวน ๒ แห่งและผู้ประกอบการส่งออกพืชผัก ผลไม้ จำนวน ๒๒ แห่ง

<u>ปัญหาด้านปัจจัยการผลิตการเกษตร/แนวทางการแก้ไขปัญหาและการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</u>

๑) เนื่องจากจังหวัดนครปฐมมีพื้นที่ทางการเกษตรประมาณร้อยละ ๕๐ ของพื้นที่จังหวัด จึงมีจำนวนเกษตรกรมากและนิยมทำการเกษตรโดยไม่มีการพักดิน (ทำอย่างต่อเนื่อง) ประกอบกับมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่ทั่วถึงและมีแม่น้ำท่าจีน ซึ่งเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรที่สำคัญ ทำให้มีปัญหาดินเสื่อมคุณภาพ ดินเป็นกรดและดินเปรี้ยว ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ไร่ จึงส่งเสริมและสาธิตการแก้ปัญหาดินเป็นกรด ดินเปรี้ยวด้วยการใช้ปูนมาร์ลในพื้นที่นา สำหรับการปรับปรุงบำรุงดิน นั้น ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสดหรือปุ๋ยสั่งตัดที่จำเป็นเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน

๒) เกษตรกรมีปัญหาต้นทุนการผลิตสูง จึงส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีเพื่อการเกษตรและเพิ่มการใช้สารอินทรีย์

๓) ปัญหาดินเค็มในปี ๒๕๕๗ ในพื้นที่อำเภอสามพราน ซึ่งกรมชลประทานได้มีการสร้างประตูระบายน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

<u>การจัดสรรที่ดินทำกินให้กับเกษตรกร</u>

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดนครปฐม ได้ดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรเข้าทำประโยชน์ในลักษณะของที่ดินพระราชทาน ที่ดินเอกชน และที่บริจาค โดยพื้นที่ส่วน

ใหญ่เป็นพื้นที่ราชพัสดุให้เช่า ซึ่งมีพื้นที่ดำเนินการและได้ดำเนินการจัดสรรที่ดินให้เกษตรกรเข้าทำประโยชน์ครบทุกพื้นที่แล้ว ประกอบด้วย

- พื้นที่อำเภอบางเลน จำนวน ๕๐๔ ราย จำนวน ๕๓๘ แปลง พื้นที่ ๘,๘๑๙ ไร่
- พื้นที่อำเภอดอนตูม จำนวน ๓ ราย จำนวน ๓ แปลง พื้นที่ ๑๘ ไร่
- พื้นที่อำเภอพุทธมณฑล จำนวน ๑๒๘ ราย จำนวน ๑๖๔ แปลง พื้นที่ ๑,๓๓๐ ไร่

ข้อมูลจังหวัดราชบุรี

นายเสียง ศักดิ์พิสิษฐ์ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี ได้ให้ข้อมูลภาพรวมด้านการเกษตรของจังหวัดราชบุรี สรุปได้ดังนี้

จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ทั้งหมด จำนวน ๕.๑๖ ล้านไร่ พื้นที่ถือครอง จำนวน ๒.๘๒ ล้านไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน ๑.๒๗ ล้านไร่ พื้นที่ทำนา จำนวน ๐.๓๔ ล้านไร่ พื้นที่ทำไร่ จำนวน ๐.๔๖ ล้านไร่ พื้นที่ไม้ผลไม้ยืนต้น จำนวน ๐.๑๐ ล้านไร่ พืชผัก จำนวน ๐.๐๘๔ ล้านไร่ ไม้ดอกไม้ประดับ จำนวน ๐.๐๐๔ ล้านไร่ ประมง จำนวน ๐.๐๔๕ ล้านไร่ ปศุสัตว์ จำนวน ๐.๐๘๔ ล้านไร่ นอกนั้นเป็นพื้นที่อื่น ๆ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อุตสาหกรรม และที่สาธารณะ จำนวน ๑.๔๓ ล้านไร่ เป็นจังหวัดที่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีแม่น้ำแม่กลอง เป็นแหล่งน้ำสำคัญเพื่อการเกษตร

<u>พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ</u>

๑) ข้าว พื้นที่ปลูกข้าว ประมาณ ๕๙๖,๖๕๗ ไร่ ผลผลิต ๑๙๙,๘๘๖ ตัน

๒) อ้อย พื้นที่เก็บเกี่ยวปี ๒๕๕๗ จำนวน ๒๑๒,๗๗๓ ไร่ ผลผลิต ๒,๓๙๓ ตัน

๓) มันสำปะหลัง พื้นที่เก็บเกี่ยวปี ๒๕๕๗ จำนวน ๗๐,๙๒๕ ไร่ ผลผลิต ๒๒๓,๗๖๘ ตัน

๔) สับปะรด พื้นที่เก็บเกี่ยว ๒๕๕๗ จำนวน ๒๙,๖๔๘ ไร่ ผลผลิต ๙๒,๘๕๘ ตัน

ตลาดกลางขายส่งผักผลไม้ขนาดใหญ่ ตลาดกลางที่สำคัญของจังหวัดราชบุรี คือ ตลาดศรีเมือง

<u>ด้านการปศุสัตว์</u>

๑) โคนม นิยมเลี้ยงในพื้นที่อำเภอโพธาราม บ้านโป่ง บางแพ ดำเนินสะดวก จอมบึง เมือง และสวนผึ้ง โดยมีน้ำนมดิบส่งโรงงานนมสดหนองโพของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด

๒) โคเนื้อ นิยมเลี้ยงในพื้นที่อำเภอปากท่อ โพธาราม จอมบึง บ้านโป่ง และเมือง

๓) สุกร นิยมเลี้ยงในพื้นที่อำเภอปากท่อ โพธาราม จอมบึง เมืองและบางแพ

๔) ไก่ นิยมเลี้ยงในพื้นที่อำเภอโพธาราม จอมบึง และเมือง

๕) เป็ด นิยมเลี้ยงในพื้นที่อำเภอบางแพ

<u>ด้านสัตว์น้ำ</u> จังหวัดราชบุรีไม่มีพื้นที่ติดทะเล จึงมีการประมงน้ำจืด ซึ่งมีแม่น้ำแม่กลองเป็นแหล่งการประมงขนาดใหญ่ และลำคลองธรรมชาติตามอำเภอต่าง ๆ พื้นที่ทำการประมงน้ำจืดประมาณ ๒๗,๓๘๐ ไร่ จำนวน ๒๐,๙๕๘ บ่อจำนวน ๔,๐๔๙ ครัวเรือน เกษตรกรนิยมทำประมงน้ำจืดในพื้นที่อำเภอบางแพ ประมาณ ๑๗,๙๓๕ ไร่ โดยส่วนใหญ่จะนิยมเลี้ยงกุ้งน้ำจืด และเริ่มเลี้ยงปลาสลิดในบางพื้นที่

ข้อมูลเศรษฐกิจ

จังหวัดราชบุรี เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคตะวันตก มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ๑๒๐,๒๐๐ ล้านบาท เป็นอันดับที่ ๑๗ ของประเทศ และมีรายได้ต่อประชากรประมาณ ๑๔๔,๐๖๒ บาท เป็นอันดับที่ ๑๓ ของประเทศ มีการลงทุนทางอุตสาหกรรม ๑,๑๐๐ โครงการมูลค่า ๑๐๐,๐๐๐ ล้านบาท

ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำภาชี คลองดำเนินสะดวก

แหล่งน้ำชลประทาน พื้นที่ประมาณ ๘๖๘,๓๒๙ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๙๑ ของพื้นที่จังหวัด

ปัญหาของจังหวัดราชบุรี

๑) ต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูง

๒) การบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนและปัญหาที่ดินทำกิน ซึ่งพบว่าเกษตรกรทำการเกษตรในพื้นที่ ส.ป.ก. ประมาณ ๒๓๗,๓๘๐ ไร่ เช่น ข้าว พืชไร่ พืชสวน และเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

๓) ปัญหาเกษตรกรไม่มีที่ดินทำกิน (เช่าที่ดินทำกิน) โดยเฉพาะการทำนาข้าว เกษตรกรในปีการผลิต ปี ๒๕๕๖/๕๗ มีพื้นที่ประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ แต่เช่าทำนาประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๐

ข้อมูลจังหวัดกาญจนบุรี

นายพิสนท์ รัตตนะไชยพร หัวหน้าสำนักงานจังหวัดกาญจนบุรี ได้ให้ข้อมูลภาพรวมด้านการเกษตรของจังหวัดกาญจนบุรี สรุปได้ดังนี้

จังหวัดกาญจนบุรี มีพื้นที่ประมาณ ๑๒ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ป่าและเขตอุทยานแห่งชาติประมาณ ๗.๔๔ ล้านไร่ เป็นพื้นที่ทหารใช้เพื่อความมั่นคง ประมาณ ๓.๕ ล้านไร่ ในพื้นที่ของจังหวัดกาญจนบุรีประมาณ ๓ ล้านไร่ และในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี ประมาณ ๕ แสนไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์เพียง ๑ ล้านไร่ ผลิตภัณฑ์มวลรวม ๙๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี เป็นอันดับที่ ๒๔ ของประเทศ รายได้ต่อประชากร ประมาณ ๑๑๐,๐๐๐ บาท เป็นอันดับที่ ๒๖ ของประเทศ

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี

- ข้าว เกษตรกรจำนวน ๒๘,๐๐๐ คน ขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพียง ๒๒,๐๐๐ คน
- ยางพารา เกษตรกรจำนวน ๓,๖๙๘ คน ขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพียง ๑,๘๔๓ คน
- มันสำปะหลัง เกษตรกรจำนวน ๒๒,๘๘๒ คน ขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพียง ๘๓๔ คน
- ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจำนวน ๖,๑๙๙ คน ขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพียง ๑,๐๒๕ คน

เนื่องจากปัญหาการไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดินทำกิน ทำให้มีจำนวนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรน้อย ประกอบกับพื้นที่นอกเขตชลประทานที่เกษตรกรต้องประสบปัญหาการขาดทุนจากการขายข้าวประมาณ ๔๖๖ บาทต่อไร่ เนื่องจากต้นทุนการผลิตที่สูง ในขณะที่ข้าวนาปรังในเขตชลประทาน ซึ่งมีต้นทุนการผลิตประมาณ ๕,๗๒๙ บาทต่อไร่ จำหน่ายข้าวในราคา ๘,๒๐๐ บาทต่อตัน

นายพิภพ บุญธรรม รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า งบประมาณในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด ซึ่งจังหวัดนครปฐมเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ นั้น ใช้เพื่อส่งเสริมเกษตรกรด้านการปศุสัตว์ และการประมง ซึ่งประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ผู้แทนจังหวัดสุพรรณบุรี ได้ให้ข้อมูลว่า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีการดำเนินการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาปีแล้ว ซึ่งมีข้อมูลการขึ้นทะเบียนที่ชัดเจนและไม่มีปัญหาในการดำเนินการขึ้นทะเบียนแต่อย่างใด

สำหรับการจัดพื้นที่ที่เหมาะสมทางการเกษตรหรือการโซนนิ่ง จังหวัดสุพรรณบุรี มีการดำเนินการจัดสรรพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับพืชเกษตรแต่ละชนิด เช่น ข้าวมีพื้นที่ในเขตเหมาะสมประมาณ ๑.๔ ล้านไร่ แต่พื้นที่ปลูกข้าวจริงประมาณ ๑.๓ ล้านไร่ ทางจังหวัดมุ่งเน้นการส่งเสริมการเกษตร โดยการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อไร่ และการยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ซึ่งจะนำงบประมาณประจำปีของจังหวัดใช้ในการบริหารจัดการตามแผนงานของจังหวัด ในส่วนของการดำเนินการเพื่อลดพื้นที่ทางการเกษตรที่ไม่เหมาะสม เช่น การเปลี่ยนพื้นที่ปลูกข้าวเป็นอ้อย โดยเฉพาะในพื้นที่เขตอำเภอด่านช้างประมาณ ๔,๐๐๐ ไร่ จะดำเนินการร่วมกับโรงงานอ้อยในพื้นที่ แม้ทางจังหวัดจะไม่มีงบประมาณในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวก็ตาม แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรส่วนใหญ่ยังต้องการทำนาข้าวมากกว่าปลูกอ้อย

<u>ประเด็นการให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ</u>

๑. ผู้แทนสภาเกษตรกรจังหวัดสุพรรณบุรี ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ปัญหาที่สำคัญของเกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรในพื้นที่อำเภอด่านช้างคือ ปัญหาไม่มีที่ดินทำกิน เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสงวนและป่าเสื่อมโทรม และเกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดิน จึงไม่สามารถเข้าร่วมโครงการชดเชยรายได้ให้กับเกษตรกรจากรัฐบาลได้ ทั้งนี้ จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นจังหวัดที่ปลูกข้าวเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ ซึ่งราคาจำหน่ายข้าวประมาณ ๖,๗๐๐ บาทต่อตัน และต้องเช่านาทำกินประมาณ ๑,๕๐๐ – ๒,๐๐๐ ต่อต่อฤดู เป็นเงิน ๔,๐๐๐ บาทต่อปี เห็นว่าค่าเช่านาแพงมาก และราคาข้าวที่ต่ำลง รัฐบาลจึงควรหาแนวทางในการลดค่าเช่านาให้ถูกลงเพื่อลดปัญหาต้นทุนการผลิตของเกษตรกร โดยเคยเสนอแนะว่ารัฐ ควรมีการกำหนดอัตราค่าเช่านาในอัตราร้อยละ ๑๐ ของราคาขายข้าวต่อฤดูกาลผลิต นอกจากนี้ปัญหาขาดน้ำเพื่อการเกษตรแม้จะมีพื้นที่เขตชลประทานทั่วถึงก็ตาม เกษตรกรยังต้องพึ่งพาน้ำจากเขื่อนภูมิพล แต่เนื่องจากพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากตัวเขื่อน ทำให้น้ำไหลมาไม่ถึงในเขตพื้นที่การเกษตร ประกอบกับปัญหาฝนทิ้งช่วง เกษตรกรจึงยังไม่สามารถทำนาได้ต้องรอน้ำฝนอย่างเดียว

๒. นายองอาจ ชนะชาญมงคล ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ให้ข้อมูลสรุปได้ว่า พื้นที่ในเขตป่าไม้ของจังหวัดสุพรรณบุรีมีจำนวน ๓ อำเภอ อำเภอด่านช้าง มีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่ป่าสงวน ซึ่งยังไม่ได้รับการเพิกถอนจากเขตป่าสงวนจากกรมป่าไม้ และปัจจุบันพื้นที่ในอำเภอด่านช้างมีเอกชนเข้าทำประโยชน์โดยเสียค่าเช่า แต่กรมป่าไม้ได้มีการยกเลิกเก็บค่าเช่าจากเอกชน ดังนั้น เห็นว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการแยกพื้นที่ของอำเภอด่านช้างออกเป็น ๒ ส่วน คือ

๑) ที่ดินที่เป็นที่ตั้งของหน่วยงานของรัฐ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดิน

๒) ที่ดินที่เป็นที่ตั้งของเอกชน ให้นายกเทศมนตรีด่านช้าง เป็นผู้ขออนุญาตใช้ประโยชน์ในที่ดิน

ทั้งนี้ จะเสนอแนวทางการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวต่อกรมป่าไม้เพื่อพิจารณาต่อไป นอกจากนี้ พื้นที่ในส่วนอื่น ๆ จะต้องดำเนินการเพื่อขอคืนผืนป่า ทั้งนี้ เนื่องจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้ตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาที่ดินของรัฐเพื่อจัดหาที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรผู้ยากไร้ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะเป็นผู้จัดหาที่ดินเพื่อจัดสรรให้กับเกษตรกรผู้ยากไร้ ซึ่งมีแนวทางที่จะขอคืนพื้นที่ป่ายางพาราประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ ไร่(มิถุนายน – ธันวาคม ๒๕๕๘) โดยจังหวัดสุพรรณบุรีจะเริ่มดำเนินการคืนพื้นที่ป่าประมาณ ๓,๔๐๐ ไร่ ในช่วงเดือนมิถุนายนนี้ และเกษตรกรผู้ยากไร้จะต้องมาลงทะเบียนเพื่อขอรับสิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน โดยกระทรวงมหาดไทยจะต้องเป็นผู้ดำเนินการพิสูจน์สิทธิของเกษตรกร อย่างไรก็ตาม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และกระทรวงมหาดไทย โดยกรมที่ดินและกรมธนารักษ์ ควรจะต้องใช้แผนที่มาตราส่วนเดียวกันด้วย คือ ๑ : ๔๐๐๐ ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาที่ดินทับซ้อนได้อย่างบูรณาการทั่วทั้งประเทศ

๓. นายสุวรรณ บูราพรนุสรณ์ รองเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินและเขตพื้นที่ทับซ้อน นั้น มีแนวทางการดำเนินการอยู่ ๒ ประการ คือ

๑) นโยบายการดำเนินการเกี่ยวกับแนวเขต ซึ่งจะแบ่งแนวเขตพื้นที่กรมป่าไม้ตามกฎกระทรวง และพื้นที่ของ ส.ป.ก. ตามประกาศพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาพื้นที่ทับซ้อนแนวเขตร่วมกัน

๒) ปัญหาที่ดินทำกินในพื้นที่ ส.ป.ก. ซึ่งสิทธิทำกินมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิกันใน ๒ ลักษณะ คือ

๒.๑ การเปลี่ยนสิทธิจากเกษตรกรไปยังเกษตรกร เกษตรกรที่ได้การถ่ายโอนสิทธิดังกล่าวและทำประโยชน์ในที่ดินจริง รัฐควรมีมาตรการในการแก้ไขปัญหาและเยียวยา

๒.๒ การเปลี่ยนสิทธิไปยังผู้อื่นที่มิใช่เกษตรกร จะต้องดำเนินการเพิกถอนสิทธิตามที่กฎหมายกำหนด แต่กระบวนการในการดำเนินการเพื่อเพิกถอนสิทธิจนถึงการฟ้องขับไล่จะต้องใช้เวลาในการดำเนินการ เนื่องจากเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ทำให้เกิดความล่าช้า

สำหรับผลกระทบต่อการปรับปรุงแนวเขตตามพระราชกฤษฎีกาประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน นั้น จะมีผลกระทบ ๒ กรณี คือ

- กรณีที่มีการออกเอกสารสิทธิ สปก ๔-๐๑ แล้ว หากต้องมีการเพิกถอนสิทธิในภายหลัง รัฐจะต้องมีการเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือไม่ อย่างไร และหากมีการอนุโลมให้ราษฎรที่ถูกเพิกถอนสิทธิให้สามารถทำกินต่อไปได้ ก็จะต้องปรับแก้ไขพระราชกฤษฎีกาประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดจะต้องเสนอต่อสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปสำหรับกรณีที่ยังไม่มีการออกเอกสารสิทธิ ก็จะไม่มีปัญหาในการดำเนินการ

- กรณีปัญหาด้านกฎหมาย ปัจจุบันมีราษฎรผู้ยากไร้ขึ้นทะเบียนผู้ไม่มีที่ดินทำกิน ประมาณ ๓๗๐,๐๐๐ คน กฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่กำหนดให้สามารถจัดซื้อที่ดินจากเอกชนเพื่อนำมาจัดสรรที่ดินทำกินให้กับราษฎรผู้ยากไร้ แต่ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติ ตามความในมาตรา ๒๙ แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๘๑๘ กล่าวคือ ส.ป.ก. ต้องดำเนินการออกเป็นพระราชกฤษฎีกาประกาศเขตปฏิรูปที่ดินก่อน ซึ่งจะต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการประมาณ ๑ ปี แต่ปัญหา พบว่า เจ้าของที่ดิน (เอกชน) กลับยกเลิกสัญญาจะซื้อจะขายกับ ส.ป.ก. ดังนั้น เห็นว่าควรจะแก้ไขกฎหมายดังกล่าว โดยกำหนดว่า หาก ส.ป.ก. จะซื้อที่ดินจากเอกชน สามารถซื้อได้ทันทีโดยมิต้องออกเป็นพระราชกฤษฎีกาเพื่อประกาศเขตปฏิรูปที่ดิน

ข้อสังเกตของที่ประชุม

๑. เนื่องจากปัจจุบัน ส.ป.ก. มีการรับขึ้นทะเบียนราษฎรผู้ยากไร้ที่ไม่มีที่ดินทำกิน ประมาณ ๓๗๐,๐๐๐ คน และกระทรวงมหาดไทยก็มีการดำเนินการในลักษณะเดียวกัน อาจทำให้เกิดความซ้ำซ้อนและปัญหาการสวมสิทธิได้

๒. การเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดิน ตามความในมาตรา ๒๙/๒(๓) แห่งร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... กรณีการอนุญาตให้บุคคลใดหรือหน่วยงานของรัฐใช้ที่ดินเพื่อการอื่น อาจนำไปสู่การนำช่องว่างของกฎหมายไปใช้โดยผิดวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งเน้นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นหลัก และอาจจะเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ที่ไม่สุจริตที่มิใช่เกษตรกรที่แท้จริง ซึ่ง ส.ป.ก. จะต้องทบทวนบทบัญญัติดังกล่าวอย่างรอบคอบด้วย

- กรณีที่เกษตรกรซื้อสิทธิในที่ดินจากเกษตรกร ต้องมีการเพิกถอนสิทธิดังกล่าวและเรียกที่ดินคืน เนื่องจากตามกฎหมาย ที่ดิน ส.ป.ก. จะตกทอดได้เฉพาะทางมรดกเท่านั้น

- ผู้แทนกรมป่าไม้ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า การแก้ไขปัญหาราษฎรที่เข้าอาศัยอยู่ในป่าโดยการเพิกถอนสิทธิหรือการฟ้องขับไล่ออกจากที่ดิน ยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งจำเป็นจะต้องแก้ไขกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยปัจจุบัน พบปัญหาในทางปฏิบัติ ๓ ประการ คือ

(๑) แผนที่ ที่ไม่มีความเป็นเอกภาพ เช่น ระหว่างกรมที่ดินและกรมป่าไม้ที่ใช้แผนที่มาตราส่วนต่างกัน ขณะนี้อยู่ระหว่างการบูรณาการของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ใช้แผนที่มาตราส่วนเดียวกัน คือ ๑ : ๔๐๐๐

(๒) ปัญหาแนวเขตที่ดิน/ที่ดินทับซ้อนระหว่างหน่วยงานของรัฐและรัฐกับเอกชนเป็นปัญหาที่สั่งสมมานานและเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน เช่น กรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย กรมป่าไม้และกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส.ป.ก. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเฉพาะพื้นที่ของกรมป่าไม้กับกรมที่ดิน ขณะนี้ ส.ป.ก. และกรมป่าไม้ อยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำข้อมูลร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาในระดับนโยบายต่อไป โดยเฉพาะระหว่างกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๓) ปัญหาราษฎรอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าสงวน ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญ โดยราษฎรจะอ้างว่าได้เข้าอยู่อาศัยก่อนการประกาศเขตป่าสงวน ซึ่งปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลกำหนดให้มี

การเช่าที่ดินของรัฐและตั้งคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (นายกรัฐมนตรีเป็นประธาน) ซึ่งมีคณะอนุกรรมการ ๔ คณะ คือ

(๓.๑) คณะอนุกรรมการจัดหาที่ดิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน และอธิบดีกรมป่าไม้ เป็นเลขานุการ

(๓.๒) คณะอนุกรรมการจัดที่ดิน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน และอธิบดีกรมที่ดิน เป็นเลขานุการ

(๓.๓) คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน และอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นเลขานุการ

(๓.๔) คณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช. จังหวัด) ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน

การจัดหาที่ดินของกรมป่าไม้มีการดำเนินการในที่ดิน ๒ ลักษณะ คือ ๑) พื้นที่ที่มีราษฎรครอบครองอยู่ ๒) พื้นที่แปลงว่าง โดยการจัดสรรที่ดินให้ทำกินของ ส.ป.ก. สำหรับปัญหาการจัดหาที่ดินทำกินให้กับราษฎร กรมป่าไม้และคณะอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด (คทช. จังหวัด) จะต้องนำประเด็นปัญหาต่าง ๆ เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติเพื่อพิจารณาต่อไป ซึ่งพื้นที่เป้าหมายของจังหวัดกาญจนบุรี คือ พื้นที่ป่าเขาพระฤาษี และพื้นที่เป้าหมายของจังหวัดราชบุรี คือ พื้นที่ป่าพุยาง และป่าพุช้าช้อน

สำหรับพื้นที่ที่ ส.ป.ก. ได้รับมอบจากกรมป่าไม้ประมาณ ๒๗๐,๐๐๐ ไร่ ส.ป.ก. ได้ดำเนินการจัดสรรที่ดินไปแล้วประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ไร่

๓. พื้นที่ในเขตอำเภอด่านช้าง มีการแบ่งเขตพื้นที่ใน ๓ ลักษณะ คือ

๑) พื้นที่นิคมสหกรณ์ห้วยขมิ้น ซึ่งได้รับจากกรมป่าไม้

๒) พื้นที่นิคมกระเสียว

๓) พื้นที่ในเขต ส.ป.ก.

แต่พบว่าที่ดินในเขตพื้นที่ดังกล่าว มีเอกสารสิทธิที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ปัญหาที่ดินที่เกษตรกรเช่าที่ดินทำประโยชน์มาก่อนปี ๒๕๑๖ แต่ถูกให้ออกจากพื้นที่ดังกล่าว รัฐจะหาแนวทางในการช่วยเหลือเกษตรกรกลุ่มนั้นอย่างไร

นายสุวรรณ บูราพรนุสรณ์ รองเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า การแก้ไขปัญหาในเรื่องที่ดิน ส.ป.ก. มี ๒ แนวทาง คือ

๑) กรณีเกษตรกรไม่มีทายาทที่จะตกทอดมรดกที่ดิน ส.ป.ก. และ

๒) กรณีเกษตรกรไม่ประสงค์จะทำอาชีพเกษตรกรรมอีกต่อไป

ทั้งนี้ ส.ป.ก. อยู่ระหว่างการพิจารณาเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือเยียวยา โดยเห็นว่ารัฐจะจ่ายค่าชดเชยให้โดยอ้างอิงข้อมูลราคาประเมินที่ดินของกรมธนารักษ์ โดยจะจ่ายให้ไม่เกินร้อยละ ๖๐ ของราคาประเมิน ซึ่งจะต้องพิจารณาออกระเบียบค่าชดเชยดังกล่าวต่อไป

ผู้แทนกรมป่าไม้ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า พื้นที่ในเขตนิคม มี ๒ ประเภท คือ

๑) นิคมเช่าที่ดิน ยังมีปัญหาการเพิกถอนที่ดินในเขตป่าไม้ ปัจจุบันมีพื้นที่เป้าหมายจำนวน ๑๓ นิคมที่จะนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติต่อไป

๒) นิคมสหกรณ์

ปัญหาพื้นที่ทั้ง ๒ แห่ง จะต้องแยกพื้นที่ออกจากเขตพื้นที่ของ ส.ป.ก. ที่เป็นแปลงว่างกับพื้นที่ของป่าไม้ให้มีความชัดเจนก่อน จากนั้นจึงนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติเพื่อจัดสรรที่ดินอย่างถูกต้องและแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ทับซ้อน

ข้อสังเกตของที่ประชุม

- การจ่ายเงินค่าชดเชยเกษตรกร ตามราคาประเมินในอัตราร้อยละ ๖๐ ของราคาประเมิน อาจต่ำเกินไปและไม่มีความเหมาะสม ควรกำหนดให้เกษตรกรสามารถขายที่ดินคืนให้กับ ส.ป.ก. น่าจะมีความเหมาะสมมากกว่า หรือหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกันเพื่อให้เกิดความเหมาะสมต่อไป

ข้อมูลการบริหารจัดการน้ำ

นายฎรงค์กร สมตน ผู้อำนวยการสำนักชลประทานที่ ๑๒ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่าในเขตพื้นที่ของจังหวัดอุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี อ่างทอง และสุพรรณบุรี การทำนาปีซึ่งจะเริ่มในช่วงเดือนพฤษภาคมของทุกปี ในพื้นที่ลุ่มภาคกลางจะมีเขื่อนภูมิพลและเขื่อนสิริกิตติ์ เป็นน้ำต้นทุนเพื่อการเกษตร โดยจะมีการระบายน้ำจากเขื่อนทั้ง ๒ แห่งในช่วงเดือนเมษายน แต่ปัจจุบันปริมาณน้ำในเขื่อนน้อย เนื่องจากยังไม่มีน้ำฝนเพิ่มปริมาณน้ำท่า ทำให้น้ำต้นทุนเขื่อนในปีนี้ไม่มากนักเมื่อเทียบกับทุก ๆ ปีที่ผ่านมา อีกทั้ง น้ำต้นทุนจะต้องใช้เพื่อการผลักดันน้ำเค็มในพื้นที่แม่น้ำเจ้าพระยาด้วย ทำให้การส่งน้ำไปยังพื้นที่ในบริเวณแถบลุ่มน้ำเจ้าพระยาไม่ทั่วถึงคาดว่าช่วงเดือนมิถุนายนปริมาณน้ำท่าของเขื่อนจะเพิ่มขึ้น

ผู้แทนจังหวัดสุพรรณบุรี ได้กล่าวถึงแนวทางการบริหารจัดการน้ำเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน โดยในพื้นที่ ๑๓ อำเภอของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่จะแล้ง การทำนาปรังในพื้นที่เขตชลประทาน จะได้ผลผลิตดีกว่าและสร้างกำไรให้กับเกษตรกรได้ประมาณ ๑,๗๐๐ บาทต่อไร่ แต่ในพื้นที่นอกเขตชลประทานเกษตรกรจะประสบปัญหาขาดทุนประมาณ ๔๖๖ บาทต่อไร่ซึ่งกรมชลประทาน ควรจะมีแนวทางในการบริหารจัดการน้ำด้วยการผันน้ำมาช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ด้วย

ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า การแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรในพื้นที่นอกเขตชลประทาน โดยเฉพาะในพื้นที่ ๔ อำเภอของจังหวัดกาญจนบุรี คือ อำเภอหนองปรือ บ่อพลอย เลาขวัญ และห้วยกระเจา กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้ดำเนินการขุดเจาะน้ำบาดาลให้กับเกษตรกรแล้ว สำหรับในเขตพื้นที่อำเภอหนองหญ้าไซ และอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีการดำเนินการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาลให้กับเกษตรกรมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ – ๒๕๕๘ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดและศักยภาพของน้ำบาดาลในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันออกไปประกอบกับน้ำบาดาลที่ลดน้อยลง ทำให้การดำเนินการขุดเจาะน้ำบาดาลในแต่ละพื้นที่จะต้องพิจารณาความเหมาะสมให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และพืชเกษตรที่จะปลูกด้วย โดยขณะนี้กรมฯ ได้ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนให้เกษตรกรใช้ระบบน้ำหยดเพื่อการเกษตรและปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่และใช้น้ำน้อยลง เช่น อ้อย ข้าวโพด และพืชอายุสั้น เป็นต้น แต่การปลูกข้าวที่ยังต้องใช้น้ำในปริมาณมากจะไม่มีความเหมาะสมและไม่คุ้มค่า

<u>สถานการณ์น้ำเพื่อการเกษตร</u> สรุปได้ว่า

- จังหวัดสุพรรณบุรี ปัญหาภัยแล้งในปีนี้ กระทบเกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้ง และพื้นที่นอกเขตชลประทาน โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ของอำเภอหนองหญ้าไซและอำเภอดอนเจดีย์ (ประกาศเป็นเขตอำเภอภัยพิบัติ)

- จังหวัดนครปฐม น้ำเพื่อการเกษตรยังมีปริมาณที่เพียงพอ

- จังหวัดราชบุรี ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน กรมพัฒนาที่ดินได้มีการขุดบ่อในไร่นาให้กับเกษตรกร ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรได้มาก

ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่ากรมพัฒนาที่ดินจะมีการดำเนินการขุดบ่อน้ำขนาดเล็กในไร่นาให้กับเกษตรกรเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดน้ำเพื่อการเกษตร โดยเกษตรกรจะต้องจ่ายเงินค่าดำเนินการ ๒,๕๐๐ บาทต่อบ่อ ซึ่งจะมีความเหมาะสมกับการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือนและการปศุสัตว์ แต่จะไม่เหมาะสมกับการทำนาซึ่งต้องใช้น้ำในปริมาณมาก

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุม สรุปได้ว่า

๑. การขึ้นทะเบียนเกษตรกรต้องมีความชัดเจนของข้อมูล เพื่อให้เกษตรกรได้รับการช่วยเหลือจากรัฐบาลอย่างทั่วถึงและตรงตามความต้องการของเกษตรกร ขณะนี้รัฐบาลได้ขอรับการจัดสรรเงินงบประมาณประจำปี ๒๕๕๙ ประมาณ ๒.๗ ล้านบาทเพื่อใช้ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาในด้านการเกษตร ประกอบกับมีแนวทางในการผลิตข้าวพันธุ์ใหม่ เพื่อพัฒนาและเพิ่มผลผลิต แต่ในขณะเดียวกันรัฐยังมีปัญหาข้าวเก่าที่ค้างสต็อกทั้งมีคุณภาพดีและเสื่อมคุณภาพ คิดเป็นมูลค่าความเสียหายประมาณ ๕.๒ แสนล้านบาท และยังต้องแบกรับภาระการจ่ายค่าเช่าโกดังเก็บข้าวอีกประมาณ ๒๐๐ ล้านบาทต่อเดือน เห็นว่ามาตรการในการรับซื้อข้าวจากเกษตรกรในราคาที่สูงเกินกว่าราคาตลาด อาจไม่สามารถดำเนินการได้ แต่การช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิตเพื่อเป็นการลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกรน่าจะมีความเหมาะสมมากกว่า

๒. นโยบายการสนับสนุนเครื่องจักรการเกษตรของรัฐบาลเพื่อลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกร การโชนนิ่ง และการถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งจังหวัดควรผลักดันและปรับแผนการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องกับนโยบายดังกล่าวด้วย

อย่างไรก็ตาม จากการเดินทางมารับทราบสภาพปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่เพื่อที่คณะกรรมาธิการจะได้นำปัญหาดังกล่าวเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต้นทุนปัจจัยการผลิต และการจัดหาที่ดินทำกินให้กับเกษตรกร โดย ส.ป.ก. จะต้องร่วมมือกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินต่อไป นอกจากนี้ ยังเห็นว่าปัญหาต้นทุนการผลิต เป็นปัญหาที่สำคัญของเกษตรกรและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกรทั่วประเทศเป็นอันดับแรก ดังนั้น ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันเสนอแนะเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

๒. ศึกษาดูงานปัจจัยการผลิตด้านที่ดิน ปัญหาที่ดินทำกินและสิทธิทำกิน ณ องค์การบริหารส่วนตำบลองค์พระ อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

นายอุดม ไหลสงวนงาม นายกองค์การบริหารส่วนตำบลองค์พระ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ราษฎรตำบลองค์พระ อำเภอด่านช้าง มีปัญหาที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

๑) ปัญหาราษฎรบุกรุกพื้นที่ป่าอยู่และทำกิน แม้จะมีมาตรการกันพื้นที่ไม่ให้ราษฎรเข้าบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มมากขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ นอกจากนี้ แม้ว่าราษฎรจะได้สิทธิอยู่อาศัยและทำกินในที่ดิน ส.ป.ก. และมีเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. บางส่วนก็ตาม แต่ส่วนใหญ่ก็ยังไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดิน ส.ป.ก. จึงทำให้เครื่องจักรกลการเกษตรไม่สามารถเข้าไปทำงานในพื้นที่ดังกล่าวได้

๒) ปัญหาต้นทุนการผลิตทางการเกษตรสูง โดยเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมปลูกอ้อย มันสำปะหลัง ผักต่าง ๆ เพื่อส่งจำหน่ายยังตลาดศรีเมือง แต่ยังมีปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร แต่สำหรับน้ำเพื่อการบริโภคยังเพียงพอ แหล่งน้ำที่สำคัญ คือ โครงการพระราชดำริอ่างพุตะเคียนและอ่างลำตะเพิน แต่ปัญหาราษฎรจังหวัดสุพรรณบุรีที่อยู่ในเขตพื้นที่ท้ายอ่างไม่มีน้ำใช้เนื่องจากระยะทางน้ำที่ไหลผ่านอยู่ห่างไกล นอกจากนี้ แหล่งน้ำของที่ทำเหมืองเก่าก็ยังมีปัญหาตื้นเขิน แม้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะพยายามขุดลอกแหล่งน้ำเพื่อเพิ่มปริมาณกักเก็บน้ำในเหมืองให้มากขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถขุดลอกแหล่งน้ำได้อย่างเต็มศักยภาพ

๓) ปัญหาขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตร

นายเสน่ห์ สระทองส์ทองกำนันตำบลองค์พระ ได้กล่าวต่อที่ประชุมเกี่ยวกับปัญหาด้านที่ดินของอำเภอด่านช้าง สรุปได้ว่า ปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอด่านช้าง พบว่าเกษตรกรที่อยู่อาศัยในที่ดิน ส.ป.ก. มักจะนำที่ดินไปขาย โดยแม้ว่าผู้รับซื้อที่ดินดังกล่าวจะเป็นเกษตรกรจริงก็ตาม แต่ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมที่กำหนดว่าที่ดิน ส.ป.ก. นั้น ห้ามจำหน่ายแต่ให้ตกทอดได้ทางมรดกเท่านั้น ซึ่งการขายสิทธิในที่ดินของเกษตรกรเป็นการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เห็นว่ารัฐจะมีแนวทางและมาตรการในการช่วยเหลือหรือเยียวยากับเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวอย่างไร เนื่องจากปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาหลักและเกษตรกรส่วนใหญ่ก็เข้าข่ายการกระทำความผิดในเรื่องดังกล่าว ซึ่งเห็นว่าหากรัฐบาลจะดำเนินการยึดคืนพื้นที่จากเกษตรกรในกลุ่มดังกล่าว คืนทั้งหมดก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย ดังนั้น รัฐควรหาแนวทางในการช่วยเหลือเยียวยาอย่างเหมาะสม ประกอบกับปัจจุบันรัฐบาลได้มีนโยบายในการจัดสรรที่ดินทำกินให้กับเกษตรกรผู้ยากไร้ จึงควรพิจารณาหาข้อยุติในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลด้วยเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การสำรวจข้อมูลความต้องการสิทธิทำกินในที่ดิน ส.ป.ก. ของเกษตรกรในพื้นที่ ผู้นำชุมชนในท้องที่แต่ละแห่งจะต้องสำรวจและจัดทำข้อมูลอย่างตรงไปตรงมาและไม่เอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม

ผู้แทนสภาเกษตรกรจังหวัดสุพรรณบุรี ได้กล่าวต่อที่ประชุมเกี่ยวกับปัญหาของราษฎรในพื้นที่ สรุปได้ว่า

๑) พื้นที่ที่ราษฎรในเขตพื้นที่อำเภอด่านช้างทำกินอยู่ในขณะนี้ส่วนใหญ่ยังเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตพื้นที่ ส.ป.ก. และพื้นที่ป่าสงวน ซึ่งพื้นที่ในตำบลองค์พระ ส.ป.ก. ได้ดำเนินการออก

เอกสารสิทธิ ส.ป.ก. ให้ แต่ยังมีพื้นที่บางส่วนที่มีเขตพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่ในเขตป่าสงวน รัฐควรแก้ไขปัญหาด้วยการออกเอกสารสิทธิในที่ดินให้ราษฎร

๒) ปัญหาเกษตรกรขาดแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

๓) ปัญหาด้านปัจจัยการผลิต เนื่องจากเกษตรกรเข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ทำให้เกษตรกรต้องกู้เงินจากแหล่งเงินทุนเอกชนที่มีดอกเบี้ยสูง ก่อให้เกิดภาระหนี้สินที่เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น จึงขายที่ดิน ส.ป.ก. ให้กับผู้อื่น

ผู้แทนเกษตรกร ได้กล่าวเสนอปัญหาของเกษตรกรต่อที่ประชุม สรุปได้ว่า

๑) เกษตรกรมีความต้องการเช่าที่ดินจากรัฐเพื่อทำการเกษตร โดยไม่ต้องการเอกสารสิทธิในที่ดินแต่อย่างใด

๒) ที่ดินของรัฐบางแห่งที่ปล่อยให้นายทุนเช่ามาตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ เพื่อปลูกป่า (สวนป่า) จำนวนกว่า ๑,๒๒๕ ไร่ ปัจจุบันสิ้นสุดสัญญาเช่าแล้ว รัฐควรให้ราษฎรได้มีโอกาสเช่าที่ดินดังกล่าวเพื่อทำกินได้ด้วย

๓) ที่ดินเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. ๔-๐๑ ที่เกษตรกรนำมาจำนองไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้วงเงินในการจำนองน้อยซึ่งมีความแตกต่างจากที่ดินที่มีโฉนดที่ดิน หรือ นส.๓

๔) ควรกำหนดให้เกษตรกรสามารถเปลี่ยนสิทธิทำกินในที่ดิน ส.ป.ก. ไปยังเกษตรกรรายอื่นที่แท้จริงได้ แม้มิใช่การตกทอดทางมรดก และหากภายหลังมีการตรวจสอบพบว่ามิใช่เกษตรกรที่แท้จริงแต่เป็นนายทุนก็ให้ดำเนินการเพิกถอนสิทธิดังกล่าวได้

นายสุวรรณ บูราพรนุสรณ์ รองเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ปัจจุบัน ส.ป.ก. ได้มีการดำเนินการตรวจสอบการใช้ประโยชน์ในที่ดินของ ส.ป.ก. ว่ามีการใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างถูกต้องหรือไม่ รวมถึงการเปลี่ยนถ่ายสิทธิทำกินในที่ดิน โดยการสำรวจจากภาพถ่ายทางอากาศและการลงพื้นที่สำรวจ ซึ่ง ส.ป.ก. มีนโยบายในการดำเนินการด้วยการกำหนดให้ปฏิรูปที่ดินจังหวัดตรวจสอบข้อมูลจากทะเบียนเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลการเสียภาษี แต่ปัญหาที่พบคือข้อมูลไม่ใช่ข้อมูลที่แท้จริง ทำให้ไม่สามารถเสนอข้อมูลดังกล่าวไปสู่ส่วนกลางเพื่อแก้ไขปัญหาในระดับนโยบายได้ ปัจจุบัน ส.ป.ก. ได้มีการดำเนินการตรวจสอบสิทธิในที่ดินของ ส.ป.ก. ไปแล้วกว่า ๙,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ แต่ได้ข้อมูลที่แท้จริงประมาณร้อยละ ๗-๘ เท่านั้น

สำหรับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสิทธิในที่ดินทำกิน เกิดขึ้นจากการที่เกษตรกรมีหนี้สินจากการกู้เงินจากนายทุนเป็นจำนวนมาก จึงมอบที่ดินให้กับนายทุนเพื่อทำกินแทนการชำระหนี้ในส่วนกรณีที่เกษตรกรที่ทำกินในที่ดิน ส.ป.ก. เป็นผู้สูงอายุและไม่ต้องการทำการเกษตรอีกต่อไป รัฐได้มีการกำหนดนโยบายว่าจะจ่ายค่าชดเชยค่าเสียโอกาสในการทำประโยชน์ในที่ดินให้กับเกษตรกร และจากนั้นจะนำที่ดินดังกล่าวมาจัดสรรให้กับราษฎรผู้ยากไร้ได้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดต่อไป โดยนำเงินจากกองทุนการปฏิรูปที่ดินมาใช้ในการดำเนินการ ซึ่งเกษตรกรจะต้องผ่อนชำระค่าที่ดินดังกล่าวในอัตราดอกเบี้ยต่ำผ่านกองทุนดังกล่าว

ผู้แทนกรมป่าไม้ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า การเช่าที่ดินของเอกชนจากรัฐ เมื่อหมดสัญญาเช่าแล้ว หากเป็นพื้นที่สวนป่าของ อป. ต้องดูเงื่อนไขของแต่ละกรณี อีกทั้ง ต้องพิจารณาถึงกำหนดระยะเวลาตามสัญญาเช่าด้วย ซึ่งภายหลังจากที่ครบกำหนดอายุสัญญาเช่าแล้ว อาจยังไม่

สามารถขอคืนพื้นที่ได้ทันที เช่น พื้นที่สวนปาล์ม สวนป่า เป็นต้น ซึ่งจะต้องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ นโยบายที่ดินแห่งชาติด้วย แต่อย่างไรก็ตาม รับที่ไปตรวจสอบว่าที่ดินสวนป่าที่สิ้นสุดสัญญาเช่าจากรัฐแล้ว เป็นของบุคคลใด และอยู่ในพื้นที่ใด เพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดินได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการขุดบ่อน้ำขนาดเล็กให้กับเกษตรกร ซึ่งเกษตรกรจะต้องยื่นคำขอผ่านองค์การบริหารส่วนตำบล แต่พื้นที่บางแห่งเป็นพื้นที่ในเขตป่า จะต้องแนบการขออนุญาตขอให้พื้นที่ป่าจากกรมป่าไม้ไปพร้อมกับคำขอด้วย นอกจากนี้ ปัญหาการขุดบ่อในบางพื้นที่ที่ดินมีลักษณะไม่เก็บน้ำ ทำให้ไม่คุ้มค่าในการขุดบ่อ ซึ่งการดำเนินการจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ในแต่ละแห่งด้วย

นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ ในฐานะอธิบดีกรมชลประทาน ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ประเทศไทยมีน้ำมาก แต่จะมีน้ำมากในช่วง ๖ เดือนเท่านั้นต่อปี ปัจจุบันกรมชลประทานดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำได้ทั่วประเทศประมาณร้อยละ ๒๐ ของทั้งประเทศ ซึ่งการพัฒนาระบบชลประทานไม่ว่าขนาดใหญ่ กลาง และขนาดเล็ก จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของภูมิประเทศและภูมิอากาศด้วย สำหรับอ่างเก็บน้ำองค์พระ ซึ่งมีแม่น้ำลำตะเพินความจุประมาณ ๕๐ ล้านลูกบาศก์เมตรไหลผ่านลงสู่จังหวัดกาญจนบุรีและราชบุรี โดยกรมชลประทานได้พยายามพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติมในช่วงตอนบนของอ่างด้วยแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม โครงการชลประทานขนาดเล็ก ซึ่งได้รับการถ่ายโอนจากกรมชลประทานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล จึงอยู่ในความดูแลของ อบต. ในพื้นที่

นายอุดม ไหลสงวนงาม นายกองค์การบริหารส่วนตำบลองค์พระ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า แหล่งน้ำเหมืองสิริมงคลในพื้นที่ตำบลองค์พระปัจจุบันตื้นเขินมาก ขอให้กรมชลประทานสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการขุดลอกเหมืองให้มีความจุน้ำมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกษตรกรในพื้นที่หมู่ที่ ๒,๓ ,๕ และ ๘ ได้รับประโยชน์ นอกจากนี้ สระหลวงในพื้นที่หมู่ที่ ๙ ซึ่งมีความตื้นเขินมากเช่นกัน จึงขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วย

<u>ประเด็นข้อสังเกตของที่ประชุม</u>

- การตรวจสอบสิทธิในที่ดินของ ส.ป.ก. นั้น จะตรวจสอบได้จากทะเบียนรายชื่อผู้ที่มีสิทธิทำกินในที่ดินของ ส.ป.ก. ในแต่ละจังหวัด ซึ่ง ส.ป.ก. จะต้องจัดทำข้อมูลดังกล่าวให้มีความชัดเจนด้วย

- กรณีเอกชนที่ได้รับสิทธิให้เช่าที่ดินของรัฐเพื่อทำประโยชน์และสิ้นสุดสัญญาเช่าลง รัฐต้องเข้าไปจัดการดูแลและหากเกษตรกรต้องการจะเช่าที่ดินดังกล่าวเพื่อทำการเกษตร รัฐควรจะต้องออกโฉนดชุมชนเพื่อให้เกษตรกรได้ทำเข้าทำประโยชน์ในที่ดินต่อไป

- การขอสินเชื่อของเกษตรกรกับ ธ.ก.ส. นั้น เกษตรกรสามารถขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ได้ไม่จำกัดรอบฤดูกาลผลิต แต่ต้องเป็นเกษตรกรที่มีประวัติการชำระหนี้ดี

- กรณีที่เกษตรกรที่ทำกินในที่ดิน ส.ป.ก. เป็นผู้สูงอายุและไม่ต้องการทำการเกษตรอีกต่อไปรัฐได้มีการกำหนดนโยบายว่าจะจ่ายค่าชดเชยในการทำประโยชน์ในที่ดินให้กับเกษตรกร ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการแก้ไขระเบียบที่เกี่ยวข้องต่อไป

- การเปลี่ยนสิทธิทำกินในที่ดิน ส.ป.ก. ไปยังผู้อื่น มีความกังวลว่าอาจจะทำให้ที่ดิน ส.ป.ก. มิได้ถูกนำไปใช้เพื่อการทำประโยชน์ในทางเกษตรกรรมอย่างแท้จริง

- ควรพิจารณาปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรเพื่อสะท้อนปัญหาที่แท้จริงไปยังรัฐบาลเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของเกษตรกร โดยเห็นว่าปัญหาของเอกสารสิทธิในที่ดินทำกินยังไม่ใช่ปัญหาที่แท้จริงของเกษตรกร อย่างไรก็ตาม ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรจะต้องร่วมกันจัดทำข้อมูล ข้อเท็จจริง รวมทั้งสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างจริงจังด้วย

- การขุดบ่อน้ำขนาดเล็กให้กับเกษตรกรในแต่ละพื้นที่จะต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าของการดำเนินการด้วย โดยเห็นว่าเกษตรกรควรปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งการทำการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่และขนาดของพื้นที่ก็สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรได้เช่นเดียวกัน

- เกษตรกรควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดินโดยการปลูกพืชคลุมดินเพื่อเพิ่มความชื้นให้กับดิน สร้างระบบนิเวศดินให้เหมาะสม เช่น การปลูกพืชตระกูลไผ่ และผักหวาน เป็นต้น ซึ่งอาจจะมีความเหมาะสมมากกว่าการปลูกอ้อยหรือมันสำปะหลัง

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ปัญหาของเกษตรกรทุกเรื่องหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งเกษตรจังหวัด กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งเกษตรกร ต้องร่วมมือกันบูรณาการเพื่อให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรอย่างจริงจัง โดยจะต้องผลักดันตั้งแต่ในระดับจังหวัด และได้ผลการดำเนินการเป็นประการใดก็ให้แจ้งผลการดำเนินการไปยังคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อทราบและร่วมหาแนวทางเสนอแนะไปยังรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓. ศึกษาดูงานการบริหารจัดการการใช้น้ำบาดาลระบบท่อ การทำเกษตรผสมผสานบนคันนา ณ อำเภอหนองหญ้าไซจังหวัดสุพรรณบุรี

นายไพโรจน์ สุดโต กำนันตำบลหนองราชวัตร ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า เกษตรกรในพื้นที่ตำบลหนองราชวัตรอยู่ในพื้นที่นอกเขตชลประทาน เกษตรกรนิยมทำนาและเลี้ยงวัวไล่ทุ่ง ซึ่งมีปัญหาด้านการเกษตรที่สำคัญ คือ

๑) ไม่มีไฟฟ้าใช้อย่างทั่วถึง โดยมีจำนวน ๕ ครัวเรือนใช้โซล่าเซลเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า แม้ว่าเกษตรกรจะมีที่ดินทำกินแต่ขาดไฟฟ้าใช้เพื่อการเกษตร

- เกษตรและสหกรณ์จังหวัดสุพรรณบุรี รับที่จะไปพิจารณาดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

๒) ขาดน้ำทำการเกษตร โดยแม่น้ำหลัก คือ ลำน้ำกระเสียวความจุ ๑๘๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งมีการระบายน้ำด้วยคลองดินแต่ระยะทางการระบายน้ำเป็นระยะทางไกลไหลผ่านพื้นที่ในเขต ๓ ตำบล ทำให้น้ำไหลมาถึงในพื้นที่ตำบลหนองราชวัตรล่าช้าและไม่ทันฤดูปลูกข้าว แม้จะใช้น้ำเพื่อทำข้าวนาปีเท่านั้น ทำให้พื้นที่การเกษตรประมาณ ๔๒,๐๐๐ ไร่ ได้รับความเสียหายไม่สามารถทำการเกษตรได้

๓) ตำบลหนองราชวัตร ได้รับงบประมาณในการบริหารจัดการในเขตพื้นที่จำนวน ๑ ล้านบาทต่อ ๑ ตำบล ได้นำไปใช้เพื่อดำเนินการโครงการลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกรในพื้นที่ส่งเสริมการปลูกพืชระยะสั้น และนำโซล่าเซลมาใช้แทนไฟฟ้า แต่เนื่องจากโซล่าเซลมีราคาแพงและ

ยังมีจำนวนไม่เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร จึงต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนโซล่าเซลให้กับเกษตรกร

นายสุกรรณ์ สังข์วรรณะ อนุกรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า พื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่เขตตำบลหนองราชวัตร คือ การทำข้าวนาปี ตนเป็นเกษตรกรในพื้นที่ในตำบลหนองราชวัตรและทำนาโดยใช้น้ำบาดาล ดังนั้น เห็นว่าเกษตรกรสามารถขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อนำน้ำมาใช้ทำนาได้ โดยต้องเจาะให้มีความลึกประมาณ ๓๖ เมตร หากมีศักยภาพเพียงพอ แต่อาจไม่เพียงพอต่อการทำไร่ นอกจากนี้ เกษตรกรขาดไฟฟ้าใช้ในครัวเรือนและการเกษตร ดังนั้น รัฐควรขยายเขตไฟฟ้าให้มีความทั่วถึง

ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาน้ำเพื่อการเกษตร ว่าในปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล มีโครงการนำร่องการศึกษาการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร สรุปได้ดังนี้

<u>พื้นที่ดำเนินการ</u>

- พื้นที่โครงการนำร่องทั้งหมด ๖๓๓ ไร่ ๒ งาน ๓๕ ตารางวา ในพื้นที่บ้านหนองเต่าทอง หมู่ ๑ บ้านมาบพะยอม หมู่ ๕ บ้านหนองเสือทับหมี หมู่ ๘ ตำบลหนองราชวัตร อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

<u>ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่</u>

<u>ที่ตั้งและลักษณะภูมิประเทศ</u>

ตำบลหนองราชวัตร อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ ๖๙ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔๓,๑๒๕ ไร่ อยู่ห่างจากจังหวัดสุพรรณบุรี ประมาณ ๕๐ กิโลเมตรใช้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๑๕ เป็นเส้นทางการคมนาคมหลัก ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม ความสูงโดยเฉลี่ยของพื้นที่ประมาณ ๒๕-๓๕ เมตร

<u>ภูมิอากาศ</u>

พื้นที่ดำเนินโครงการฯ ตำบลหนองราชวัตร อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี มีสภาพอากาศร้อนและแห้งแล้ง มีฝนตกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ปริมาณฝนโดยเฉลี่ยประมาณ ๔๓๗.๖๐ มิลลิเมตรต่อปี ซึ่งน้อยกว่าพื้นที่อำเภออื่น ๆ ในจังหวัดสุพรรณบุรี

<u>ลักษณะธรณีวิทยาและอุทกธรณีวิทยา</u>

๑) ลักษณะทางธรณีสัณฐาน อำเภอหนองหญ้าไซ มีลักษณะทางธรณีสัณฐานเป็นที่ราบเชิงเขาในรูปของตะกอนรูปพัด (Alluvial Fan) เรียกว่า ตะกอนรูปพัดดอนเจดีย์ (Don Chadi Fan) โดยมีต้นกำเนิดจากการตกตะกอนน้ำพัดพาจากเทือกเขาของหินอัคนี (ligneous) และหินทราย (Sandstone) ทางด้านตะวันตก บริเวณอำเภอด่านช้าง ซึ่งตะกอนดอนเจดีย์มีขนาดใหญ่ยาวต่อเนื่องเกือบถึงแม่น้ำท่าจีน

๒) ลักษณะทางธรณีวิทยา พื้นที่บริเวณอำเภอหนองหญ้าไซ ประกอบด้วยตะกอนตะพักลำน้ำระดับกลาง และตะตอนน้ำพารูปพัดเก่า (Middle Terrace Deposits and Old Alluvial Fan) ตะกอนตะพัก ลำน้ำระดับกลาง ประกอบด้วยชั้นกรวด ทราย ส่วนตะกอนลำน้ำพารูปพัดเก่า ประกอบด้วยทรายหยาบปนกรวด สลับกับชั้นทรายหนาและชั้นดินเหนียวสลับกับทรายแป้ง แสดงลักษณะการเรียงตัวของขนาดตะกอนจากเล็กไปใหญ่ สำหรับตะกอนน้ำพารูป พัก

เก่าที่มีชื่อว่าตะกอนรูปพัดดอนเจดีย์อันเกิดจากการพัฒนาและสะสมของลำห้วยต่างๆ ซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำสุพรรณบุรีในสมัยไพลซโตซีนแต่ปัจจุบันเหลือลำน้ำให้เห็นเพียงลำห้วยกระเสียวและลำห้วยกระเจา

๓) ลักษณะทางอุทกธรณีวิทยา พื้นที่อำเภอหนองหญ้าไซ มีชั้นน้ำบาดาลเป็นประเภทตะกอนน้ำพัดพา ปริมาณน้ำส่วนใหญ่น้อยกว่า ๕ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง บางพื้นที่ให้น้ำประมาณ ๕-๑๐ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ได้แก่ พื้นที่ตอนกลางของตำบลหนองหญ้าไซ และตอนใต้ของตำบลแจงงาม บริเวณที่ตั้งอำเภอหนองหน้าไซสามารถพัฒนาน้ำได้ ๑๐-๓๐ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ความลึกของชั้นน้ำบาดาลโดยทั่วไปน้อยกว่า ๕๐ เมตร ระดับน้ำปกติ ๒-๓ เมตร นอกจากพื้นที่ติดต่อกับอำเภอสามชุก อาจจะลึกถึง ๕๐-๘๐ เมตร คุณภาพน้ำโดยทั่วไป ให้น้ำจืด มีปริมาณเกลือแร่รวมทั้งหมดน้อยกว่า ๗๕๐ มิลลิกรัม/ลิตร มีปริมาณเกลือคลอไรด์น้อยกว่า ๒๐๐ มิลลิกรัม/ลิตร และปริมาณความกระด้างน้อยกว่า ๕๐๐ มิลลิกรัม/ลิตร นับว่าอยู่ในเกณฑ์ดี

<u>การดำเนินงานในพื้นที่</u>

๑) สำรวจและประเมินศักยภาพแหล่งน้ำบาดาล

๒) เจาะบ่อน้ำบาดาล จำนวน ๑๙ บ่อ เป็นบ่อผลิต ๑๖ บ่อ และบ่อสังเกตการณ์ ๓ บ่อ พร้อมบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูลพสุธารา

๓) ก่อสร้างระบบการกระจายน้ำ ประกอบด้วย

๓.๑) ก่อสร้างหอถังพักน้ำ คอนกรีตเสริมเหล็ก จำนวน ๘ ถัง เป็นสถานีจ่ายน้ำ โดย ๑ สถานีมีบ่อน้ำบาดาล ๒ บ่อ ระบบท่อของทุกสถานีเชื่อมโยงถึงกันทั้งหมด

๓.๒) ขยายเขตไฟฟ้า (๓ เฟส) ให้ครอบคลุมพื้นที่โครงการฯ

๓.๓) ออกแบบแนวท่อร่วมกับเกษตรกร

๓.๔) วางท่อตามแนวที่กำหนด เชื่อมระบบท่อเข้ากับถังพักน้ำ และชุดปากบ่อ

๓.๕) ทดสอบการรั่วซึมทั้งระบบ (ถังพักน้ำและท่อ)

๔) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยดำเนินการร่วมกับที่ปรึกษาฯ โดยมุ่งเน้นให้กลุ่มเกษตรกรได้รับความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ และการบริหารจัดการระบบน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร รวมถึงรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการฯ

การประเมินศักยภาพแหล่งน้ำบาดาล

การประเมินศักยภาพแหล่งน้ำบาดาล ประกอบด้วย การประเมินปริมาณน้ำที่กักเก็บและปริมาณน้ำไหลเติมรายปี โดยกำหนดให้ปริมาณน้ำไหลเติมรายปีเป็นปริมาณน้ำบาดาลที่สามารถสูบขึ้นมาใช้ได้อย่างปลอดภัย (safe yield) ซึ่งพื้นที่โดยรอบพื้นที่โครงการนำร่อง มีการใช้น้ำบาดาลประมาณ ๗๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อปี ดังนั้น ปริมาณน้ำบาดาลที่สามารถพัฒนาขึ้นมาใช้ในพื้นที่ดำเนินโครงการฯ ได้มีประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อปี (คำนวณจากปริมาณน้ำเพิ่มเติมรายปีลบด้วยปริมาณการใช้น้ำบาดาลในพื้นที่) หรือประมาณ ๘๒๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ซึ่งเป็นค่าที่คำนวณจากการใช้น้ำบาดาลเพื่อการเกษตรตลอดทั้งปี แต่โดยข้อเท็จจริงแล้ว เกษตรกรจะใช้น้ำบาดาลเฉพาะช่วงฤดูแล้งหรือฝนทิ้งช่วงเท่านั้น

<u>ผลการเจาะบ่อน้ำบาดาลในพื้นที่ดำเนินโครงการฯ</u> สรุปได้ดังนี้

๑) บ้านหนองเต่าทอง หมู่ ๑ ความลึกพัฒนาโดยเฉลี่ย ๙๐-๑๐๐ เมตร ปริมาณน้ำบาดาลที่พัฒนาได้โดยเฉลี่ย ๒๕ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ชั้นน้ำบาดาลตะกอนร่วน

๒) บ้านมาบพะยอม หมู่ ๕ ความลึกพัฒนาโดยเฉลี่ย ๗๕-๘๕ เมตร ปริมาณน้ำบาดาลที่พัฒนาได้โดยเฉลี่ย ๑๐ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ชั้นน้ำบาดาลตะกอนร่วน

๓) บ้านหนองเสือทับหมี หมู่ ๘ ความลึกพัฒนาโดยเฉลี่ย ๘๐-๙๐ เมตร ปริมาณน้ำบาดาลที่พัฒนาได้โดยเฉลี่ย ๒๐ ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง ชั้นน้ำบาดาลตะกอนร่วน(คุณภาพน้ำบาดาลเหมาะสมต่อการนำไปใช้เพื่อการเกษตร)

ระบบการกระจายน้ำ

โครงการนำร่องการศึกษาการพัฒนาน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร กำหนดให้การจ่ายน้ำเข้าสู่แปลงเกษตร เป็นการสูบน้ำจากบ่อน้ำบาดาลมากักเก็บไว้ที่ถังพักน้ำหรือเรียกเป็นสถานีจ่ายน้ำ โดยกำหนดให้ ๑ สถานีจ่ายน้ำ ประกอบด้วยบ่อน้ำบาดาล ๒ บ่อ จ่ายน้ำให้กับพื้นที่การเกษตรประมาณ ๖๕ ไร่ โดยท่อส่งน้ำของแต่ละสถานีเชื่อมต่อถึงกันทั้งหมด ซึ่งกรณีของสำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต ๒ มีข้อจำกัดของพื้นที่ดำเนินโครงการฯ เนื่องจากมีพื้นที่ซึ่งไม่ใช่ของเกษตรกรโดยตรงอยู่จำนวนมากการคัดเลือกพื้นที่นำร่องต้องการพื้นที่ซึ่งเกษตรกรเป็นเจ้าของโดยตรง จึงได้พื้นที่เป็น ๓ กลุ่ม ใน ๓ หมู่บ้าน อย่างไรก็ตาม การสร้างสถานีจ่ายน้ำได้พยายามคงรูปแบบเดิมไว้มากที่สุด โดยสร้างสถานีจ่ายน้ำทั้งหมด ๘ สถานี ครอบคลุมพื้นที่โครงการนำร่องทั้งหมด ๖๓๓ ไร่ ๒ งาน ๓๕ ตารางวา ซึ่งเป็นพื้นที่ทำการเกษตรเพียง ๕๗๘ ไร่ ๑ งาน ๕๒ ตารางวา (ที่เหลือเป็นที่อยู่อาศัย สระน้ำขนาดเล็ก และพื้นที่ซึ่งเกษตรกรปล่อยว่างไว้) จำแนกเป็น

- บ้านหนองเต่าทอง หมู่ ๑ จำนวน ๓ สถานี ท่อจ่ายน้ำเชื่อมต่อถึงกันทั้งหมดจ่ายน้ำให้กับพื้นที่การเกษตร ๒๐๔ ไร่ ๓ งาน ๖๔ ตารางวา ตำแหน่งบ่อน้ำบาดาล สถานีจ่ายน้ำ และแนวท่อจ่ายน้ำให้กับแปลงเกษตร

- บ้านมาบพะยอม หมู่ ๕ จำนวน ๓ สถานี ท่อจ่ายน้ำเชื่อมต่อถึงกันทั้งหมด จ่ายน้ำให้กับพื้นที่การเกษตร ๒๕๑ ไร่ ๓ งาน ๓๐ ตารางวา ตำแหน่งบ่อน้ำบาดาล สถานีจ่ายน้ำ และแนวท่อจ่ายน้ำให้กับแปลงเกษตร

- บ้านหนองเสือทับหมี หมู่ ๘ จำนวน ๒ สถานี ท่อจ่ายน้ำเชื่อมต่อถึงกันทั้งหมด จ่ายน้ำให้กับพื้นที่การเกษตร ๑๑๙ ไร่ ๕๘ ตารางวา ตำแหน่งบ่อน้ำบาดาล สถานีจ่ายน้ำ และแนวท่อจ่ายน้ำให้กับแปลงเกษตร เกษตรกรสมัครเป็นสมาชิก จำนวน ๕๔ ราย บางรายมีพื้นที่การเกษตรอยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ดำเนินโครงการฯ แต่ขอสมัครสมาชิกกลุ่มผู้ใช้น้ำบาดาลเพื่อการเกษตรไว้ก่อน เนื่องจากกลุ่มเกษตรกรซึ่งเป็นเจ้าของแปลงที่ดินในพื้นที่ดำเนินโครงการฯ มีมติร่วมกันว่า หากปริมาณน้ำเพียงพอต่อความต้องการใช้ภายในกลุ่มแล้ว จะยินยอมให้ขยายแนวท่อออกไปให้กับเกษตรกรรายอื่นซึ่งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงได้ ทั้งนี้ สมาชิกเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ดำเนินโครงการฯ โดยตรง มีจำนวนทั้งสิ้น ๔๗ ราย จำแนกเป็น

- บ้านหนองเต่าทอง หมู่ ๑ จำนวน ๑๙ ราย
- บ้านมาบพะยอม หมู่ ๕ จำนวน ๑๖ ราย
- บ้านหนองเสือทับหมี หมู่ ๘ จำนวน ๑๒ ราย

การดำเนินงาน/ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงาน

๑) ส่วนใหญ่เกษตรกรในตำบลหนองราชวัตรมีการขุดเจาะน้ำบาดาลใช้เอง โดยมีการขึ้นบัญชีไว้ประมาณ ๕๐๐ คน แต่การขุดเจาะน้ำบาดาลมีความลึกมากขึ้นจากเดิมประมาณ ๑๗ เมตร ปัจจุบันความลึกประมาณ ๓๐ – ๔๐ เมตร เนื่องจากปริมาณน้ำใต้ดินลดน้อยลง ซึ่งกรม

ทรัพยากรน้ำบาดาลได้ดำเนินการเติมน้ำฝนลงสู่ใต้ชั้นดินในพื้นที่จังหวัดชัยนาทและประสบความสำเร็จ ขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษาว่าพื้นที่ในเขตหนองหญ้าไซจะมีพื้นที่ใดที่มีความเหมาะสมในการดำเนินการเติมน้ำลงสู่ใต้ชั้นดินได้ นอกจากนี้ การเติมน้ำด้วยน้ำสระแต่เก็บน้ำไม่อยู่เนื่องจากเป็นดินร่วนปนทราย

๒) สำหรับปัญหาการผลิตโซล่าเซลแทนการใช้ไฟฟ้า นั้น กรมทรัพยากรน้ำบาดาลไม่สามารถเสนอรับการจัดสรรงบประมาณในปี ๒๕๕๙ ได้ทัน อย่างไรก็ตาม การผลิตโซลาเซลซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงมากประมาณ ๒๐๐,๐๐๐ บาทต่อเครื่อง และที่ผ่านมาต้องประสบปัญหาแผงโซล่าเซลถูกโจรกรรม ทำให้การดำเนินการยังไม่ประสบความสำเร็จมากนัก

- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล รับที่จะไปพิจารณาดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

ผู้แทนเกษตรกร ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ปัจจุบันเกษตรกรในพื้นที่ตำบลหนองราชวัตรมีปัญหาไม่มีถนนคอนกรีตในการสัญจรแต่เป็นถนนหินคลุก ซึ่งชำรุดทรุดโทรมไม่สะดวกในการสัญจร โดยมีระยะทางเชื่อมระหว่างอำเภอสามชุกและอำเภอหนองหญ้าไซ จึงต้องการขอรับการสนับสนุนเงินงบประมาณในการสร้างถนนให้กับเกษตรกร

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ปัญหาการสร้างถนนสัญจรในพื้นที่ นั้น เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลควรเสนอของบประมาณไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างต่อไป สำหรับปัญหาของเกษตรกรส่วนใหญ่ที่พบ คือ ปัญหาการผลิต ซึ่งเกษตรกรควรผลิตพืชเกษตรให้มีความเหมาะสมกับฤดูกาลและความต้องการของตลาด การลดต้นทุนการผลิต เกษตรกรควรหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนการใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อลดต้นทุนการผลิตหรือการไถกลบตอซังข้าวเพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดินให้มากขึ้น

.....

ภาพประกอบการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านปัจจัยการผลิต ณ จังหวัดสุพรรณบุรี
ในวันจันทร์ที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๘

๑. ศาลากลางจังหวัดสุพรรณบุรี

๒. ศึกษาดูงานปัจจัยการผลิตด้านที่ดิน ปัญหาที่ดินทำกินและสิทธิทำกิน ณ องค์การบริหารส่วนตำบลองค์พระ อำเภอด่านช้าง จังหวัดสุพรรณบุรี

๓. ศึกษาดูงานการบริหารจัดการการใช้น้ำบาดาลระบบท่อ การทำเกษตรผสมผสานบนคันนา ณ อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี

หน้าว่าง

๑.๔ สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านปัจจัยการผลิต ณ จังหวัดเชียงราย และพะเยา ระหว่างวันที่ ๒๖-๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

<u>กรรมาธิการผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

๑. พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ	กรรมาธิการและประธานคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิต (หัวหน้าคณะเดินทาง)
๒. นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน	เลขานุการคณะกรรมาธิการ

<u>คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิตผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

๑. พลโท กมล สุวภาพ	อนุกรรมาธิการ
๒. นายวรัชย์ ชวพงศ์	อนุกรรมาธิการ
๓. นายคนิต ลิขิตวิทยาวุฒิ	อนุกรรมาธิการ
๔. นายธรรมนูญ ยิ่งยืน	อนุกรรมาธิการ
๕. นายสุกรรณ์ สังข์วรรณะ	อนุกรรมาธิการ
๖. รอ. อนุชิต ตันศรีกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

นายวีระศักดิ์ สุวรรณโณ	ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ

<u>ผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

พลโท ปณิธาน เชิญอักษร	ผู้เชี่ยวชาญประจำตัวสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ)

<u>เจ้าหน้าที่ประจำคณะกรรมาธิการฯ ผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

๑. นางสาวกนกพร พร้อมมูล	เลขานุการคณะเดินทาง
๒. นางสาวกรรณิกา สิงห์ศก	ผู้ช่วยเลขานุการคณะเดินทาง

<u>ผู้ให้การต้อนรับ</u> คือ

<u>กรมที่ดิน</u>

นางดารินทร์ รุณสุข	นักวิชาการที่ดินชำนาญการพิเศษ

<u>สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม</u>

นายสุวรรณ บูราพรนุสรณ์	รองเลขาธิการ ส.ป.ก.

<u>กรมพัฒนาที่ดิน</u>

นายอุทิศ เตจ๊ะใจ	สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๗ จังหวัดน่าน

<u>กรมป่าไม้</u>

นายประเสริฐ คำปา	สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๒

<u>ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร</u>

นายจิรศักดิ์ สุยาคำ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายสินเชื่อบุคคล

<u>จังหวัดพะเยา</u>

๑. นายชูชาติ กีฬาแปง	ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา

๒. พ.อ.วิทยา ชัยสมพร	กอ.รมน.จังหวัด พะเยา
๓. นางสุภาพันธ์ บุญเจริญ	ประมงจังหวัดพะเยา
๔. นายนคร นวลจันทร์	ผู้แทนกรมป่าไม้
๕. พท.หญิง ทิพวรรณ แสงเพชร	กอ.รมน.จังหวัดพะเยา
๖. นางกรภัค ธนฐิตะกวิน	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดพะเยา
๗. นางฐิติพร มั่งเชิง	สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์พะเยา
๘. นางสุภาลักษณ์ ชัยอนันต์	ศูนย์เมล็ดพันธ์ข้าวพะเยา
๙. นายสนสมบัส ใจจิตต์	สำนักงานเกษตรอำเภอเมือง
๑๐. นายพิเชษฐ แก้วประเสริฐ	ส.ป.ก.พะเยา
๑๑. นายทวีศักดิ์ ไทม์รณ์	ส.ป.ก.พะเยา
๑๒. นางดวงใจ จิตดวงวัน	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสายใยรักพะเยา
๑๓. นางบุสดี คำสิวปวนอก	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสายใยรักพะเยา
๑๔. นางสาววรรณา ออมั่งมูล	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสายใยรักพะเยา
๑๕. นายจำนงค์ นาคประดับ	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสายใยรักพะเยา
๑๖. นางยุพิน ภงค์สกุล	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสายใยรักพะเยา

<u>ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลภูซาง</u>

๑. นายผล มีศรี	หมอดินอาสาตำบลภูซาง
๒. นายอิทธิพงศ์ ศรีธนะ	เกษตรกรหมู่ที่ ๗ ตำบลพระธาตุขิงแกง อำเภอจุน
๓. นายสั่น วงศ์ใหญ่	เกษตรกรหมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านมาง อำเภอเชียงม่วน
๔. นางนงคราญ กันยานา	เกษตรกรหมู่ที่ ๒ ตำบลบุญเกิด อำเภอบุญเกิด
๕. นางแสงจันทร์ ปันแก้ว	เกษตรกรหมู่ที่ ๒ ตำบลดงสุวรรณ อำเภอดอกคำใต้
๖. นางสันทัด ไกลกั่น	เกษตรกรหมู่ที่ ๑๑ ตำบลฝายกวาง อำเภอเชียงคำ
๗. นายเกรียงศักดิ์ แก้วนำมา	เกษตรกรหมู่ที่ ๒ ตำบลเจริญราษฎร์ อำเภอแม่ใจ
๘. นายก๋วน คำนัน	เกษตรกรหมู่ที่ ๕ ตำบลแม่สุก อำเภอแม่ใจ
๙. นายปรีดา วิชัยโน	เกษตรกรหมู่ที่ ๑๖ ตำบลแม่นาเรือ อำเภอเมืองพะเยา
๑๐. นายบุมาส่ง ดวงแก้วปั้น	เกษตรกรหมู่ที่ ๙ ตำบลสบบง อำเภอภูซาง
๑๑. นายจำนง นาคประดับ	เกษตรกรหมู่ที่ ๓ ตำบลบ้านตุ่น อำเภอเมืองพะเยา

<u>จังหวัดเชียงราย</u>

๑. นายพงษ์ศักดิ์ วังเสมอ	ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย
๒. นายรัชกฤช สถิรานนท์	รองผู้ว่าราชการจังหวัด
๓. นายประสงค์ ชื่นสอง	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรที่สูง
๔. นายเฉลิมพล จงรักษ์	ผู้อำนวยการส่วนควบคุมพืชภาคเหนือ
๕. นายอุดม ทวีสมบัติ	หัวหน้าด่านตรวจพืชแม่สาย (แทน)
๖. นายโชคชัย วงละคร	หัวหน้าด่านกักสัตว์เชียงราย

๗. นายสมรักษ์ ชัดสาร	ผอ.ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร
๘. นายธรรมนูญ อ่วมธวัชนัคคา	ผอ. สนง.กองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
๙. นายนคร นวลจันทร์	สนง. เศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑
๑๐. นายวิทยา มะสา	ประมงจังหวัดเชียงราย (แทน)
๑๑. นางแสงจันทร์ พินิจ	ปศุสัตว์จังหวัดเชียงราย (แทน)
๑๒. นายชวัลวิทย์ ตั้งกองเกียรติ	เกษตรจังหวัดเชียงราย (แทน)
๑๓. นายกฤษณะ ดีปาละ	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงราย (แทน)
๑๔. นางสาวชูศรี พูลศิริ	รักษาราชการแทนเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
๑๕. นายกิตติ กิจพัน	ผู้อำนวยการโครงการชลประทานเชียงราย
๑๖. นางสาวนันทนา น้อยบุญเติม	หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์เชียงราย
๑๗. นายวนิช อุบลนุช	หัวหน้าสถานีวิทยุกระจายเสียงกรมประมง
๑๘. นายพิไช บุตรพลอย	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย
๑๙. นายปฏิพัทธ์ ใจปิน	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย (แทน)
๒๐. นายปิยะพัฒน์ ศรีสกุล	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวเชียงราย
๒๑. นายวัฒนนิกรณ์ เทพโพธา	ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเชียงราย
๒๒. นายสมศักดิ์ ชาวคำเขต	สำนักงานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเชียงราย
๒๓. นายนรินทร์ สัญญา	ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
๒๔. นายไชยวุฒิ บุญญา	สถานีวิทยุกรมประมง
๒๕. นายเสงี่ยม ไพลอย	ศวพ. กส. เชียงราย
๒๖. นายจำนง อิ่นแก้ว	สถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย
๒๗. พ.ท. สุทธิพงษ์ ชมพูเมืองชื่น	กอ.รมน. จังหวัดเชียงราย
๒๘. ร.ท. หญิงดวงพร ประปัญญายืน	กอ.รมน. จังหวัดเชียงราย
๒๙. นายเลิศชัย ดอนชัย	สนง. เกษตรอำเภอ
๓๐. นายวีรวุฒิ วงศ์เป	ธกส. จังหวัดเชียงราย
๓๑. นายฐากร จับไสว	ธกส. จังหวัดเชียงราย
๓๒. นางนวพร โอกาพันธุ์	สำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงราย
๓๓. นายวิสิษฐ์ โสภาภูมิ	สำนักงานเกษตรอำเภอเชียงราย
๓๔. พ.อ. จรัส บัญญัติ	จังหวัดทหารบกเชียงราย
๓๕. พ.อ. สุวิทย์ วังยาว	กอ.รมน. จังหวัดเชียงราย
๓๖. นางวราพร มีสุพา	สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงราย
๓๗. นายธำรงรักษ์ ดวงมั่น	สำนักงานเขตลำปาง
๓๘. นายถาวร วงศ์ชัย	เกษตรอำเภอขุนตาล
๓๙. นายกร ตานัง	ตัวแทนเกษตรกรอำเภอพาน
๔๐. นายสมหมาย เชิงเมือง	ตัวแทนสภาเกษตรกรจังหวัดเชียงราย
๔๑. นายชาญชัย มะโนวรรณ์	ตัวแทนเกษตรกรเชียงราย
๔๒. นายถวิล สุริยะ	ตัวแทนเกษตรกร

๔๓. นายกิตติ ทิศสกุล	ผู้จัดการโครงการอาหารปลอดภัยชีวิตเป็นสุข
๔๔. ร.อ เจริญ กันทาเชียว	สื่อมวลชน

<u>ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ตำบลสันมะเค็ด อำเภอพาน</u>

๑. นายสงัด กองประถม	หมอดินอาสาจังหวัดเชียงราย
๒. นายณรงค์ แม่คำ	เกษตรกร บ้านแม่หนาด ตำบลดอยงาม อำเภอพาน
๕. นายพงษ์ชัย วิบวร	ธ.ก.ส. สำนักงานเชียงราย
๓. ผู้แทนเกษตรกร ตำบลสันมะเค็ด	

<u>โรงเรียนชาวนา ตำบลท่าสาย</u>

๑. นายเจริญ ไชยประเสริฐ	กำนันตำบลท่าสาย
๒. นายชัยยศ หม่อมพกุล	นายกเทศมนตรีตำบลท่าสาย
๓. นายเจริญชัย เครือคำ	รองนายกเทศมนตรีตำบลท่าสาย
๔. นายนำพา ขัติกันทา	ผู้อำนวยการโรงเรียนชาวนา ต.ท่าสาย
๕. นายสงัด อายุยืน	ปลัดเทศบาลตำบลท่าสาย
๖. นายเฉลิม ตาวงศ์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑
๗. นายยงยุทธ ยาวิชัย	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒
๘. นายบุญฤทธิ์ อาญา	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓
๙. นายสุริยัน สมวัน	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๕
๑๐. นายอภิชัย นันต๊ะรัตน์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๘
๑๑. นายมานิตย์ คู่ค้า	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๐
๑๒. นายรังสรรค์ จันทะโคตร	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๑

<u>วัตถุประสงค์การเดินทาง</u>

๑) เพื่อศึกษาต้นแบบความสำเร็จของการแก้ปัญหาปัจจัยการผลิตในภาคเหนือ รวมถึงการนำผลสำเร็จถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรนำไปใช้ประโยชน์จนประสบความสำเร็จและเป็นเกษตรกรต้นแบบ

๒) เพื่อรับฟังข้อมูล / สอบถามสภาพปัญหาของปัจจัยการผลิตในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเกษตรกรในจังหวัดพะเยาและเชียงราย อาจเป็นปัญหาเร่งด่วน ปัญหารอการแก้ไข หรือประเด็นที่อาจก่อให้เกิดปัญหาในอนาคต ที่เกิดจากการดำเนินงานของหน่วยงาน หรือเกิดจากความต้องการของเกษตรกร รวมถึงแนวทางแก้ไขที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จและข้อจำกัดในการดำเนินการที่ต้องการให้มีการสนับสนุน

๓) เพื่อรับฟังปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพะเยาและเชียงราย

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาดูงานในครั้งนี้จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาปัจจัยการผลิตเชิงพื้นที่ต่อไป

สรุปผลการเดินทาง

จังหวัดพะเยา

จังหวัดพะเยามีพื้นที่ทั้งสิ้น ๓,๙๕๙,๔๑๒ ไร่ เป็นพื้นที่ทำการเกษตร ๑,๕๙๔,๐๓๙ ไร่ (ร้อยละ ๔๐.๒๖) แยกเป็น พื้นที่ในเขตชลประทาน ๔๖๗,๒๐๐ ไร่ พื้นที่นอกเขตชลประทาน ๑,๑๒๖,๘๓๙ ไร่ มีแม่น้ำสำคัญ ๒ สาย คือ แม่น้ำลาว และแม่น้ำอิง พืชเศรษฐกิจของจังหวัดพะเยา คือ ลำไย ลิ้นจี่ ข้าว และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพัฒนาโคขุนดอกคำใต้ และโรงชำแหละเนื้อสัตว์

จังหวัดพะเยามีชายแดนติดต่อกับแขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมระยะทางแนวชายแดนติดต่อทั้งสิ้นประมาณ ๓๖ กิโลเมตร โดยมีพื้นที่ติดกับอำเภอเชียงคำ ๑๖ กิโลเมตร อำเภอภูชาง ๒๐ กิโลเมตร สภาพพื้นที่ชายแดนส่วนใหญ่เป็นภูเขา มีช่องทางธรรมชาติที่เหมาะสมกับการค้าชายแดนซึ่งเป็นช่องทางที่ประชาชนทั้งสองประเทศใช้เป็นเส้นทางสัญจรเข้า-ออก คือ "กิ่วหก" บริเวณบ้านฮวก หมู่ที่ ๓ ตำบลภูชาง กิ่งอำเภอภูชาง จังหวัดพะเยา

๑. ศูนย์เรียนรู้เพื่อชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง หมู่ ๑๔ ตำบลแม่กา อำเภอเมืองพะเยา

นายมโนชญ์ เทศอินทร์ ปราชญ์ชาวบ้าน ที่ในอดีตทำการเกษตรแล้วประสบปัญหาขาดทุนจนเกือบล้มละลาย จึงเข้ารับการอบรมการทำเกษตร ได้เรียนรู้เกี่ยวกับดิน น้ำ ต้นไม้ โดยเน้นการเก็บกำไรไว้กับต้นไม้ และทำการเกษตรโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจนสามารถใช้หนี้และซื้อที่ดินใหม่ได้ภายในเวลาเพียง ๕ ปี และได้เผยแพร่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่เกษตรกร

นายมโนชญ์ เทศอินทร์ ได้เสนอปัญหา ดังนี้

๑) เกษตรกรจังหวัดพะเยามีหนี้สินทั้งในและนอกระบบเป็นจำนวนมาก และเกษตรกรขาดองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ

๒) ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง เนื่องจากเกษตรกรต้องซื้อปัจจัยการผลิตทุกอย่าง

๓) เกษตรกรไม่ทำบัญชีครัวเรือน จึงไม่รู้รายรับรายจ่าย

๔) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์สนับสนุนแต่งานวิจัยเรื่องข้าว ไม่สนับสนุนการวิจัยเรื่องนา

๕) ขาดแคลนทายาทเกษตรกร เพื่อต่อยอดการทำเกษตร

ข้อเสนอ

๑) ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักกับนาให้มาก เช่น นาอินทรีย์ โดยต้องเลี้ยงสัตว์เพื่อให้ได้มูลสัตว์ใช้ในนาอินทรีย์ (เกษตรกรไม่เลี้ยงสัตว์เนื่องจากอาหารสัตว์มีราคาแพง)

๒) ส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตอาหารสัตว์เอง

๓) ต้องแก้ไขปัญหาหนี้สินเกษตรกร โดยให้เป็นหนี้สินแบบหมุนเวียน ไม่ใช่ NPL

๔) ให้มีโครงการทายาทเกษตรกร

๕) ส่งเสริมให้ทำเกษตรแบบผสมผสาน เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้จากพืชที่ปลูก และลดรายจ่าย

ปัญหาที่เกษตรกรและผู้เข้าร่วมประชุมเสนอ

๑) ประธานกลุ่มสายใยรักพะเยา ได้เสนอว่า กลุ่มได้ก่อตั้งกลุ่มเมื่อปี ๒๕๕๕ มีสมาชิก ๓๐ ราย ผลิตผักปลอดสารพิษส่งจำหน่ายในพื้นที่ศาลากลางจังหวัดพะเยา ธนาคารเพื่อการเกษตร

และสหกรณ์การเกษตร สาขาพะเยา และหน้าหอวัฒนธรรมนิทัศน์ จังหวัดพะเยา ทุกวันพุธ พฤหัสบดี และวันศุกร์ มีรายได้เฉลี่ยวันละ ๓๐๐ บาท/คน ปัญหาที่ประสบ คือ

- การกำหนดนโยบายการพัฒนาส่งเสริมการผลิตให้เกษตรกรมักจะเป็นนโยบายติดตัว หากหัวหน้าส่วนราชการย้าย นโยบายเดิมที่ให้การสนับสนุนกลุ่มก็เปลี่ยนไปด้วย (ไม่ต่อเนื่อง)

- ปัญหาการรับรองมาตรฐาน ไม่มีหน่วยงานรับรองมาตรฐานอยู่ในพื้นที่ ต้องส่งตัวอย่างไปตรวจสอบที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่ เพื่อส่งต่อไปตรวจสอบที่จังหวัดเชียงใหม่ (ทำให้ขั้นตอนการดำเนินการล่าช้า)

๒) ตัวแทนเกษตรกรกลุ่มวิสาหกิจชุมชนข้าวอินทรีย์แม่จุน มีสมาชิก ๒๓ คน โดยเริ่มก่อตั้งกลุ่มในปี ๒๕๕๖ สาเหตุที่ตั้งกลุ่มเนื่องจากคนในชุมชนป่วยเป็นโรคมะเร็งกันมาก อันอาจเกิดจากบริโภคข้าวไม่ปลอดภัย มีการใช้สารเคมีในการทำนากันมาก ปัญหาที่ประสบ คือ

- ทำนาอินทรีย์เพราะต้องการลดต้นทุนการผลิต ผลิตข้าวก่ำมีชื่อเสียงส่งออกนอกพื้นที่ แต่คนในจังหวัดไม่บริโภคข้าวในพื้นที่

- ต้องการให้จังหวัดส่งเสริมเรื่องโรงสีข้าวอินทรีย์ของชุมชน และส่งเสริมการแปรรูปข้าวและเพิ่มมูลค่าสินค้า

- สภาบันการศึกษาขาดแคลนทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่เรียนภาคการเกษตร

๓) ตัวแทนนักศึกษาคณะเกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้เสนอโครงการ ดังนี้

- โครงการทายาทเกษตร เนื่องจากปัจจุบันเสี่ยงต่อภาวะขาดแคลนเกษตรกร จึงควรมีทุนการศึกษาให้แก่ทายาทเกษตรกร ประมาณ ๕-๑๐ ทุน แก่มหาวิทยาลัยที่มีคณะเกษตร และให้มีโอกาสเสนอทุนวิจัยการเกษตรในพื้นที่

- ต้องการทุนเพื่อเปิดศูนย์เรียนรู้การเกษตรในพื้นที่ มิฉะนั้นจะต้องออกไปหางานทำนอกพื้นที่ เพื่อใช้หนี้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) และหนี้ ธกส. ของครอบครัว

<u>การชี้แจงประเด็นปัญหาของเกษตรกร</u>

นายคนิต ลิขิตวิทยาวุฒิ อนุกรรมาธิการ ในฐานะรองเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ให้ข้อมูลว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะดำเนินโครงการเกษตรยั่งยืน โดยพิจารณาจาก

๑) ตัวเกษตรกร/สถาบันเกษตรกร เพื่อให้พึ่งตนเอง และลดต้นทุนการผลิต

๒) ทรัพยากร ได้แก่ ที่ดิน น้ำ ดิน

๓) ปัญหาภัยแล้ง ๓.๑ ระยะเร่งด่วน ได้แก่ ปัญหาหนี้สินเกษตรกร ต้องสร้างงาน สร้างอาชีพเสริม โดยใช้

นโยบาย ๑ ล้าน ๑ อำเภอ

๓.๒ ระยะปานกลาง ได้แก่

- การปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบใช้น้ำน้อย เช่น ปลูกถั่วเหลือง ถั่วเขียว
- ส่งเสริมด้านปศุสัตว์ ได้แก่ โค กระบือ แพะ ซึ่งประสบปัญหาขาดแคลนในขณะนี้
- ด้านประมง ส่งเสริมประมงน้ำจืด ทดแทนประมงทะเลที่ประสบปัญหาในขณะนี้
- ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง

- โครงการทายาทเกษตร โดยให้ทุนการศึกษาแก่ยุวเกษตร สำเร็จการศึกษาแล้วจะได้รับที่ดิน ส.ป.ก. ให้ทำการเกษตรโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งได้มีการทำ MOU ระหว่างกระทรวงเกษตรฯ และมหาวิทยาลัยหลายแห่ง

ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ปัญหาหนี้สินเกษตรกร ทายาทเกษตรกร และการประกอบอาชีพ ดังนี้

๑) ปัญหาหนี้สินเกษตรกร หากเกษตรกรประสบปัญหาภัยแล้ง ธ.ก.ส. มีนโยบายให้สามารถเลื่อนการชำระหนี้สินออกไปอีก ๑ ปี รวมถึงสมาชิกสหกรณ์ กองทุนหมู่บ้าน

๒) ให้เงินกู้ในระยะแรก ๑ หมื่นบาท/คน ระยะต่อมา ๒ หมื่นบาท/คน และระยะยาวเพื่อประกอบอาชีพ เช่น ปลูกไม้ยืนต้น ซื้อเครื่องจักรกลการเกษตร โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าจะพัฒนาและฟื้นฟูเกษตรกรอย่างไร

๓) ปัญหาหนี้สินนอกระบบ มีการให้เงินกู้เพื่อแก้ปัญหาหนี้สินดังกล่าว

๔) โครงการทายาทเกษตรกร จะพัฒนาให้เป็นเกษตรกรมืออาชีพ (Smart Farmer) โดยพัฒนาความรู้ทายาทเกษตรกร และมีเงินสวัสดิการ

๕) เงินกู้เพื่อการประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น โคขุน (ให้ดอกเบี้ยอัตราต่ำ) กลุ่มพืชผักปลอดสารพิษ (อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๕) และหากทำ GAP จะลดดอกเบี้ยเพิ่มให้อีกร้อยละ ๑

๕) สนับสนุนสินเชื่อเพื่อแบ่งตลาดลำไยจากพ่อค้าชาวจีน ผลผลิตปีนี้ประมาณ ๒.๗ พันตัน ซึ่งลดลงจากปีที่แล้วร้อยละ ๒๐

๖) สนับสนุนสินเชื่อกองทุนหมู่บ้าน โดยดำเนินการร่วมกับธนาคารออมสิน จำนวน ๔๐,๐๐๐ ล้านบาท

๗) สนับสนุนสินเชื่อให้วิสาหกิจชุมชนสามารถปรับโครงสร้างหนี้ได้

ผู้ว่าราชการจังหวัดพะเยา ได้ให้ข้อมูลวิสัยทัศน์การทำงานว่า จังหวัดพะเยามีการทำงานแบบสานต่อกับนโยบายเดิม เกษตรกรจะต้องร้องขอว่ามีปัญหาอะไร โดยเกษตรกรจะต้องเข้มแข็งพัฒนาตนเอง และหน่วยงานของรัฐเป็นหน่วยงานสนับสนุน/เสริม และมหาวิทยาลัยพะเยาให้ทุนการศึกษา ๑ คณะ ๑ อำเภอ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องสื่อสารให้เกษตรกรได้เข้าใจในแนวทางเดียวกัน

<u>ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการ</u>

๑) ธ.ก.ส. ควรให้ทุนการศึกษาแก่ทายาทเกษตรกรเพื่อตอบแทนผลประโยชน์กลับคืนสู่ครอบครัวเกษตรกร

๒) การฟื้นฟูเกษตรกร ธ.ก.ส. จะต้องลงไปหาเกษตรกรในพื้นที่

๓) แนวคิดการประเมินตัวชี้วัดของ ธ.ก.ส. จะต้องปรับเปลี่ยน โดยใช้เกษตรกรที่ไม่เป็นหนี้/หรือเกษตรกรที่มีวินัยทางการเงินเป็นตัวชี้วัด

๔) อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพอิสระ โดยต้องยึดหลักการว่า บอกตัวเองได้ ใช้ตัวเองเป็น เห็นตัวเองชัด โดยการเชื่อมโยงเครือข่าย และหากเห็นว่าอาชีพอะไรดีเมื่อทำแล้วจะต้องพึ่งตนเองได้

๒. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลภูชางของ นายผล มีศรี หมอดินอาสาประจำตำบลภูชาง อำเภอภูชาง จังหวัดพะเยา

นายผล มีศรี หมอดินอาสาประจำตำบลภูชาง ได้ประกอบอาชีพหลายอย่างตั้งแต่การทำงานใช้แรงงานในต่างประเทศ ขายประกันชีวิต ประสบปัญหามีหนี้สินเกือบ ๒ ล้านบาท จึงขายที่ดินเกือบ ๒๐๐ ไร่ ใช้หนี้ จากนั้นจึงกลับมาเริ่มต้นใหม่โดยยึดหลักทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ดิน น้ำ ป่า และใช้เวลา ๓ ปี ทำการเกษตรบนพื้นที่ ๘ ไร่ ให้อุดมสมบูรณ์ได้ ดังนี้

๑) ปลูกพืชกิน เช่น พืชผักสวนครัว

๒) ปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา มะพร้าว โดยการนำหญ้าแฝกมาปลูกล้อมต้นมะพร้าว

๓) ปลูกข้าวโพดเพื่อเลี้ยงสัตว์

ปัจจุบันมีที่ดิน ๘๐ ไร่ ทำนาข้าว เลี้ยงสัตว์ ปลูกไม้ผล ยางพารา โดยแบ่งพื้นที่ใช้สอยให้เกิดประโยชน์ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และทำเป็นแบบอย่างให้เพื่อนบ้าน ดังนี้

- การทำผลิตภัณฑ์ปุ๋ยพืชสด
- ขยายพันธุ์หญ้าแฝก
- เลี้ยงกบในหญ้าแฝก
- การเลี้ยงไก่พื้นเมือง (ประดู่หางดำ) แบบง่าย ๆ เพื่อให้อาศัยกันในพื้นที่ และได้ไข่ไก่ทุกวัน
- เลี้ยงเป็ด และเพาะขยายพันธุ์เป็ดเอง
- เลี้ยงสุกรแบบธรรมชาติ เพื่อให้ปุ๋ยหมักใช้เองในฟาร์ม
- เลี้ยงกระบืออินทรีย์ เพื่อใช้แรงงาน (ไถนา) เพื่อการอนุรักษ์ และใช้มูลทำปุ๋ย (ได้รับกระบือพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ)
- ผลิตสารชีวภาพใช้เอง
- ปลูกยางพารา
- ใช้ปุ๋ยเคมีร้อยละ ๓๐ ปุ๋ยหมักร้อยละ ๗๐ ทำปุ๋ยหมักใช้เองตลอดทั้งปี โดยทำปุ๋ยน้ำและปุ๋ยหมักจากผลไม้และหอยเชอรี่ ทำสารชับไล่แมลง โดยใช้หลักการลดสารเคมีลงเรื่อย ๆ เพื่อลดต้นทุนการผลิต
- การทำเกษตรอะไรก็ตามต้องได้ผลตอบแทนคุ้มค่ากับการลงทุน

<u>การเปลี่ยนแปลง</u>

๑) ลดหนี้สิน/ลดรายจ่าย

๒) มีรายได้เพิ่ม จาก ยางพารา ขายเป็ด ไข่ พืช ผัก ปุ๋ยหมัก สุกร

๓) ไม่เกิดปัญหาครอบครัว (ครอบครัวอบอุ่น)

ได้เปิดศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเมื่อปี ๒๕๕๐ มีหน่วยงานราชการ ประชาชน และพระภิกษุมาดูงาน ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๖ มีผู้มาศึกษาดูงานไม่ต่ำกว่า ๕๐๐ คนต่อปี และเห็นว่าจะประสบความสำเร็จได้ต้องยึดหลัก ๓ ดี คือ คนดี น้ำดี ป่าดี

<u>เกษตรในพื้นที่ได้เสนอปัญหา ดังนี้</u>

๑) ปัญหาการขาดแคลนน้ำในการทำการเกษตร

๑.๑) แหล่งน้ำตื้นเขิน เกษตรกรเสนอให้ช่วยผลักดันโครงการก่อสร้างประตูระบายน้ำดอยอิสาน ที่โครงการชลประทานพะเยาได้สำรวจออกแบบไว้แล้ว แต่ได้ชะลอโครงการออกไป ซึ่งหากประตูระบายน้ำสร้างได้สำเร็จจะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำของชาวบ้านได้เป็นอย่างดี

๑.๒) เสนอโครงการขุดลอกลำห้วยดู่ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ตำบลสบบง และตำบลอ่างทอง จำนวนกว่า ๒๐๐ ครัวเรือน พื้นที่เกษตรได้รับประโยชน์ จำนวน ๒,๐๐๐ ไร่

๑.๓) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยหลวง ติดปัญหาเรื่องพื้นที่ป่าไม้ จึงต้องการให้ติดตามความคืบหน้าและผลักดันโครงการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่อำเภอเชียงคำ

๑.๔) การขุดสระน้ำในไร่นาของกรมพัฒนาที่ดิน ในพื้นที่อำเภอปง แต่เดิมสามารถขุดบ่อน้ำได้ทุกพื้นที่ แต่ปัจจุบันหากไม่มีเอกสารสิทธิ์จะไม่สามารถขุดสระน้ำได้ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ในพื้นที่อำเภอปงจะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ

๑.๕) เกษตรกรในพื้นที่อำเภอเมืองพะเยา ต้องการสร้างอ่างเก็บน้ำเหนืออ่างเก็บน้ำแม่นาเรือ ซึ่งขณะนี้น้ำในอ่างเก็บน้ำแม่น้ำเรือมีจำนวนจำกัด ทำให้พื้นที่การเกษตรได้รับความความเดือดร้อนประมาณ ๔-๕ พันไร่ และขณะนี้เกิดปัญหาการแย่งน้ำ จึงต้องการให้ขุดอ่างเก็บน้ำเหนืออ่างเก็บน้ำแม่นาเรือ เพื่อกักเก็บน้ำไว้สำหรับการเกษตรของประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่นาเรือ

๒) ปัญหาที่ดินทำกินและโครงสร้างพื้นฐาน

๒.๑) การช่วยเหลือด้านเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ซึ่งเกษตรกรบางรายอยู่ในพื้นที่มาก่อนจะมีกฎหมายกำหนดเขตที่ดินทำกิน

๒.๒) ถนนเพื่อเข้าสู่ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เพื่อให้สามารถเดินทางเข้ามาศึกษาดูงานได้อย่างสะดวก ทั้งนี้ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรโดยรวม

๓) ปัญหาราคาพืชผลทางการเกษตรตกต่ำ

เนื่องจากปัจจุบันพื้นที่อำเภอชาง มีผลผลิตทางการเกษตรจำนวนมาก เช่น ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลำไย และมันสำปะหลัง เป็นต้น ในช่วงที่ผ่านมาประสบปัญหาภัยแล้งในหลายพื้นที่ ทำให้การเจริญเติบโตของพืชชะงัก เกษตรกรบางรายต้องปลูกพืชใหม่ ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง จึงต้องการให้รัฐมีนโยบายช่วยเหลือเกษตรกรเรื่องราคาผลผลิตทางการเกษตร

<u>หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ชี้แจงปัญหาให้เกษตรกรทราบในเบื้องต้น</u> ดังนี้

๑) ปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำในการทำเกษตร

๑.๑) ผู้อำนวยการโครงการชลประทานพะเยา ได้ชี้แจงว่า โครงการก่อสร้างประตูระบายน้ำดอยอิสาน ที่ต้องชะลอการดำเนินการออกไปก่อน เนื่องจากพื้นที่ที่จะก่อสร้างเป็นพื้นที่คาบเกี่ยวใน ๒ จังหวัด คือ จังหวัดพะเยา และเชียงราย ดังนั้น จึงต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมอย่างละเอียดทั้งในเรื่องผลกระทบ และประโยชน์ที่จะได้รับ

๑.๒) ผู้แทนกรมป่าไม้ได้ชี้แจงในเบื้องต้นว่า พื้นที่ที่จะก่อสร้างโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหลวง ตั้งอยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าอุทยานแห่งชาติเวียงลอ ไม่สามารถอนุญาตให้ก่อสร้างได้ แต่มีข้อยกเว้นว่า หากพื้นที่ดังกล่าวไม่อยู่ในเขตใจกลางของอุทยานแห่งชาติ โดยอยู่ในพื้นที่ขอบอุทยานฯ ก็ต้องขอยกเลิกเขตพื้นที่ห้ามล่าสัตว์ป่าก่อน และให้เป็นเขตป่าสงวนฯ จึงขออนุญาตก่อสร้างต่อไป

ประธานคณะกรรมาธิการได้แนะนำให้เกษตรกรไปร้องทุกข์ปัญหาความเดือดร้อนต่อศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดพะเยา พร้อมทั้งให้ใช้เว็บไซท์ DSI Map เพื่อดูพิกัดพื้นที่ นอกจากนั้นกระทรวงยุติธรรมจะช่วยเรื่องการฟ้องร้องคดีได้อีกทางหนึ่งด้วย หากเกษตรกรได้เข้าอยู่ในพื้นที่ก่อนการประกาศเขตฯ จริง

ความคิดเห็นของคณะกรรมาธิการ

เกษตรกรทั่วไปไม่มีความรู้จึงไม่สามารถทำการเกษตรและประสบความสำเร็จแบบลุงผลมีศรี และแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานราชการในพื้นที่ไม่ได้ให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และมอบหมายให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดพะเยาสรุปประเด็นปัญหาที่ได้รับจากประชาชนในพื้นที่เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการ และหากปัญหาใดเกินกว่าที่หน่วยงานระดับจังหวัดจะแก้ไขได้ให้เสนอต่อไปยังหน่วยงานส่วนกลางพิจารณา แล้วรายงานผลให้คณะกรรมาธิการทราบและติดตามผลการดำเนินการต่อไป

จังหวัดเชียงราย

๓. ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ของ นายสงัด กองประถม หมอดินอาสาจังหวัดเชียงราย

นายสงัด กองประถม หมอดินอาสาจังหวัดเชียงราย ในฐานะประธานศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง และประธานศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ เป็นศูนย์ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ให้แก่สมาชิกและเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร

ปัญหาของศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์

๑) ปัญหาด้านน้ำ กรมพัฒนาที่ดินได้สร้างบ่อน้ำขนาดเล็กประจำไร่นา แต่ประสบปัญหาบ่อไม่มีน้ำ จึงต้องการให้ขุดบ่อน้ำบาดาล

๒) วัตถุดิบที่นำมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ (ธนาคารปุ๋ย) ซึ่งโครงการธนาคารปุ๋ยเป็นโครงการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ปุ๋ยพระราชทาน) เพื่อผลิตปุ๋ยแล้วให้เกษตรกรใช้วัตถุดิบในฟาร์มมาแลก เพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตปุ๋ยต่อไป

๓) ขาดเครื่องมือที่ใช้สำหรับผลิตปุ๋ยอินทรีย์ เช่น เครื่องตีวัตถุดิบ เครื่องผสมปุ๋ยหมัก เครื่องจักรผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด เป็นต้น

๔) ขอสนับสนุนอาคาร/โรงเรือนปุ๋ยอินทรีย์ที่ใหญ่กว่านี้ เพื่อรองรับการเก็บปุ๋ยอินทรีย์

๕) ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการจัดซื้อถุงบรรจุปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ และเงินทุนในการการบริหารจัดการ

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย ได้ให้ข้อมูลดังนี้

๑) ปัญหาแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน ประชาชนต้องการน้ำแต่ไม่สามารถขุดสระน้ำประจำไร่นาได้ เนื่องจากไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน

๒) ปัญหาระบบงบประมาณที่ระบุตำบล เมื่อเกษตรกรบางรายไม่สามารถขุดบ่อน้ำได้ แต่ไม่สามารถโอนงบประมาณไปให้เกษตรกรตำบลอื่นที่มีเอกสารสิทธิและสามารถขุดบ่อน้ำได้

๓) เกษตรกรต้องการน้ำบาดาลเพื่อการเกษตรพร้อมระบบสูบน้ำ (ระบบไฟฟ้า ๓ เฟส) เนื่องจากไฟฟ้าที่เข้าไปในหมู่บ้านจะเป็นระบบ ๒ เฟส ขณะนี้ได้เสนอโครงการผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้เสนอไปยังกรมทรัพยากรน้ำบาดาลแล้ว

๔) ปัจจัยการผลิต ซึ่งนำมาทำปุ๋ยหมักที่เกษตรกรนำมาแลกกับปุ๋ยหมัก จะต้องขนย้ายระยะทางไกล จึงมีค่าใช้จ่ายในการขนย้าย

๕) ปัญหาภัยแล้ง เนื่องจากปีนี้มีเดือน ๘ สองหน ส่งผลให้ฝนตกล่าช้า จึงต้องปลูกข้าวล่าช้าตามไปด้วย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมปฏิบัติกันมาแต่เกษตรกรอาจลืมวัฒนธรรมดังกล่าว

๖) กรมพัฒนาที่ดินมีโครงการสนับสนุนเกษตรกร และรับฟังปัญหาของเกษตรกร เพื่อขจัดทุกข์โดยการพบปะเกษตรกรทุกตำบล

๗) กรมพัฒนาที่ดินสนับสนุนปัจจัยการผลิตโดยให้งบประมาณอุดหนุน ๕๐ ตัน (ตันละ ๓,๔๐๐ บาท) แต่เกษตรกรขาดกองทุนหมุนเวียน จึงเกิดขาดทุนในการดำเนินงานธนาคารปุ๋ย

<u>ประเด็นปัญหา ข้อคิดเห็น และข้อเสนแนะของประชาชนในพื้นที่</u>

๑) ตัวแทนกลุ่มเกษตรกรผลิตปุ๋ยอินทรีย์ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลดอยงาม อำเภอพาน ได้ให้ข้อมูลว่าการไม่มีทุนหมุนเวียน นั้น จะต้องมีการลงหุ้นกัน หุ้นละ ๕๐๐ บาท เพื่อเป็นทุนในการดำเนินงานของกลุ่ม

๒) ตัวแทนเกษตรกร หมู่ที่ ๑๒ ตำบลสันมะเค็ด ประสบปัญหาพื้นที่ ประมาณ ๒,๐๐๐ กว่าไร่ ไม่สามารถขุดแหล่งน้ำได้ เพราะเป็นพื้นที่ป่าไม้ (ไม่มีกรรมสิทธิ์) เป็นพื้นที่ทุ่งเลี้ยงสัตว์ และเป็นที่ดินที่เกษตรกรทำกินกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ

๓) การทำเกษตรแปลงใหญ่ เป้าหมายพื้นที่ประมาณ ๑ พันไร่ เพื่อทำนา เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเป็นสมาชิกศูนย์ข้าวชุมชน และสมาชิกในพื้นที่สมทบ

นายคนิต ลิขิตวิทยาวุฒิ อนุกรรมาธิการ ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า นโยบายเกษตรแปลงใหญ่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร โดยการรวมพื้นที่ทำงาน มีเจ้าหน้าที่เข้าไปดูแล สนับสนุนพันธุ์ และเทคโนโลยี และมีเอกชนเข้ามาร่วมด้วย

๔) ปัญหาศูนย์ข้าวชุมชน คือ ไม่มีเครื่องคัดเมล็ด และกระสอบบรรจุข้าว

๕) ผู้แทนสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. (สกต.) ให้ข้อมูลว่า ราคาปุ๋ยที่ สกต. จำหน่ายแพงกว่าราคาท้องตลาด ทำให้เกษตรกรหันไปซื้อปุ๋ยจากร้านค้า ดังนั้น สกต. ควรกำหนดราคาจำหน่ายให้เท่ากับราคาท้องตลาด เพื่อจะได้จำหน่ายปุ๋ยได้มากขึ้น การเลือกปุ๋ยจะขึ้นอยู่กับเกษตรกรไปแจ้งว่าต้องการปุ๋ยอะไร โดยให้ดูที่เนื้อปุ๋ยเป็นหลัก จึงต้องการให้มีนักวิชาการไปให้ความรู้เกษตรกรในการซื้อ การใช้ปุ๋ยอย่างถูกต้อง การใช้ปุ๋ยให้มีคุณภาพจะต้องใช้ปุ๋ยสั่งตัดโดยซื้อปุ๋ยมาผสมเอง โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ดินโดยใช้ชุด Test Kit หรือนำดินไปตรวจหาค่าวิเคราะห์ดิน

ผู้แทน ธ.ก.ส. ได้ให้ข้อมูลว่า ปุ๋ยของ สกต. ตราลูกโลกเกลียวเชือกจะเป็นปุ๋ยมาตรฐาน และมีน้ำหนักเต็ม สำหรับการขอเลื่อนระยะเวลาการชำหนี้ของเกษตรกรออกไปมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ และเกษตรกรสามารถกู้เงินเพิ่มเพื่อไปทำการเกษตรเพิ่มอีกได้ สำหรับปัญหาการใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกษตรเกินขนาด เนื่องจากเกษตรกรไม่มีวินัยในการใช้ และกังวลว่าอาจส่งผลต่อสุขภาพของเกษตรกรได้

๖) นายกสมาคมการท่องเที่ยวเชียงราย ได้ให้ข้อมูลว่า เรื่องความมั่นคงทางอาหาร จังหวัดเชียงรายจะมีหลายหน่วยงานร่วมกันในการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรเป็นเกษตรปลอดภัย และรับซื้อผลผลิตให้แก่โรงเรียน ร้านอาหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การสร้างชุมชนให้มีเกษตรกรรุ่นใหม่เพื่อยกระดับคุณภาพของเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย ที่ผ่านมามีการเจาะเลือดประชาชนในเขตอำเภอเมือง จะพบว่ามีสารพิษตกค้างมากกว่าร้อยละ ๘๐-๙๐ รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมเกษตรอินทรีย์แต่ไม่มีการควบคุมการโฆษณาปุ๋ยและสารเคมีเกษตร นอกจากนี้พื้นที่ต้นน้ำ (บนดอย)

มีปัญหาการใช้สารเคมี ส่งผลให้พื้นที่ด้านล่างได้รับสารพิษที่ปนมากับน้ำด้วย ดังนั้น จึงต้องดูแลสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค

๗) ตัวแทนเกษตรกร ได้ให้ข้อมูลว่า การส่งเสริมกลุ่มเกษตรอินทรีย์ที่ดำเนินการจริงและต่อเนื่อง และควรให้มีนักวิชาการลงไปในพื้นที่เพื่อให้ความรู้เกษตรกรด้วย

ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินเชียงราย ได้ให้ข้อมูลว่า ในปี ๒๕๕๘ จะมีงบประมาณเหลือจ่ายที่จะสนับสนุนกลุ่มเกษตรกรที่เข้าแข็ง โดยจะมีกองทุนหมุนเวียนให้ และเกษตรกรสามารถรับการสนับสนุนจากกองทุนฯ ได้

๘) ตัวแทนเกษตรกรตำบลสันมะเค็ด ได้ให้ข้อมูลว่า ตำบลสันมะเค็ดเป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน มีแหล่งน้ำแต่ไม่มีที่กักเก็บ จึงต้องการแหล่งกักเก็บน้ำในลุ่มน้ำคาว บริเวณพื้นที่หมู่ที่ ๙

<u>ข้อคิดเห็นของคณะกรรมาธิการ</u>

๑) กรมพัฒนาที่ดินสนับสนุนปุ๋ย ๕๐ ตัน เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานธนาคารปุ๋ย โดยเกษตรกรจะต้องบริหารจัดการทุนหมุนเวียนดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้

๒) กลุ่มเกษตรกรสามารถขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. เพื่อสร้างโรงเรือนผลิตปุ๋ยอินทรีย์ได้

๓) ปัญหาแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน เกษตรกรต้องสร้างบ่อน้ำของตนเองให้เพียงพอต่อการเกษตร โดยการขุดในพื้นที่ของตนเอง ในที่ดินส่วนรวม (แหล่งน้ำชุมชน) บ่อน้ำบาดาล (เสนอโครงการผ่าน อบต. ไปยังสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเขต นอกจากนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีงบประมาณด้านการจัดการแหล่งน้ำ และหากเกษตรกรประสบปัญหาจะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหากันเองก่อนในเบื้องต้น หากไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ให้ประสานตัวแทนสภาเกษตรกรจังหวัดเพื่อเสนอปัญหาของเกษตรกรส่งไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป

๔) สถาบันการศึกษาในพื้นที่จะต้องเข้ามามีส่วนช่วยเหลือชุมชนในฐานะที่ปรึกษาให้เกษตรกรได้ด้วย

๔. รับฟังข้อมูลภาพรวมการเกษตรของจังหวัดเชียงรายเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตการเกษตร และรับทราบแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดจากผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนเกษตรกร

จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่รวม ๗,๒๙๘,๙๘๑ ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่ทำการเกษตร ๒.๕๙ ล้านไร่ (ร้อยละ ๓๕.๙๗) เป็นพื้นที่ในเขตป่าไม้ ๒.๓๗ ล้านไร่ (ร้อยละ ๓๒.๔๒) พื้นที่อยู่อาศัย แหล่งน้ำ และพื้นที่อื่น ๆ ๒.๒๔ ล้านไร่ (ร้อยละ ๓๑.๖๑) โดยพื้นที่ทำการเกษตร เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตชลประทาน ๔๑๙,๑๔๐ ไร่ (ร้อยละ ๑๕.๘๓ ของพื้นที่ทำการเกษตร) นอกนั้นเป็นพื้นที่ทำการเกษตรในเขตน้ำฝน

แหล่งน้ำของจังหวัดเชียงราย

ก. แหล่งน้ำธรรมชาติจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วยแม่น้ำสำคัญ ๗ สาย ได้แก่ แม่น้ำกำ แม่น้ำโขง แม่น้ำอิง แม่น้ำคำ แม่น้ำลาว แม่น้ำสาย และแม่น้ำรวก

ข. หนองน้ำธรรมชาติ มีไม่น้อยกว่า ๒๘๐ แห่ง คิดเป็นพื้นที่รวม ๒๐๕ ตารางกิโลเมตร หนองน้ำที่ใหญ่ที่สุด ได้แก่ หนองหลวง อำเภอเวียงชัย มีพื้นที่รวมประมาณ ๗,๐๐๐ ไร่ รองลงมา ได้แก่ หนองบงกาย อำเภอเชียงแสน พื้นที่ประมาณ ๑,๗๒๕ ไร่ และหนองแรด อำเภอเทิง พื้นที่ประมาณ ๑,๓๕๔ ไร่ ตามลำดับ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อมูลด้านปัจจัยการผลิต แนวทางการแก้ไขปัญหา และปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัด ดังนี้

<u>ประเด็นการตรวจจับปุ๋ยปลอม</u>

ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร ได้ให้ข้อมูลว่า ในแต่ละปีจะมีการตรวจปุ๋ย ยา โดยจังหวัดเชียงรายมีร้านจำหน่ายปุ๋ย ๑,๒๖๕ ร้านค้า และปีนี้ยังไม่พบปุ๋ยปลอม และกรมฯ มีโครงการร้าน Q Shop เพื่อให้ร้านจำหน่ายปุ๋ย ยา เข้าร่วมโครงการ เป้าหมายปี ๒๕๕๘ จำนวน ๘๒ ร้านค้า ได้เข้าร่วมโครงการไปแล้ว ๓๕ ร้านค้า และที่เหลือจะพยายามทำให้เป็นร้าน Q Shop ทั้งหมด โดยจะมีเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจงาน และจัดวางสิ่งของในร้านให้ถูกต้อง พร้อมทั้งเก็บตัวอย่างไปตรวจวิเคราะห์ที่ห้องปฏิบัติการจังหวัดเชียงใหม่

<u>การทำเกษตรปลอดภัย</u>

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงรายได้ให้ข้อมูลว่า จังหวัดเชียงรายมีการส่งเสริม/รณรงค์ให้เกษตรกรใช้วิธีธรรมชาติในการทำการเกษตร เพื่อป้องกันสารตกค้างในผลผลิตการเกษตร และมีนโยบายการส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลละ ๕๐ ตัน

ผู้อำนวยการพัฒนาที่ดินจังหวัดเชียงราย ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า กรมพัฒนาที่ดินได้มีนโนบายการส่งเสริมปุ๋ยชีวภาพ เมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด

<u>โครงการ Smart Farmer</u>

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงรายได้ให้ข้อมูลว่า จังหวัดมีการส่งเสริมให้เกษตรกรหนุ่มสาวรู้หลักวิชาการแผนใหม่ เช่น ให้เป็นจุดนำร่องเพื่อเผยแพร่วิทยากรแผนใหม่ในการทำเกษตร การดำเนินการโครงการ Young Smart Farmer จะใช้งบประมาณในการอบรม ศึกษาดูงานเพื่อให้ความรู้ไปปรับปรุงฟาร์มตนเอง ขณะนี้ดำเนินการได้ จำนวน ๓๐ ราย

<u>โครงการเกษตรเมืองสีเขียว</u>

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงรายได้ให้ข้อมูลว่า จังหวัดได้กำหนดเป็นวาระ คือ จังหวัดเชียงราย เมืองสีเขียว อาหารปลอดภัย และประสานกับผู้ประกอบการร้านอาหาร และเปิดตลาดอาหารปลอดภัย

<u>ประเด็นการใช้ปุ๋ยลำไย</u>

ตัวแทนเกษตรกร ได้ให้ข้อมูลว่าการใช้ปุ๋ยลำไยจะใช้ปุ๋ย ๕ กระสอบต่อ ๑ ไร่ (สำหรับพืชยืนต้น) จะมีการอบรมการผลิตในรูปกลุ่ม ในปีนี้ประสบปัญหาขาดแหล่งน้ำทำให้ผลผลิตมีคุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร มีการผลิตนอกฤดูเป็นส่วนน้อย

การใช้ปุ๋ยมีการอบรมให้ใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก โดยเน้นให้ทำใช้เอง จะทำให้ลดต้นทุนการผลิตได้จำนวนมาก โดยทั่วไปเกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีเป็นหลัก เนื่องจากปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์จะได้ผลไม่ทันใจ

มีการนำโปแตสเซียม ครอเลท มาใช้ในการผลิตลำไย โดยจะมีมหาวิทยาลัยแม่โจ้มาดูแลการผลิตลำไยคุณภาพ สาเหตุการระเบิดเกิดจากพ่อค้าผสมสูตรเอง หากไม่ผสมกับสารอื่นจะไม่ระเบิด

ประเด็นการตลาดผลผลิตสินค้าเกษตร

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงรายได้ให้ข้อมูลว่า จะมีตลาดสินค้าเกษตรบริเวณค่ายเม็งรายมหาราช โดยกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้รับผิดชอบ ขณะนี้ได้เปิดตลาดแล้ว มีเงินทุนหมุนเวียนประมาณ ๑ ล้านบาท มีร้านค้าเฉลี่ย ๔๐ ร้านค้า ซึ่งจังหวัดเชียงรายให้การสนับสนุนตลาดสินค้าเกษตรอาหารปลอดภัย

ปัญหาสิทธิทำกินของเกษตรกร

ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดได้ให้ข้อมูลว่า การปฏิรูปที่ดินในที่ดินรัฐ ได้รับมอบจากกรมป่าไม้ประมาณ ๘ แสนไร่ ได้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินไปแล้ว ๖๕ ไร่ ที่เหลืออยู่ในเขตคาบเกี่ยว ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการ และการรับรองเขตของหน่วยงาน ในเรื่องแผนที่ ๑ : ๔,๐๐๐ ปัญหาคือ เกษตรกรไม่ต้องการโฉนดที่ดิน

ผู้แทนกรมป่าไม้ได้ให้ข้อมูลว่า ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการ โดยกรมป่าไม้ได้พื้นที่กลับคืนมา ๕ หมื่นกว่าไร่ ส่วนที่ดินที่เหลือเป็นของ ส.ป.ก.

นายสุวรรณ บูรพรมนุสรณ์ รองเลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดิน ได้ให้ข้อมูลว่า ส.ป.ก. ได้ทำการประกาศปฏิรูปที่ดินไปแล้วประมาณ ร้อยละ ๙๕ จะเข้าสู่ขั้นตอนการลงนามร่วมกัน

ประเด็นการล่าช้าที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากกระบวนการรอการตอบกลับของจังหวัด ซึ่งมีการแจ้งแนวเขตไปในพื้นที่แล้ว รอให้จังหวัดรับรองพื้นที่แล้วส่งกลับคืนมา คาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนนี้ ซึ่งพื้นที่ส.ป.ก. ส่วนใหญ่มีผู้ถือครองไปหมดแล้ว

ประเด็นที่ดินป่าไม้

ผู้แทนกรมป่าไม้ได้ให้ข้อมูลว่า การถือครองที่ดินในเขตป่าไม้ จะมีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ ที่ให้มีการสำรวจว่าประชาชนได้เข้าไปถือครองพื้นที่ป่าไม้ในส่วนกลาง มีการสำรวจผ่านโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จังหวัดเชียงรายมีป่าสงวนแห่งชาติ จำนวน ๒๘ ป่า มีราษฎรถือครอง ๓๒,๙๕๒ ไร่ ยังเหลือป่าที่ยังไม่สำรวจอีก ๑๓ ป่า

การแก้ไขปัญหาพื้นที่

ผู้แทนสภาเกษตรกรตำบลสันมะเค็ด ได้ให้ข้อมูลว่า พื้นที่หมู่ ๑๖ ตำบลสันมะเค็ด ได้ทำเป็นทุ่งเลี้ยงสัตว์ (พื้นที่สาธารณะ) ประมาณ ๖๐๐ ไร่ เมื่อปี ๒๕๑๖ และได้มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หลายแปลง ปัจจุบันบางแห่งออกโฉนดได้ บางแห่งออกไม่ได้ ซึ่งปัจจุบันมีปัญหาว่าพื้นที่ทำกินประมาณ ๒ พันไร่ ไม่สามารถชี้ได้ว่าพื้นที่ตรงไหนเป็นพื้นที่สาธารณะ พื้นที่ตรงไหนเป็นที่ดินทำกิน และพื้นที่บางแปลงพื้นที่รอบข้าวเป็นโฉนดทั้งหมดแล้ว

ผู้แทนสำนักงานที่ดินจังหวัดเชียงราย ได้ให้ข้อมูลว่า พื้นที่หมู่ ๑๖ ได้ขึ้นทะเบียนไว้เป็นทุ่งเลี้ยงสัตว์ประมาณ ๖๐๐ ไร่ แต่เมื่อเข้าไปรังวัดปรากฏว่ามีพื้นที่ประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่ ที่มีประชาชนเข้าไปอยู่อาศัย

แนวทางแก้ไขปัญหา ให้ตัวแทนจังหวัด อำเภอและท้องถิ่น ออก นสล. จำนวน ๖๐๐ ไร่ แต่ไม่มีใครชี้ตำแหน่งได้ และประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณดังกล่าวก็ไม่ต้องการให้พื้นที่ดังกล่าวไปอยู่

ในพื้นที่ของตนเอง ซึ่งจะไม่สามารถออกหลักฐานที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดินได้ จึงเป็นปัญหามาโดยตลอด

ต่อมาเมื่อปี ๒๕๕๕ กระทรวงมหาดไทยได้มีนโยบายจัดที่ดินทำกินให้ประชาชน โดยจะนำที่ดินสาธารณาไปจัดที่ดินให้เกษตรกร ก็เกิดปัญหาไม่สามารถระบุตำแหน่งได้ ซึ่งขณะนี้ได้มีการทำแผนที่แล้ว มีการรังวัดเดินแปลงแต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้ จึงเป็นปัญหาคาราคาซังและงบประมาณที่ลงไปก็สูญเปล่า

การออกหลักฐาน สค. ๑ จะสามารถออกหลักฐานโฉนดที่ดินได้ หากมีหลักฐานแสดงซึ่งหากรู้พื้นที่ ๖๐๐ ไร่แล้ว ส่วนที่เหลือกรมจะสามารถเดินสำรวจได้ แต่เมื่อเกิดปัญหาจึงต้องยกเลิกไป และขณะนี้ได้ถูกประชาชนฟ้องศาลปกครองเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

นางดารินทร์ รุณสุข นักวิชาการที่ดินชำนาญการพิเศษ กรมที่ดิน ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ที่สาธารณะ จำนวน ๖๐๐ ไร่ กรมที่ดินจะต้องออก นสล. ให้ แต่มีปัญหาว่าไม่มีใครสามารถชี้เขตได้ เพราะอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเป็นของนายอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล และที่ดินดังกล่าวใช้เขตแดนธรรมชาติ และไม่มีส่วนใดติดกับที่ดินของประชาชนเลย ดังนั้น จะต้องรู้ขอบเขตที่ขัดเจนก่อนว่ามีพื้นที่มากน้อยเพียงใด

<u>การขุดแหล่งน้ำในพื้นที่ ๒ พันไร่ (ไม่มีเอกสารสิทธิ)</u>

ตัวแทนเกษตรกรได้ให้ข้อมูลว่า เกษตรกรไม่สามารถขุดแหล่งน้ำในพื้นที่ดังกล่าวได้เพราะเป็นที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิทำให้ไม่สามารถพัฒนาลำไยให้มีคุณภาพดีได้

ผู้แทนกรมป่าไม้ ได้ให้ข้อมูลว่า พื้นที่ใดหากยังไม่มีเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายที่ดิน จะต้องเป็นพื้นที่ป่าตามมาตรา ๔ แห่งพระราชป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยยื่นเรื่องได้ที่สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติจังหวัดเพื่อขอใช้ประโยชน์ในพื้นที่ตามขั้นตอน

<u>แหล่งน้ำธรรมชาติ</u>

ผู้อำนวยการโครงการชลประทานเชียงราย ได้ให้ข้อมูลว่า จังหวัดเชียงรายแบ่งลุ่มน้ำหลักเป็น ๒ ลุ่มน้ำ ประกอบด้วยลุ่มน้ำกก และลุ่มน้ำโขง (เหนือ) มีปริมาณน้ำท่า รวม ๕,๘๕๖ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งจะไหลลงสู่แม่น้ำโขง

แผนงานโครงการระยะเร่งด่วน ระยะปานกลาง (๔ ปี)

- ระยะเร่งด่วน งบประมาณ ๒๕๕๘ จำนวน ๑๔ โครงการ เพิ่มพื้นที่ชลประทาน ๑๔,๖๒๐ ไร่ เพิ่มความจุกักเก็บได้ ๐.๓๑ ล้านลูกบาศก์เมตร

- ระยะปานกลาง จำนวน ๘๑ โครงการ เพิ่มพื้นที่ชลประทานได้ ๑๐๕,๓๕๙ ไร่ เพิ่มความจุเก็บกักได้ ๒๕.๙๘ ล้านลูกบาศก์เมตร

<u>เกษตรแปลงใหญ่</u>

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงรายได้ให้ข้อมูลว่า จังหวัดเชียงรายมีการทำเกษตรแปลงใหญ่ ๓ ชนิด ๗ พื้นที่ ได้แก่ ข้าว ลำไย และประมง โดยมีเกษตรอำเภอเป็นผู้จัดการแปลง ปัญหาที่พบ คือ บางพื้นที่มีเอกสารสิทธิ์/บางพื้นที่ไม่มี ในปี ๒๕๕๘ ใช้งบประมาณของกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ไม่มีงบประมาณสนับสนุน

ประเด็นการให้สินเชื่อของ ธ.ก.ส.

ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเชียงรายได้ให้ข้อมูลว่า เมื่อเกษตรกรประสบปัญหาภัยแล้ง และรัฐบาลได้มีนโยบายการช่วยเหลือ ดังนี้

- ปลดหนี้เกษตรกรที่ไม่มีศักยภาพ
- ปรับปรุงโครงสร้างหนี้
- ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ธนาคารจะขยายเวลาชำระหนี้
- ภาวะภัยแล้งจะช่วยเหลือเกษตรกรที่ผลิตสินค้าแล้วประสบปัญหาภัยแล้ง ไม่มีรายได้ โดยให้กู้เงินเพื่อการอุปโภค-บริโภค ในช่วง ๓ เดือนแรกปลอดดอกเบี้ย และให้สินเชื่อเพิ่มอีกไม่เกิน ๒ หมื่นบาท เพื่อทำการเกษตรใหม่ สำหรับการชำระหนี้เป็นไปตามรอบการผลิตสินค้า
- ให้สินเชื่อแก่เกษตรกรเพื่อให้สมาชิกได้กู้เงิน
- ระยะยาว การปรับปรุงโครงสร้างการผลิต โดยให้กู้สินเชื่อในระยะยาว ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท อัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ MRR-2 โดยให้กู้เงินได้ถึงปี ๒๕๖๑

ประเด็นเขตเศรษฐกิจชายแดน

เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเชียงรายได้ให้ข้อมูลว่า จังหวัดเชียงรายมีการนำเข้า-ส่งออกสินค้าชนิดต่าง ๆ ผ่านด่านชายแดน ๓ จุด ได้แก่ ด่านแม่สาย ด่านเชียงแสน และด่านเชียงของ ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาการส่งสินค้าไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ปีที่แล้วประเทศไทยสามารถค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านได้ ๘ แสนกว่าล้านบาท สำหรับปีหน้าคาดว่าจะสามารถค้าขายกับประเทศเพื่อนบ้านได้ประมาณ ๑ ล้านล้านบาทขึ้นไป

หัวหน้าด่านศุลกากรเชียงแสนให้ข้อมูลว่า ภาพรวมการนำเข้าส่งออกสินค้าเกษตรที่นำเข้ามาทางแม่สาย แม่สอด เกี่ยวกับเรื่องการทำพิธีสารไทย-จีน (ผัก-ผลไม้) ประเทศไทยได้รับผลกระทบในเรื่องผัก เนื่องจากพ่อค้าชาวจีนจะนำเข้ามา lot ใหญ่ และเจาะตลาดทุกพื้นที่

ด่านเชียงแสนมีการวิเคราะห์สารพิษตกค้างในสินค้าที่นำเข้าจากประเทศจีน โดยการเก็บตัวอย่างเพื่อส่งห้องปฏิบัติการในส่วนกลาง (มกอช.) เพื่อตรวจสอบว่ามีสารตกค้างเกินค่าที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งพระราชบัญญัติกักพืช พ.ศ. ๒๕๐๗ ยังไม่ได้กำหนดค่าสารพิษตกค้างไว้ เนื่องจากการตรวจหาสารพิษตกค้างในอาหารจะอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)

การนำเข้าเมล็ดพันธุ์ GMOs จะต้องมีหนังสือรับรอง ซึ่งจะมีการควบคุมโดยพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ สำหรับสำหรับการนำเข้าสินค้าอื่นจะเป็นหน้าที่ของ อย. ในการตรวจสินค้า

ประเด็นข้อคิดเห็นของคณะกรรมาธิการ

เกษตรกรต้องการโฉนดที่ดิน แต่คงไม่สามารถดำเนินการได้ แต่จะต้องขยายความให้เกษตรกรได้เข้าใจว่าที่ดิน ส.ป.ก. สามารถกู้เงินธนาคารได้ เนื่องจากรัฐบาลต้องการให้พื้นที่ส่วนนี้เป็นที่ดินของรัฐ คณะกรรมาธิการเห็นสมควรมอบหมายให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดพะเยาสรุปประเด็นปัญหาที่ได้รับจากประชาชนในพื้นที่เสนอต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการ และหากปัญหาใดเกินกว่าที่หน่วยงานระดับจังหวัดจะแก้ไขได้ให้เสนอต่อไปยังหน่วยงานส่วนกลางพิจารณา แล้วรายงานผลให้คณะกรรมาธิการทราบและติดตามผลการดำเนินการต่อไป

๕. ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์โรงเรียนชาวนาตำบลท่าสาย อำเภอเมือง

นางนำภา ขัตติกันทา ปราชญ์ชาวบ้านตำบลท่าสาย ประธานศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์โรงเรียนชาวนาตำบลท่าสาย เป็นศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรผสมผสาน โดยการแนะนำให้เกษตรกรใช้มูลสัตว์ในฟาร์มมาทำเป็นปุ๋ย ปลูกตะไคร้หอมในนาข้าว สอนการเลี้ยงกบ ปลา หมู หมูป่า ส่งเสริมเกษตรกรทำสวนครัวปลอดสารพิษ จะมีหน่วยงานต่าง ๆ มาเป็นผู้แนะนำ เป็นวิทยากร และเทศบาลตำบลท่าสายให้งบประมาณการอบรมเกษตรกร

<u>ปัญหาของเกษตรกร</u>

- เกษตรกรส่วนใหญ่จะทำไร่ ทำนาเป็นหลัก ซึ่งมี ๒ ฤดู คือ นาปรังและนาปี ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำ
- ปัญหาต้นทุนการผลิตถั่วเหลืองและเมล็ดพันธุ์ (เป็นพืชใช้น้ำน้อย)
- ปัญหาภัยแล้งและน้ำท่วม โดยพื้นที่หมู่ที่ ๒ ตำบลท่าสาย โดยขอให้ขุดลอกคลอง กำจัดวัชพืช และปัญหาน้ำแล้ง สำหรับพื้นที่ที่ประสบปัญหาภัยแล้ง ต้องการอ่างเก็บน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง
- ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่แน่นอน
- ปัญหาการรุกล้ำคู คลอง โดยการถมที่ดินขวางกั้นทางน้ำ ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม ซึ่งปัญหาดังกล่าวได้เกิดขึ้นก่อนที่จะมีเทศบาล ซึ่งได้เสนอให้เทศบาลจัดงบประมาณเพื่อสำรวจพื้นที่รุกล้ำ โดยจะขอความร่วมมือกับกรมที่ดินในการดำเนินการ
- ต้องการให้การประปามาช่วยดูแลน้ำอุปโภคและบริโภค และให้เกษตรกรสามารถใช้น้ำเพื่อการเกษตรได้
- ต้องการให้สร้างฝายชะลอน้ำโดยจะใช้พื้นที่ในเขต ส.ป.ก. ซึ่งเป็นพื้นที่มีลักษณะเป็นแอ่งอยู่แล้ว
- ปัญหาตลิ่งแม่น้ำลาวพังทลายในช่วงหน้าฝน
- ปัญหา สกต. ซึ่งเป็นผู้รวบรวมข้าวในพื้นที่ ขาดบุคลากร และขาดแคลนเครื่องใช้สำนักงาน

<u>ข้อคิดเห็นของคณะกรรมาธิการ</u>

มอบหมายให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดเขียงรายประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากเกินกว่าอำนาจที่จะแก้ไขปัญหาได้ ในส่งไปยังหน่วยงานส่วนกลาง แล้วรายงานให้คณะกรรมาธิการทราบต่อไป

๕. ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

<u>ความเป็นมา</u>

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้มูลนิธิชัยพัฒนา ดำเนินการจัดตั้ง “ศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ” ขึ้นเป็นที่ระลึกในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทานราษฎรที่ประสบภัยพิบัติ ปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์พืช ให้เกษตรกรได้มีพืชที่มีสายพันธุ์ที่ดี ทนทานต่อโรคและแมลง ให้ผลผลิตที่ดี

วัตถุประสงของโครงการ

๑) เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ผักสำหรับพระราชทานราษฎรที่ประสบภัยพิบัติ

๒) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาพันธุ์พืช ให้เกษตรกรได้มีพืชที่มีสายพันธุ์ที่ดี ตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรด้านพันธุ์พืช ทนทานต่อโรคและแมลง ได้ผลผลิตที่ดี

๓) ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการผลิตเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน”

๔) ส่งเสริมให้ราษฎรปลูกผักที่ปลอดภัยบริโภคในครัวเรือน หากเหลือสามารถจำหน่ายเป็นรายได้

เป้าหมายโครงการ

๑) มีเมล็ดพันธุ์ผักสำรองเพียงพอตามพระราชประสงค์

๒) ผลิตเมล็ดพันธุ์ผักพื้นบ้านที่มีคุณภาพ

๓) ราษฎรสามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้จากการปลูกผักและมีสุขภาพดีจากการบริโภคผักที่ปลอดภัย

กิจกรรมของศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ

๑) โครงการผลิตเมล็ดพันธุ์พระราชทาน

๒) เพื่อนช่วยเพื่อน

๓) บ้านนี้มีรักปลูกผักกินเอง

๔) ซอยนี้มีรักปลูกผักแบ่งปัน

๕) ปลูกผักปลอดภัยภายใต้มาตรฐาน GAP

๖) เมล็ดพันธุ์จากต่างประเทศ

๗) ร้านจันกะผัก

.....

ภาพประกอบการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านปัจจัยการผลิต ณ จังหวัดเชียงราย และพะเยา
ระหว่างวันที่ ๒๖-๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

๑. ศูนย์เรียนรู้เพื่อชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

การศึกษาดูงานด้านปัจจัยการผลิต
คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๔

๒. ศึกษาดูงานศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลภูซางของ นายผล มีศรี หมอดินอาสาประจำตำบลภูซาง อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา

๓. ศึกษาดูงานศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ของ นายสงัด กองประถม หมอดินอาสาจังหวัดเชียงราย

๔. รับฟังข้อมูลภาพรวมการเกษตรของจังหวัดเชียงราย

รับฟังข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตการเกษตร และรับทราบแนวทางการแก้ไขปัญหา รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดจากผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้แทนเกษตรกร ณ ศาลากลางจังหวัดเชียงราย

พลโทกมล สุวภาพ
อนุกรรมาธิการ

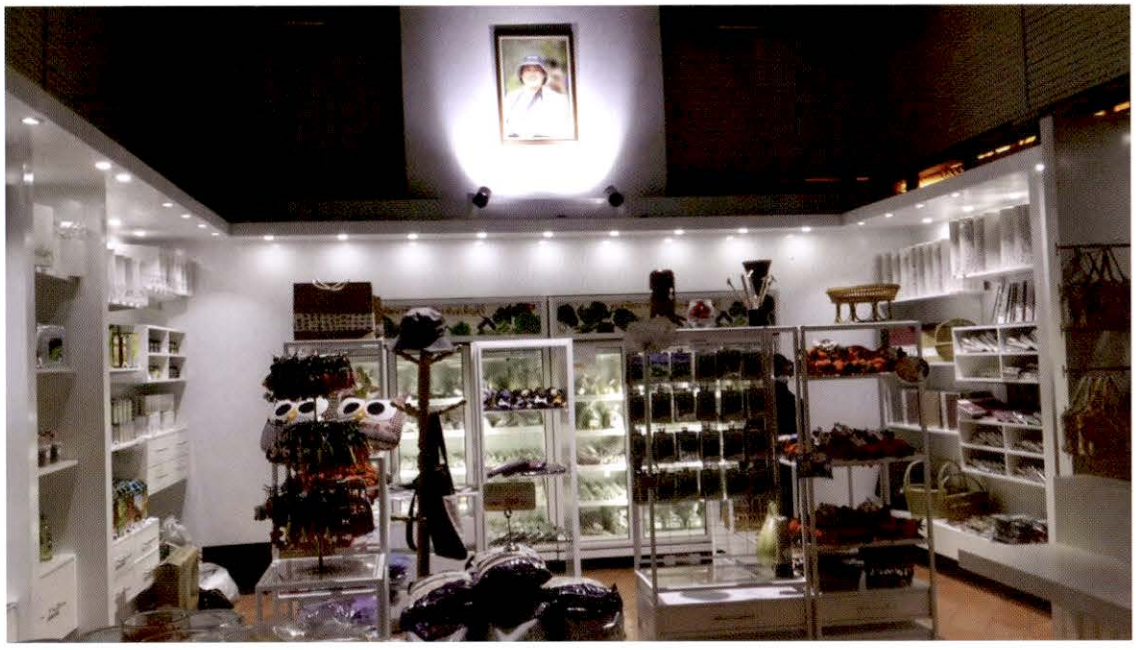
๕. ศึกษาดูงานศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์โรงเรียนชาวนาตำบลท่าสาย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

๖. ศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ ตำบลโป่งผา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

หน้าว่าง

๑.๕ สรุปผลการเดินทางไปศึกษาดูงานด้านปัจจัยการผลิต ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และชัยนาท ในวันจันทร์ที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๘

<u>กรรมาธิการผู้ร่วมเดินทาง</u>คือ

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ	กรรมาธิการและประธานคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิต (หัวหน้าคณะเดินทาง)

<u>คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิตผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

๑. พลโท กมล สุวภาพ	อนุกรรมาธิการ
๒. ดร. ประเสริฐ ตปนียางกูร	อนุกรรมาธิการ
๓. นายวรัชย์ ชวพงศ์	อนุกรรมาธิการ
๔. นายคณิต ลิขิตวิทยาวุฒิ	อนุกรรมาธิการ
๕. นายธรรมนูญ ยิ่งยืน	อนุกรรมาธิการ
๖. รศ.ดร. อรปภา ชุติกรทวีสิน	อนุกรรมาธิการและเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิตผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

๑. นายเจริญ เลาหทัย	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๒. นายสุวิทย์ ชัยเกียรติยศ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

<u>ผู้ร่วมเดินทาง</u> คือ

๑. พลโท ปณิธาน เชิญอักษร	ผู้เชี่ยวชาญประจำตัวสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ)
๒. นายมนชัย สวัสดิวารี	ผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (นายพรศักดิ์ เจียรณัย)
๓. นางสาวจารุกร แม้นจริง	ผู้ช่วยดำเนินงานของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ)
๔. นางสาวพัชราภรณ์ ปลื้มคิด	ผู้ติดตามที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ หมายเลข ๒
๕. นางสาวปิยะฉัตร พุทธาวงศ์	ผู้ติดตามที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ หมายเลข ๒

<u>ผู้ให้การต้อนรับ</u> คือ

<u>หน่วยงานราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา</u>

๑. นายวีร์รวุทธ์ บุตรเศรณี	รองผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒. นายอภิชาต สุติคา	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๓. นายไพศาล สังข์มงคล	เกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๔. นายกำธร รุมรี่กานะ	ปศุสัตว์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๕. นายวัลลพ คุ้มสุหา	ประมงจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๖. นายเจริญ ศิริไชย	สหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๗. นายปิยะชัย สยนานนท์	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๘. ดร. ทองเปลว กองจันทร์	ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา
๙. นายโบว์แดง ทาแก้ว	ผู้อำนวยการโครงการชลประทานพระนครศรีอยุธยา
๑๐. นายอาทิตย์ กุคำอู	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวพระนครศรีอยุธยา
๑๑. นายไลชันต์ ตั้งภูมิ	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินพระนครศรีอยุธยา
๑๒. นางถนอมศรี ไคติวงค์	หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ พระนครศรีอยุธยา
๑๓. นายสุรศักดิ์ สิงห์วิจารณ์	หัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๔. นายสมชาย ครามานนท์	ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรในเขตพื้นที่รับผิดชอบการค้าภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๕. นางกัลยา วิทยาภรณ์	เกษตรอำเภอบางไทร ผู้จัดการแปลง
๑๖. นางสุมาลี ปกป้อง	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตร สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๑๗. นายธานี ปรีสุมา	นักวิเคราะห์นโยบายแผนชำนาญการพิเศษ
๑๘. นายธนันท์ หาญเกริกไกร	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
๑๙. นายจำลอง พุฒซ้อน	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒๐. นางสาวมาลี ศรีรัตนธรรม	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด
๒๑. นายผุด จันทร์สุขโย	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ (ศวกร.สพ.)
๒๒. นายสุรพล อยู่เจริญ	ผู้อำนวยการสำนักงาน ธกส.จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒๓. นายสมชัย เสาวภาคย์นนท์	ท้องถิ่นจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประชาสัมพันธ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒๔. นายสมศักดิ์ ฤกษ์อนันต์	ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
๒๕. นายศิริพงศ์ กันทรางกูล	ปศุสัตว์อำเภอบางไพ
๒๖. นายรัชพงศ์ ถนอมคำ	ผู้จัดการ ธกส.สาขาบางไทร
๒๗. นายดาวฤกษ์ ปณีธานิมกิจ	ผู้ช่วยผู้จัดการ ธกส. สาขาบางไทร
๒๘. นายจิรศักดิ์ สุยาคำ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย ฝ่ายสินเชื่อบุคคล
๒๙. นายบุญเลิศ สินทองตั้ง	พัฒนาลูกค้า ๙ สำนักงานจังหวัดอยุธยา
๓๐. นายเอกพงศ์ บำรุงบุญ	พัฒนาลูกค้า ๗ (ศกล.)
๓๑. นายสมพร มานะกิจ	พนักงานพัฒนาลูกค้า ๘ สำนักงานอยุธยา
๓๒. นางนันทยา คำบุญมา	พนักงานส่งเสริมการตลาด ๘ ฝพต. ธกส. สำนักงานใหญ่
๓๓. นางสาวปิติมา บูรณวิทย์	พนักงานส่งเสริมการตลาด ๘ ฝพต. ธกส. สำนักงานใหญ่
๓๔. นายสุริยา แก้วเอี่ยม	วิศวกรชลประทานปฏิบัติการ (กรมชลประทาน)
๓๕. นายพัทรนินท์ พุทธา	นายช่างเครื่องกล
๓๖. นางสาวเสาวรัตน์ ศรีประพันธ์	หัวหน้าฝ่ายสังคมสงเคราะห์

๓๗. นายรศีวิชญ์ วีระชน	ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน
๓๘. นางสาวปิยฉัตร พุทธวงศ์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๓๙. นางสาวพัชราภรณ์ ปลื้มคิด	นักวิชาการเกษตร

<u>ผู้แทนเกษตรกร</u>

๑. นายโปรย สุขสุสาสน์	ประธานชุมชน
๒. นายเฉลี่ย ทับขำ	กรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลราชครามา
๓. นางละเอียด เฉลยอาสน์	กรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบลราชครามา
๔. นางจงกล พิระชำ	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
๕. นายประสิทธิ์ ประพัชรชาญ	แทนผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๓ ตำบลราชครามา
๖. นางจินดา ชัยวิชู	เกษตรกร
๗. นางสุทัน ผลโภชน์	เกษตรกร
๘. นางสายฝน พุ่มพวง	เกษตรกร
๙. นายจุน เพิ่มพูน	เกษตรกร
๑๐. นายนภดล สว่างญาติ	เกษตรกร
๑๑. นางสาวประจวบ เนื่องปิยา	เกษตรกร
๑๒. นายมนูญ เครือโชติ	เกษตรกร
๑๓. นายป้อม พุฒิเสถียร	กรรมการ
๑๔. นายคชงดี พงษ์สิทธิผล	เกษตรกร
๑๕. นางน้อย โชติสิริ	เกษตรกร
๑๖. บุญชู พลีรูปชาติ	เกษตรกร
๑๗. มณฑา จิตระเพ็ชร	เกษตรกร
๑๘. นางปณิตา ขุมทอง	เกษตรกร
๑๙. นางเสริม จิตรหาบุญใจ	เกษตรกร
๒๐. นายอารี ทรัพย์อัมพร	เกษตรกร
๒๑. นายลูกชิ้น พงษ์ปราโมทย์	เกษตรกร
๒๒. นางประภาศรี แดงพาชีพ	เกษตรกร
๒๓. นางดาวงศ์ ศิริวัฒน์	เกษตรกร
๒๔. นายวรวุฒิ จิตรภาศ	เกษตรกร
๒๕. นายไพโรจน์ กาญจนเลขา	เกษตรกรตำบลช้างใหญ่
๒๖. นายทองเจือ กาญจนเลขา	เกษตรกรตำบลช้างใหญ่
๒๗. นายสุทิน มงคล	เกษตรกร ตำบลช้างใหญ่

<u>หน่วยราชการจังหวัดชัยนาท</u>

๑. นายสุรเดช เตียวตระกูล	ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒. นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ	ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท
๓. นางเยาวลักษณ์ วงษ์วรสันต์	เกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยนาท

๔. นางสาวนภาจิตต์ นันทการุณ์ (แทน)	หัวหน้าสำนักงานจัดรูปที่ดินจังหวัดชัยนาท
๕. นายอนุรักษ์ แย้มกวีนพคุณ	หัวหน้าสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ชัยนาท
๖. นายถาวร จิระโสภณรักษ์	ประมงจังหวัดชัยนาท
๗. นายเอกพงษ์ บุญมา	ปศุสัตว์ชัยนาท
๘. นายวิชิต โพธิ์แก้ว	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินชัยนาท
๙. นายอำพล จันทร์ชื่น	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๕
๑๐. นางสาวเชาวนาถ พฤกษาธิเทพ	ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยพืชไร่ชัยนาท
๑๑. นายธีระศักดิ์ ชุมสิน	เกษตรจังหวัดชัยนาท
๑๒. นายทวี ปานดำ	เกษตรอำเภอเมืองชัยนาท
๑๓. นางวัชรพร โอฬารเกษ	ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เขตที่ ๓ ชัยนาท
๑๔. นายประสิทธิ์ โพธิ์ยี	ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตร ด้านวิศวกรรมเกษตร จังหวัดชัยนาท
๑๕. นายถนอม ไชยเทพ	ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีเกษตร ด้านรักษาพืช ชัยนาท
๑๖. นางสาวนลิน สาระกุล	สหกรณ์จังหวัดชัยนาท
๑๗. นางสาวกรุณา นิยมไทย	ปฏิรูปที่ดินจังหวัดชัยนาท
๑๘. นายองอาจ จันทร์วีระวัฒน์	ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๗
๑๙. นางสถาพร ภูมิพัฒน์	ผู้อำนวยการศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท
๒๐. นางนริศรา จำรูญวงษ์	ผู้อำนวยการกลุ่มศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท
๒๑. คุณเทียชัย หัตถินาท	ประธานสภาเกษตรกรจังหวัดชัยนาท
๒๒. นายปรีชา พนมพัฒน์	ผู้อำนวยการธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ชัยนาท
๒๓. นางอรวรรณ ณาสี	ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ชัยนาท
๒๔. นายเฉลิมศักดิ์ ทักษาดิพงษ์	ผู้อำนวยการโครงการ
๒๕. นางศิริพร สุริฉันท์	ผู้จัดการ ธ.ก.ส. ชัยนาท
๒๖. นายสิทธิศักดิ์ ศรีสุข	ผู้ช่วยผู้จัดการ ธ.ก.ส. ชัยนาท
๒๗. นายฎรงค์กร สมตน	ผู้อำนวยการสำนักชลประทานที่ ๑๒
๒๘. นายนิรุตต์ เหรียญสุวงษ์	ผู้เชี่ยวชาญ สำนักชลประทานที่ ๑๒
๒๙. นายเนรมิต เทพนอก	ผจบ.ชป.๑๒
๓๐. ว่าที่ ร.ต. อำนวย ชีวะพฤกษ์	ผวศ.ชป.๑๒
๓๑. นายชัยรัตน์ ชัยสวัสดิ์	ผผง.ชป.๑๒
๓๒. นายบุญฤทธิ์ รอดเชื้อ	ฝบท.ชป.๑๒
๓๓. นายวรวิทย์ บุณยเนตร	ผศป.ชัยนาท
๓๔. นายเฉลิมศักดิ์ ทักษาดิพงษ์	ผศป.อุทัยธานี
๓๕. นายชัยพร ธรรมภักดี	ผคป.สิงห์บุรี

๓๖. นายปรีชา พันธุ์วา	ผคป.อ่างทอง
๓๗. นายชัยรัตน์ เหมือนพลอย	ผคป.สุพรรณบุรี
๓๘. นายเอกศิษฐ์ ศักดิ์ธนาภรณ์	ผคบ.เจ้าพระยา
๓๙. นายฐกร กาญจน์จิรเดช	ผคบ.พลเทพ
๔๐. นายจรินทร์ คงศรีเจริญ	ผคบ.ท่าโบสถ์
๔๑. นายยศดนัย น้อยแก้ว	ผคบ.สามชุก
๔๒. นายกฤษฎา ศรีเพิ่มพันธ์	ผคบ.โพธิ์พระยา
๔๓. นายวิชัย พาตา	ผคบ.บรมธาตุ
๔๔. นายเกียรติณรงค์ นาคทิม	ผคบ.ชัณสูตร
๔๕. นายประเชิญ จีนขจร	ผคบ.ดอนเจดีย์
๔๖. นายสมภพ สมประสงค์	ผคบ.ยางมณี
๔๗. นายวรชัย บำรุงผล	ผคบ.ผักไห่
๔๘. นายชานนท์ เสือพิทักษ์	ผคบ.กระเสียว
๔๙. นายวัชระ ไกรสัย	ผคส.๑๒
๕๐. นายวรพจน์ เพชรนรชาติ	ผสก.๑๒
๕๑. นางสาวรุจิรา มาศิริ	กำนันตำบลนางลือ จังหวัดชัยนาท
๕๒. นางสาวปราณี รักษาบุญ	นักธรณีวิทยาปฏิบัติการ
๕๓. นายสืบศักดิ์ นาคน้อย	ผู้สื่อข่าว
๕๔. นางสาวภิรมพร พลปรางค์	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
๕๕. พ.ต.ท. เฉลียว ชัยแสง	สมาชิกสภาเกษตรกรจังหวัดชัยนาท

สรุปผลการศึกษาดูงาน

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๑. วิสาหกิจชุมชนพันธุ์ข้าวไทย ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

นายวีร์รวุทธ์ ปุตระเศรณี รองผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และคณะ ได้ให้การต้อนรับคณะเดินทางและร่วมประชุมเพื่อรับทราบข้อมูลด้านการเกษตรและข้อมูลทั่วไปของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ดังนี้

นายอภิชาต สุติคา เกษตรและสหกรณ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภาพรวมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็น ๑ ในจำนวน ๒๒ จังหวัดลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาฝนทิ้งช่วง จังหวัดได้กำหนดมาตรการเพื่อให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ๗ มาตรการ และมีชุดปฏิบัติการลุ่มน้ำต่าง ๆ จำนวน ๔ ชุด โดย ๗ มาตรการประกอบด้วย

๑) การบริหารจัดการน้ำ ชลประทานจังหวัดเป็นประธาน ซึ่งมีโครงการส่งน้ำ จำนวน ๑๓ โครงการที่เกี่ยวเนื่องกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมกับ ๓ สำนักชลประทาน

๒) การสำรวจปัญหาหนี้สินของเกษตรกร โดยอำเภอเป็นผู้สำรวจข้อมูลหนี้สินนอกระบบของเกษตรกรเพื่อนำเข้าสู่ระบบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) ซึ่งหากเกษตรกรรายย่อย

มีหนี้นอกระบบไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท คณะกรรมการในระดับอำเภอจะพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้แต่หากจำนวนมากกว่านั้น จะส่งเรื่องให้จังหวัดหรือส่วนกลางพิจารณาต่อไปเป็นรายกรณี

๓) หนี้ส่วนอื่น ๆ เช่น จาก ธ.ก.ส. หรือธนาคารออมสิน เป็นต้น ซึ่งศูนย์ดำรงธรรมจะเป็นผู้ดำเนินการสำรวจ

๔) มาตรการช่วยเหลือเพิ่มเติม โดยผู้ว่าราชการจังหวัด เช่น

- การปลูกพืชระยะสั้น โดยใช้งบประมาณของจังหวัดและงบกลุ่มจังหวัด
- การปรับเปลี่ยนอาชีพ โดยความร่วมมือของกรมชลประทานและกระทรวง มหาดไทย จัดให้มีการจ้างงานเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรให้มีรายได้
- จัดตลาดชุมชน ๑ อำเภอ ๑ แห่ง โดยความร่วมมือของนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่
- การขุดบ่อน้ำบาดาลเพิ่มเติมให้กับเกษตรกรตามสภาพของแต่ละพื้นที่ แต่ทำได้ไม่ทั่วถึง เนื่องจากบางพื้นที่ไม่เหมาะสมและมีน้ำเค็มและเปรี้ยว โดยหากขุดลึกกว่า ๒ เมตร จะต้องสำรวจลักษณะความดันของน้ำให้มีความเหมาะสมด้วย แต่ได้มีการดำเนินการเพื่อนำน้ำจากบ่อดิน/บ่อทรายมาใช้เพื่อการเกษตร แต่การใช้น้ำยังมีข้อจำกัดเนื่องจากต้องได้รับอนุญาตจากบริษัทเอกชนซึ่งเป็นเจ้าของบ่อ ซึ่งน้ำยังมีความเค็มอยู่บ้างเล็กน้อย จึงมีความเหมาะสมที่จะนำมาประโยชน์ในการปลูกข้าวช่วงอายุมากกว่า ๓๐ วันขึ้นไป

๕) การประกันความเสี่ยงโดย ธ.ก.ส.

๖) กระทรวงศึกษาธิการ ให้ทุนการศึกษาแก่ลูกของเกษตรกร และมีการฝึกงานให้กับลูกของเกษตรกรในโรงงานอุตสาหกรรม

๗) ผู้ประกอบการนิคมอุตสาหกรรม สนับสนุนเงินงบประมาณ CSR จำนวน ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อขุดแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ โดยร่วมกับกรมชลประทานและองค์การบริหารส่วนตำบล

นายวีร์รวุทธ์ ปุตระเศรณี รองผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้กล่าวให้ข้อมูลเพิ่มเติม สรุปได้ว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่มีการประกาศภัยแล้ง มีเพียงปัญหาน้ำน้อย ฝนทิ้งช่วง แต่มีการแก้ไขปัญหาด้วยการจัดชุดปฏิบัติการลุ่มน้ำต่าง ๆ จำนวน ๔ ชุด โดยมีนายอำเภอเป็นผู้จัดการพื้นที่และบูรณาการร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร โดยสร้างความเข้าใจและพบปะเกษตรกร สำรวจหนี้สินของเกษตรกร และชลประทานเป็นผู้ดูแลเรื่องการบริหารจัดการน้ำ โดยจำแนกพื้นที่ที่จะต้องให้ความช่วยเหลือเรื่องน้ำ ได้แก่

๑) กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกข้าวช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม ซึ่งกรมชลประทานประกาศให้ปลูกข้าวนาปี จำนวนประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ไร่

๒) กลุ่มเกษตรกรที่ปลูกโดยไม่มีประกาศสนับสนุนให้ปลูกข้าว จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ ไร่ ซึ่งจังหวัดจะช่วยเหลือเยียวยากลุ่มเกษตรกรในกลุ่มที่ ๑ เป็นลำดับแรก โดยความเสียหายที่เกิดขึ้นเกษตรกรในพื้นที่ที่ปลูกทั้งสิ้น ๖๐๐,๐๐๐ ไร่ได้รับผลกระทบประมาณ ๗,๐๐๐ ไร่ประมาณร้อยละ ๑ เท่านั้น

สำหรับเงินงบประมาณ CSR จำนวน ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท ที่ผู้ประกอบการนิคมอุตสาหกรรมสนับสนุน นั้น จังหวัดได้นำมาดำเนินการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านการสร้างอาชีพเสริม การขุดบ่อน้ำและการปรับเปลี่ยนการผลิต เป็นต้น

<u>การดำเนินโครงการเกษตรแบบแปลงใหญ่</u>

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดแปลงพื้นที่ออกเป็น ๖ แปลง ประกอบด้วย

๑) พื้นที่อำเภอบางปะหัน กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมการข้าว เป็นผู้รับผิดชอบดูแล

๒) พื้นที่อำเภอมหาราช กรมส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้รับผิดชอบดูแล

๓) พื้นที่ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร ประมาณ ๑,๐๑๕ ไร่ เกษตรกรประมาณ ๒๕ ราย

๔) พื้นที่ตำบลหัวเวียง อำเภอเสนา ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบดูแล

๕) พื้นที่ตำบลสิงหราช อำเภอราชหลวง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เป็นผู้รับผิดชอบดูแล

๖) พื้นที่ในอำเภอเสนา ประมาณ ๒,๗๐๐ ไร่ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เป็นผู้รับผิดชอบดูแล

สำหรับพื้นที่ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร ประมาณ ๑,๐๑๕ ไร่ เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทานสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เป็นผู้รับผิดชอบดูแล มีการจัดตั้งเป็นศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านและเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อทำการเกษตร การปรับปรุงผลิต การทำปุ๋ยสั่งตัด ใช้เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ ทำให้ลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร

นางกัลยา วิทยาภรณ์ เกษตรอำเภอบางไทร ในฐานะผู้จัดการแปลง ให้ข้อมูลว่าที่ผ่านมาเกษตรกรมีปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่สูงและราคาข้าวที่ต่ำ จึงจัดทำประชาคมเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยปัญหาที่สำคัญของเกษตรกร ได้แก่

- ปัญหาด้านเมล็ดพันธุ์ ศูนย์วิจัยข้าว ได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือดูแล

- เป็นพื้นที่ในเขตสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ซึ่ง ธ.ก.ส. เป็นผู้ดูแลช่วยเหลือเรื่องสินเชื่อเงินกู้

- หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้ให้ความช่วยเหลือให้ความรู้แก่เกษตรกร ด้วยการจัดหลักสูตรเกษตรกรสอนเกษตรกร มีฐานการเรียนรู้ด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ ทำให้เกษตรกรลดต้นทุนการใช้เมล็ดพันธุ์ลงได้ โดย ส.ป.ก. ร่วมกับเกษตรกร ได้นำเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน ๓ เครื่อง ในราคาเครื่องละประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท มาใช้เพื่อทำนา มีการบริหารจัดการระบบน้ำ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ทำให้ใช้ปุ๋ยน้อยลงจากเดิมประมาณ ๒๕-๓๐ กิโลกรัมต่อไร่ เป็น ๗-๑๐ กิโลกรัมต่อไร่ การใช้สารชีวภัณฑ์แทนสารเคมีเพื่อกำจัดศัตรูพืช การใช้ฮอโมนไข่แทนสารบำรุงชีวภาพเพื่อป้องกันศัตรูพืช และการตลาด ซึ่งมีการสนับสนุนจากผู้ว่าราชการจังหวัด กรมพัฒนาชุมชนและพาณิชย์จังหวัด เพื่อส่งเสริมให้เป็นสินค้า OTOP

สำหรับพันธุ์ข้าวที่นิยมปลูก คือ พันธุ์ข้าวชัยนาท ๑ กับพันธุ์ข้าวหอมปทุม โดยเกษตรกรปลูกเพื่อจำหน่ายเป็นเมล็ดพันธุ์ปลูก แต่หากคุณภาพเมล็ดพันธุ์ไม่สมบูรณ์ก็จะแปรรูปเพื่อจำหน่ายให้กับสมาชิกหรือบุคคลทั่วไป

<u>สรุปสภาพปัญหาจากผู้แทนเกษตรกร</u>

๑. พื้นที่จำนวน ๒๐ ไร่ เดิมใช้พันธุ์ข้าวปลูกประมาณ ๒๕ กิโลกรัมต่อไร่ แต่ปัจจุบันใช้พันธุ์ข้าวปลูกเพียงประมาณ ๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ และใช้ปุ๋ยสั่งตัดตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยนำดินมาตรวจกับปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งได้รับการสนับสนุนชุดตรวจดินจากกรมพัฒนาที่ดิน

๒. การใช้ปุ๋ยในปริมาณ ๑๕ กิโลกรัมต่อไร่ โดยนำแม่ปุ๋ยมาผสมใช้เองตามค่าของดิน ซึ่งศูนย์จะจัดหาแม่ปุ๋ยมาจำหน่ายให้กับเกษตรกรจากโรงงานผู้ผลิตและร้านค้าต่าง ๆ แต่เกษตรกรยังมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมด้วย ทำให้ช่วยลดต้นทุนการผลิตให้กับเกษตรกร

๓. เกษตรกรจะใช้สารกำจัดแมลงชีวภาพและไม่ใช้สารเคมีจำกัดแมลง ซึ่งใช้เชื้อราเมตาไรเซียม โดยกรมส่งเสริมการเกษตรส่งเสริมให้นำมาใช้และทำให้เก็บไว้ได้นานมากขึ้น แต่ที่ผ่านมาประสบปัญหาไม่สามารถขอขึ้นทะเบียนสารชีวภัณฑ์กับกรมวิชาการเกษตรได้

นายสุวิทย์ ชัยเกียรติยศ ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการขอขึ้นทะเบียนสารชีวภัณฑ์ว่า สามารถศึกษารายละเอียดผ่านทางเว็ปไซต์ของกรมวิชาการเกษตร นอกจากนี้ การอำนวยความสะดวกในการขอขึ้นทะเบียนสารชีวภัณฑ์ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดทำคู่มือประชาชนเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ ซึ่งในการขอขึ้นทะเบียนสารชีวภัณฑ์ สิ่งสำคัญจะต้องระบุปริมาณจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ไว้อย่างชัดเจนด้วย

๔. การใช้น้ำภาคการเกษตร ในปีนี้ ๒๕๕๘ เกษตรกรทำนาเพียง ๒ รอบการผลิตจากเดิมที่ทำได้ถึง ๓ รอบ และทำในพื้นที่ประมาณ ๘๐๐ ไร่ จาก ๑,๐๑๕ ไร่ เนื่องจากปัญหาขาดน้ำ และเกษตรกรจะปลูกผักสวนครัวไว้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่าย

๕. เครื่องจักรเพื่อการเกษตร เกษตรกรจ้างเครื่องจักรรถเกี่ยวนวด (ราคาเครื่องเกี่ยวนวดประมาณ ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาทต่อตัว) เกี่ยวนวดได้ประมาณ ๔๐ ไร่/วัน/คัน ขณะนี้ศูนย์ฯ มีเครื่องเกี่ยวนวดข้าว จำนวน ๖ เครื่อง และมีเครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว

๖. ต้นทุนการผลิต ปัจจุบันต้นทุนการผลิตประมาณ ๒,๗๐๐ – ๒,๘๐๐ บาทต่อไร่ จากเดิมประมาณ ๖,๐๐๐ บาทต่อไร่ ผลผลิตประมาณ ๘๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ประมาณ ๘๐ ถังต่อไร่ และหากไม่มีปัญหาเรื่องน้ำน้อย อาจได้ผลผลิตมากถึง ๑,๐๕๐ กิโลกรัมต่อไร่

๗. ราคาเมล็ดพันธุ์จำหน่าย พันธุ์หอมปทุมราคา ๑๕,๐๐๐ บาทต่อตัน ซึ่งศูนย์ฯ สามารถรับซื้อข้าวจากสมาชิกได้ประมาณ ๑๐ – ๒๐ ตันต่อเดือน เพื่อขายในชุมชนในราคาข้าวขาว ๒๐ บาทต่อกิโลกรัม และข้าวหอมปทุม ราคา ๒๕ บาทต่อกิโลกรัม โดยราคาข้าวในขณะนี้มีราคาสูง เนื่องจากข้าวในระบบตลาดน้อยลง ที่ผ่านมาราคาข้าวต่ำเนื่องจากเกษตรกรปลูกข้าวอายุสั้นที่ให้ผลผลิตมาก โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพข้าว และไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ดังนั้น จึงเสนอแนะว่าหากรัฐสามารถกำหนดราคาข้าวกลางได้ ก็จะทำให้เกษตรกรไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้า

สำหรับการพัฒนาพันธุ์ข้าว พันธุ์ใช้น้ำน้อย ผู้แทนกรมการข้าว ได้ให้ข้อมูลว่า ขณะนี้กรมการข้าวอยู่ระหว่างการวิจัยพัฒนาพันธุ์ข้าวที่ใช้น้ำน้อย แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรยังมีทางเลือกด้วยการนำเทคโนโลยีการปลูกข้าวเปียกสลับแห้งมาใช้ทางการเกษตร เพื่อช่วยลดการใช้น้ำในนาข้าวได้ ซึ่งจะช่วยประหยัดน้ำได้ถึงร้อยละ ๒๐ – ๕๐

๘. เกษตรกรต้องการให้สร้างระบบประตูน้ำเปิด – ปิดอัตโนมัติ เพื่อเก็บน้ำในช่วงน้ำขึ้น (กลางคืน)

ผู้แทนเทศบาล ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า เทศบาลได้ส่งเรื่องการสร้างประตูน้ำไปยังชลประทานจังหวัดเพื่อพิจารณาแล้ว ในการนี้ ผู้แทนชลประทานจังหวัด ได้ให้ข้อมูลในเรื่องดังกล่าวว่าชลประทานจะต้องส่งวิศวกรมาสำรวจดูความเป็นไปได้ของการสร้างก่อน แต่อย่างไรก็ตาม เสนอว่าอาจให้มีการจัดเวรยามเพื่อเปิด- ปิด ประตูน้ำเพื่อกักน้ำไว้ใช้น่าจะมีความเหมาะสมมากกว่า

๙. พื้นที่ในเขตตำบลราชคราม และตำบลช้างใหญ่ เป็นพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เป็นพื้นที่นอกเขตชลประทาน รับน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยา มีการจัดตั้งเครื่องสูบน้ำจำนวน ๖ จุด ตำบลราชคราม ๒ จุด และตำบลช้างใหญ่ ๔ จุด โดยเกษตรกรต้องจ่ายค่าน้ำมันเองแต่มี

ปัญหาต้องรอคิวเพื่อใช้เครื่องสูบน้ำเข้าพื้นที่เป็นเวลานานเนื่องจากมีจำนวนเกษตรกรที่ต้องการใช้น้ำเป็นจำนวนมาก

๑๐. เครื่องสีไฟไม่มีไฟ ๓ เฟส

ผู้แทนเทศบาล ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า ขณะนี้เทศบาลอยู่ระหว่างการขอรับการสนับสนุนขยายหม้อแปลงไฟฟ้า และยังรอใบแจ้งหนี้จากการไฟฟ้าเพื่อชำระหนี้ค่าไฟฟ้า

๑๑. เกษตรกรไม่มีลานตากข้าวและโกดังเก็บข้าว ทั้งนี้ หากเป็นเมล็ดพันธุ์ข้าว เกษตรกรสามารถจำหน่ายได้ทันที แต่ข้าวที่ต้องเก็บไว้แปรรูปเพื่อจำหน่ายจะต้องเก็บไว้นานถึง ๖ เดือน แต่ไม่มีโกดังเก็บข้าว

นางกัลยา วิทยาภรณ์ เกษตรอำเภอบางไทร ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนพันธุ์ข้าวไทย ได้ขอรับการจัดสรรงบประมาณจากงบกลุ่มจังหวัดในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ เพื่อทำลานตากข้าวแล้ว

ผู้แทน ธ.ก.ส. ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ธ.ก.ส. มีการสนับสนุนสินเชื่อเงินกู้ให้กับเกษตรกรรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน ซึ่งงบประมาณในการสร้างลานตากข้าวของวิสาหกิจชุมชนฯ ประมาณ ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท ธ.ก.ส. จะคิดอัตราเงินกู้ดอกเบี้ย MLR ร้อยละ ๕ ซึ่งวิสาหกิจชุมชนฯ สามารถดำเนินการขอกู้เงินได้ ๒ ช่องทาง คือ การค้ำประกันเงินกู้โดย กสย. หรือการค้ำประกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม

นอกจากนี้ ธ.ก.ส. ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการสนับสนุนสินเชื่อเงินกู้ให้กับเกษตรกรตามนโยบายของรัฐบาล สรุปได้ว่า ธ.ก.ส. มีช่องทางการช่วยเหลือเกษตรกรในด้านสินเชื่อ ๔ ประการ คือ

๑. <u>โครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินรายย่อยของเกษตรกรผ่าน ธ.ก.ส.</u>

- คณะรัฐมนตรีอนุมัติเงินงบประมาณจำนวน ๑๑๖,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยจำนวนประมาณ ๕.๙ ล้านครัวเรือนทั่วประเทศ ซึ่งมี ธ.ก.ส. จำนวน ๑,๒๐๐ สาขา แยกกลุ่มเกษตรกรออกเป็น ๔ กลุ่ม คือ

๑) การปลดเปลื้องหนี้สินให้เกษตรกร ในกรณีการตายหรือเจ็บป่วยเรื้อรังจนไม่สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรรมได้ มีจำนวนประมาณ ๒๘,๐๐๐ ราย งบประมาณประมาณ ๔,๐๐๐ ล้านบาท ได้รับการช่วยเหลือไปแล้วประมาณ ๓,๓๘๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๓ โครงการจะสิ้นสุดในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๙

๒) การปรับโครงสร้างหนี้ให้กับเกษตรกร วงเงิน ๔๘,๐๐๐ ล้านบาท ตามรายรับรายจ่ายที่แท้จริงของเกษตรกร โดยมีการขยายการชำระหนี้ให้กับเกษตรกรภายใน ๑๐ ปี และในช่วง ๓ ปีแรกไม่ต้องชำระเงินต้นและหากเกษตรกรมีความต้องการเงินเพิ่มก็สามารถกู้เงินเพิ่มได้อีกรายละ ๕๐,๐๐๐ บาท จำนวนเกษตรกรที่สำรวจมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ ๓.๔ แสนราย และได้รับการช่วยเหลือแล้วประมาณ ๖๕,๐๐๐ ราย ประมาณ ๘,๗๐๐ ล้านบาท

๓) การช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง จำนวน ๔๕๐,๐๐๐ ราย งบประมาณ ๖๔,๐๐๐ ล้านบาท ได้รับการช่วยเหลือแล้วจำนวน ๒๖๐,๐๐๐ แสนราย คิดเป็นร้อยละ ๕๕

๔) การปรับกระแสเงินสด โดยมีการขยายระยะเวลาการชำระหนี้ออกไปและให้เงินกู้เพิ่มอีกรายละไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

๒. <u>มาตรการช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อภัยแล้ง</u>

- กรณีที่เกษตรกรได้รับความเสียหายไม่เกินร้อยละ ๕๐ จากความเสียหายทั้งหมด มีการดำเนินการช่วยเหลือ ๓ แนวทาง คือ

๑) ขยายเวลาการชำระหนี้ให้ภายใน ๙-๑๒ เดือน

๒) การสนับสนุนการผลิต

- เงินกู้ฉุกเฉิน ๑๐,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน จำนวนประมาณ ๑ ล้านครัวเรือน

- เงินกู้เพิ่ม ๒๐,๐๐๐ บาทต่อครัวเรือน ดอกเบี้ยร้อยละ ๗ ต่อปี เพื่อการผลิตและชำระหนี้คืนภายใน ๑๒ เดือน

- สนับสนุนเงินกู้ให้กับสถาบันเกษตรกรอีกในวงเงินงบประมาณ ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท

๓) การปรับเปลี่ยนระบบการผลิต ในวงเงินงบประมาณ ๓๐,๐๐๐ ล้านบาท ให้กู้ได้รายละไม่เกิน ๑ ล้านบาท ดอกเบี้ย MRR-๒ ซึ่งต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการฟื้นฟูการเกษตรของจังหวัด เพื่อพิจารณาแผนการผลิตให้มีความเหมาะสม มีการจ่ายเงินช่วยเหลือไปแล้วกว่า ๕๐๐ ล้านบาท โครงการจะสิ้นสุดในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๘

๓. <u>การแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย</u>

- ข้อมูลเกษตรกรที่เป็นหนี้ในระบบประมาณ ๑.๖ ล้านครัวเรือน

- ข้อมูลเกษตรกรที่เป็นหนี้นอกระบบประมาณ ๑.๔ ล้านครัวเรือน

ซึ่งจะเป็นหนี้เร่งด่วนประมาณ ๙๗,๐๐๐ ราย ดำเนินการได้ ๒ แนวทาง คือ ๑) ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี โดยธ.ก.ส. จะดำเนินการช่วยเหลือไกล่เกลี่ยกับเจ้าหนี้ในวงเงินหนี้ไม่เกินรายละ ๑ ล้านบาท ดอกเบี้ย MRR+ ๕ และส่วนที่เกิน ธ.ก.ส. จะค้ำประกันสินเชื่อให้ ๒) ให้เกษตรกรจัดทำแผนฟื้นฟูการเกษตรก่อนการกู้เงิน ในวงเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อราย หากกรณีที่เจ้าหนี้จะยึดที่ดินจากเกษตรกร ธ.ก.ส. จะปล่อยเงินกู้ให้เพิ่มอีกเป็นรายละ ๑๕๐,๐๐๐ บาทต่อราย โดยงบประมาณในการดำเนินโครงการ ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท ใช้งบประมาณในการดำเนินการไปแล้ว ๓,๐๑๒ ล้านบาท นอกจากนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย จะของบประมาณเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่มีเงินกู้นอกระบบเพิ่มอีกเพื่อมาใช้ในโครงการกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน (สปก.กษ.)

๔. <u>การขับเคลื่อนสินเชื่อให้กับกองทุนหมู่บ้าน</u>

๑) กองทุนหมู่บ้านที่ยังไม่ได้รับเงินกองทุนระยะที่ ๓ จำนวนกว่า ๑๙,๐๐๐ กองทุน ธ.ก.ส. ช่วยเหลือประมาณ ๗,๐๐๐ กองทุน เพื่อปรับปรุงกองทุนให้ได้รับสิทธิ์จากกองทุนหมู่บ้านตามโครงการ ๑ ล้านบาทต่อ ๑ หมู่บ้านต่อไป

๒) กองทุนประเภท A และ B ธ.ก.ส. จะช่วยสนับสนุนเงินเพิ่มให้อีกกองทุนละ ๑ ล้านบาท ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการเสนอขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเพื่ออนุมัติโครงการ

<u>การบริหารจัดการน้ำ</u>

ดร. ทองเปลว กองจันทร์ ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน ได้กล่าวให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา สรุปได้ว่า พื้นที่ในลุ่มน้ำเจ้าพระยา มีคณะอนุกรรมการติดตาม วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์น้ำ ประกอบด้วย ผู้แทนจากกรมชลประทาน กรมอุตุนิยมวิทยา การไฟฟ้าฝ่ายผลิต กรมอุทกศาสตร์ กองทัพเรือ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมโยธาธิการและผังเมือง เป็นต้น เป็นผู้บริหารจัดการน้ำโดยคาดการณ์สถานการณ์น้ำ ดังนี้

๑) น้ำจากเขื่อนหลัก คือ เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิตติ์ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดน ปริมาณน้ำใช้การในเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๘ ประมาณ ๓,๘๑๙ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งมากกว่าปีที่แล้วซึ่งมีอยู่เพียงประมาณ ๓,๒๐๔ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยคาดว่าปริมาณน้ำใช้การประมาณ ๓,๖๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ก็เพียงพอ

๒) ปรากฏการณ์เอลนีโย่ ทำให้ปริมาณน้ำฝนน้อยลงกว่าค่าเฉลี่ย แต่ไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนว่าต่ำกว่าเท่าใด

๓) ช่วงฤดูแล้งที่ผ่านมารัฐบาลมีนโยบายให้เกษตรกรงดทำนาปรัง และในช่วงเดือนมิถุนายนที่ผ่านมากรมชลประทาน มีการลดการระบายน้ำ ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยาปลูกข้าวในพื้นที่ประมาณ ๕.๒๔ ล้านไร่ จากพื้นที่ที่มีการกำหนดแผนการปลูกจำนวน ๗.๔๕ ล้านไร่ จึงเหลือพื้นที่อีกประมาณ ๒.๒๑ ล้านไร่ โดยต้องการให้พื้นที่ที่เหลือทำการปลูกข้าวให้เต็มพื้นที่โดยใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับระยะเวลาการผลิตที่เหลืออยู่ ปริมาณน้ำฝน น้ำท่า และน้ำจากชลประทาน แต่ยังกังวลว่าหากเกษตรกรในพื้นที่นอกเหนือจากพื้นที่ ๒.๒๑ ล้านไร่ มีการปลูกข้าวรอบที่ ๒ ก็อาจจะส่งผลกระทบเรื่องการใช้น้ำต่อเกษตรกรในพื้นที่ ๒.๒๑ ล้านไร่ได้

ปัจจุบันน้ำในเขื่อนหลัก ๔ เขื่อน มีประมาณ ๑,๘๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร มีน้ำไหลเข้าประมาณ ๓๐ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน และน้ำระบายออกประมาณ ๑๖ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ซึ่งน้ำจะใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค การผลักดันน้ำเค็ม และการสนับสนุนภาคการเกษตร โดยคาดว่าปริมาณน้ำต้นทุนต่ำสุดในช่วงเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๘ จะมีประมาณ ๓,๙๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร และจะใช้เพื่อดันน้ำเค็มประมาณ ๒,๕๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร และสำรองน้ำไว้ใช้ในช่วงเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน ๒๕๕๙ อีกประมาณ ๑,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จะเหลือน้ำต้นทุนอีกประมาณ ๔๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร จึงต้องการให้เกษตรกรงดการทำนาปรังอีกครั้งหนึ่ง แต่หากในช่วงเดือนกันยายน – ตุลาคม ๒๕๕๘ สถานการณ์น้ำมีทิศทางที่ดีขึ้น ก็จะต้องมีการพิจารณาความเหมาะสมของการบริหารจัดการน้ำอีกครั้ง นอกจากนี้ สถานการณ์น้ำของแม่น้ำแม่กลองก็ยังน่าเป็นห่วงเช่นกัน

<u>ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบล</u>

ผู้แทนศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบล ได้กล่าวต่อที่ประชุมว่า ศูนย์ฯ ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลเป็นประจำทุกปี เพื่อใช้ในการประชุมระหว่างคณะกรรมการศูนย์ ร่วมกับเกษตรอำเภอและเทศบาลทุกเดือน และการศึกษาดูงานด้านการเกษตร แต่บทบาทของคณะกรรมการศูนย์ฯ ไม่มีบทบาทในชุมชนมากนัก

<u>ข้อสังเกตและข้อคิดเห็นของคณะกรรมาธิการ</u>

๑. การจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรประจำตำบล มีประโยชน์ทำให้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกร ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องพัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์ฯ อย่างจริงจังและให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒. เกษตรกรที่มีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการเงินกู้ ต้องการขอรับการสนับสนุนสินเชื่อเงินกู้ให้ขอรับคำแนะนำปรึกษาจาก ธ.ก.ส. ประจำพื้นที่ได้โดยตรง เพื่อให้ความช่วยเหลือเกษตรกรได้อย่างตรงตามวัตถุประสงค์ และขอให้เกษตรกรหันมากู้สินเชื่อจาก ธ.ก.ส. เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยตรง โดยไม่กู้เงินจากเงินกู้นอกระบบ

๓. เศรษฐกิจครัวเรือน เป็นสิ่งจำเป็นมูลฐานที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจระดับประเทศสูงขึ้น โดยชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ และรัฐให้การสนับสนุนและช่วยเหลือตั้งแต่ในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นให้มีการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร ดังนั้น ชุมชนแต่ละแห่ง จึงจำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงข้อมูลฐานรายได้ เศรษฐกิจครัวเรือน เศรษฐกิจชุมชน ให้มีความชัดเจนด้วย

ผู้แทนเกษตรกร ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ครัวเรือนและปัญหาด้านอื่น ๆ สรุปได้ว่า

๑. เกษตรกรมีรายได้หลักจากการจำหน่ายข้าวในราคาประมาณ ๓๗๕ บาทต่อถัง จำนวน ๔๐-๕๐ ถังต่อเดือน และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ มูลสัตว์แทนการใช้ปุ๋ยเคมี ทำให้ช่วยลดต้นทุนการผลิตและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

๒. การที่รัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณมาช่วยเหลือเกษตรกรในโครงการต่าง ๆ ควรมีมาตรการในการควบคุม ตรวจสอบการใช้งบประมาณที่ชัดเจนเป็นประจำทุกปี และพิจารณาแผนการดำเนินโครงการในแต่ละพื้นที่ให้มีความเหมาะสมด้วย เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า และเกษตรกรได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง

๓. โครงการช่วยเหลือของรัฐบาล มีความซ้ำซ้อน และไม่ตรงตามความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ เช่น การช่วยเหลือขุดบ่อน้ำบาดาล แต่น้ำเค็มและดินเปรี้ยว ทำให้ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรไม่ได้

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ กรรมาธิการ ได้กล่าวสรุปในตอนท้ายว่า เกษตรกรจะมีความเข้มแข็งมากขึ้นหากมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร หรือรัฐวิสาหกิจ ทำให้รัฐให้การช่วยเหลือและสนับสนุนได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ นโยบายของรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรในด้านต่าง ๆ หน่วยงานของรัฐ ทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นจะต้องให้การช่วยเหลือสนับสนุนอย่างจริงจัง และต้องเร่งผลักดันงบลงทุนในพื้นที่ให้รวดเร็ว เนื่องจากในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ รัฐจะมีนโยบายในการเร่งรัดให้ส่วนราชการใช้จ่ายเงินในส่วนของงบลงทุนให้ทันต่อปีงบประมาณ หากหน่วยงานใดไม่สามารถใช้จ่ายงบลงทุนได้ทันปีงบประมาณ รัฐบาลก็จะนำเงินงบประมาณดังกล่าวเข้าสู่งบกลางของรัฐบาล

สำหรับการช่วยเหลือชุมชนในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เห็นว่าอาจนำเงินงบประมาณจากงบกองทุนวิสาหกิจชุมชนมาช่วยเหลือเกษตรกร หรืออาจจะนำเงินงบประมาณของจังหวัดมาช่วยเหลือเกษตรกรได้เช่นกัน ในส่วนของการสนับสนุนเงินกองทุนหมู่บ้าน ๆ ละ ๑ ล้านบาท นั้น เห็นว่ามีความสำคัญที่จะช่วยเหลือเกษตรกรในระดับพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรและผู้นำชุมชนจะต้องบริหารจัดการเงินกองทุนดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพและพัฒนาศักยภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วย

จังหวัดชัยนาท

๒. เขื่อนเจ้าพระยา (ชัยนาท) ณ สำนักชลประทานที่ ๑๒ ตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท และคณะ ได้ให้การต้อนรับคณะเดินทางและร่วมประชุมเพื่อรับทราบข้อมูลด้านการเกษตรและข้อมูลทั่วไปของจังหวัดชัยนาท สรุปได้ดังนี้

นางเยาวลักษณ์ วงษ์วรสันต์ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยนาท ได้ให้ข้อมูลภาพรวมด้านการเกษตรจังหวัดชัยนาท สรุปได้ดังนี้

๑. การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม

จังหวัดชัยนาทมีพื้นที่ประมาณ ๒,๔๖๙.๗๔๖ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๑,๕๔๓,๕๙๑ ไร่ หรือเท่ากับร้อยละ ๑๕.๕ ของพื้นที่ในภาคกลางตอนบน เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ๑,๒๖๕,๑๖๖ ไร่ หรือประมาณร้อยละ ๘๒ ของพื้นที่ทั้งหมด (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ / ที่มา : เอกสารรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ และแนวโน้มปี ๒๕๕๘ จังหวัดชัยนาท สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๗) โดยพื้นที่ทางการเกษตรของจังหวัดชัยนาทแบ่งออกเป็นพื้นที่สำหรับการปลูกข้าวถึงร้อยละ ๖๙ รองลงมา คือ พื้นที่สำหรับการปลูกพืชไร่ ร้อยละ ๒๔ พื้นที่สำหรับการปลูกไม้ผลร้อยละ ๓ และพื้นที่สำหรับการเกษตรอื่น ๆ ร้อยละ ๔ เช่น ปลูกพืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และหญ้าอาหารสัตว์ (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๘ / ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดชัยนาท)

๒. ภาพรวมเศรษฐกิจจังหวัดชัยนาท

ประมาณการผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชัยนาท ณ ราคาประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ มีมูลค่าเท่ากับ ๓๔,๒๐๘.๙๑ ล้านบาท ลดลงจาก ๓๖,๘๒๐.๕๓ ล้านบาท ในปีที่ผ่านมา หรือลดลงร้อยละ ๗.๑ สำหรับผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัว (GPP per capita) เท่ากับ ๑๑๐,๗๙๐ บาท ลดลงจาก ๑๑๙,๒๔๘ บาท ในปีที่ผ่านมาเท่ากับ ๘,๔๕๘ บาท หรือลดลงร้อยละ ๗.๑ (ข้อมูลเบื้องต้นจากสำนักงานคลังจังหวดชัยนาท)

โครงสร้างรายได้การผลิตจังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย

- ภาคการเกษตร มีสัดส่วนร้อยละ ๓๒ ประกอบด้วยสาขาพืช สาขาปศุสัตว์ สาขาประมง สาขาป่าไม้ และสาขาบริการทางการเกษตร โดยสาขาพืชมีสัดส่วนสูงสุดประมาณร้อยละ ๘๐ ของภาคเกษตร ซึ่งพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด คือ ข้าว เนื่องจากพื้นที่ปลูกข้าวส่วนใหญ่อยู่ในเขตชลประทาน จังหวัดชัยนาทจึงเป็นแหล่งผลิตข้าวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดเป็นอย่างมาก จังหวัดจึงให้ความสำคัญกับภาคการเกษตรโดยมีนโยบาย/ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสินค้าเกษตรอย่างต่อเนื่อง

- นอกจากการเกษตร มีสัดส่วนร้อยละ ๖๘ ประกอบด้วย ๑๔ สาขาการผลิต โดยสาขาการผลิตที่สำคัญ คือ สาขาอุตสาหกรรม มีสัดส่วนประมาณร้อยละ ๒๖.๖ ของภาคนอกการเกษตร กิจกรรมที่สำคัญ คือ โรงสีข้าว ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการผลิตภาคการเกษตร รองลงมา ได้แก่ สาขาบริหารราชการแผ่นดินฯ มีสัดส่วนร้อยละ ๗.๒ สาขาตัวกลางทางการเงินมีสัดส่วนร้อยละ ๕.๘ สาขาการศึกษามีสัดส่วนร้อยละ ๕.๗ และสาขาอื่น ๆ มีสัดส่วนรวมกันร้อยละ ๒๒.๗

๓. รายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ จังหวัดชัยนาท

ภาวะเศรษฐกิจการเกษตรครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ หดตัวร้อยละ ๔๑.๗ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาเป็นผลมาจากสาขาพืช ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ ๗๑ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร หดตัวร้อยละ ๔๗.๙ จากการลดลงของผลผลิตข้าวเปลือกซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญอันดับหนึ่งของจังหวัด ส่งผลให้สาขาบริการทางการเกษตรหดตัว ตามไปด้วยร้อยละ ๓๘.๓ สาขาประมงหดตัวร้อยละ ๖.๗ เนื่องจากเกษตรกรลดปริมาณการเพาะเลี้ยงจากสภาพอากาศร้อน ปริมาณน้ำน้อย สาขาปศุสัตว์หดตัวร้อยละ ๓.๑ จากปริมาณการผลิตโคเนื้อที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง สาขาป่าไม้หดตัวร้อยละ ๑๐.๖ เนื่องจากไม้เจริญเติบโตไม่ทันที่จะนำมาตัดเพื่อใช้ประโยชน์ได้ ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ

ภาคเกษตร คือปัญหาภัยแล้ง โดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าวนาปรับซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดชัยนาทที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก เนื่องจากปริมาณน้ำต้นทุนที่ใช้ทำการเกษตรมีไม่เพียงพอ ส่งผลให้ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตรครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ ลดลงร้อยละ ๑๘.๔ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมา ในขณะที่ดัชนีราคาสินค้าเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๗ ทำให้ดัชนีรายได้ภาคเกษตรลดลงร้อยละ ๑๕.๔ (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ / ที่มา : เอกสารรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ และแนวโน้มปี ๒๕๕๘ จังหวัดชัยนาท, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๗)

สินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดชัยนาทที่มีมูลค่าสูงในลำดับที่ ๑ – ๕ ได้แก่ ข้าว อ้อยโรงงาน สุกร มันสำปะหลัง และโคเนื้อ (ที่มา : ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชัยนาท ปี ๒๕๕๕, สำนักงานคลังจังหวัดชัยนาท)

๑) ข้าว

ข้าว มีมูลค่าการผลิตปีละ ๙,๖๑๕,๓๔๒,๕๔๒ บาท (ที่มา : ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชัยนาท ณ ราคาประจำปี ๒๕๕๕, สำนักงานคลังจังหวัดชัยนาท)

<u>ภาวะการผลิต</u>

ครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ มีปริมาณผลผลิตข้าวเปลือกรวม ๑๕๖,๐๑๔ ตัน เป็นข้าวนาปี ๔๙,๒๔๒ ตัน และข้าวนาปรัง ๑๐๖,๗๗๒ ตัน ผลผลิตโดยรวมลดลงจากช่วงเดียวกันของปีที่ผ่านมาซึ่งผลิตได้ ๔๓๙,๓๔๐ ตัน หรือลดลงร้อยละ ๖๔.๕ เป็นผลมาจากผลผลิตข้าวนาปรังลดลงถึงร้อยละ ๗๔.๑ เนื่องจากปริมาณน้ำต้นทุนที่ใช้ในการทำนาปรังมีไม่เพียงพอ และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลงเนื่องจากสภาพอากาศที่แปรปรวน ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว สำหรับผลผลิตข้าวนาปีลดลงจากสภาพอากาศที่ไม่เอื้ออำนวย ปริมาณน้ำไม่เพียงพอฝนทิ้งช่วง ส่งผลให้ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ลดลง แหล่งเพราะปลูกข้าวที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอเมืองชัยนาท หันคา สรรคบุรี สรรพยาและอำเภอวัดสิงห์

<u>ระดับราคา</u>

ราคาข้าวเปลือกความชื้น ๑๕ % ที่เกษตรกรขายได้ในช่วงครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ เฉลี่ยตันละ ๘,๐๕๐ บาท ปรับเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๘ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี ๒๕๕๗ ซึ่งมีราคาเฉลี่ยตันละ ๗,๗๕๓ บาท ราคาข้าวเปลือกปรับเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ / ที่มา : เอกสารรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ และแนวโน้มปี ๒๕๕๘ จังหวัดชัยนาท, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๗)

<u>สถานการณ์การปลูกข้าวในปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีที่แล้ว</u>

ราคาจำหน่ายข้าวขาว กข ๓๑ ประมาณ ๖,๐๐๐ –๗,๐๐๐ บาทต่อตัน ข้าวหอมปทุม ๑ ราคาประมาณ ๑๐,๕๐๐ – ๑๑,๐๐๐ บาทต่อตัน ซึ่งขึ้นอยู่กับการเก็บเกี่ยวผลผลิตของเกษตรกรด้วยว่าเร็วเกินไปหรือไม่ และความชื้น ส่วนใหญ่เกษตรกรนิยมปลูกข้าวขาว ซึ่งอายุสั้นกว่าข้าวหอมปทุม และที่ผ่านมามีปัญหาเพลี้ยระบาดในข้าวหอมปทุม แต่เกษตรกรมีความต้องการปลูกข้าวหอมปทุม ๑ ที่มีราคาสูงกว่า แต่น้ำไม่เพียงพอ

<u>พื้นที่การปลูกข้าวหอมมะลิ</u>

นางนริศรา จำรูญวงษ์ ผู้อำนวยการกลุ่มศูนย์วิจัยข้าวชัยนาท ได้กล่าวให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า พื้นที่การปลูกข้าวหอมมะลิคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของพื้นที่และจะปลูกในพื้นที่อำเภอหนองมะโมง, เนินขาม และวัดสิงห์บางส่วน ส่วนใหญ่ปลูกข้าวขาว อายุสั้น ๙๐ – ๑๐๐ วัน ต้านทานโรค เช่น กข ๓๑,๒๙ เป็นต้น

๒) อ้อยโรงงาน

อ้อยโรงงานมีมูลค่าการผลิตปีละ ๘๒๙,๕๒๑,๕๖๒ บาท (ที่มา : ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชัยนาท ณ ราคาประจำปี ๒๕๕๕, สำนักงานคลังจังหวัดชัยนาท)

ภาวะการผลิต

ปริมาณผลผลิตอ้อยครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ มีประมาณ ๑.๒๕ ล้านตัน ลดลงจากช่วงเดียวกันของปี ๒๕๕๗ ซึ่งมีผลผลิต ๑.๓๖ ล้านตัน หรือลดลงร้อยละ ๗.๗ เนื่องจากภาวะภัยแล้งทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง แหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอหนองมะโมง เนินขาม หันคา และอำเภอสรรคบุรี

ระดับราคา

ราคาอ้อยโรงงานที่เกษตรกรขายได้ ครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ เฉลี่ยตันละ ๘๐๓ บาท ลดลงจากปี ๒๕๕๗ ที่มีราคาเฉลี่ยตันละ ๘๘๑ บาท หรือลดลงร้อยละ ๘.๙ เนื่องจากได้รับผลกระทบจากราคาน้ำตาลทรายดิบตลาดโลกที่ลดลง และคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (กอน.) ได้กำหนดราคาอ้อยขั้นต้นต่ำกว่าปีที่ผ่านมา (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ / ที่มา : เอกสารรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ และแนวโน้มปี ๒๕๕๘ จังหวัดชัยนาท, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๗)

๓) สุกร

สุกรสร้างรายได้ให้จังหวัดปีละ ๗๐๗,๘๕๙,๕๒๕ บาท (ที่มา : ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชัยนาท ณ ราคาประจำปี ๒๕๕๕, สำนักงานคลังจังหวัดชัยนาท)

ภาวะการผลิต

ครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ ปริมาณการผลิตสุกร ๕๕,๔๑๙ ตัว เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี ๒๕๕๗ ที่มีปริมาณการผลิต ๕๔,๖๑๐ ตัว หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๕ การผลิตสุกรมีการขยายตัวเล็กน้อย เนื่องจากราคาสุกรในปีที่ผ่านมาปรับตัวสูงขึ้น ประกอบกับการจัดการฟาร์มที่มีมาตรฐานสามารถควบคุมโรคได้ดีขึ้นของเกษตรกร แหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอหนองมะโมงและอำเภอวัดสิงห์ ซึ่งเป็นเกษตรกรที่มีฟาร์มขนาดกลาง ส่วนอำเภอสรรคบุรี และอำเภอหันคา เป็นเกษตรกรรายย่อยหรือฟาร์มขนาดเล็ก

ระดับราคา

ครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ ราคาสุกรน้ำหนัก ๑๐๐ กก. ขึ้นไป ที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยอยู่ที่กิโลกรัมละ ๖๔.๕๘ บาท ลดลงร้อยละ ๑๗.๙ จากช่วงเดียวกันของปี ๒๕๕๗ ที่มีราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ ๗๘.๖๖ บาท เนื่องจากปริมาณสุกรออกสู่ตลาดต่อเนื่อง แต่ความต้องการของตลาดอยู่ในเกณฑ์ปกติ (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ / ที่มา : เอกสารรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ และแนวโน้มปี ๒๕๕๘ จังหวัดชัยนาท, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๗)

๔) มันสำปะหลังโรงงาน

มันสำปะหลังโรงงานมีมูลค่าการผลิตปีละ ๓๘๖,๓๑๔,๓๐๓ บาท (ที่มา : ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชัยนาท ณ ราคาประจำปี ๒๕๕๕, สำนักงานคลังจังหวัดชัยนาท)

ภาวะการผลิต

ผลผลิตมันสำปะหลังโรงงานครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ มีประมาณ ๑๖๑,๖๐๓ ตัน น้อยกว่าปีที่ผ่านมาซึ่งผลิตได้ ๑๖๑,๔๔๒ ตัน หรือลดลงร้อยละ ๐.๑ ผลผลิตต่อไร่ลดลงเล็กน้อย เนื่องจากภาวะภัยแล้งแหล่งผลิตที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอหันคา หนองมะโมง และอำเภอเนินขาม

ระดับราคา

ราคาหัวมันสดที่เกษตรกรขายได้ในครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ เฉลี่ยกิโลกรัมละ ๒.๐๘ บาท ราคาลดลงร้อยละ ๕.๕ เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี ๒๕๕๗ ซึ่งมาคาเฉลี่ยที่กิโลกรัมละ ๒.๒๐ บาท (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ / ที่มา : เอกสารรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ และแนวโน้มปี ๒๕๕๘ จังหวัดชัยนาท, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๗)

๕) โคเนื้อ

โคเนื้อมีมูลค่าการผลิตปีละ ๒๘๑,๔๘๒,๑๓๐ บาท (ที่มา : ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดชัยนาท ณ ราคาประจำปี ๒๕๕๕, สำนักงานคลังจังหวัดชัยนาท)

ภาวะการผลิต

ปริมาณการผลิตโคเนื้อช่วงแรกของปี ๒๕๕๘ ลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของ ปี ๒๕๕๗ โดยลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี ๒๕๕๗ โดยลดลงจาก ๔,๓๓๖ ตัว เป็น ๓,๙๔๑ ตัว หรือลดลงร้อยละ ๙.๑ ราคาโคเนื้ออยู่ในเกณฑ์ที่สูง จูงใจให้เกษตรกรผู้เลี้ยงขายโคเนื้อออกทั้งเพศผู้และเพศเมีย ทำให้ปริมาณการผลิตลดลงอย่างต่อเนื่อง และทำให้ขาดแคลนแม่โควัยเจริญพันธุ์ที่จะนำมาขยายพันธุ์เพราะมีราคาสูง เกษตรกรรายย่อยไม่มีทุน ประกอบกับพื้นที่เลี้ยงมีจำกัด แหล่งผลิตที่สำคัญได้แก่ อำเภอหนองมะโมง หันคา วัดสิงห์ และเนินขาม

ระดับราคา

ครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ ราคาโคเนื้อมีชีวิตที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยอยู่ที่กิโลกรัมละ ๑๑๔.๒๙ บาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี ๒๕๕๗ ที่มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่กิโลกรัมละเกษตรกรขายได้เฉลี่ยอยู่ที่กิโลกรัมละ ๑๑๔.๒๙ บาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปี ๒๕๕๗ ที่มีราคาเฉลี่ยอยู่กิโลกรัมละ ๖๙.๓๓ บาท หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๖๔.๘ ซึ่งเป็นผลมาจากปริมาณ การผลิตที่ลดลง แต่ความต้องการของตลาดทั้งเพื่อการบริโภคและการส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่เพิ่มขึ้น โดยโคเนื้อมีชีวิตที่ซื้อขายจะมีน้ำหนักประมาณ ๒๕๐ ถึง ๓๐๐ กิโลกรัมต่อตัว (ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ / ที่มา : เอกสารรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรครึ่งแรกของปี ๒๕๕๘ และแนวโน้มปี ๒๕๕๘ จังหวัดชัยนาท, สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๗)

การแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท ได้ชี้แจงเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ

๑. การจ้างแรงงานภาคการเกษตร โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๒๘ งาน (๗ โครงการชลประทานฯ) จ้างแรงงานได้จำนวน ๑,๓๐๐ คน งบประมาณ ๑๕,๕๒๓,๐๖๖ บาท สิ้นสุดการดำเนินงานในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘

๒. มาตรการการป้องกัน โครงการงบเชิงป้องกันหรือยับยั้ง งบประมาณของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท สำรวจและแบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

- การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เช่น โครงสร้างพื้นฐานขนาดเล็ก
- การจ้างงาน
- การฝึกอาชีพ

นางเยาวลักษณ์ วงษ์วรสันต์ เกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยนาท ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง สรุปได้ดังนี้

๑. สถานการณ์การเพาะปลูกพืช

- ในเขตชลประทาน พื้นที่เพาะปลูก ๕๑๑,๙๗๒ ไร่ คาดว่าจะเสียหาย ๑๒,๔๙๗ ไร่
- นอกเขตชลประทาน พื้นที่เพาะปลูก ๑๑,๓๒๗ ไร่ คาดว่าจะเสียหาย ๒๔๒ ไร่

๒. การแก้ไขปัญหาภัยแล้ง

- การช่วยเหลือติดตั้งเครื่องสูบน้ำ ในพื้นที่นาของเกษตรกร รวมสูงสุดวันละ ๙๐ ตัว โดยโครงการชลประทานฯและโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา ๗ แห่ง
- การขุดบ่อบาดาล จำนวน ๙๓ บ่อ โดยกรมทรัพยากรน้ำบาดาล
- การขุดสระน้ำขนาดเล็ก สถานีพัฒนาที่ดินชัยนาท ได้ดำเนินการก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร ปี ๒๕๕๘ จำนวน ๒๐๐ บ่อ

๓. การประชาสัมพันธ์

- การดำเนินงานชุดปฏิบัติการช่วยเหลือเกษตรกร (Fast Track) จังหวัดชัยนาท
- การดำเนินงานชุดปฏิบัติการช่วยเหลือเกษตรกรในระยะต่อไป ซึ่งสถานการณ์เริ่มคลี่คลาย โดยมีการปรับแผนเป็น ๑ ครั้ง/สัปดาห์ และปรับเปลี่ยนชุดจากเดิมให้เป็นชุดปฏิบัติการเผชิญเหตุเพื่อแก้ไขปัญหาตามข้อสั่งการฯ

๔. ด้านการประกาศภัยพิบัติ จำนวน ๒ อำเภอ ได้แก่

- อำเภอเมือง หมู่ที่ ๔ และ ๘ ตำบลเสือโฮก รวมเกษตรกรขอรับความช่วยเหลือ ๒๑ ราย พื้นที่เสียหาย ๔๐๙ ไร่ วงเงินช่วยเหลือ ๔๖๙,๕๓๒ บาท
- อำเภอมโนรมย์ หมู่ที่ ๑ และ ๕ ตำบลไร่พัฒนา หมู่ที่ ๑ และ ๓ ตำบลอู่ตะเภา รวมเกษตรกรขอรับความช่วยเหลือ ๒๐๑ ราย พื้นที่เสียหาย ๓,๒๒๑.๗๕ ไร่ วงเงินช่วยเหลือ ๓,๖๙๗,๕๘๙ บาท

ดร. ทองเปลว กองจันทร์ ผู้อำนวยการสำนักบริหารจัดการน้ำและอุทกวิทยา กรมชลประทาน ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำในภาพรวมของประเทศ ตลอดจนสถานการณ์น้ำของลุ่มน้ำเจ้าพระยา สรุปได้ว่า

๑. การดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ มีทั้งสิ้น ๓๑ โครงการ จะเพิ่มพื้นที่ทางการเกษตรได้ ๒๓๔,๓๒๑ ไร่ ความจุ ๑๙.๗๐ ล้านลูกบาศก์เมตร งบประมาณในการดำเนินโครงการ ๓๕,๐๐๐ ล้านบาท

๒. การดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ (เพิ่มเติม) สำหรับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ ขนาดกลางและขนาดเล็ก จะเพิ่มพื้นที่ทางการเกษตรได้ ๖๐๐,๐๐๐ ไร่ ความจุ ๑๙.๕๒ ล้านลูกบาศก์เมตร งบประมาณในการดำเนินโครงการ ๕,๔๐๐ ล้านบาท ปัจจุบันดำเนินการไปแล้วประมาณร้อยละ ๑๐

๓. การดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ จะเพิ่มพื้นที่ทางการเกษตรได้ ๓๐๐,๐๐๐ ไร่

๔. การดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในปีงบประมาณ ๒๕๕๘-๒๕๖๙ จะเพิ่มพื้นที่ทางการเกษตรได้ประมาณ ๙ ล้านไร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดน้ำ และปัญหาอุทกภัย โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๘ จะดำเนินโครงการระยะสั้นเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก ที่มีความจำเป็น

เร่งด่วน เช่น โครงการแก้มลิง น้ำในไร่นา ซึ่งจะช่วยเพิ่มปริมาณน้ำได้ประมาณ ๑,๑๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร สำหรับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดใหญ่ จะต้องผ่านการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม หรือ EIA ก่อน อย่างไรก็ตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งน้ำจะต้องพิจารณาจากความต้องการและปัญหาของแต่ละพื้นที่เป็นสำคัญ

๕. โครงการซ่อมแซมโครงการพัฒนาแหล่งน้ำ ประมาณ ๕,๐๐๐ แห่ง ซึ่งได้มีการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ให้กับองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งน้ำในพื้นที่ แต่สำหรับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริจะไม่มีการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ไปให้องค์การบริหารส่วนตำบล โดยเห็นว่าโครงการที่ได้มีการถ่ายโอนไปให้องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้รับผิดชอบดูแล มักไม่ประสิทธิภาพ ซึ่งจำนวนกว่า ๕,๐๐๐ แห่ง ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไข โดยจะนำเงินงบประมาณในปี ๒๕๕๙ ประมาณ ๕,๐๐๐ ล้านบาท มาปรับปรุงแก้ไขจำนวน ๑๙๕๐ แห่ง ซึ่งประกอบด้วย อ่างเก็บน้ำ ฝายเก็บน้ำ และประตูระบายน้ำ เป็นต้น

๖. พื้นที่ในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา จำนวน ๖๑ จังหวัด (แม่น้ำปิง วัง ยม และน่าน) จะมีการดำเนินโครงการ ดังนี้

๖.๑ โครงการเชิงเดี่ยว เช่น เขื่อนลำตะคอง ห้วยหลวง เขื่อนลำปาว เป็นต้น โดยจะต้องมีมติของคณะกรรมการบริหารน้ำประจำจังหวัด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน

๖.๒ คณะกรรมการติดตาม วิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์น้ำ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานจำนวน ๑๐ องค์กร จะเป็นผู้บริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา

- ในฤดูแล้ง คณะกรรมการฯ จะพิจารณาความเหมาะสมของการปลูกพืชในหน้าแล้งโดยร่วมมือกับกรมส่งเสริมการเกษตร

ซึ่งพื้นที่ในเขตลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา (ตอนบนและล่าง) รวมพื้นที่ประมาณ ๑๒ ล้านไร่ มีเขื่อนหลัก ๔ เขื่อน ได้แก่ เขื่อนภูมิพล เขื่อนสิริกิตติ์ เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เขื่อนแควน้อยบำรุงแดง เก็บน้ำได้ทั้งสิ้นประมาณ ๒.๖ หมื่นล้านลูกบาศก์เมตร แต่ปริมาณน้ำเขื่อนประมาณ ๓,๖๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบอัตราการใช้น้ำในปี ๒๕๓๗ ประมาณ ๒,๐๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตร โดยมีปริมาณการนำน้ำเพื่อใช้ผลิตน้ำประปาของการประปานครหลวงประมาณ ๔ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการน้ำเพื่อการอุปโภค – บริโภค และการผลักดันน้ำเค็มเป็นสำคัญ สำหรับสถานการณ์น้ำในปัจจุบัน มีความจำเป็นที่ต้องกักเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงปลายปีนี้ เนื่องจากในปีนี้พายุเข้ามาไทยน้อยกว่าทุกปี ทำให้ปริมาณฝนน้อย

ปัญหา/ความต้องการของเกษตรกร

๑. ส่วนราชการส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา ซึ่งถ้าให้หยุดหรือชะลอการทำนา ก็เห็นด้วยกับการส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา เช่น ถั่วเขียว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ทานตะวัน เป็นต้น แต่ขอความช่วยเหลือ โดยการส่งน้ำเพื่อการปลูกในระยะเริ่มต้น ๑ ครั้ง หลังจากนั้น พืชดังกล่าวก็ไม่ต้องใช้น้ำแล้ว

๒. การจัดสรรน้ำ เสนอให้สำรวจบ่อน้ำบาดาลเก่า เพื่อทำการปรับปรุงโดยการเป่าล้างหรือขุดให้ลึกลงไปอีก น่าจะถูกกว่างบประมาณที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดำเนินการขุดเจาะบ่อ ๙๓ บ่อ

๓. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ใช้งบประมาณในการขุดเจาะบ่อบาดาลจำนวน ๖๐๐ บ่อ แต่ใช้ประโยชน์ได้จริงประมาณ ๔๐ บ่อ ควรสำรวจบ่อบาดาลเก่าและฟื้นฟูบ่อเก่าให้กลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้ง

ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมสรุปได้ว่า กรมทรัพยากรน้ำบาดาลได้รับงบประมาณเจาะบ่อให้จังหวัดชัยนาท ๙๓ บ่อ เจาะเสร็จเรียบร้อยแล้ว เหลือการติดเครื่องเทอร์บาย ซึ่งที่ผ่านมาติดปัญหาการจัดซื้อจัดจ้าง ขณะนี้ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างเรียบร้อยแล้วและอยู่ระหว่างการติดตั้ง

นายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ ผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมต่อที่ประชุมว่า ที่ผ่านมาปัญหาความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ที่ยังมาไม่ถึงจังหวัด จึงขอให้เกษตรกรผู้ได้รับความเดือดร้อนได้ยื่นเรื่องความต้องการผ่านมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ผ่านทางอำเภอมายังจังหวัด เพื่อที่ทางจังหวัดจะได้รวบรวมประเด็นปัญหาของเกษตรกรและช่วยเหลือได้ทันภายในเดือนกันยายน ๒๕๕๙ ซึ่งเป็นเงินงบประมาณในปีงบประมาณ ๒๕๕๙

๓. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรบ้านหนองตาดำ ตำบลนางลือ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

นายสุรเดช เตียวตระกูล ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะให้การต้อนรับคณะเดินทาง และบรรยายสรุปการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรบ้านหนองตาดำ สรุปได้ว่า

นายทวี ปานดำ เกษตรอำเภอเมืองชัยนาท ได้กล่าวให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ตำบลนางลือ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท สรุปได้ว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวมีกลุ่มเกษตรกรจำนวน ๕๐ ราย ในพื้นที่ประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ จำนวน ๗๐ แปลง ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวทุกประเภท โดยวัตถุประสงค์เพื่อรวมเกษตรกรรายย่อยให้เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองทางการตลาดกับผู้ประกอบการ สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง โดยได้รับคำแนะนำจากเกษตรตำบล อำเภอ และจังหวัดให้เกษตรกรผลิตเมล็ดพันธุ์ดี และเกษตรกรได้รับการอบรมความรู้จากศูนย์วิจัยและศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวของส่วนราชการที่ให้การสนับสนุน ซึ่งได้รับการสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวจากศูนย์วิจัยข้าว กรมการข้าว

<u>ด้านปัจจัยการผลิต (ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เครื่องจักรกลการเกษตร)</u>

- ปุ๋ย กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้มีการจัดฝึกอบรมการทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในศูนย์เรียนรู้ประจำหมู่บ้าน ทำให้การใช้ปุ๋ยเคมีลดลงและเกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพเพิ่มมากขึ้น
- น้ำ โดยเกษตรกรใช้แหล่งน้ำทางการเกษตรของตนเอง น้ำฝน และน้ำชลประทานเกษตรกรช่วยตนเอง รัฐช่วยเหลือเรื่องน้ำ
- การซื้อปัจจัยการผลิต เช่น สารเคมี ปุ๋ย เกษตรกรส่วนใหญ่นิยมซื้อจากสหกรณ์การเกษตรเพื่อลูกค้า ธ.ก.ส. (สลต.) เนื่องจากมีราคาต่ำกว่าในท้องตลาดทั่วไปและมีเงินปันผลให้กับสมาชิก

<u>การผลิต</u> เกษตรกรจะผลิต ๒ ปีจำนวน ๕ ครั้งปี โดยมีการพักดินประมาณ ๑๕ – ๖๐ วัน ในช่วงที่มีการปลูกข้าวอายุสั้น แต่ยังมีปัญหาที่พบ คือ เกษตรกรบางส่วนที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกของกลุ่มยังมี การเผาแปลงนาเพื่อเตรียมดินปลูก เนื่องจากขาดความรู้ในการเตรียมดิน

สำหรับผลผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่ประมาณ ๑,๒๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ พันธุ์ข้าวที่นิยมผลิต คือ พันธุ์ กข ๕๗ และพันธุ์ปทุมธานี และพันธุ์อื่น ๆ ตามความต้องการของตลาด ในส่วนของกำลังการผลิต นั้นกลุ่มฯ จะสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวรวมทั้งสิ้นประมาณ ๕,๐๐๐ ตันต่อปี

ต้นทุนการผลิต

- ก่อนเริ่มโครงการเกษตรแปลงใหญ่ ต้นทุนการผลิตประมาณ ๖,๗๐๐ บาทต่อไร่ (น้ำ เมล็ดพันธุ์ เชื้อเพลิง และค่าจ้างเครื่องจักรปักดำ/เก็บเกี่ยว) แต่หลังจากเข้าร่วมโครงการเกษตรแปลงใหญ่ ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงอยู่ที่ประมาณ ๕,๔๐๐ บาทต่อไร่ เนื่องจากลดการใช้สารเคมี และใช้สารชีวภัณฑ์แทน โดยเกษตรกรบางส่วนเช่านาจากนายทุนในอัตรา ๑,๕๐๐ บาทต่อฤดูกาลผลิต

การตลาด ไม่มีปัญหาเนื่องจากมีการวางแผนการผลิตสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยราคาเมล็ดพันธุ์ข้าวพันธุ์ปทุมธานีประมาณ ๑๓,๐๐๐ บาทต่อตัน และข้าวขาวประมาณ ๘,๕๐๐ บาทต่อตัน ซึ่งข้าวพันธุ์ปทุมธานีเป็นที่นิยมปลูกกันมาก เนื่องจากมีราคาสูง นอกจากนี้ ยังมีท่าข้าวของสหกรณ์ที่รับซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวจากเกษตรกรในราคากลาง

แรงงาน เยาวชนรุ่นใหม่หันมาให้ความสนใจและกลับมาทำการเกษตรมากขึ้น

ปัญหา/อุปสรรค

๑) ปัญหาน้ำเพื่อการเกษตร ไม่เพียงพอและการขุดเจาะน้ำบ่อบาดาลมีต้นทุนสูง

๒) เกษตรกรต้องการให้มีสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าจากแม่น้ำมาใช้เพื่อการเกษตร ณ ศูนย์การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวท่าชัย

๓) ต้องการขอรับเงินสนับสนุนการสร้างห้องประชุมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อใช้สำหรับการจัดการประชุม อบรม สัมมนาให้กับเกษตรกรและผู้ที่สนใจทั่วไป

ผู้แทนกรมชลประทาน กล่าวต่อที่ประชุมว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้เสนอเรื่องร้องขอให้จัดตั้งสถานีสูบน้ำไฟฟ้าไปยังสำนักชลประทาน ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างเสนอจัดตั้งแผนการดำเนินงานจากกรมชลประทาน จากนั้น จะได้จัดทำข้อตกลงเกี่ยวกับการชำระค่าไฟฟ้ากับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนต่อไป

สำหรับการสนับสนุนน้ำเพื่อการเกษตร เห็นว่าควรมีการปรับปรุงคลองและระบบส่งน้ำ โดยการลดระดับคลองให้ต่ำลง ทั้งนี้ เนื่องจากพื้นที่คลองส่งน้ำที่ครอบคลุมพื้นที่กว่า ๔,๐๐๐ ไร่ จะทำให้เกษตรกรได้รับประโยชน์จากน้ำเพื่อการเกษตรได้มากยิ่งขึ้น

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ ได้กล่าวสรุปในตอนท้ายว่า ในปีงบประมาณ ๒๕๕๙ กรมชลประทานมีการเสนอของบประมาณเพื่อดำเนินการสร้างระบบสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าเป็นจำนวนมาก ดังนั้น เห็นว่าในส่วนงบประมาณการจัดสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าให้กับเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนางลือที่กล่าวมาข้างต้น นั้น ควรเสนอโครงการไปยังกรมชลประทานเพื่อจัดสรรงบประมาณสนับสนุน หรืออาจขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัดเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ต่อไป อย่างไรก็ตาม หากเกษตรกรมีการบริหารจัดการภาคการผลิตการตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีการรวมกลุ่มกันอย่างเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จะทำให้เยาวชนรุ่นใหม่มีความสนใจและหันมาทำการเกษตรเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ เห็นว่าเนื่องจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฯ แห่งนี้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน จึงควรจะมีการขยายการดำเนินงานเกษตรแปลงใหญ่ให้กว้างขวางมากขึ้นอีกประมาณ ๕,๐๐๐ ไร่ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและการรวมกลุ่มเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ จะทำให้ภาครัฐสามารถให้การช่วยเหลือ สนับสนุน และแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและสาธารณูปโภคได้อย่างคุ้มค่า ครอบคลุมและทั่วถึงมากขึ้นด้วย

.....

ภาพประกอบการศึกษาดูงานด้านปัจจัยการผลิต ณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และชัยนาท
ในวันจันทร์ที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕

๑. วิสาหกิจชุมชนพันธุ์ข้าวไทย ตำบลช้างใหญ่ อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

๒. เขื่อนเจ้าพระยา (ชัยนาท) ณ สำนักชลประทานที่ ๑๒ ตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท

๓. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรบ้านหนองตาดำ ตำบลนางลือ อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท

๒. รายงานสรุปผลการสัมมนา เรื่อง "การบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรเพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรไทยอย่างยั่งยืน" ในวันเสาร์ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๓๐๖-๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

ภาคเกษตรมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเกษตรกรเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ภาคเกษตรเป็นแหล่งผลิตอาหารเลี้ยงชาวโลก เป็นฐานวัตถุดิบให้กับภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ สร้างรายได้ให้กับประเทศ รวมทั้งยังเป็นวิถีชีวิตแหล่งภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่สืบมานาน การพัฒนาภาคเกษตรให้ยั่งยืนจึงถือเป็นหัวใจของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

เกษตรกรไทยเกิดการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตจากรูปแบบเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมซึ่งมีการพึ่งพาธรรมชาติในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน กลายเป็นการทำการเกษตรเชิงเดี่ยวที่ต้องพึ่งปัจจัยภายนอก เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมี เป็นต้น หรือกลายเป็นเกษตรเคมีที่มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้สูงขึ้น ดิน น้ำ และป่าไม้ ถูกนำมาใช้เพื่อสนับสนุนการผลิตและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นจำนวนมากจนเกินศักยภาพของทรัพยากรในการฟื้นตัวตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมและส่งผลกระทบต่อภาคเกษตร โดยเฉพาะความอุดมสมบูรณ์ของดินที่ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรลดลง เกษตรกรจำเป็นต้องเพิ่มปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิตสูงขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อรักษาปริมาณการผลิตให้ได้เท่าเดิม โดยเฉพาะการใช้ปุ๋ยเคมีและสารกำจัดศัตรูพืช ซึ่งมีปริมาณการนำเข้าที่เพิ่มสูงขึ้น ความต้องการใช้ของเกษตรกรมีอัตราที่เพิ่มสูงขึ้น กล่าวคือ ปริมาณพื้นที่เพาะปลูกเท่าเดิม ปริมาณการใช้ปุ๋ยและสารเคมีเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ราคาสินค้าผลิตผลเกษตรหลักตกต่ำ และยังพบปัญหาปุ๋ยปลอม สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชปลอม นอกจากการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีที่ทำให้ต้นทุนสูงขึ้นแล้วยังทำให้เกิดภาวะสารพิษตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพกับเกษตรกรและผู้บริโภคอีกด้วย

ดังนั้น คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิต ในคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ทำการพิจารณาศึกษาและเห็นว่าปัญหาการใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกษตรไม่ถูกต้องเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรต้องแบกรับภาระต้นทุนการผลิต เสี่ยงต่อการมีสารพิษสะสมในร่างกายระดับที่ไม่ปลอดภัยและเสี่ยงต่อโรคร้าย ภาครัฐต้องเร่งหามาตรการในการรณรงค์ให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกษตรอย่างเหมาะสม ถูกต้อง ถูกอัตรา และถูกเวลา จึงได้จัดสัมมนาขึ้นเพื่อมุ่งเน้นการให้ความรู้แก่เกษตรกรจากหน่วยงานวิชาการที่เกี่ยวข้อง ปราชญ์ชาวบ้าน ตลอดจนภาคเอกชน ผู้ค้าปุ๋ย ผู้ค้าสารเคมีเกษตร รวมถึงนำเสนอแนวทางแก่เกษตรกรนำไปปฏิบัติในการใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกษตรอย่างเหมาะสม เพื่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการเกษตร "เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนมีความมั่นคงด้านอาหารเป็นฐานสร้างรายได้ให้แผ่นดิน" โดยมีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ

๑. เพื่อนำเสนอความรู้ด้านการบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรจากหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้อง ปราชญ์ชาวบ้าน และภาคเอกชนให้แก่เกษตรกร

๒. เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรให้เกษตรกรนำไปปฏิบัติเพื่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

๓. เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรจากเกษตรกร

ผลที่ได้รับจากการสัมมนา

๑. จำนวนผู้เข้าร่วมและภาพรวมของการตอบแบบสอบถาม

การสัมมนาครั้งนี้มีผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น ๔๗๔ คน ซึ่งเกินกว่าเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วย คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ/สถาบันการศึกษา ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนภาคประชาชน ปราชญ์ชาวบ้าน กลุ่มเกษตรกร หมอดินอาสา ผู้แทนวิสาหกิจชุมชน และสื่อมวลชน ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม พบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความพึงพอใจภาพรวมของงานสัมมนาในระดับมาก ด้านความรู้ ความเข้าใจ ที่มีต่อเนื้อหาสาระของการสัมมนาและได้รับรู้แนวทางที่เหมาะสมต่อการนำไปปฏิบัติมีความพึงพอใจในระดับมาก และในด้านการนำความรู้และความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ต่อตนเอง บุคคลอื่นและขยายผลต่อกลุ่มเกษตรกร มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

๒. มาตรการและแนวทางบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตร

เกษตรกรได้รับความรู้ ความเข้าใจถึงมาตรการบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และยังได้แนวทางการบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรที่สามารถนำไปปฏิบัติเพื่อการพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนจากปราชญ์ชาวบ้าน รวมถึงความรู้จากเกษตรกรตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จมาถ่ายทอดประสบการณ์ และตัวแทนภาคเอกชนจากสมาคมการค้าปุ๋ยและสารเคมีเกษตร โดยสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๒.๑ การควบคุมดูแลปุ๋ยและสารเคมีเกษตรมี ๓ ขั้นตอน คือ การขอขึ้นทะเบียน การขออนุญาตผลิตจำหน่าย นำเข้า ส่งออกและการขออนุญาตขาย โดยจะต้องผ่านคณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบผลิตภัณฑ์ เพื่อการขออนุญาตตามลำดับทั้ง ๓ ขั้นตอน นำมาซึ่งมาตรการการควบคุม ดังนี้

๑) ให้ปัจจัยการผลิตนั้นมาดำเนินการขึ้นทะเบียนและขอรับใบอนุญาต เป็นการควบคุมตั้งแต่โรงงานที่ผลิต

๒) การนำเข้าปัจจัยการผลิตทางการเกษตร ต้องทำการตรวจสอบสินค้าที่นำเข้ามา (โดยใช้ห้องปฏิบัติการในการตรวจสอบ)

๓) การผลิตและการจัดจำหน่ายภายในประเทศ ต้องมีการตรวจสอบในสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงการตรวจสอบย้อนหลังการผลิตด้วย

๔) การประชาสัมพันธ์ต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์วิธีการใช้ จัดการอบรมให้เกษตรกร จัดงานแสดงนิทรรศการ การแจกโบรชัวร์เพื่อบอกวิธีการใช้และการเลือกซื้อ

๕) สนับสนุนโครงการ Q-Shop และโครงการผู้ผลิตวัตถุอันตรายทางการเกษตรที่มีคุณภาพ ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่า สินค้านั้นมีคุณภาพดีจริง

๖) การปราบปรามและการควบคุมโรค

สถานการณ์การใช้ปุ๋ยในปัจจุบันมีความมุ่งหวังให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้ ตรวจคุณภาพปุ๋ยเองได้ จะช่วยให้ไม่ถูกนายทุนเอารัดเอาเปรียบ ที่จริงแล้วปุ๋ยจากต้นทางการผลิตนั้นดีแต่อยู่ที่การใช้ปลายทางยังไม่ถูกต้อง

๒.๒ การบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรที่เหมาะสมกับวิถีเกษตรปัจจุบันโดยการสร้างความเข้มแข็งให้เกษตรกร ผ่าน

๑) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เกษตรกรควบคุมศัตรูพืชในชุมชนของตนเอง โดยการรู้ล่วงหน้าว่าช่วงใดจะมีศัตรูพืชชนิดใด รู้เท่าทันเพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือ และรู้จักป้องกันและควบคุม

๒) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน เกี่ยวกับการลดต้นทุนการผลิต การวิเคราะห์ดิน การให้ความรู้ทางวิชาการ

๓) การบริหารแบบคลอบคลุมพื้นที่ (แบบแปลงใหญ่) เกษตรกรรวมตัวกันเพื่อเพิ่มกำลังเพิ่มอำนาจในการต่อรองหรือการรับผลประโยชน์

๒.๓ การบริหารจัดการดินและปุ๋ยที่เหมาะสมเพื่อการลดต้นทุน

๑) การจัดการทรัพยากรดิน โดยการจัดทำโครงการบริหารจัดการเขตเกษตรเศรษฐกิจสำหรับสินค้าเกษตรที่สำคัญ (Zoning) ๑๓ ชนิด ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ปาล์มน้ำมัน อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สับปะรดโรงงาน ลำไย เงาะ ทุเรียน มังคุด มะพร้าว และกาแฟ รวมถึงการจัดการปัญหาดินเสื่อมโทรม ซึ่งเกษตรกรจะต้องทราบปัญหาดินของตนเองเพื่อจะได้ดำเนินการแก้ไขได้อย่างถูกต้อง โดยในปี ๒๕๕๙ กรมพัฒนาที่ดินจะทำเครื่องมือตรวจดินภาคสนามให้กับหมอดิน ซึ่งสามารถตรวจค่าธาตุอาหารในดิน (N, P, K) ความเป็นกรดเป็นด่างและความต้องการปูนของดิน

๒) สารสนเทศ โดยการจัดทำแผนที่ดิน แผนที่การเกษตร และโปรแกรมใช้ตรวจสภาพดินผ่านเว็บไซต์ www.ldd.go.th

๓) เทคโนโลยีการจัดการปุ๋ย โดยการเพิ่มอินทรียวัตถุลงในดิน เช่น การใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสดและปุ๋ยคอก ใช้ตามความต้องการของพืช ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน หรือโปรแกรมปุ๋ยรายแปลง

๔) การถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยผ่านเครือข่ายหมอดิน ธนาคารปุ๋ย และการรับรองมาตรฐานปัจจัยการผลิต

๒.๔. การบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรที่เหมาะสมกับวิถีเกษตรเพื่อความยั่งยืนโดยการใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานในการทำการเกษตร ดังนี้

๑) เรื่องปุ๋ย การทำปุ๋ยอินทรีย์ไว้ใช้เองเป็นการช่วยลดต้นทุน และยังเป็นการเสริมรายได้ เมื่อทำปุ๋ยได้ปริมาณมากและนำออกไปขาย เช่น ปุ๋ยหมูหลุม (ได้จากการเลี้ยงหมู ๒ ตัว) ปุ๋ยไก่หลุม (ได้จากการเลี้ยงไก่ ๒๐ ตัว) และปุ๋ยน้ำ ปุ๋ยหมัก

๒) เรื่องการป้องกันแมลง โดยการก่อกองไฟให้เกิดควัน หรือใช้สมุนไพรกับเครื่องแกงดองผสมกับเหล้าขาว

๓) เรื่องดิน ปัญหาส่วนใหญ่ที่ดินเสียคือ ดินขาดออกซิเจน การแก้ปัญหาดินเสียทำได้โดยการแกล้งดิน ไถพรวนดินให้เกิดอากาศ การปรับระดับผิวหน้าดินให้ระบายน้ำที่ใช้ในการล้างความเป็นกรดของดิน การใช้ปูนขาวคลุกหน้าดินเพื่อลดความเป็นกรด

๔) เรื่องน้ำ ปัญหาส่วนใหญ่ที่น้ำเสียคือ น้ำขาดออกซิเจน การแก้ปัญหาสามารถทำได้โดยการเพิ่มและลดระดับน้ำให้เกิดการหมุนเวียนจะทำให้ปริมาณออกซิเจนในน้ำเพิ่มมากขึ้น

๕) ไบโอแก๊ส ทำจากการสร้างถังหมักสิ่งปฏิกูลที่ได้จากในครัวเรือน นอกจากนี้ น้ำที่ใช้ในกระบวนการหมัก สามารถนำมาใช้รดพืชผักได้อีกด้วย

ยกตัวอย่างการทำการเกษตรแบบ ๕ ไร่ เริ่มจากการปรุงดิน โดยการใส่สารอินทรีย์ทั้งมูลสัตว์และฟาง โดยการใส่บ่อยๆ ทีละน้อย ตามหลักการของ ป่า ๓ อย่าง คือ ๑) ป่าไม้โตเร็วปลูกไว้ใช้สอย เช่น ไม้ไผ่ ๒) ป่าไม้กินได้ เช่น ผัก ผลไม้ และ ๓) ป่าเศรษฐกิจ เป็นพืชที่ปลูกแล้วขายได้ราคา หลักการของประโยชน์ ๔ อย่าง คือ ๑) ได้ไม้ไว้ใช้สอยในครัวเรือน ๒) ได้ผลผลิตไว้บริโภคและไว้ขาย ๓) รายได้จากป่าไม้เศรษฐกิจ และ ๔) ดินดี น้ำดี

๒.๕ เกษตรกรไทยควรบริหารจัดการปุ๋ยอย่างไรเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการผลิตสินค้าการเกษตรเพื่อส่งออกไปต่างประเทศ สินค้าจะต้องได้มาตรฐาน นอกจากนี้ยังต้องยอมรับว่า ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่างมีจุดอ่อน แต่ทั้งสองฝ่ายควรหาจุดร่วมเพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้ ในความเป็นจริงแล้วทั้งสารเคมีและสารอินทรีย์ถ้าใช้ร่วมกันอย่างเหมาะสมก็จะทำให้เกิดประโยชน์ ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ต้องใช้ให้เหมาะสมกับพืชที่ปลูก เหมาะกับตลาดและเหมาะสมกับพื้นที่

๒.๖ เกษตรกรไทยควรปฏิรูปการใช้สารเคมีเกษตรอย่างไรเพื่อความยั่งยืน

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สารเคมีส่วนใหญ่เกิดจากความไม่รู้ ทำให้ใช้ไม่ถูกต้อง ใช้มากหรือน้อยเกินไป ใช้สารเคมีโดยไม่ใส่เครื่องป้องกัน ใช้สารเคมีผสมกันหลายชนิด ไม่เว้นระยะก่อนการเก็บเกี่ยว หรือใช้ไม่ถูกต้องกับชนิดของศัตรูพืช ผลกระทบจากการใช้สารเคมี ได้แก่ อันตรายที่จะเกิดกับผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม สารตกค้างในอาหาร ศัตรูพืชดื้อยา และเกิดการระบาดของศัตรูพืชเพิ่มมากขึ้น

การปฏิรูปการใช้สารเคมีเกษตร ทำได้โดยยกระดับความรู้ของเกษตรกร สร้างระบบการถ่ายทอดความรู้และการฝึกอบรม ควบคุมและกลั่นกรองการโฆษณา ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากร้านค้าที่โฆษณาเกินจริง และควรมีเภสัชกรพืชประจำร้านค้า และยกระดับมาตรฐานร้านค้าเคมีเกษตร

บัญญัติ ๑๐ ประการที่เกษตรกรต้องปฏิบัติมีดังนี้

๑) การตรวจวิเคราะห์ปัญหาศัตรูพืชให้ถูกต้อง

๒) เลือกชนิดสารกำจัดศัตรูพืชให้ถูกต้อง

๓) อ่านฉลากก่อนใช้

๔) ใช้ให้ถูกเวลาถูกอัตรา

๕) ใช้เครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสม

๖) ป้องกันอันตรายโดยใส่หน้ากาก

๗) ต้องอยู่เหนือลมขณะฉีดพ่น

๘) พ่นสารเฉพาะเวลาเช้าหรือเย็น

๙) งดใช้สารเคมีเมื่อใกล้เวลาเก็บเกี่ยว (ช่วง ๗ – ๑๐ วัน ก่อนการเก็บเกี่ยว)

๑๐) ชำระร่างกายให้สะอาดหลังใช้

๒.๗ นโยบายและมาตรการส่งเสริมปัจจัยการผลิตทางการเกษตรเพื่อภาคเกษตรไทยยั่งยืน

นโยบายของภาครัฐเน้นการทำให้เกษตรกรและองค์กรเกี่ยวกับการเกษตรมีความเข้มแข็ง เน้นหลักความพอเพียง ความพอดี และความสมดุล บูรณาการการทำงานร่วมกัน การปฏิบัติการจัดการด้านการเกษตรจะขึ้นอยู่ที่จังหวัด ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการบริหารจัดการ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ มีข้อมูลเพื่อช่วยให้การตัดสินใจทำการเกษตรได้อย่างถูกต้องและไม่หลงเชื่อโฆษณาควรจัดการความสมดุลระหว่างปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำการเกษตร คือ การผสมผสานใช้ทั้ง ๒ อย่าง นอกจากนี้แนวทางการทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่จะก่อให้เกิดความร่วมมือและเกิดอำนาจต่อรอง แล้วจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของเกษตรกรได้ และในส่วนของการบริหารงานของภาครัฐต้องใช้วิธีจากล่างขึ้นบน และปัญหาเกษตรกรต่อต้านวิธีการทำงานจากภาครัฐ ต้องแก้ปัญหาโดยการทำให้ดูเป็นแบบอย่าง และยังต้องมีการตรวจสอบควบคู่ไปกับการดำเนินงานด้วย

๓. ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรจากหน่วยงานภาครัฐ เกษตรกร และสถาบันการศึกษา โดยสรุปมีรายละเอียดดังนี้

๓.๑ การตรวจสอบคุณภาพและการใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกษตร

๑) ควรมีการตรวจสอบการใช้ปุ๋ยและสารเคมีที่ชัดเจน ความไม่ชัดเจนที่ผ่านมาทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้นแต่ได้รับผลผลิตที่ไม่มีความคุ้มค่า และยังส่งผลกระทบต่อตัวเกษตรกร

๒) ควรมีการควบคุมและกำกับดูแลเกี่ยวกับปัจจัยการผลิตทั้งปุ๋ย สารเคมีกำจัดวัชพืชและศัตรูพืชที่ใช้ในทางการเกษตร โดยให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อการส่งเสริมหรือกำกับดูแลทั้งระบบ

๓) ควรมีการตรวจสอบการจำหน่ายและการใช้สารเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อเกษตรกร ซึ่งปัจจุบันมีการจำหน่ายตามท้องตลาดอย่างแพร่หลาย

๔) ควรมีการตรวจสอบปุ๋ยและสารเคมีที่วางจำหน่ายในท้องตลาดว่ามีคุณภาพตามที่ได้ขึ้นทะเบียนเรื่องปุ๋ยและสารเคมีเกษตรหรือไม่ ในกรณีของปุ๋ยปลอมรัฐควรออกกฎหมายที่มีบทลงโทษที่รุนแรงมากขึ้นและเด็ดขาด เจ้าหน้าที่ควรทำการตรวจสอบอย่างทั่วถึงและจริงจัง

๕) สารเคมีทางการเกษตรบางชนิดมีการปรับเปลี่ยนประเภทแล้วนำมาขึ้นทะเบียนในประเภทที่สามารถขึ้นทะเบียนได้ แต่อาจก่อให้เกิดอันตรายและผลกระทบต่อสารตกค้างได้หากนำมาใช้กับพืชผลอาหาร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมและหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อมิให้เกิดผลกระทบที่เป็นสารตกค้างในผลิตผลทางการเกษตร

๓.๒ การให้ความรู้และเทคโนโลยี

๑) ต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าใจและเข้าถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับการ

บริหารจัดการปุ๋ย เพื่อการเลือกใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งสามารถตรวจสอบคุณภาพปุ๋ยได้ด้วยตนเอง

๒) การให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ย สารเคมีเกษตร และสารชีวภาพ อย่างถูกต้องเหมาะสม มีการตรวจสอบคุณภาพปุ๋ย และควรมีหน่วยงานหลักในการประสานการบูรณาการในการให้ความรู้ของหน่วยงานทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เกษตรกร ผู้ประกอบการ และนักวิชาการเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๓) ควรทำสื่อเผยแพร่ข้อมูลสินค้า/ผลิตภัณฑ์ที่มีสารพิษต้องห้ามออกมาแจกจ่ายให้ประชาชนได้รับรู้

๔) ควรให้ความสำคัญและสนับสนุนเกี่ยวกับการปลูกพืชปลอดสารพิษ การลดการใช้สารเคมี รวมทั้งการตรวจสอบการใช้สารเคมีในภาคการเกษตรเพื่อให้เกษตรกรหรือผู้บริโภคได้รับประโยชน์สูงสุด

๕) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเอื้ออำนวยต่อการเข้าถึงข้อมูลของเกษตรกร เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดองค์ความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับกระบวนการผลิต

๖) ควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำการเกษตรแก่เกษตรกร โดยเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของเกษตรกรด้วยกันเอง

๘) เกษตรกรต้องรู้จักการปรับปรุงโครงสร้างดิน วิธีการสำรวจดินที่มีความอุดมสมบูรณ์อย่างง่าย การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ให้เกิดประโยชน์โดยอาจจะใช้ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในปริมาณที่เหมาะสม การหมักปุ๋ยชีวภาพให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ต้องกำหนดสูตรให้หลากหลายและเหมาะสมกับชนิดพืช

๙) ควรส่งเสริมและให้ความรู้แก่เกษตรกรในการทำการเกษตรตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) เพื่อให้ได้ผลผลิตคุณภาพดี ได้ผลผลิตสูงคุ้มค่าการลงทุน และปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค นอกจากนั้นยังเป็นถือเป็นมาตรการป้องกันภาคการเกษตรไทยจากการเข้าสู่ AEC เพราะสามารถกำหนดเป็นมาตรฐานว่าสินค้าเกษตรที่จะเข้ามาในประเทศไทยจะต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐาน GAP รวมทั้งยังทำให้สินค้าเกษตรไทยสามารถเข้าไปสู่ตลาดต่างประเทศได้

๓.๓ การป้องกัน/ป้องปรามการโฆษณาชวนเชื่อ

ควรมีมาตรการกำกับดูแลและดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและป้องปรามการโฆษณาชวนเชื่อ โดยอาจกำหนดโทษเพิ่มขึ้น เนื่องจากก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนเป็นอย่างมาก

๓.๔ ระบบตลาดเกษตรสินค้าเกษตร

ควรจัดหาตลาดสินค้าเกษตรให้ตรงตามคุณภาพสินค้า เพื่อรองรับผลผลิตสินค้าเกษตรตามคุณภาพการผลิตของเกษตรกร เพื่อให้จำหน่ายในราคาที่สูงกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป แต่ควรมีกระบวนการแยกผลผลิตว่าเป็นสินค้าเกษตร GAP สินค้าเกษตรอินทรีย์ และสินค้าเกษตรที่ใช้เคมีให้ชัดเจน

๓.๕ การทำการเกษตรโดยรักษาสิ่งแวดล้อม (ยั่งยืน)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางหรือนโยบายเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการทำการเกษตรของเกษตรกร เพื่อให้การทำการเกษตรเป็นไปอย่างยั่งยืนและไม่เกิดผลกระทบประชาชนและสิ่งแวดล้อม

๓.๖ การบูรณาการด้านดินและปุ๋ยของประเทศไทย

๑) รัฐควรจัดให้มีระบบการวิเคราะห์ดินให้เพียงพอโดยการสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาที่มีห้องปฏิบัติการให้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจวิเคราะห์ โดยการวางระบบการวิเคราะห์ดินให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และเมื่อสามารถวิเคราะห์ค่าดินแล้วจะต้องมีการเข้าไปให้องค์ความรู้ในการจัดการดินอย่างถูกวิธี จะทำให้สามารถสนับสนุนการตรวจวิเคราะห์ดินให้แก่เกษตรกรในพื้นที่อย่างทั่วถึง เพื่อให้เกิดการบูรณาการด้านดินและปุ๋ยของประเทศ

๒) ควรมีการบูรณาการการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ สารเคมีเกษตรให้เหมาะกับพื้นที่ และเหมาะสมกับพืชผลการเกษตรแต่ละประเภท

๓) ควรมีห้องปฏิบัติการตรวจวิเคราะห์ดินประจำจังหวัดเพื่ออำนวยความสะดวกในการตรวจสภาพดินให้กับเกษตรกร ปัจจุบันต้องใช้เวลานานในการตรวจสอบ

๓.๗ การลดต้นทุนการผลิต

๑) ปัจจุบันต้นทุนการผลิตทางการเกษตรมีราคาสูง ขอให้ภาครัฐช่วยเหลือปัจจัยการผลิตหลักในการผลิต ดังนี้

- ◆ น้ำ การจัดหาน้ำเพื่อการเกษตร
- ◆ ดิน ให้มีการปรับปรุงบำรุงดินอย่างครบวงจร
- ◆ ปุ๋ย ถือเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ โดยควรให้ความรู้เกษตรกรในการตรวจดิน และใช้ปุ๋ยให้สอดคล้องกับความต้องการของพืชและคุณภาพของดินตามความจำเป็น
- ◆ พันธุ์ ปัจจุบันกรมการข้าวผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวแต่ยังไม่เพียงพอ
- ◆ เทคโนโลยี ควรมีการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีการเกษตรมาใช้มากขึ้น
- ◆ การตลาด การหาตลาดรองรับผลผลิตถือว่ามีความสำคัญมาก
- ◆ สิ่งแวดล้อม การทำการเกษตรที่จะไม่กระทบสิ่งแวดล้อม

๒) รัฐบาลควรดำเนินการ เรื่อง โรงปุ๋ยแห่งชาติ ยาปราบศัตรูพืชและวัชพืช โดยกำหนดราคาอย่างยุติธรรม เพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร

๓) การลดต้นทุนการผลิตโดยเกษตรกรต้องใส่ปุ๋ยให้ถูกต้อง ถูกที่ ถูกเวลา และใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน โดยควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาช่วยในการตรวจวิเคราะห์ดินร่วมกับองค์ความรู้ของหมอดินอาสาในพื้นที่จะเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรเป็นอย่างมาก

๔) ส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์และผลิตเมล็ดพันธุ์ ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรได้

๓.๘ ระบบฐานข้อมูล

ควรมีระบบข้อมูลในลักษณะไตรภาคี เพื่อให้เป็นข้อมูลพื้นฐาน ประกอบด้วยข้อมูลภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคเกษตรกร โดยให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบระบบฐานข้อมูลหลัก และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อให้เกษตรกรผลิตสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

๓.๙ การพึ่งตนเองของเกษตรกร

๑) การพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน ควรเปลี่ยนจากการที่รัฐคิดให้ทำให้ มาเป็นให้เกษตรกรคิดเองทำเอง วางแผนด้วยตนเองว่าต้องการทำอะไร แล้วจึงส่งแผนมาให้ภาครัฐช่วยเสริม หากแผนพัฒนาการเกษตรมาจากประชาชนจะทำให้เกิดความยั่งยืน

๒) การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ สามารถลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างดีโดยหมอดินอาสาได้พยายามรณรงค์และสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ปลูกพืชแบบออร์แกนิค

๓) ควรทำให้การบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรเป็นวาระแห่งชาติโดยการรณรงค์ให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ที่เกษตรกรผลิตขึ้นเองเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรให้มากขึ้น

๔) ควรส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรที่มีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ตามที่กลุ่มฯ ต้องการ เช่น ปัจจัยการผลิตด้านทุน ความรู้ด้านการผลิตและด้านการตลาด ความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม เป็นต้น

๕) ควรใช้ปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงบำรุงดิน และส่งเสริมการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง จะช่วยให้ใช้สารเคมีลดลง เป็นการลดต้นทุน และสร้างความยั่งยืน

๖) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรทำปุ๋ยไว้ใช้เอง และจำหน่ายเพื่อเพิ่มรายได้

๓.๑๐ อื่น ๆ

๑) ควรสนับสนุนงบประมาณให้กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดินเพื่อให้การทำงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการปุ๋ยและเมล็ดพันธุ์อย่างอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

๒) ให้กำหนดเรื่องการตรวจค่าวิเคราะห์ดินตามชุดดินต่าง ๆ ของตำบล สู่แผนปฏิบัติงานประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาลตำบล ชี้แจงให้เกษตรกรมีความรู้สามารถกำหนดการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินในแต่ละตำบล และหมู่บ้านได้อย่างถูกต้อง

๓) รัฐควรออกระเบียบเพื่อควบคุมการใช้ปุ๋ยที่ผสมดินขาวหรือดินเหนียวที่นำมาปั้นเม็ด โดยให้ขายเป็นแม่ปุ๋ยที่ไม่ผสมดินแทนและให้มีมาตรการการควบคุมราคาแม่ปุ๋ย

๔) กำหนดให้การนำเข้ายาและผลิตภัณฑ์เคมีจากแหล่งผลิตที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ

๕) รัฐควรให้การสนับสนุนการสร้างโรงย่อยปุ๋ย (กากปาล์ม) สำหรับท้องถิ่นที่มีศักยภาพเพื่อให้สามารถผลิตปุ๋ยอินทรีย์จากผลผลิตในพื้นที่ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของเกษตรกรในพื้นที่

๖) ควรใช้ปุ๋ยแบบผสมผสาน (เคมี-อินทรีย์-ชีวภาพ) ต้องมีการควบคุมคุณภาพปุ๋ย จัดทำโครงสร้างราคาปุ๋ยและเก็บภาษี เพื่อเป็นรายได้ของรัฐ

๗) จัดงบประมาณให้กับสถานีพัฒนาที่ดินของทุกจังหวัด เพื่อให้ผลิตปุ๋ยที่มีคุณภาพแจกจ่ายให้เกษตรกร

๔. ข้อเสนอแนะ/แนวทางการบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตร

๔.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) การทำปุ๋ยสั่งตัดหรือปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินถือได้ว่าเป็นการพึ่งพาตนเองได้ประการหนึ่ง สำหรับการให้มีการผลิตปุ๋ยเคมีเองในประเทศไทยจะต้องมีวัตถุดิบใต้ดิน ซึ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแร่โพแทสเซียมและฟอสฟอรัสซึ่งมีราคาแพง และต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ส่วนไนโตรเจนอาจใช้ปุ๋ยอินทรีย์ซึ่งจะให้ไนโตรเจนตามธรรมชาติอยู่แล้วทดแทนการนำเข้า และเพื่อให้ประเทศไทยสามารถพึ่งพาตนเองได้ในเรื่องปุ๋ยเคมี ดังนั้น ควรจะมีกฎหมายที่อนุญาตให้มีการนำแร่โพแทสเซียมและฟอสฟอรัสขึ้นมาใช้ประโยชน์ได้

๒) ควรออกกฎหมายให้ทันการหลีกเลี่ยงกฎหมายของผู้ประกอบการปุ๋ยที่ใช้ช่องทางอื่นในการหลีกเลี่ยง เช่น การใช้คำว่า สารปรับปรุง/บำรุงดิน แทนคำว่า ปุ๋ย เป็นต้น ซึ่งเป็นการโฆษณาชวนเชื่อ

๓) ควรจะมีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ควบคุมและดูแลปุ๋ย สารเคมีเกษตรและเมล็ดพันธุ์ เช่นเดียวกับคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)

๔) แก้ไขกฎหมายหรือออกกฎกระทรวงให้ภาชนะบรรจุปุ๋ย เคมีภัณฑ์และเมล็ดพันธุ์ ต้องระบุเลขที่ใบอนุญาต และวันเดือนปีที่ผลิต/วันหมดอายุ รวมทั้งรหัสสินค้าที่ผลิตทุก ๆ ชิ้น เช่นเดียวกับอาหารและยาที่คนรับประทาน

๕) แก้ไขกฎหมายหรือออกกฎกระทรวง เพื่อให้มหาวิทยาลัยของรัฐที่มีคณะเกษตรฯ เป็นหน่วยตรวจวิเคราะห์ปุ๋ยและสารเคมีเกษตรได้ รวมถึงการออกใบอนุญาตให้เอกชน สามารถตรวจสอบปุ๋ยและสารเคมีเกษตรได้ เพื่อให้ได้ผลการตรวจวิเคราะห์เร็วที่สุดภายใน ๒-๓ สัปดาห์ (ปัจจุบันต้องใช้เวลาประมาณ ๖ เดือนถึง ๑ ปี) ซึ่งเลยวงรอบการผลิตของเกษตรกร ทำให้แก้ไขและปรับเปลี่ยนไม่ทัน

๖) แก้ไขกฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีหรือออกกฎกระทรวงให้การดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับปุ๋ย สารเคมีเกษตรและเมล็ดพันธุ์ตามกฎหมายจะต้องใช้พนักงานสอบสวนร่วมระหว่างตำรวจและฝ่ายปกครอง เช่นเดียวกับคดีที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และต้องดำเนินคดีในท้องที่ที่ตรวจพบการกระทำผิด ทั้งผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายปุ๋ยและสารเคมีเกษตร

๗) ควรออกมาตรการกำหนดคุณสมบัติและความรับผิดชอบของผู้ผลิตและจำหน่ายปุ๋ยและสารเคมีเกษตรให้ครอบคลุมถึงการจำหน่ายตรงและการจำหน่ายผ่านตัวแทน รวมถึงเพิ่มบทลงโทษที่หนักมากขึ้นและให้กระบวนการพิจารณารวดเร็วทันต่อเหตุการณ์

๘) ควรออกมาตรการกำหนดเกี่ยวกับปุ๋ยที่จะจำหน่ายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ เพราะสภาพดินต่างกัน จึงไม่สมควรใช้ปุ๋ยสูตรเดียวกัน จะทำให้สิ้นเปลืองและทำลายสภาพแวดล้อม

๔.๒ ข้อเสนอแนะที่นำไปสู่การปฏิบัติ

๑) เปิดโอกาสให้สภาเกษตรกรจังหวัดร่วมกันพิจารณาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรเพื่อให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง พร้อมส่งคำขอหรือข้อเสนอแนะมายังภาครัฐ เพื่อมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับเรื่องต่อไป

๒) การบูรณาการความรู้ความเข้าใจที่นำไปสู่การปฏิบัติโดยให้เกษตรกรมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น นำเสนอความรู้ ซึ่งตัวเกษตรกรมีฐานความรู้ในตัวเอง โดยเฉพาะแนวทางปราชญ์ชาวบ้าน ผสมผสานกับแนวทางของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยคำนึงถึงเป้าหมายเชิงพื้นที่ เนื่องจากเกษตรกรก็มีความรู้ในพื้นที่ของตนเองอยู่แล้ว หน่วยงานภาครัฐควรช่วยส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้มากกว่าการชี้นำแนวทางที่มาจากนโยบายภาครัฐแต่เพียงอย่างเดียว เพื่อให้เกษตรกรเกิดการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ

.....

๒. ภาพประกอบการสัมมนา เรื่อง “การบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรเพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรไทยอย่างยั่งยืน” ในวันเสาร์ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมคณะกรรมาธิการ หมายเลข ๓๐๖-๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

๑) การเปิดการสัมมนา

พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ
กล่าวรายงานการสัมมนา

พลเอก ดนัย มีชูเวท
กล่าวเปิดการสัมมนา

กรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
และวิทยากรผู้เข้าร่วมสัมมนา

ซ้าย พลเอก ดนัย มีชูเวท ประธานคณะกรรมาธิการการเกษตรฯ
ขวา พลโท จเรศักณ์ อานุภาพ ประธานคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิต

๒) การอภิปราย เรื่อง การบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรเพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกรไทยอย่างยั่งยืน

๓) อภิปราย เรื่อง นโยบายและมาตรการส่งเสริมปัจจัยการผลิตทางการเกษตรเพื่อภาคเกษตรไทยยั่งยืน

อภิปรายโดย นายอำนวย ปะติเส รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๔) การแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตรเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายและมาตรการบริหารจัดการปุ๋ยและสารเคมีเกษตร

คณะอนุกรรมาธิการผู้จัดการสัมมนา

การลงทะเบียนเข้าร่วมการสัมมนา

การจัดนิทรรศการการสัมมนา

บริการตรวจวิเคราะห์ดินแก่ผู้เข้าร่วมสัมมนา

๓. การพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตทางการเกษตร (ตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมาธิการ)

สรุปผลการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ....

ตามที่คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิต พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... นั้น คณะอนุกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. .... (ฉบับที่แก้ไขตามสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะระหว่างวันที่ ๑๖-๑๗ มีนาคม ๒๕๕๘) และร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๘ โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม สรุปผลการพิจารณาศึกษาได้ดังนี้

๓.๑ ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติ

(๑) พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๙ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยการนำที่ดินของรัฐหรือที่ดินที่รัฐจัดซื้อมาจัดให้กับผู้ไร้ที่ดินทำกินหรือมีที่ดินเพียงเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลานาน ทำให้มีบทบัญญัติหลายประการไม่ทันสมัยและเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ในเรื่องวัตถุประสงค์และการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมและขอบเขตการจัดที่ดินยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ การโอนสิทธิและตกทอดทางมรดกสิทธิในที่ดินเขตปฏิรูปที่ดินไม่สอดคล้องกับกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การจัดซื้อที่ดินเกิดความล่าช้าและไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้ไร้ที่ดินทำกิน รวมทั้งที่ดินของรัฐที่ได้รับมาดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมมีการใช้ประโยชน์ในที่ดินหลากหลายนอกเหนือจากการใช้ที่ดินเพื่อประกอบเกษตรกรรมอยู่แล้ว หรือมีสภาพที่ดินไม่เหมาะสมต่อการประกอบเกษตรกรรม ประกอบกับปัจจุบันเกษตรกรและชุมชนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ มีการขยายตัวของชุมชนเมืองส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ในที่ดินจากเกษตรกรรมไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นตามวิถีชีวิตของชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ส่งผลให้ ส.ป.ก. ไม่สามารถบริหารจัดการที่ดินได้ทั้งหมดเพราะข้อจำกัดของอำนาจตามกฎหมาย จึงจำเป็นต้องกำหนดให้มีการจำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดินเป็นเขตพื้นที่ และเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. สามารถบริหารจัดการที่ดินที่ได้รับมาตามพระราชบัญญัตินี้ทั้งหมด ภายใต้การควบคุมการถือครองที่ดินตามขนาดเนื้อที่ที่กำหนดและใช้ประโยชน์ที่ดินตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับการจัด เพื่อกระจายสิทธิการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรมและคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมไว้ อีกทั้งมีบทบัญญัติบางประการไม่มีการบังคับใช้หรือไม่มีกรณีต้องใช้ในปัจจุบัน ในเรื่องการสำรวจและวางโครงการ การห้ามทำนิติกรรม ๓ ปี การแจ้งการครอบครองที่ดิน และบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนการแจ้งการครอบครอง จึงยกเลิกบทบัญญัติดังกล่าวเพื่อลดภาระให้กับประชาชน รวมทั้งมีบทบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกหลายประการที่สมควรปรับปรุงแก้ไข จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในครั้งนี้สำหรับร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(๒) ร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ได้เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งภาคประชาชน ภาคเอกชน นักวิชาการ ตลอดจนหน่วยงานของรัฐ ได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้ว เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘ และได้นำข้อสรุปที่ได้รับจากการรับฟังดังกล่าว มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมฉบับนี้ เพื่อให้ครอบคลุมและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

(๓) คณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิต ในคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาศึกษาโดยเชิญผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และผู้แทนกระทรวงการคลัง มาร่วมประชุม ซึ่งที่ประชุมได้มีประเด็นข้อคิดเห็น ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ ในหลายประการ และมอบหมายให้ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำประเด็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการ ไปนำเสนอคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเพื่อพิจารณาต่อไป

(๔) คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๘ พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... โดยได้นำประเด็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัจจัยการผลิตมาประกอบการพิจารณา และได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวในหลายประเด็น และผลจากการประชุมได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และจะนำเสนอต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อพิจารณานำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบในหลักการ และส่งให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อไป

๑.๒ ข้อมูลเบื้องต้นของร่างพระราชบัญญัติ

(๑) หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังต่อไปนี้

(๑.๑) ขยายวัตถุประสงค์และการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)

(๑.๒) ขยายที่มาของรายได้ที่ ส.ป.ก. ได้รับ ให้ครอบคลุมทุกประเภท (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐ (๔))

(๑.๓) ขยายวาระของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนเกษตรกร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔)

(๑.๔) ยกเลิกการห้ามจำหน่ายหรือก่อให้เกิดภาระติดพันใด ๆ ในที่ดิน (ยกเลิกมาตรา ๒๘)

(๑.๕) เพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จัดซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดินได้ (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๑)

(๑.๖) เพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดิน (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๒)

(๑.๗) กำหนดวิธีการจัดที่ดินของรัฐให้ชัดเจน และเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. สามารถบริหารจัดการที่ดินในเขตปฏิรูปได้ทุกประเภท (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐)

(๑.๘) ยกเลิกการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ยกเลิกมาตรา ๓๓)

(๑.๙) ขอยกเว้นค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมให้กับคู่สัญญาของ ส.ป.ก. (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๘)

(๑.๑๐) ปรับปรุงหลักเกณฑ์การโอนสิทธิและตกทอดทางมรดกสิทธิในที่ดินที่เกษตรกรได้รับกรรมสิทธิ์ และควบคุมขนาดเนื้อที่การถือครองที่ดินดังกล่าว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙)

(๑.๑๑) ควบคุมการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่เกษตรกรได้รับกรรมสิทธิ์ (เพิ่มเติมมาตรา ๓๙/๑)

(๑.๑๒) ยกเลิกบทกำหนดโทษ กรณีไม่แจ้งการครอบครองที่ดินตามมาตรา ๓๓ (ยกเลิกมาตรา ๔๘)

(๒) เหตุผล

โดยเป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้ทันสมัย ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ช่วยเหลือผู้ไร้ที่ดินทำกินได้จำนวนมากและรวดเร็วยิ่งขึ้น ลดภาระให้กับประชาชน รวมถึงอำนวยความสะดวกให้กับหน่วยงานของรัฐ จึงเพิ่มบทบัญญัติให้ ส.ป.ก. มีอำนาจจัดซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดิน จำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดิน และบริหารจัดการที่ดินที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ทุกประเภท ขยายวัตถุประสงค์ รายได้ และการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมถึงวิธีการจัดที่ดินของรัฐให้ครอบคลุมชัดเจน ขยายวาระคณะกรรมการผู้ทรงวุฒิและผู้แทนเกษตรกร ยกเว้นค่าธรรมเนียมในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมให้กับคู่สัญญาของ ส.ป.ก. ปรับปรุงหลักเกณฑ์การโอนสิทธิและตกทอดทางมรดกสิทธิ รวมถึงควบคุมขนาดเนื้อที่และการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่เกษตรกรได้รับกรรมสิทธิ์ ยกเลิกการห้ามจำหน่ายหรือก่อให้เกิดภาระติดพันใด ๆ รวมถึงการแจ้งการครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน และได้ปรับปรุงบทบัญญัติอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการปรับปรุงบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑.๓ สรุปผลการพิจารณาศึกษา

๑.๓.๑ ประเด็นข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สรุปได้ดังนี้

(๑) การขยายวัตถุประสงค์และการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)

- เนื่องจากการนำเงินกองทุนไปลงทุนหาผลประโยชน์ และการใช้จ่ายเงินกองทุนต่าง ๆ ควรจะต้องเป็นไปด้วยความรอบคอบและคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเกษตรกรที่จะได้รับจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(๒) การขยายวาระของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนเกษตรกร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔)

(๒.๑) ประเด็นโครงสร้างของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมตามมาตรา ๑๒ มีองค์ประกอบของคณะกรรมการจำนวน ๓๕ คน โดยส่วนใหญ่จะเป็นกรรมการโดยตำแหน่งจำนวน ๒๖ คน ซึ่งจะทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการเรียกประชุมในแต่ละครั้ง ควรมีการปรับปรุงโครงสร้างให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

(๒.๒) เนื่องจากโครงสร้างของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะประกอบด้วย ภาคราชการเป็นส่วนใหญ่ ควรให้สภาเกษตรกรแห่งชาติเข้ามาเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคเกษตรกรเพิ่มมากขึ้น

(อนึ่ง เมื่อวันอังคารที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๘ คณะอนุกรรมาธิการได้ให้ข้อคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับการกำหนดวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนเกษตรกรและผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๒ และรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนเกษตรกรตามมาตรา ๑๓ ให้ดำรงตำแหน่งไม่เกินสองวาระติดต่อกันหรือไม่เกิน ๘ ปี เพื่อป้องกันการแทรกแซงอำนาจของนักการเมืองและเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นที่มีความรู้ความสามารถได้มีโอกาสเข้ามาบริหารงานของ ส.ป.ก. ซึ่งผู้แทน ส.ป.ก. ได้รับประเด็นข้อคิดเห็นดังกล่าวนำเสนอต่อคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อพิจารณาและเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมาธิการ)

(๓) การเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จัดซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดินได้ (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๑)

- การเพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๑ เพื่อแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติของ ส.ป.ก. ที่ไม่สามารถซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปได้จะต้องรอให้มีการประกาศเป็นเขตปฏิรูปก่อนซึ่งใช้ระยะเวลาในการดำเนินการค่อนข้างนาน แต่ในการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดินนอกเขตปฏิรูปจำเป็นต้องมีมาตรการใดเข้ามากำหนดเพื่อให้เกิดกระบวนการในการควบคุมการจัดซื้อที่ดินของหน่วยงานให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติต่อไป

(๔) การเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดิน (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๒)

(๔.๑) กรณีการจำแนกที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา ๒๙/๒ (๓) เขตพื้นที่เพื่อการอื่น นอกเหนือจาก (๑) และ (๒) เป็นการกำหนดให้อำนาจหน้าที่ ส.ป.ก. ลักษณะที่กว้างจนไม่สามารถควบคุมหรือไม่ ทั้งนี้ ในการจำแนกที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ ส.ป.ก. จำเป็นจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งเน้นเพื่อนำมาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งได้มีบทนิยามกำหนดความหมายของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไว้อย่างชัดเจน

(๔.๒) กรณีการจำแนกที่ดินเพื่อทำการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ควรจะต้องมีหลักเกณฑ์และวิธีการจำแนกพื้นที่ รวมทั้งรูปแบบการทำการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น หากเป็นพื้นที่ป่าเดิมควรจะส่งเสริมการปลูกไม้ยืนต้นหรือไม้เศรษฐกิจที่สำคัญเป็นหลักเพื่อประโยชน์ในการรักษาสภาพป่าในพื้นที่ เป็นต้น ทั้งนี้ ควรถือเป็นเงื่อนไขที่ราษฎรมีความประสงค์จะใช้ที่ดินของรัฐก็ต้องปฏิบัติตามรูปแบบและหลักเกณฑ์ที่รัฐกำหนด

(๕) การกำหนดวิธีการจัดที่ดินของรัฐให้ชัดเจน และเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. สามารถบริหารจัดการที่ดินในเขตปฏิรูปได้ทุกประเภท (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐)

(๕.๑) กรณีการอนุญาตให้บุคคลใด หรือหน่วยงานของรัฐใช้ที่ดินเพื่อการอื่นซึ่งตามมาตรา ๒๙/๒ (๓) จำแนกไว้ว่า เขตพื้นที่เพื่อการอื่น นอกเหนือจาก (๑) และ (๒) อาจนำไปสู่การนำช่องว่างของกฎหมายไปใช้โดยผิดวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งเน้นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นหลัก

(๕.๒) เนื่องจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติโดยเฉพาะพื้นที่ที่ได้รับโอนมาจากหน่วยงานอื่น

โดยเฉพาะพื้นที่ป่าที่มีการใช้ประโยชน์ในทางอื่นที่มิใช่เกษตรกรรม ซึ่งจะทำให้ผู้ที่ทำไม่ถูกต้องสามารถที่จะใช้ที่ดินได้อย่างถูกต้องหรือไม่ ซึ่งอาจเป็นการออกกฎหมายเพื่อยกเว้นหลักการที่มุ่งเน้นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และอาจนำไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์โดยใช้ช่องว่างของกฎหมายฉบับนี้หรือไม่

(๕.๓) ตามร่างมาตรา ๓๐ วรรคหก ได้กำหนดให้ ส.ป.ก. มีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ได้จำแนกไว้เพื่อการอื่น หรืออสังหาริมทรัพย์ในที่ดินดังกล่าว ซึ่งบุคคลในที่นี้อาจไม่ใช่เกษตรกรก็สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ อาจนำไปสู่การหาช่องว่างของกฎหมายในการแสวงหาผลประโยชน์หรือไม่

(๖) การปรับปรุงหลักเกณฑ์การโอนสิทธิและตกทอดทางมรดกสิทธิในที่ดินที่เกษตรกรได้รับกรรมสิทธิ์ และควบคุมขนาดเนื้อที่การถือครองที่ดินดังกล่าว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙)

- กรณีที่เกษตรกรรายเดิมขายสิทธิให้แก่เกษตรกรรายใหม่ ซึ่งได้มีการซื้อขายโดยสุจริตและมีการทำกินในปัจจุบัน ซึ่งโดยกฎหมายเกษตรกรรายใหม่ที่เข้ามาซื้อสิทธิไม่สามารถอ้างสิทธิใด ๆ ในการครอบครองได้เลย จะมีแนวทางใดที่จะช่วยเกษตรกรเหล่านี้ที่มีฐานะยากจนและถือเป็นผู้เสียหายหรือไม่

๑.๓.๒ ผลการพิจารณาศึกษาของคณะอนุกรรมาธิการ

จากการพิจารณาศึกษาคณะอนุกรรมาธิการได้มีประเด็นข้อสังเกตต่อร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เพื่อเสนอคณะกรรมาธิการพิจารณาส่งหนังสือไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ ตามหนังสือคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ สว (สนช)(กมธ ๑) ๐๐๐๙/๒๓๘๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘ โดยมีประเด็นข้อสังเกตดังนี้

(๑) การขยายวัตถุประสงค์และการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)

- การนำเงินกองทุนไปลงทุนหาผลประโยชน์ และการใช้จ่ายเงินกองทุนต่าง ๆ ต้องกำหนดระเบียบการนำไปใช้ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเกษตรกรที่ได้รับจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(๒) การขยายวาระของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนเกษตรกร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔)

- เนื่องจากโครงสร้างของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมให้มีเฉพาะหน่วยที่เกี่ยวข้องจริง ๆ และควรให้สภาเกษตรกรแห่งชาติได้เข้ามาเป็นกรรมการโดยตำแหน่งด้วย เพื่อให้เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมของภาคเกษตรกรเพิ่มมากขึ้นในการเข้ามาบริหารจัดการที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

(๓) การเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จัดซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดินได้ (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๑)

- การเพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๑ เพื่อแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติของ ส.ป.ก. ที่ไม่สามารถซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปได้จะต้องรอให้มีการประกาศเป็นเขตปฏิรูปก่อนซึ่งใช้ระยะเวลา

ในการดำเนินการค่อนข้างนาน แต่ในการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดินนอกเขตปฏิรูปจำเป็นต้องมีมาตรการเข้ามากำหนดเพื่อให้เกิดกระบวนการในการควบคุมการจัดซื้อที่ดินของหน่วยงานให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติ

(๔) การเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดิน (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๒)

(๔.๑) กรณีการจำแนกที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา ๒๙/๒(๓) เขตพื้นที่เพื่อการอื่น นอกเหนือจาก (๑) และ (๒) จะเป็นการให้อำนาจหน้าที่ ส.ป.ก. ในลักษณะที่ให้อำนาจและดุลยพินิจที่จะสามารถจำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ได้มีการกระทำความผิดตามกฎหมายเดิมให้สามารถเป็นผู้ใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง เช่น กรณีราษฎรได้มีการทำพาณิชยกรรมปลูกสร้างรีสอร์ทในพื้นที่ที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามกฎหมายจะต้องดำเนินการให้บุคคลดังกล่าวออกจากพื้นที่ หากต่อมาให้อำนาจ ส.ป.ก. สามารถจำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้ถือเป็นเขตพื้นที่เพื่อการอื่น อาจนำไปสู่ช่องทางของบุคคลที่กระทำผิดกฎหมายมาใช้สิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายฉบับนี้แทน แม้จะได้มีการกำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการจำแนกและเปลี่ยนแปลงเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด แต่ถือเป็นมาตรการที่ไม่ยุ่งยากสามารถที่จะมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ได้โดยตลอดตามสถานการณ์ทางการเมือง เป็นต้น

(๔.๒) การจำแนกที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ ส.ป.ก. จำเป็นจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งเน้นเพื่อนำมาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งได้มีบทนิยามกำหนดความหมายของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไว้แล้วอย่างชัดเจน

(๔.๓) กรณีการจำแนกที่ดินเพื่อทำการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ควรจะต้องมีหลักเกณฑ์และวิธีการจำแนกพื้นที่ รวมทั้งรูปแบบการทำการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่และให้ถือเป็นเงื่อนไขสำหรับราษฎรที่มีความประสงค์จะใช้ที่ดินของรัฐจะต้องปฏิบัติตามรูปแบบและหลักเกณฑ์ที่รัฐกำหนด

(๕) การกำหนดวิธีการจัดที่ดินของรัฐให้ชัดเจนและเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. สามารถบริหารจัดการที่ดินในเขตปฏิรูปได้ทุกประเภท (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐)

(๕.๑) กรณีการอนุญาตให้บุคคลใด หรือหน่วยงานของรัฐใช้ที่ดินเพื่อการอื่น ซึ่งตามมาตรา ๒๙/๒(๓) จำแนกไว้ว่า เขตพื้นที่เพื่อการอื่น นอกเหนือจาก (๑) และ (๒) อาจนำไปสู่การนำช่องว่างของกฎหมายไปใช้โดยผิดวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งเน้นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นหลัก

(๕.๑) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติโดยเฉพาะพื้นที่ที่ได้รับโอนมาจากหน่วยงานอื่นโดยเฉพาะพื้นที่ป่าที่มีการใช้ประโยชน์ในทางอื่นที่มิใช่เกษตรกรรม จะทำให้ผู้ที่ดำเนินการไม่ถูกต้องตามกฎหมายสามารถที่จะใช้ที่ดินได้ โดยไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ด้วยการออกกฎหมายเพื่อยกเว้นหลักการที่มุ่งเน้นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และอาจนำไปสู่การกระทำความผิดโดยอาศัยช่องทางของกฎหมายฉบับนี้ในการใช้ประโยชน์ดังกล่าว

(๕.๓) ตามร่างมาตรา ๓๐ วรรคหก ได้กำหนดให้ ส.ป.ก. มีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ได้จำแนกไว้เพื่อการอื่น หรืออสังหาริมทรัพย์ในที่ดินดังกล่าว

ซึ่งบุคคลในที่นี้อาจไม่ใช่เกษตรกรก็สามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ ซึ่งอาจจะนำไปสู่การหาช่องว่างของกฎหมายในการแสวงหาผลประโยชน์

(๖) การปรับปรุงหลักเกณฑ์การโอนสิทธิและตกทอดทางมรดกสิทธิในที่ดินที่เกษตรกรได้รับกรรมสิทธิ์ และควบคุมขนาดเนื้อที่การถือครองที่ดินดังกล่าว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙)

- กรณีที่เกษตรกรรายเดิมขายสิทธิให้แก่เกษตรกรรายใหม่ ซึ่งได้มีการซื้อขายโดยสุจริตและมีการทำกินในปัจจุบัน โดยกฎหมายเกษตรกรรายใหม่ที่เข้ามาซื้อสิทธิไม่สามารถอ้างสิทธิใด ๆ ในการครอบครองได้เลย ดังนั้น จะมีแนวทางใดที่จะช่วยเกษตรกรเหล่านี้ที่มีฐานะยากจนและถือเป็นผู้เสียหาย นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการเห็นด้วยกับการที่จะให้มีการซื้อขายกันระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง โดยผ่าน ส.ป.ก. ตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือยืนยันส่งร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มายังคณะกรรมาธิการ

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๘ คณะกรรมาธิการได้ตั้งประเด็นข้อสังเกตส่งไปยังกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อพิจารณานำไปปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวอีกครั้งดังนี้ (รายละเอียดตามเอกสารเอกสารท้ายสรุปผลการศึกษา ๒.)

(๑) การเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จัดซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดินได้ (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๑)

- แม้จะช่วยแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการซื้อที่ดินของ ส.ป.ก. จากเอกชน ซึ่งแต่เดิมกำหนดให้การซื้อที่ดินจากเอกชนจะต้องมีการประกาศเป็นเขตปฏิรูปก่อนก็ตาม แต่ควรจะมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการซื้อขายให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น สร้างความเป็นธรรม และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่ดินของภาครัฐ โดยควรให้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนการจัดซื้อที่ดินและการจัดซื้อที่ดินต้องเป็นกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน

(๒) การเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดิน (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๒)

(๒.๑) กรณีการกำหนดให้ ส.ป.ก. มีอำนาจในการจำแนกที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา ๒๙/๒ (๓) เขตพื้นที่เพื่อการอื่น นอกเหนือจาก (๑) เขตพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเกษตร และ (๒) เขตพื้นที่ที่สงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชน ซึ่งตาม (๓) จะเป็นการให้อำนาจ ส.ป.ก. ในลักษณะที่กว้างจนเกินความเหมาะสมหรือไม่ ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้การจำแนกที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางเกษตรกรรม ซึ่งได้มีคำนิยามกำหนดความหมายของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ การกำหนดคำนิยาม “เขตพื้นที่เพื่อการอื่น” ควรจะให้หมายความรวมถึงเฉพาะในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวกับการเกษตรโดยตรง และควรมีการกำหนดเขตพื้นที่ระยะเวลา และขอบเขตการดำเนินการในการจำแนกเขตพื้นที่เพื่อการอื่นให้มีความชัดเจน

(๒.๒) การกำหนดให้ ส.ป.ก. มีอำนาจในการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในที่ดินที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ ด้วยการประกาศหลักเกณฑ์ วิธีการจำแนก และเปลี่ยนแปลงเขต การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เป็นการให้อำนาจคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยเด็ดขาดที่ปราศจากการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ ซึ่งอาจจะ

ก่อให้เกิดช่องว่างในการดำเนินการด้วยการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์ฯ เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้หนึ่งผู้ใดได้ตามสถานการณ์ทางการเมือง อันจะก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายแก่รัฐในการจัดสรรที่ดินในอนาคตได้ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เห็นว่าภายหลังจากที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแล้ว ควรให้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเพื่อกลั่นกรองและตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง

๒.๓ แก้ไขเพิ่มเติมหลักการในมาตรา ๑๒ เพื่อให้สมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมาธิการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยตำแหน่ง

****

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ภาคผนวก ก

สำเนาหนังสือคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์

ที่ สว (สนช)(กมธ ๑) ๐๐๐๙/๒๓๘๐

ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘

ด่วนที่สุด

ที่ สว (สนช)(กมธ ๑) ๐๐๐๙/ ๒๗๘๐

คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ถนนอู่ทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ข้อสังเกตที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ กษ ๐๒๐๘/๖๙๙ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตารางเปรียบเทียบร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(ฉบับผ่านคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๘)
กับความคิดเห็นของคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
จำนวน ๑ ชุด

ด้วยคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้พิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ฉบับที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๘) ตามรายละเอียดในอ้างถึง ซึ่งจากการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว คณะกรรมาธิการมีข้อสังเกตที่สมควรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พิจารณาประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว คือ

๑. การขยายวัตถุประสงค์และการใช้จ่ายเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)

การนำเงินกองทุนไปลงทุนหาผลประโยชน์ และการใช้จ่ายเงินกองทุนต่างๆ ต้องกำหนดระเบียบการนำไปใช้ โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเกษตรกรที่จะได้รับจากการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๒. การขยายวาระของคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แทนเกษตรกร (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๔)

เนื่องจากโครงสร้างของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ให้มีเฉพาะหน่วยที่เกี่ยวข้องจริง ๆ และควรให้สภาเกษตรกรแห่งชาติได้เข้ามาเป็นกรรมการโดยตำแหน่งด้วย เพื่อให้เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมของภาคเกษตรกรเพิ่มมากขึ้นในการเข้ามาบริหารจัดการที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

๓. การเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จัดซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดินได้ (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๑)

การเพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๑ เพื่อแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติของ ส.ป.ก. ที่ไม่สามารถซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปได้จะต้องรอให้มีการประกาศเป็นเขตปฏิรูปก่อนซึ่งใช้ระยะเวลาในการดำเนินการค่อนข้างนาน แต่ในการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดินนอกเขตปฏิรูปจำเป็นต้องมีมาตรการเข้ามากำหนดเพื่อให้เกิดกระบวนการในการควบคุมการจัดซื้อที่ดินของหน่วยงานให้เป็นไปตามระเบียบหลักเกณฑ์ และวิธีการปฏิบัติ

๔. การเพิ่มอำนาจ...

๔. การเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดิน (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๒)

๑) กรณีการจำแนกที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา ๒๙/๒ (๓) เขตพื้นที่เพื่อการอื่น นอกเหนือจาก (๑) และ (๒) จะเป็นการให้อำนาจหน้าที่ ส.ป.ก. ในลักษณะที่ให้อำนาจและดุลพินิจที่จะสามารถจำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ได้มีการกระทำความผิดตามกฎหมายเดิมให้สามารถเป็นผู้ใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง เช่น กรณีราษฎรได้มีการทำพาณิชยกรรมปลูกสร้างรีสอร์ทในพื้นที่ที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามกฎหมายจะต้องดำเนินการให้บุคคลดังกล่าวออกจากพื้นที่ หากต่อมาให้อำนาจ ส.ป.ก. สามารถจำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้ถือเป็นเขตพื้นที่เพื่อการอื่น อาจนำไปสู่ช่องทางของบุคคลที่กระทำผิดกฎหมายมาใช้สิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายฉบับนี้แทน แม้จะได้มีการกำหนดให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการจำแนกและเปลี่ยนแปลงเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด แต่ถือเป็นมาตรการที่ไม่ยุ่งยากสามารถที่จะมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ได้โดยตลอดตามสถานการณ์ทางการเมือง เป็นต้น

๒) การจำแนกที่ดินเพื่อเกษตรกรรมของ ส.ป.ก. จำเป็นจะต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งเน้นเพื่อนำมาปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ซึ่งได้มีบทนิยามกำหนดความหมายของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไว้แล้วอย่างชัดเจน

๓) กรณีการจำแนกที่ดินเพื่อทำการเกษตรให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ควรจะต้องมีหลักเกณฑ์และวิธีการจำแนกพื้นที่ รวมทั้งรูปแบบการทำการเกษตรให้เหมาะสมกับพื้นที่ และให้ถือเป็นเงื่อนไขสำหรับราษฎรที่มีความประสงค์จะใช้ที่ดินของรัฐจะต้องปฏิบัติตามรูปแบบและหลักเกณฑ์ที่รัฐกำหนด

๕. การกำหนดวิธีการจัดที่ดินของรัฐให้ชัดเจน และเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. สามารถบริหารจัดการที่ดินในเขตปฏิรูปได้ทุกประเภท (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐)

๑) กรณีการอนุญาตให้บุคคลใด หรือหน่วยงานของรัฐใช้ที่ดินเพื่อการอื่น ซึ่งตามมาตรา ๒๙/๒ (๓) จำแนกไว้ว่า เขตพื้นที่เพื่อการอื่น นอกเหนือจาก (๑) และ (๒) อาจนำไปสู่การนำช่องว่างของกฎหมายไปใช้โดยผิดวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งเน้นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเป็นหลัก

๒) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาในทางปฏิบัติโดยเฉพาะพื้นที่ที่ได้รับโอนมาจากหน่วยงานอื่นโดยเฉพาะพื้นที่ป่าที่มีการใช้ประโยชน์ในทางอื่นที่มิใช่เกษตรกรรม จะทำให้ผู้ที่ดำเนินการไม่ถูกต้องตามกฎหมายสามารถที่จะใช้ที่ดินได้ โดยไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ด้วยการออกกฎหมายเพื่อยกเว้นหลักการที่มุ่งเน้นการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และอาจนำไปสู่การกระทำความผิดโดยอาศัยช่องทางของกฎหมายฉบับนี้ในการใช้ประโยชน์ดังกล่าว

๓) ตามร่างมาตรา...

๓) ตามร่างมาตรา ๓๐ วรรคหก ได้กำหนดให้ ส.ป.ก. มีอำนาจอนุญาตให้บุคคลใดใช้ประโยชน์ในที่ดินที่ได้จำแนกไว้เพื่อการอื่น หรืออสังหาริมทรัพย์ในที่ดินดังกล่าว ซึ่งบุคคลในที่นี้อาจไม่ใช่เกษตรกรก็สามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ ซึ่งอาจจะนำไปสู่การหาช่องว่างของกฎหมายในการแสวงหาผลประโยชน์

๖. การปรับปรุงหลักเกณฑ์การโอนสิทธิและตกทอดทางมรดกสิทธิในที่ดินที่เกษตรกรได้รับกรรมสิทธิ์ และควบคุมขนาดเนื้อที่การถือครองที่ดินดังกล่าว (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๙)

กรณีที่เกษตรกรรายเดิมขายสิทธิให้แก่เกษตรกรรายใหม่ ซึ่งได้มีการซื้อขายโดยสุจริตและมีการทำกินในปัจจุบัน โดยกฎหมายเกษตรกรรายใหม่ที่เข้ามาซื้อสิทธิไม่สามารถอ้างสิทธิใดๆ ในการครอบครองได้เลย ดังนั้น จะมีแนวทางใดที่จะช่วยเกษตรกรเหล่านี้ที่มีฐานะยากจนและถือเป็นผู้เสียหาย นอกจากนี้ คณะกรรมาธิการเห็นด้วยกับการที่จะให้มีการซื้อขายกันระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง โดยผ่าน ส.ป.ก. ตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากผลการพิจารณาเป็นประการใด โปรดแจ้งให้คณะกรรมาธิการทราบด้วย และหวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(ดนัย มีชูเวท)
ประธานคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๐
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๑

ร่าง/..... โทร ๑๕๐ วันที่ ๒๗/พ.ค./๕๘
พิมพ์/ โทร..... วันที่...../...../.....
ตรวจ..... (ผู้ช่วยเลขานุการ) โทร ๑๕๐ วันที่ ๒๗/๒๑/๕๘
ตรวจ.....(ผอ.สำนักฯ) โทร.....วันที่...../...../.....
ตรวจ.....(รองฯ/ฯ) โทร.....วันที่...../...../.....

ภาคผนวก ข

สำเนาหนังสือคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์

ที่ สว (สนช)(กมธ ๑) ๐๐๐๙/๔๒๘๕

ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๕๘

ด่วนที่สุด

ที่ สว (สนช)(กมธ ๑) ๐๐๐๙/๖๒๘๖

คณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ถนนอู่ทองใน ดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๙ กันยายน ๒๕๕๘

เรื่อง ข้อสังเกตที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๒๐๔/๒๗๙๗ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม แจ้งว่าได้ส่งร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ให้สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา และขอชี้แจงเหตุผลความจำเป็น ในการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๑๙ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๒ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะกรรมาธิการ ได้พิจารณาทบทวนร่างพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... และเห็นว่าเนื่องจากร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีความสำคัญต่อการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม อันเป็นผลประโยชน์ในภาพรวมของภาคเกษตรกรรมไทยและเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดินของภาครัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุด เกิดความเป็นธรรม และปกป้องผลประโยชน์ของภาครัฐ โดยที่คณะกรรมาธิการเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังมีประเด็นอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อรัฐในการบริหารจัดการการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ดังนั้น คณะกรรมาธิการจึงตั้งข้อสังเกตที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนี้

๑. การเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จัดซื้อที่ดินนอกเขตปฏิรูปที่ดินได้ (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๑)

แม้จะช่วยแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการซื้อที่ดินของ ส.ป.ก. จากเอกชน ซึ่งแต่เดิมกำหนดให้การซื้อที่ดินจากเอกชนจะต้องมีการประกาศเป็นเขตปฏิรูปก่อนก็ตาม แต่ควรจะมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมการซื้อขายให้มีความรัดกุมมากยิ่งขึ้น สร้างความเป็นธรรม และเพิ่มประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการที่ดินของภาครัฐ โดยควรให้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีก่อนการจัดซื้อที่ดินและการจัดซื้อที่ดินต้องเป็นกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน

๒. การเพิ่มอำนาจให้ ส.ป.ก. จำแนกการใช้ประโยชน์ในที่ดิน (เพิ่มเติมมาตรา ๒๙/๒)

๒.๑ กรณีการกำหนดให้ ส.ป.ก. มีอำนาจในการจำแนกที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ตามมาตรา ๒๙/๒ (๓) เขตพื้นที่เพื่อการอื่น นอกเหนือจาก (๑) เขตพื้นที่ที่เหมาะสมกับการเกษตร และ (๒) เขตพื้นที่ที่สงวนไว้เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันของชุมชน ซึ่งตาม (๓) จะเป็นการให้อำนาจ ส.ป.ก. ในลักษณะที่กว้างจนเกินความเหมาะสมหรือไม่ ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการให้การจำแนกที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ในทางเกษตรกรรม ซึ่งได้มีคำนิยามกำหนดความหมายของการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ การกำหนดคำนิยาม “เขตพื้นที่เพื่อการอื่น” ควรจะให้หมายความรวมถึงเฉพาะในเขตพื้นที่ที่เกี่ยวกับการเกษตรโดยตรง และควรมีการกำหนดเขตพื้นที่ ระยะเวลา และขอบเขตการดำเนินการในการจำแนกเขตพื้นที่เพื่อการอื่นให้มีความชัดเจน

๒.๒ การกำหนดให้ ...

๒.๒ การกำหนดให้ ส.ป.ก. มีอำนาจในการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในที่ดินที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ ด้วยการประกาศหลักเกณฑ์ วิธีการจำแนก และเปลี่ยนแปลงเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เป็นการให้อำนาจคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยเด็ดขาดที่ปราศจากการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานของภาครัฐ ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดช่องว่างในการดำเนินการด้วยการแก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์ฯ เพื่อให้เอื้อประโยชน์ต่อผู้หนึ่งผู้ใดได้ตามสถานการณ์ทางการเมือง อันจะก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบและสร้างความเสียหายแก่รัฐในการจัดสรรที่ดินในอนาคตได้ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดินมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เห็นว่าภายหลังจากที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแล้ว ควรให้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเพื่อกลั่นกรองและตรวจสอบอีกชั้นหนึ่ง

๓. ควรแก้ไขเพิ่มเติมหลักการในมาตรา ๑๒ เพื่อให้สมาชิกสภาเกษตรกรแห่งชาติเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม โดยตำแหน่ง เพื่อให้เกิดกระบวนการการมีส่วนร่วมของภาคเกษตรกรเพิ่มมากขึ้นในการเข้ามาบริหารจัดการที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๒)

ดังนั้น ในฐานะที่ท่านเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมาธิการ จึงมีมติเห็นสมควรทำหนังสือมายังท่านเพื่อโปรดพิจารณาถึงผลกระทบที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายในภาพรวมของภาครัฐ ทั้งนี้ เพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินของภาครัฐและการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหากผลความคืบหน้าเป็นประการใดโปรดแจ้งให้คณะกรรมาธิการทราบในโอกาสแรกด้วย และขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(ดนัย มีชูเวท)
ประธานคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมาธิการการเกษตรและสหกรณ์
โทรศัพท์ ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๐
โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๕๑

ร่าง โทร ๙๑๕๐ วันที่ ๙ / กย / ๕๘
พิมพ์ โทร วันที่ / /
ตรวจ (ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานฯ) โทร ๙๑๕๐ วันที่ ๙ / กย / ๕๘
ตรวจ (ผอ.สำนักฯ) โทร วันที่ / /
ตรวจ (รองเลขาฯ) โทร วันที่ / /

ออกแบบและพิมพ์ที่
สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑, ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๒, ๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๕